

[ปรับปรุง พ.ศ.2554]

คู่มือการจัดกิจกรรม
ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่เน้น
ทักษะชีวิต

คำนำ

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้จัดทำโครงการ “การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต” และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันโดยได้มีการศึกษาความเป็นไปได้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ทั้งจัดประชุมขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านลูกเสือ ด้านทักษะชีวิต และด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อจัดทำคู่มือการจัดการกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตขึ้น สำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสือและครูผู้เกี่ยวข้อง โดยได้ทดลองใช้คู่มือดังกล่าวในโรงเรียนจากทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 26 โรงเรียน ตลอดปีการศึกษา พ.ศ.2553 ควบคู่ไปกับการวิจัยและประเมินผลการใช้คู่มือ

คู่มือการจัดการกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตฉบับนี้ได้รับการปรับปรุงใหม่ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงคู่มือ ในเดือนเมษายน พ.ศ.2554 และปรับปรุงโดยเทียบกับหลักสูตรตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้ครอบคลุมสาระที่จำเป็นอย่างครบถ้วน มีการเพิ่มเติมแผนการจัดการกิจกรรมเพื่อครอบคลุมสาระที่จำเป็น ปรับปรุงแผนการจัดการกิจกรรมตามบันทึกการสอนของผู้ทดลองใช้คู่มือ รวมทั้งเพิ่มเติมเพลง เกม นิทาน เรื่องสั้นและเนื้อหาให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น เพื่อความสะดวกของครูผู้คู่มือ และการขยายผลต่อไป

คู่มือชุดนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 เล่มสำหรับลูกเสือแต่ละระดับ แต่ละเล่มมีเนื้อหาประกอบด้วยแผนการจัดการกิจกรรม ทั้งกิจกรรมลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ และกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต แยกเป็น 3 ชั้นปี ได้แก่

- แผนการจัดการกิจกรรมลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3
- แผนการจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6
- แผนการจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ ขอขอบพระคุณหน่วยงานและบุคลากรทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ ทดลองใช้ และปรับปรุงคู่มือชุดนี้ให้สำเร็จลุล่วงไว้ ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือชุดนี้จะช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมลูกเสือของประเทศไทย ซึ่งดำเนินมาครบวาระ 100 ปี ในปี พ.ศ.2554 นี้ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในโรงเรียนต่อไป

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
กรกฎาคม พ.ศ.2554

ความสำคัญและความเป็นมา

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตตามกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความคาดหวังของผู้ปกครองด้านการศึกษา และสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาการปรับตัว ปัญหาทางด้านอารมณ์จิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ไม่สามารถปรับตัวได้ มีปัญหาทางอารมณ์จิตใจ และเกิดความขัดแย้งในชีวิต

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอย่างยั่งยืน แนวคิดหนึ่งที่มีการพัฒนาและขยายรูปแบบ และวิธีการอย่างแพร่หลายคือ การเสริมสร้างและพัฒนา “ทักษะชีวิต” ให้กับเด็ก ซึ่งริเริ่มจากองค์การอนามัยโลก (WHO) โดยกล่าวถึงองค์ประกอบทักษะชีวิต 5 คู่ คือ ความคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ซึ่งประเทศไทยได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย โดยได้เพิ่มองค์ประกอบอีกคู่หนึ่งคือ ความภูมิใจในตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ในช่วงปี พ.ศ.2537 กรมสุขภาพจิต ได้ริเริ่มพัฒนาทักษะชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังโดยร่วมมือกับหน่วยงานระดับกรมของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการส่งเสริมทักษะชีวิต เช่น โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์และสารเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โครงการส่งเสริมสุขภาพจิตในสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษา เป็นต้น สำหรับกิจกรรมลูกเสือยังไม่เคยมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตมาก่อน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำริให้นำกระบวนการลูกเสือมาทบทวนเพื่อพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันเพื่อป้องกันปัญหาเด็กและเยาวชน

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สวท) ร่วมกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2550-พฤษภาคม พ.ศ.2551 โดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน และพ่อแม่ผู้ปกครอง จากสถานศึกษาซึ่งมีการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ จำนวน 7 แห่ง จาก 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ ผลการศึกษาโดยสรุป พบว่า

- **ผู้บริหาร** เห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรลูกเสือมีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของลูกเสือ และไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมในปัจจุบัน

- **ครูผู้สอน** เห็นว่าหลักสูตรลูกเสือมีเนื้อหามากเกินไปและซ้ำซ้อน ไม่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน และบางเรื่องก็ไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกเสือ การวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม อีกทั้งเวลาจัดกิจกรรมลูกเสือไม่เพียงพอ

- **นักเรียน** เห็นว่ากิจกรรมลูกเสือเป็นสิ่งที่ดี และอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

- **พ่อแม่ผู้ปกครองและองค์กรชุมชน** เห็นว่าชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นอย่างดี ด้วยการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรลูกเสือในบางด้าน เพื่อช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของลูกเสือ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หลักสูตรกิจกรรมลูกเสือควรต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยบูรณาการเรื่องทักษะชีวิตเข้าในหลักสูตรลูกเสือ เพื่อให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือได้พัฒนาความสามารถในการเผชิญและจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ มีประสบการณ์ทำงานด้านเยาวชนและกิจกรรมลูกเสือมาอย่างต่อเนื่อง จึงได้เป็นแกนในการรับผิดชอบดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรต่างๆ ดังนี้

1. ผู้แทนคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
2. ผู้อำนวยการสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
3. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากิจการนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
4. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
5. ผู้แทนองค์กรและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลูกเสือ
6. ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
7. ผู้อำนวยการสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ (เลขานุการ)

โครงการนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้คือ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและกิจกรรมลูกเสือทั้งในและต่างประเทศ เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตรลูกเสือและคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต ทดลองใช้คู่มือฯ ในโรงเรียนจากทุกภูมิภาคของประเทศจำนวน 26 โรงเรียน ในปีการศึกษา พ.ศ.2553 ควบคู่ไปกับการวิจัยและประเมินผลการใช้คู่มือฯ และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงคู่มือฯ ในเดือน เมษายน พ.ศ.2554 ผู้ร่วมประชุมประกอบด้วย ครูผู้สอนที่อาสาสมัครใช้คู่มือฯ ในการสอนลูกเสือตลอดปีการศึกษา พ.ศ.2553 นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านลูกเสือ ด้านการศึกษา และด้านทักษะชีวิต ตลอดจนนักพัฒนาเยาวชน และผู้แทนจากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ โดยในการปรับปรุงครั้งนี้ ได้มีการเปรียบเทียบหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตกับหลักสูตรตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อให้ครอบคลุมสาระที่จำเป็นอย่างครบถ้วน นำข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและประเมินคู่มือฯ เข้ามาปรับปรุง มีการเพิ่มเติมแผนการจัดกิจกรรมเพื่อครอบคลุมสาระที่จำเป็น ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมตามบันทึกการสอนของผู้ทดลองใช้ รวมทั้งเพิ่มเติม เพลง เกม นิทาน เรื่องสั้นและเนื้อหาให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น เพื่อความสะดวกของครูผู้สอนคู่มือฯ และการขยายผลในระยะต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำชี้แจงการใช้คู่มือ	8
แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	11
หน่วยที่ 1 สารสำคัญของลูกเสือ	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ความเข้าใจในเรื่องกิจการของลูกเสือ	14
หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ระเบียบแถวลูกเสือ	28
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การก่อและจุดไฟกลางแจ้งแล้วปรุงอาหาร	54
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 การอ่านและใช้แผนที่เข็มทิศ	58
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 เงื่อนเชือกลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่	73
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกลไปพักแรม	82
แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 การกางและรื้อเต็นท์ที่พักแรม	87
หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เบื้องหลังก๊วยเตี้ยว	92
หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 ภัยสังคมจากอินเทอร์เน็ต	96
หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 ชยะนี้มีมูลค่า	100
หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 รู้เท่าทันสื่อ	107
หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 ตีติดดาว	110
หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 วิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น	112
หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 ปฏิบัติตามคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ	114
แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 ความซื่อสัตย์สุจริต	119
แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี	122
หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 17 การคบเพื่อน	124
หน่วยที่ 13 จิตอาสา / บริการ	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 18 การปฐมพยาบาล	126
หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 19 โฆษณาเป็นพิษ	129

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	135
หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 หน้าที่ของลูกเสือตามวิถีประชาธิปไตย	138
หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 การเดินทางสำรวจ	145
หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 ลูกเสือไทยกายสมารถ	149
หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ภัยสังคม	156
หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 การใช้เวลาหลังเลิกเรียน	159
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 การประหยัด	162
หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 สวนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้	165
หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เสี่ยงไม่เสี่ยงรู้ได้อย่างไร	169
หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 สิ่งดี ๆ ของฉัน	173
แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 บัญชีชีวิต	175
หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	178
หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 ปุ่มชีวิตปราชญ์ชาวบ้าน	185
หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 คู่ครองในฝัน	188
แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 ยกย่องคนดี	191
หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 อย่างนี้ต้องปฏิเสธ	193
แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 ฉันไม่ชอบถูกล้อ	197
แผนการจัดกิจกรรมที่ 17 คิดอย่างไรไม่เป็นทุกข์	201
หน่วยที่ 14 รักและหวงแหนสาธารณสมบัติของชุมชน / ชาติ	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 18 เสียหายเพราะอะไร	203

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 19 ความรุนแรง	207
หน่วยที่ 16 การแสดงออกทางศิลปะ	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 20 การแสดงออกทางศิลปะ	216
แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	219
หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 รู้เท่าทันสื่อโฆษณา	222
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 สารพิษปนเปื้อนในอาหาร	225
หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 อุบัติเหตุรถจักรยานยนต์	231
หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	235
แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 การจัดการเวลา	238
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 การประหยัด	246
หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 ลวนลามทางเพศ	249
หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 คนดีรอบตัว	251
แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เรื่องเล่าเร้าพลัง	254
แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 เป้าหมายชีวิต	258
หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 พระมหากรุณาธิคุณของบูรพมหากษัตริย์ไทย	262
หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 วัยรุ่นไทยหัวใจเกาหลี	269
หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 สุขภาพบุรุษและสุขภาพสตรีในดวงใจ	271
แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 การช่วยเหลือผู้อื่น	274
หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 สัมพันธภาพชาย-หญิง	276
แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 คิดเชิงบวก	279
แผนการจัดกิจกรรมที่ 17 การแสดงความชื่นชมและการให้กำลังใจ	281

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยที่ 13 จิตอาสา / บริการ	
แผนการจัดกิจกรรมที่ 18 เป็นลูกเสือทั้งตัวและหัวใจ	285
ภาคผนวก	289
ภาคผนวก ก ทักษะชีวิตกับกิจกรรมลูกเสือ	290
ภาคผนวก ข กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต	304
บรรณานุกรม	307
คณะผู้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต	311

คำชี้แจงการใช้คู่มือ

คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตชุดนี้ จัดทำขึ้นสำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสือและครูผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับลูกเสือ 3 ประเภท คือ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

วัตถุประสงค์หลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต ได้นำ **หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรลูกเสือโลก ซึ่งเน้นการพัฒนาเยาวชน 6 ด้าน** คือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจริยธรรม ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ มาพิจารณาพร้อมกับ **แนวทางการพัฒนาลูกเสือไทย 8 ประการ** ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจและศีลธรรม ด้านสร้างค่านิยมและเจตคติ ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ด้านสัมพันธ์ภาพกับชุมชน ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคมและด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และใช้ **เหตุการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของเด็กแต่ละช่วงวัย** เป็นตัวตั้งในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร

หลังการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวลูกเสือ พบว่า ในแนวทางการพัฒนาลูกเสือไทยทั้ง 8 ด้าน แต่ละด้านมีความซ้ำซ้อนกันอยู่บ้าง จึงได้รวมส่วนที่ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกัน เป็นแนวทางการพัฒนาลูกเสือ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม ด้านสติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และด้านสัมพันธ์ภาพกับชุมชนและสังคม ซึ่งวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ได้จำนวน 15 หน่วย (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก เรื่องทักษะชีวิตกับกิจกรรมลูกเสือ)

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตในคู่มือชุดนี้ ได้ออกแบบโดยบูรณาการกิจกรรมที่สร้างทักษะชีวิตเข้ากับวิธีการลูกเสือ คือการใช้ระบบหมู่หรือกลุ่มย่อย โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลาง และมีผู้ใหญ่ทำหน้าที่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่ม แนะนำ สั่งสอน และฝึกอบรมให้สามารถพึ่งตนเองได้ ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ รวมทั้งใช้ระบบเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ทางลูกเสือและเครื่องหมายวิชาชีพ เป็นแรงกระตุ้นไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาตนเอง

องค์ประกอบในการประชุมกอง เน้นการใช้ชีวิตกลางแจ้ง นอกห้องเรียน ใกล้ชิดธรรมชาติ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เกม และการบริการผู้อื่น ซึ่งถือเป็นหัวใจของกิจกรรมลูกเสือทุกประเภท โดยกิจกรรมที่ใช้ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ การแสดงออก การรายงานและการสำรวจ การวิเคราะห์และการประเมิน เกมและการแข่งขัน และการบำเพ็ญประโยชน์ โดยออกแบบให้ลูกเสือใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดความเชื่อ สร้างองค์ความรู้และสรุปความคิดรวบยอด รวมทั้งเปิดโอกาสให้ลูกเสือได้ประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้อีกด้วย

เนื้อหาสาระในแผนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย

1. กิจกรรมตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ (ไม่รวมกิจกรรมทดสอบเพื่อรับเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ทางลูกเสือและเครื่องหมายวิชาชีพ)
2. กิจกรรมที่เน้นทักษะชีวิต เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมต่อเหตุการณ์และสภาพปัญหาของเด็กแต่ละวัย

คู่มือชุดนี้ได้รวบรวมแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตของลูกเสือแต่ละระดับจัดทำเป็นตารางแยกตามชั้นเรียน ระดับละ 3 ชั้น และมีหมายเหตุบอกไว้ในตารางช่องขวาสุด ว่าเป็นแผนการจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะชีวิต

โครงสร้างของแผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สื่อวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรม การประเมินผล เรียงตามลำดับ และภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมลูกเสือยังคงแบบแผนของลูกเสือไว้ คือ การเปิดประชุมกอง/ปิดประชุมกอง เพลง เกม นิทาน และเรื่องสั้น ซึ่งได้ใส่ไว้ในทุกแผนการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ผู้ใช้คู่มือชุดนี้ควรทำความเข้าใจแนวคิดเรื่องทักษะชีวิต และกิจกรรมลูกเสือที่สร้างทักษะชีวิต โดยศึกษาได้จากภาคผนวก ก และภาคผนวก ข นอกจากนี้ก่อนการจัดกิจกรรมควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมให้เข้าใจ ศึกษาไปความรู้สำหรับผู้สอนและใบกิจกรรมสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้สอนจะได้สื่อสารสาระการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด **จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย** มีจุดเน้นที่การตั้งประเด็นให้วิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหา ความรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง **จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านเจตคติ** มีจุดเน้นที่อารมณ์ความรู้สึก และการตั้งประเด็นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและตรวจสอบความคิดความเชื่อของตนเอง ส่วน**จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะ** เน้นที่การทำความเข้าใจในขั้นตอนการลงมือทำได้ทดลองและฝึกฝนจนชำนาญ

แผนการจัดกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นสาระจำเป็นเบื้องต้นเท่านั้น ผู้กำกับลูกเสือสามารถเพิ่มเติมสาระหรือปรับกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม

หากมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคู่มือชุดนี้ กรุณาติดต่อที่

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ

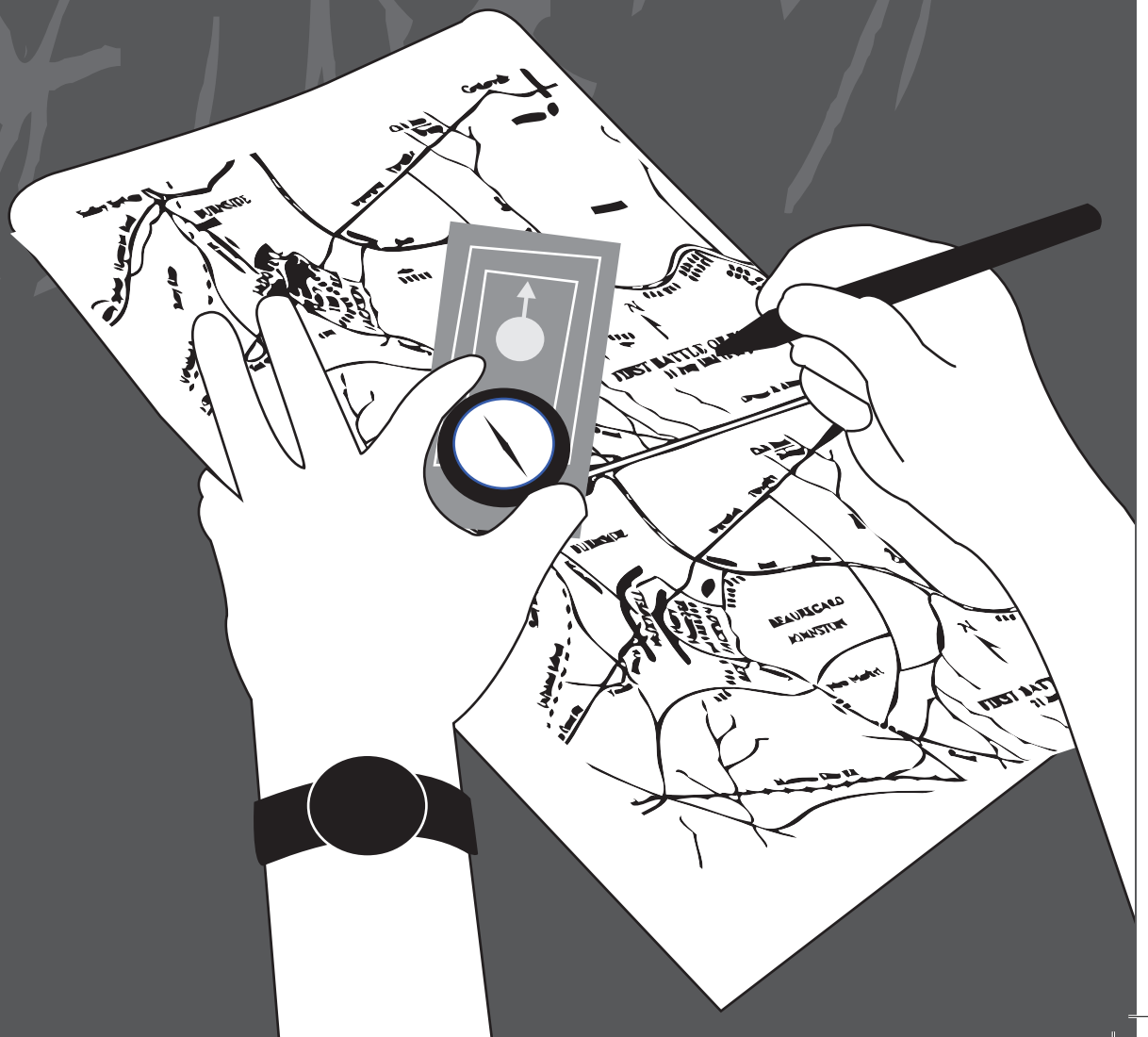
เลขที่ 8 วิภาวดีรังสิต 44 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2941-2320 ต่อ 151 โทรสาร 0-2561-5130

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ด้านการพัฒนา	ชื่อหน่วยกิจกรรม	แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	หมายเหตุ
ด้านร่างกาย และสิ่งแวดล้อม	หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ	1. ความเข้าใจในเรื่องกิจการของ ลูกเสือ	2	
	หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือ และกิจกรรมกลางแจ้ง	2. ระเบียบแถวลูกเสือ	2	
		3. การก่อและจุดไฟกลางแจ้งแล้ว ปรุงอาหาร	2	
		4. การอ่านและใช้แผนที่เข็มทิศ	3	
		5. เจียนเชือกลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่	3	
		6. การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการ เดินทางไกลไปพักแรม	2	
		7. การกางและรื้อเต็นท์ที่พักแรม	1	
	หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย	8. เบื้องหลังก่ายเดี่ยว	2	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย	9. ภัยสังคมทางอินเทอร์เน็ต	1	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	บูรณาการกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระ การทำงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี		
หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และ ร่วมแก้ไขทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	10. ชยะนี้มีมูลค่า	3	ทักษะชีวิต	
ด้านสติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ	หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา	11. รู้เท่าทันสื่อ	1	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการ พัฒนาตนเอง	12. ตีติดดาว	1	ทักษะชีวิต
ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสนา กษัตริย์	บูรณาการกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		
	หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถี ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	13. วิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	

ด้านการพัฒนา	ชื่อหน่วยกิจกรรม	แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	หมายเหตุ
ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม	14. ปฏิบัติตามคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ	2	
		15. ความซื่อสัตย์สุจริต	2	ทักษะชีวิต
		16. ความเป็นสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรี	1	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพ และการสื่อสาร	17. การคบเพื่อน	1	ทักษะชีวิต
ด้านสัมพันธภาพ กับชุมชน สังคม	หน่วยที่ 13 จิตอาสา/บริการ	18. การปฐมพยาบาล	2	
	หน่วยที่ 14 รักและหวงแหนสาธารณ สมบัติของชุมชน/ชาติ	บูรณาการกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		
	หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม	19. โฆษณาเป็นพิษ	2	ทักษะชีวิต
รวม 4 ด้าน	รวม 12 หน่วย	รวม 19 แผนการจัดกิจกรรม	34	

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ความเข้าใจในเรื่องกิจการของลูกเสือ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกิจการของลูกเสือโลก กิจการของคณะลูกเสือแห่งชาติ และบทบาทของตนเองในฐานะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

2. เนื้อหา

- 2.1 กิจการของลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ
- 2.2 โครงสร้างการบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 2.3 บทบาทของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 ใบความรู้ 1) เรื่อง การลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ, 2) เรื่อง โครงสร้างการบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ, 3) เรื่อง บทบาทของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำสนทนาด้วยคำถาม ต่อไปนี้
  - การลูกเสือเริ่มต้นมาจากประเทศใด
  - ลูกเสือไทยกับลูกเสือต่างประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- 4) ผู้กำกับแบ่งงานให้หมู่ลูกเสือศึกษาใบความรู้ต่อไปนี้ แล้วส่งตัวแทนรายงานสรุปในกองลูกเสือ
  - กิจการของลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ
  - โครงสร้างการบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 5) ตัวแทนหมู่ลูกเสือนำเสนอ กองลูกเสือซักถามเพื่อความเข้าใจ และผู้กำกับช่วยเพิ่มเติม
- 6) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันวิเคราะห์บทบาทของตนเอง ที่จะสามารถมีส่วนร่วมในกิจการลูกเสือไทยและลูกเสือโลก เช่น การร่วมกิจกรรมกับลูกเสือต่างโรงเรียน การร่วมกิจกรรมและการประชุมกับลูกเสือนานาชาติ การร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก เป็นต้น
- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องสมญานามของ B.P.
  - “คันทาไก” แปลว่าคนสวมหมวกปีกกว้าง
  - “อิมปีซ่า” แปลว่า หม่าป่าที่ไม่เคยนอนหลับ
  - วีรบุรุษแห่งเมืองมัทพีคิง

8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

• ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเขียนบันทึกความจำ ประสพการณ์ของตนเองในบทบาทหน้าที่จากการที่เคยเป็นลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ เนตรนารีสามัญ ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับสุ่มให้ลูกเสือเล่าประสพการณ์ของตนเอง 2-3 คน ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในฐานะลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ เนตรนารีสามัญ ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยเปิดโอกาสให้เพื่อนลูกเสือซักถามและเล่าประสพการณ์เพิ่มเติมได้

4) ผู้กำกับสรุปว่า “ในฐานะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือทุกคนก็ต้องมีบทบาทหน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบเช่นกัน”

5) ผู้กำกับมอบหมายให้หมู่ลูกเสือร่วมกันศึกษาใบความรู้เรื่อง บทบาทของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และอภิปรายหาข้อสรุปในเรื่อง “บทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่” ในประเด็นต่อไปนี้ และส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือ

- บทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน
- การบริการช่วยเหลือโรงเรียนและชุมชน
- การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
- การปฏิบัติตนเป็นผู้มีเกียรติ เชื้อถือได้

6) สุ่มให้รายงานหมู่ละ 1 ประเด็น ผู้กำกับนำอภิปรายให้หมู่อื่นเพิ่มเติม ทีละประเด็นจนครบ

7) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปและวางแผนการปฏิบัติงานในกองลูกเสือ ตามบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และส่งเสริมให้ลูกเสือนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรม ผู้กำกับอาจมอบหมายให้หมู่ลูกเสืออภิปรายหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และนำเสนอในรูปแบบแผนที่ความคิด (Mind Mapping) หรือใช้วิธีการนำเสนออื่นๆ

5.การประเมินผล

5.1 ลูกเสือได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่คุณกำกับวางแผนครบทุกกิจกรรม

5.2 ลูกเสือมีผลการจัดกิจกรรมผ่านเกณฑ์ระดับดี มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อกิจการลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 1

เพลง

เพลง ลูกเสือธีรราช

เหล่าลูกเสือ ของธีรราช
สมัครสมาน โดยมีสามัคคีมั่น
มีจรรยา รักษาชื่อ
รำเรงแจ่มใสใฝ่ใจรักให้ยืนนาน

ทะนงองอาจ สืบชาติเชื้อวงศ์พันธ์
พวกเราจะร่วมรักกัน จะผูกสัมพันธ์ตลอดกาล
สร้างเกียรติระบือ เลื่องลือต่อไปช้านาน
พวกเราล้วนชื่นบาน เพราะกิจการลูกเสือไทย

เพลง เกียรติศักดิ์ลูกเสือ

ลูกเสือ ลูกเสือ ไว้ศักดิ์ศรีลูกผู้ชาย
รักเกียรติ รักวินัย แข็งแรงและอดทน
แม้ลำบากตรากตรำ ก็จะทำให้สำเร็จ
เสียชีพอย่าเสียสัตย์ รักษาดีให้มั่นไว้

ลูกเสือ ลูกเสือ ไว้ลาย ซิลูกเสือไทย
เราจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
ทำทำทำ ข้าสัญญาว่าจะทำ
ตั้งนามอันเกรียงไกร พระมงกุฎทรงประทาน

ใบความรู้

เรื่อง การลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

ภูมิหลัง

การลูกเสือเริ่มต้นที่ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2450 (ค.ศ.1907) จากแนวคิดของลอร์ดเบเดน เพาเวลล์ และหนังสือเรื่อง “การลูกเสือสำหรับเด็กชาย” (Lord Baden Powell – “Scouting for Boys”) ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวที่ชวนให้เด็ก ๆ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ร่วมกันทำกิจกรรมตามอุดมการณ์และวิธีการของลูกเสือ ก่อให้เกิดสันติภาพความเข้าใจอันดี และภราดรภาพแห่งโลก

วัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการลูกเสือ

การลูกเสือเป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเด็กชาย มีวัตถุประสงค์ในการสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการทางสังคมให้กับเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้วิธีการลูกเสือซึ่งประกอบด้วย การยึดมั่นในกฎและคำปฏิญาณ (Scout Promise and Laws) การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) เน้นการปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง (Outdoor Activities) การใช้ระบบหมู่ (Patrol System) และการส่งเสริมความก้าวหน้าตามวิถีทางของลูกเสือ ด้วยหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ (Proficiency Badges)

ใบความรู้

การลูกเสือเป็นการอาสาสมัครทำงาน ให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชน โดยไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิวพรรณ วรณะ ลัทธิทางศาสนาใดๆ และไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลหรือเกี่ยวข้องกับการเมือง ยึดถือและปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกอย่างมั่นคง

พันธกิจหลัก (Mission)

พันธกิจหลักของการลูกเสือในการฝึกอบรมเยาวชน มี 3 ประการ คือ

1. ให้เด็กได้เป็นลูกเสือแต่เยาว์วัย โดยจัดในรูปกิจกรรมอาสาสมัครหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. ใช้วิธีการลูกเสือในการพัฒนาเยาวชน ให้มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ 4 ประการ คือ

- 2.1) เป็นผู้ที่เชื่อถือได้
- 2.2) สามารถพึ่งตนเองได้
- 2.3) มีความรับผิดชอบ
- 2.4) กล้าสู้งานหนัก

3. พัฒนาระบบการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ ในการขัดเกลาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนโดยใช้กฎลูกเสือเป็นหลัก

จากพันธกิจหลัก (Mission) ทั้ง 3 ประการนี้ นำไปสู่ยุทธศาสตร์หลัก (Strategy) ที่ใช้ในการพัฒนาการลูกเสือให้ตอบสนองสอดคล้องกับพันธกิจ

ยุทธศาสตร์ (Strategy)

1. ให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ
2. มีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ
3. ฝึกอบรมลูกเสือชาย-หญิงอย่างเสมอภาค ให้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น
4. ให้ทุ่มเทงานหนัก
5. ใช้ระบบอาสาสมัคร
6. องค์กรลูกเสือต้องปรับตัวให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์
7. ปรับระบบลูกเสือให้เข้มแข็ง
8. ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานทันสมัย ทันคน และทันต่อเหตุการณ์
9. ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน เพื่อรายงานความก้าวหน้าให้สังคมรับรู้
10. สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในองค์กรลูกเสือ ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
11. สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับองค์กรเอกชนและองค์กรเยาวชนอื่น ๆ
12. สนับสนุนให้มีประเทศสมาชิกใหม่ เข้าร่วมองค์การลูกเสือโลก และส่งเสริมการเพิ่มจำนวนสมาชิกลูกเสือในประเทศ
13. จัดตั้งกองทุนเพื่อหาเงินสนับสนุนกิจการลูกเสืออย่างเป็นระบบและมั่นคง

ใบความรู้

องค์การลูกเสือโลก (WOSM: World Organization of the Scout Movement)

การลูกเสือได้เจริญเติบโตและแพร่ขยายไปทั่วโลก มีสมาชิกกว่า 28 ล้านคน ใน 160 ประเทศ และเขตปกครอง อาณานิคม แคว้นต่าง ๆ ทั่วโลก (ข้อมูล พ.ศ.2553)

คณะกรรมการลูกเสือโลกประกอบด้วยบุคคล 12 คน จากประเทศสมาชิก 12 ประเทศ เลือกตั้งโดยที่ประชุมสมัชชาลูกเสือโลก กรรมการลูกเสือโลกอยู่ในตำแหน่งคนละ 6 ปี และเลือกตั้งกันเองเป็นประธานและรองประธาน กรรมการจะพ้นจากตำแหน่ง 6 คน ทุก ๆ 3 ปี และเลือกคนใหม่เข้าแทนที่ โดยวิธีลงคะแนนลับในการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ซึ่งมีผู้แทนมาจาก 160 ประเทศทั่วโลก โดยปกติคณะกรรมการลูกเสือโลกจะมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ณ เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการลูกเสือโลก มีดังนี้

1. ส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลก
2. แต่งตั้งเลขาธิการของสำนักงานลูกเสือโลก
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานลูกเสือโลก
4. จัดหาเงินทุนสำหรับส่งเสริมกิจการลูกเสือโลก
5. พิจารณามอบเครื่องหมายลูกเสือสดุดีให้แก่ผู้ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือกิจการลูกเสืออย่างดีเด่น

สมัชชาลูกเสือโลก (World Scout Conference)

สมัชชาลูกเสือโลก คือที่ประชุมของผู้แทนคณะลูกเสือประเทศต่าง ๆ (พ.ศ.2553 มี 160 ประเทศ) เป็นผู้แทนของลูกเสือทั่วโลกประมาณ 28 ล้านคน ประเทศสมาชิกส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมได้ไม่เกินประเทศละ 6 คน และต้องมาจากองค์การเดียวที่เป็นผู้แทนของแต่ละประเทศ

สมัชชาลูกเสือโลกมีอำนาจและหน้าที่ในการรับสมาชิกใหม่ ซึ่งต้องยื่นใบสมัครและรับรองว่าจะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และหลักการสำคัญของลูกเสือโลก เป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิการเมืองใด ๆ

การประชุมสมัชชาลูกเสือโลก จัดให้มีขึ้นทุก 4 ปี ในแต่ละครั้งจะมีประเทศต่าง ๆ ขอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม และสมัชชาลูกเสือโลกเป็นผู้คัดเลือกว่าจะจัดประชุมที่ประเทศใด ครั้งล่าสุดเป็นการประชุมครั้งที่ 38 จัดที่ประเทศเกาหลี เมื่อวันที่ 14-18 กรกฎาคม 2552

สำนักงานลูกเสือโลก (World Scout Bureau)

ตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการฯ ดูแลการดำเนินงานของประเทศสมาชิก ให้พัฒนาไปตามกรอบนโยบายขององค์การลูกเสือโลก และตามมติของที่ประชุมสมัชชาลูกเสือโลก งานของสำนักงานลูกเสือโลกอาจจำแนกได้ดังนี้

1. ให้คำชี้แจงแนะนำแก่ประเทศสมาชิก และองค์การที่เกี่ยวข้อง
2. ช่วยเหลือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือในประเทศสมาชิก
3. จัดการประชุมสมัชชาลูกเสือโลกและการชุมนุมลูกเสือโลก
4. การเยี่ยมเยียน และการช่วยเหลือโดยตรง

ใบความรู้

5. การจัดพิมพ์เอกสารและการค้นคว้า

นอกจากสำนักงานลูกเสือโลกแล้ว ยังมีสำนักงานลูกเสือภาคพื้นในภูมิภาคทั่วโลก อีก 6 แห่ง ได้แก่

1. **ภาคพื้นยุโรป (Europe)** สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และกรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม
2. **ภาคพื้นยูเรเชีย (Eurasia)** สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สาธารณรัฐยูเครน และสำนักงานสาขาที่กรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย
3. **ภาคพื้นอินเตอร์อเมริกา (Interamerica)** สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงซานติเอโก ประเทศชิลี
4. **ภาคพื้นอาหรับ (Arab)** สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์
5. **ภาคพื้นแอฟริกา (Africa)** สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา
6. **ภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific)** สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

ความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

กิจการลูกเสือของประเทศยึดมั่นในวัตถุประสงค์ หลักการสำคัญ และวิธีการของลูกเสือ เหมือนกันทั่วโลก ทุกประเทศเข้าเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ และเป็นอิสระจากอิทธิพลการเมือง มุ่งพัฒนาเยาวชนด้วยรากฐานของอุดมการณ์ลูกเสือ ซึ่งมีคำปฏิญาณและกฎลูกเสือเป็นพื้นฐาน

การประชุมลูกเสือโลก (World Scout Jamboree)

ริเริ่มโดยลอร์ดเบเดน เพาเวลล์ วัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกเสือนานาชาติได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน การประชุมครั้งแรกจัดที่โอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ พ.ศ. 2463 มีลูกเสีรร่วมประชุมจำนวน 8,000 คน จาก 34 ประเทศ จากนั้นได้มีการประชุมทุก 4 ปี โดยเปลี่ยนสถานที่ประชุมไปตามประเทศสมาชิก มีสำนักงานลูกเสือโลกเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

การประชุมลูกเสือโลกครั้งที่ 20 วันที่ 28 ธันวาคม 2545 ถึง 7 มกราคม 2546 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ จัดประชุมที่ชายทะเลอำเภอสัตหีบ จังหวัดระยอง มีลูกเสือชาย-หญิง เข้าร่วมประชุมรวม 24,000 คน จาก 147 ประเทศ

ครั้งล่าสุดคือครั้งที่ 21 เป็นปีฉลองอายุ 150 ปีของลอร์ดเบเดน เพาเวลล์ จัดประชุมที่ Hylands Park เมือง Chelmsford ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2550 มีลูกเสือชาย-หญิงจากทั่วโลก เข้าร่วมประชุมกว่า 40,000 คน

สมัชชาลูกเสือภาคพื้นเอเชีย - แปซิฟิก

เดิมเรียกว่า Far East Scout Conference เปลี่ยนชื่อเรียกเป็น Asia – Pacific Regional Scout Conference เมื่อพ.ศ. 2513 จัดประชุมครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2501 ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ระยะเวลามีการประชุมทุก 2 ปี ต่อมาเปลี่ยนเป็นประชุมทุก 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2532

คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนจากประเทศสมาชิกลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ที่มาจากการคัดเลือกจำนวน 10 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี ทั้ง 10 คน จะคัดเลือกประธานและรองประธาน

ใบความรู้

กันเอง ในการประชุมทุก 3 ปี จะมีกรรมการครบวาระ 5 คน และจะมีการเลือกกรรมการใหม่เข้ามาทดแทน โดยมีคนไทยหลายท่านที่เคยได้รับคัดเลือกเข้าเป็นกรรมการ

เรื่อง โครงสร้างการบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ

คณะลูกเสือแห่งชาติ

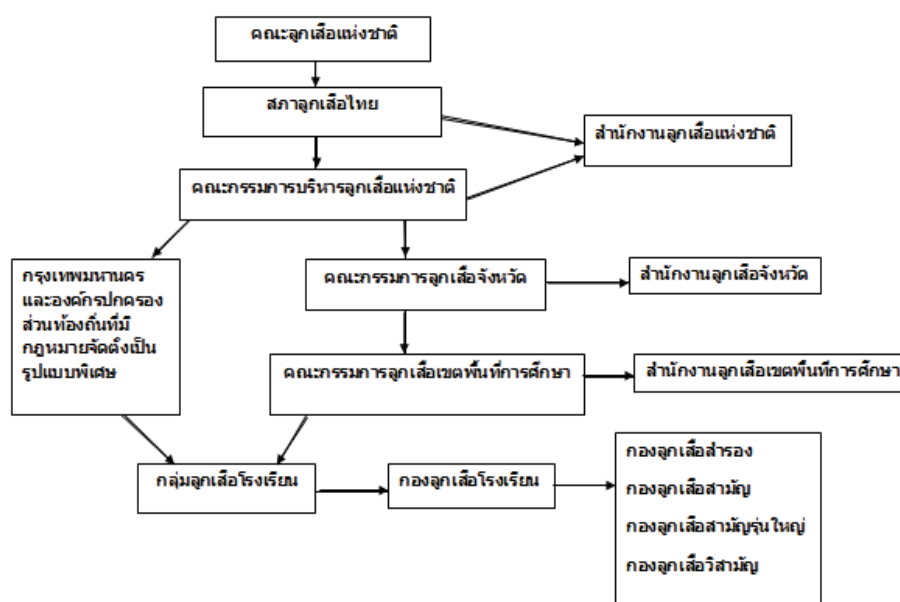
ตามพระราชบัญญัติ ลูกเสือ พ.ศ.2551 ประกอบด้วย บรรดาลูกเสือทั้งปวงและบุคลากรทางการลูกเสือ มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง
2. ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือ และฝึกฝนให้ทำกิจการต่างๆ ตามความเหมาะสม
5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างการบริหารคณะลูกเสือแห่งชาติตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

ใบความรู้

สภาลูกเสือไทย

มีนายกรัฐมนตรี เป็นสภานายก และเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) วางนโยบายเพื่อความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- (2) ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- (3) พิจารณารายงานประจำปีของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- (4) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

เป็นองค์การบริหารของคณะลูกเสือแห่งชาติ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและตามนโยบายของสภาลูกเสือไทย
- (2) ส่งเสริมความสัมพันธ์กับคณะลูกเสือนานาชาติ
- (3) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการลูกเสือ
- (4) สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- (5) จัดการทรัพย์สินของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
- (6) ให้ความเห็นชอบในการลงทุนเพื่อประโยชน์ของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
- (7) ออกข้อบังคับของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (8) วางระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ
- (9) จัดทำรายงานประจำปีเสนอสภาลูกเสือไทยพิจารณา
- (10) แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- (11) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติมอบหมาย
- (12) กำกับดูแล สนับสนุน และส่งเสริมกิจการลูกเสือชาวบ้าน
- (13) จัดตั้งตำแหน่งกิตติมศักดิ์และตำแหน่งอื่นใดที่มีได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้
- (14) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการคนหนึ่งทำหน้าที่เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ มีหน้าที่ ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติและตามนโยบายของสภาลูกเสือไทย รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ใบความรู้

1. ถ้อยกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สินของคณะลูกเสือแห่งชาติหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน
2. ทำนิติกรรมสัญญาหรือข้อตกลงอื่น
3. รับผิดชอบการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
4. ควบคุมดูแลกิจการลูกเสือให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการ และคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของลูกเสือ
5. จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการประชุมลูกเสือ ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและเจ้าหน้าที่ลูกเสือ
6. จัดทำรายงานประจำปีพร้อมงบดุลเสนอคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
7. จัดให้มีทะเบียนและสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับลูกเสือ
8. ประสานและส่งเสริมสำนักงานลูกเสือจังหวัด และสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา
9. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและตามมติของคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

คณะกรรมการลูกเสือจังหวัด

แต่ละจังหวัดจัดระเบียบการปกครองลูกเสือตามเขตจังหวัด สำหรับการจัดระเบียบการปกครองลูกเสือในกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีกฎหมายจัดตั้งเป็นรูปแบบพิเศษให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

คณะกรรมการลูกเสือจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

- (1) ควบคุมดูแลกิจการลูกเสือให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการและคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของกิจการลูกเสือ
- (3) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการลูกเสือ
- (4) ควบคุมดูแลทรัพย์สินในกิจการของลูกเสือจังหวัด
- (5) พิจารณาคำขอการจัดตั้งค่ายลูกเสือตามมาตรา 32
- (6) พิจารณารายงานประจำปีของสำนักงานลูกเสือจังหวัด
- (7) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี
- (8) ให้คำแนะนำผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาในการปฏิบัติงานลูกเสือ
- (9) จัดให้มีทะเบียนและสถิติต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจการลูกเสือ
- (10) ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ เพื่อความเหมาะสมแก่การปกครองในจังหวัดซึ่งจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการและคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ
- (11) จัดทำรายงานประจำปีและรายงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการลูกเสือในจังหวัด เสนอต่อคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ใบความรู้

(12) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการลูกเสือจังหวัดมอบหมาย

(13) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติมอบหมาย ให้มีสำนักงานลูกเสือจังหวัดอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 โดยมีผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เป็นหัวหน้าสำนักงานลูกเสือจังหวัด บังคับบัญชาและรับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงานลูกเสือจังหวัด

คณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา

มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประธานกรรมการ และรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

มีอำนาจหน้าที่ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุมดูแลกิจการลูกเสือให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการ และคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของกิจการลูกเสือ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมลูกเสือทั้งในและนอกสถานศึกษา

(4) ควบคุมดูแลทรัพย์สินในกิจการของลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา

(5) พิจารณารายงานประจำปีของสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา และรายงานให้คณะกรรมการลูกเสือจังหวัดทราบ

กรรมการลูกเสือจังหวัดทราบ

(6) ให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการประจำปี

(7) ให้คำแนะนำแก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาในการปฏิบัติงานหรือจัดกิจกรรมลูกเสือ

(8) จัดให้มีทะเบียนและสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับลูกเสือ

(9) กำกับดูแล สนับสนุนและส่งเสริมกิจการลูกเสือชาวบ้านในเขตพื้นที่การศึกษา

(10) ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการลูกเสือ เพื่อความเหมาะสมแก่การปกครองในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของทางราชการและคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

มีสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษายู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหัวหน้าสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา บังคับบัญชาและรับผิดชอบ

ตำแหน่งลูกเสือ

ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาลูกเสือ มีลำดับ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้อำนวยการใหญ่ (รมต. กระทรวงศึกษาธิการ)

(2) รองผู้อำนวยการใหญ่ (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ/เลขาธิการ สพฐ./เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา)

ใบความรู้

- (3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ (รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)
- (4) ผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
- (5) รองผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด (รองผู้ว่าราชการจังหวัด)
- (6) ผู้ช่วยผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด (ปลัดจังหวัด)
- (7) ผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา (ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา)
- (8) รองผู้อำนวยการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา (รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา)
- (9) ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน (ผู้อำนวยการโรงเรียน)
- (10) รองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน
- (11) ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ
- (12) รองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ
- (13) ผู้กำกับกองลูกเสือ
- (14) รองผู้กำกับกองลูกเสือ
- (15) นายหมู่ลูกเสือ
- (16) รองนายหมู่ลูกเสือ

การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ตำแหน่งผู้ตรวจการลูกเสือ มีลำดับ ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ตรวจการใหญ่พิเศษ (นายกรัฐมนตรี)
- (2) ผู้ตรวจการใหญ่ (รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
- (3) รองผู้ตรวจการใหญ่ (ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)
- (4) ผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
- (5) รองผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
- (6) ผู้ช่วยผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
- (7) ผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด
- (8) รองผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด
- (9) ผู้ช่วยผู้ตรวจการลูกเสือจังหวัด
- (10) ผู้ตรวจการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา
- (11) รองผู้ตรวจการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา

การแต่งตั้งผู้ตรวจการลูกเสือและการกำหนดหน้าที่ของผู้ตรวจการลูกเสือให้เป็นไปตามข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ

ผู้ตรวจการลูกเสือมีหน้าที่ตรวจตรา แนะนำ ชี้แจง และรายงานเพื่อให้การบริหารงานลูกเสือเป็นไปตามนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบ และแบบธรรมเนียมของลูกเสือ

สภาลูกเสือแห่งชาติ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ คณะกรรมการลูกเสือจังหวัด คณะ

ใบความรู้

กรรมการลูกเสืออำเภอบางกอกน้อย ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2507 ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีสภาลูกเสือไทย คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ คณะกรรมการลูกเสือจังหวัด และคณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

ให้นำกฎกระทรวง ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2507 ที่ใช้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ประกาศใช้มาใช้บังคับโดยอนุโลมในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวง ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

ในฐานะที่คณะลูกเสือแห่งชาติ (The National Scout Organization of Thailand : NSOT) เป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก (World Organization of the Scout Movement: WOSM) นอกจากจะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของการลูกเสือ ตามที่องค์การลูกเสือโลกได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดแล้ว คณะลูกเสือแห่งชาติยังยึดมั่นในวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 และปฏิบัติตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษ พ.ศ. 2509 ด้วย

การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือเดิมเป็นกิจกรรมเลือก ต่อมาในพ.ศ.2544 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป โดยกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เรื่อง บทบาทของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

ผู้สมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ต้องมีอายุระหว่าง 14-18 ปี หรือกำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยไม่จำเป็นต้องเคยเป็นลูกเสือมาก่อน นักเรียนหญิงที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ให้เรียกว่า เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่

กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ใช้การฝึกอบรมและกิจกรรมเป็นระบบหมู่ ฝึกให้มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตย ฝึกการใช้ชีวิตกลางแจ้ง การผจญภัย ทักษะลูกเสือ ฝึกอบรมความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพตามที่ถนัด รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งพัฒนาลูกเสือซึ่งอยู่ในวัยรุ่นดังนี้

1. พัฒนาความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นผู้รู้จักใช้เหตุผล สังเกตและสืบค้นข้อมูล ความเป็นจริง และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ตลอดจนมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์
2. พัฒนาความสามารถในการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง
3. กล้าแสดงออก รักษาสิทธิของตนเอง ยอมรับสิทธิและคสามคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย
4. แสวงหาเอกลักษณ์ที่ดีของตนเอง

ใบความรู้

บทบาทหน้าที่ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ อาจสรุปได้ ดังนี้

1. หน้าที่ในการพัฒนาตนเอง

2. หน้าที่ต่อผู้อื่น ทั้งในโรงเรียน และชุมชนที่ลูกเสืออาศัยอยู่ ได้แก่

2.1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ เช่น การทำความสะอาด การดูแลความปลอดภัยให้เด็กเล็ก ลูกเสือจราจร การกำจัดลูกน้ำยุงลาย ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหา และความต้องการที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชนในขณะนั้น ลูกเสือต้องมีใจพร้อมอาสาทุกเมื่อ

2.2 กิจกรรมโครงการเพื่อการพัฒนาด้านต่างๆ ที่ผู้กำกับลูกเสือและลูกเสือเห็นควรจัดให้มีขึ้น อาจเป็นโครงการที่ดำเนินการเอง หรือร่วมมือกับผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานราชการซึ่งเข้ามาดำเนินโครงการอยู่ในชุมชนก็ได้ ขั้นตอนการดำเนินโครงการมีดังนี้

1) **ขั้นวางแผน** เป็นการสำรวจข้อมูล เขียนโครงการ และกำหนดรายละเอียดที่ต้องปฏิบัติ รวมทั้งการประสานงาน งบประมาณและการขอรับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง

2) **ขั้นลงมือปฏิบัติ** เป็นการจัดแบ่งงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีรายละเอียดในการปฏิบัติ กำหนดระยะเวลาการทำงาน สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ

3) **การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติ** เป็นการติดตามดูว่ามีปัญหา อุปสรรคใดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุงบ้าง/การปฏิบัติงานถูกต้อง เรียบร้อย และเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่/ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงใด/ปรับปรุงโครงการให้เหมาะสม/การเขียนบันทึกและรายงาน

ตัวอย่างกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน

- ปลุกต้นไม้
- รมรงค์รักษาความสะอาด
- ขุดลอกคู คลอง ทางระบายน้ำ และกำจัดแหล่งน้ำขัง ที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง
- พัฒนาดอน ทางเข้า หมู่บ้าน วัด โรงเรียน และสาธารณสถานอื่นๆ
- ปลุกพืชสวนครัว สมุนไพร
- เพาะพันธุ์ปลา เลี้ยงปลาเพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีน และเพิ่มรายได้
- เลี้ยงไก่ เพื่อกินไข่
- การกำจัดขยะ อย่างครบวงจร

ฯลฯ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง สัจจะ

ณ ป่าใหญ่แห่งหนึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ สัตว์ใหญ่และแข็งแรงก็ฆ่าสัตว์ที่อ่อนแอกว่าเพื่อกินเป็นอาหาร สัตว์ป่าที่อ่อนแอก็อยู่อย่างไม่เป็นสุข หวาดกลัวอันตรายอยู่ตลอดเวลา สิงห์โตซึ่งเป็นเจ้าป่าเห็นว่าสัตว์ทั้งหลายต่างไม่มีความสุข จึงเรียกประชุมและขอให้สัตว์ป่าเลิกฆ่ากัน กินแต่เนื้อของสัตว์ที่ตายแล้วเท่านั้น สัตว์ทั้งหลายต่างเชื่อฟังและทำตามจึงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วันหนึ่งมีคนเข้ามาปลูกบ้านอยู่ริมน้ำกลางป่า สัตว์ป่าต่างพากันกลัวอีกว่าคนจะมาทำร้าย สิงห์โตจึงเรียกประชุมเพื่อช่วยกันคิดว่าจะทำอย่างไรกับคน

“บุกเข้าไปพังบ้านเสียก็หมดเรื่อง” ช้างพูดพลางยกวงงชูไปมา

“อย่าเพิ่งเลยตอนนี้เราต้องคอยดูความเคลื่อนไหวของเขาก่อน” ม้าเสนอความคิด

“ฉันจะพาพวกบุกเข้าไปกินคนพวกนั้นให้สาสมกับที่เขาบุกกรุกป่าของเรา” เสือโคร่งพูดอย่างเดือดพล่าน

“เราน่าจะส่งตัวแทนไปบอกให้เขาออกไปเสียจากป่า พวกเราจะได้อยู่อย่างสงบสุข” ลิงแนะนำขณะที่มือยังถือกล้วยอยู่

สัตว์ทุกตัวเห็นด้วยกับข้อเสนอของลิง สิงห์โตจึงรับหน้าที่ไปขอร้องให้คนออกจากป่าไป

“เราไม่มีที่อยู่ จึงมาอยู่ในป่า” ชายคนหนึ่งบอก

“แต่สัตว์ทั้งหลายกลัวพวกท่านจะทำร้ายเอา” สิงห์โตบอก

“อย่ากลัวพวกเราเลย พวกเรามาอยู่ในป่าเพื่อทำมาหากิน เราจะไม่รบกวนและทำร้ายสัตว์ เราขอให้สัญญา” ชายคนนั้นกล่าว

สิงห์โตเห็นว่าคำพูดของคนเหล่านั้นน่าเชื่อถือจึงยินยอมให้อยู่ในป่าต่อไป ก่อนกลับสิงห์โตได้ย้่ากับคนเหล่านั้นว่า “เราขอให้ท่านรักษาคำพูดตลอดไป ทั้งคนและสัตว์จะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ป่าแห่งนี้ก็จะเป็นที่ร่มเย็นน่าอยู่ตลอดไป”

คติสอนใจ การรักษาคำพูดหรือสัจจะสัญญาที่ให้ไว้ต่อกันเป็นสิ่งดี และนำมาซึ่งความสงบสุข

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 กักขะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ระเบียบแถวลูกเสือ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือปฏิบัติตามสัญญาณนกหวีด สัญญาณมือ และสัญญาณมือลูกเสือสากลได้
- 1.2 ลูกเสือปฏิบัติกิจกรรมระเบียบแถวบุคคลท่ามือเปล่า บุคคลท่าประกอบอาวุธ และท่าเคลื่อนที่ได้

2. เนื้อหา

- 2.1 การปฏิบัติตามสัญญาณนกหวีด สัญญาณมือ และสัญญาณมือลูกเสือสากล
- 2.2 การฝึกบุคคลท่ามือเปล่า บุคคลท่าประกอบอาวุธ และ ท่าเคลื่อนที่

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 ใบความรู้ เรื่อง ระเบียบแถวลูกเสือ
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับมอบหมายให้นายหมู่ใช้คำบอกคำสั่ง ทบทวนทักษะการปฏิบัติระเบียบแถวในหมู่ของตนเอง และให้สมาชิกลูกเสือปฏิบัติตาม

- สัญญาณนกหวีด สัญญาณมือ
- ระเบียบแถวบุคคลท่ามือเปล่า
- ระเบียบแถวบุคคลท่าประกอบอาวุธ และท่าเคลื่อนที่

- 4) ลูกเสือฝึกปฏิบัติทักษะตามคำบอกคำสั่ง สัญญาณนกหวีด สัญญาณมือ ระเบียบแถวบุคคลท่ามือเปล่า ระเบียบแถวบุคคลท่าประกอบอาวุธและท่าเคลื่อนที่ ผู้กำกับให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้ลูกเสือมีความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรม

- 5) ผู้กำกับมอบหมายให้หัวหน้านายหมู่ใช้คำบอกคำสั่งในการฝึกเป็นกอง เพื่อให้เกิดทักษะความพร้อมเพรียงในกองลูกเสือ

- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจชักธงลง เลิก)

- ผู้กำกับนัดหมายหัวหน้านายหมู่ลูกเสือทบทวนทักษะการใช้สัญญาณมือลูกเสือสากล

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้หัวหน้านายหมู่ลูกเสือใช้คำบอกคำสั่ง และปฏิบัติการใช้สัญญาณมือลูกเสือสากล ทั้ง 9 สัญญาณ โดยกองลูกเสือปฏิบัติตาม

- 4) ผู้กำกับให้คำแนะนำการปฏิบัติการใช้สัญญาณมือลูกเสือสากล ที่เกิดความรวดเร็วและพร้อมเพรียง
- 5) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปการฝึกปฏิบัติและวางแผนการฝึกสวนสนามนอกเวลา เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมพิธีสวนสนามลูกเสือประจำปี
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

5.1 ลูกเสือใช้และปฏิบัติตาม คำบอกคำสั่ง สัญญาณนกหวีด สัญญาณมือและสัญญาณมือลูกเสือสากล ได้ถูกต้องรวดเร็วและพร้อมเพรียง

5.2 นายหมู่ลูกเสือวางแผนการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 2

เพลง วชิราวุธรำลึก

วชิราวุธพระมงกุฎเกล้า เจ้าประชา	ก่อกำเนิดลูกเสือมา ข้าเลื่อมใส
พวกเราลูกเสือ เชื้อชาติไทย	เทิดเกียรติพระองค์ไว้ ด้วยภักดี
ลูกเสือรำลึกนึกพระคุณ เทิดบูชา	ปฏิภานรักกษัตริย์ ชาติ ศาสน์ศรี
มาเกิดลูกเสือ สร้างความดี	เพื่อศักดิ์ศรีลูกเสือไทย ตั้งใจปอง

เพลง สยามานุสสติ

ใครรานใครรุก ต้าวแดนไทย	ไทยรบจนสุดใจ ขาดดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล ยอมสละสิ้นแล	เสียชีพไปเสียสิ้น ชื่อก้องเกียรติงาม
หากสยามยังอยู่ ยั้งยืนยง	เราก็เหมือนอยู่คง ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง ไทยอยู่ได้ฤ	เราก็เหมือนมอดม้วย หมดสิ้นสกุล

ใบความรู้

เรื่อง ระเบียบแถวลูกเสือ

วิธีสั่งการในการฝึกระเบียบแถว

มีหลายวิธี ได้แก่

1. การใช้คำบอก/คำสั่ง
2. การใช้สัญญาณแตร/สัญญาณนกหวีด
3. การใช้สัญญาณมือ และสัญญาณมือลูกเสือสากล

การใช้สัญญาณนกหวีด

ใช้ในการออกคำสั่งแก่ลูกเสือในการฝึกประจำวัน หรือในโอกาสที่ผู้บังคับบัญชาลูกเสืออยู่ห่างไกลจากลูกเสือ สัญญาณที่ควรรู้อย่างนี้

1. หวีดยาว 1 ครั้ง

ความหมาย - ถ้าเคลื่อนที่อยู่ให้หยุด

- ถ้าหยุดอยู่ให้ถือว่าเป็นสัญญาณเตือน, เตรียมตัว หรือ คอยฟังคำสั่ง

2. หวีดยาว 2 ครั้ง

ความหมาย - เดินต่อไป, เคลื่อนที่ต่อไป, ทำงานต่อไป

ผู้ปฏิบัติ - ปฏิบัติกิจกรรมที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นต่อไป หรือ ให้ปฏิบัติกิจกรรมที่สั่งนั้นต่อไป

3. หวีดสั้น 1 ครั้ง หวีดยาว 1 ครั้ง สลับกันไป หลายๆ ครั้ง

ความหมาย - เกิดเหตุ

ผู้ปฏิบัติ - ตรวจสอบเหตุการณ์ก่อนว่ามีอะไรเกิดขึ้น ควรรวมกันที่ผู้กำกับ (ผู้บังคับบัญชา) ก่อนเพื่อการสั่งการต่อไป แล้วแต่กรณี

4. หวีดสั้น 3 ครั้ง หวีดยาว 1 ครั้ง ติดต่อกันไปหลายๆ ชุด

ความหมาย - เรียกนายหมู่ลูกเสือให้มารับคำสั่ง

ผู้ปฏิบัติ - นายหมู่รีบมาพบผู้ให้สัญญาณ ถ้านายหมู่ไม่อยู่ หรือไปพบไม่ได้ให้ส่งตัวแทนไป

ใบความรู้

5. หวีดสั้นติดต่อกันหลาย ๆ ครั้ง

ความหมาย - รวม, ประชุม หรือ รวมกอง

ผู้ปฏิบัติ - ทุกคนไปรวมกันที่ผู้ให้สัญญาณ

6. หวีดยาว 3 ครั้ง หวีดสั้น 1 ครั้ง (เป่าได้เพียงชุดเดียว)

ความหมาย - ชักธงชาติลงเวลา 18.00 น. โดยลูกเสือบริการ 2 คน

ผู้ปฏิบัติ - ในกรณีอยู่ค่ายพักแรม เวลา 18.00 น. หมู่บริการจะส่งตัวแทน 2 คน ทำหน้าที่ชักธงชาติลงทุกคนที่อยู่ในค่ายพักแรมยืนตรงหันหน้าไปทางเสาธง และ วันทยหัตถ์ จนสิ้นสุดสัญญาณ

หมายเหตุ : ก่อนที่จะให้สัญญาณที่ 2-6 ต้องให้สัญญาณที่ 1 เตือนก่อนทุกครั้ง

การใช้สัญญาณมือ

ใช้แทนคำบอกคำสั่งขณะที่ผู้บังคับบัญชาอยู่ห่างไกลจากลูกเสือ หรือไม่สามารถที่จะใช้คำบอกให้ลูกเสือได้ยินทั่วถึง หรือในกรณีที่ต้องการความสงบเงียบ ได้แก่

1) เตรียม คอยฟังคำสั่ง หรือหยุด

การให้สัญญาณ เขยียดแขนขวาขึ้นตรงเหนือศีรษะ มือแบนิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน หันฝ่ามือไปข้างหน้า

เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือหยุดการเคลื่อนไหวหรือการกระทำใดๆ ทั้งสิ้น พร้อมกับนิ่งคอยฟังคำสั่ง โดยหันหน้าไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อคอยฟังคำสั่ง แต่ถ้าอยู่ในแถวให้ยืนในท่าตรง

2) รวม หรือ กลับมา

การให้สัญญาณ เขยียดแขนขวาขึ้นตรงเหนือ ศีรษะ แขนมือไปข้างหน้า นิ้วมือทั้งห้าชิดติดกันและหมุนมือเป็นวงกลมจากซ้ายไปขวา

เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือรวมกองรับมาเข้าแถวรวมกัน

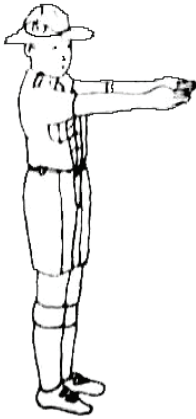
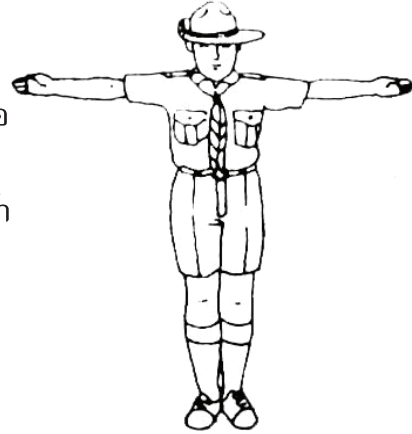

ใบความรู้

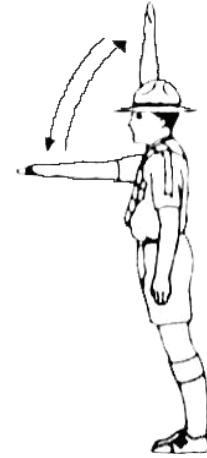
3) จัดแถวหน้ากระดาน

การให้สัญญาณ เหยียดแขนทั้งสองออกไปด้านข้างเสมอ
แนวไหล่ ฝ่ามือแบไปข้างหน้า นิ้วเรียงชิดติดกัน
เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือจัดแถวหน้ากระดาน หันหน้า
ไปหาผู้ให้สัญญาณ

4) จัดแถวตอน

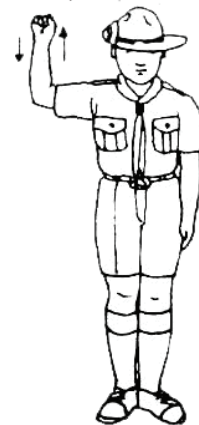
การให้สัญญาณ เหยียดแขนทั้งสองข้างไปข้างหน้า แนวเดียวกับไหล่
โดยให้แขนขนานกันและฝ่ามือแบเข้าหากัน
เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือเข้าแถวตอน หันหน้าไปหาผู้ให้สัญญาณ

5) เคลื่อนที่ไปยังทิศทางที่ต้องการ

(ด้านหน้า ขวา/ซ้าย กึ่งขวา/กึ่งซ้าย และด้านหลัง)

การให้สัญญาณ ผู้ให้สัญญาณหันหน้าไปยังทิศทางที่ต้องการ โดยชูแขน
ขวาขึ้นเหนือศีรษะสุดแขน ฝ่ามือแบไปข้างหน้า นิ้วชิดกัน แล้วลดแขนลง
ข้างหน้าให้เสมอแนวไหล่
เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือวิ่งไปยังทิศทางที่มือผู้ให้สัญญาณชี้ไป

6) เร่งจังหวะหรือทำให้เร็วขึ้น

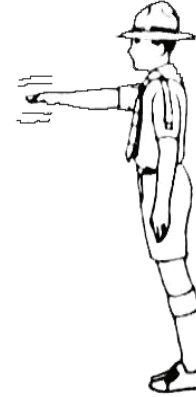
การให้สัญญาณ ผู้ให้สัญญาณงอแขนขวามือ กำเสมอป่า ชูขึ้นตรงเหนือ
ศีรษะแล้วลดลงหลายๆ ครั้งติดต่อกัน
เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือรีบวิ่งหรือเร่งจังหวะสิ่งที่ทำอยู่ให้เร็วขึ้น

ใ้ความรู้

7) นอนลงหรือเข้าที่กำบัง

การให้สัญญาณ ผู้ให้สัญญาณเหยียดแขนขวาตรงไปข้างหน้าให้เสมอแนวไหล่ ฝ่ามือแบคว่ำลงนิ้วชิดกัน พร้อมกับลดแขนลงข้างหน้า แล้วยกขึ้นที่เดิมหลายๆ ครั้ง
เมื่อลูกเสือเห็นสัญญาณนี้ให้รีบนอนหรือเข้าที่กำบังทันที

การใช้สัญญาณมือในการเรียกแถวของลูกเสือสากล

การฝึกอบรมลูกเสือตามแบบสากลของลูกเสือทุกประเภท ผู้บังคับบัญชาที่จะเรียกแถวต้องเลือกสถานที่โล่งและกว้างพอเหมาะกับจำนวนของลูกเสือ ผู้ให้สัญญาณยืนตรงแล้วจึงให้สัญญาณเรียกแถว คำเรียกแถวของลูกเสือสำรองใช้คำว่า “แพค” ส่วนลูกเสือสามัญ สามัญรุ่นใหญ่ และวิสามัญ ใช้คำว่า “กอง”

1) ทำพักตามระเบียบ

ขณะที่ลูกเสืออยู่ในแถว ผู้เรียกแถวจะทำสัญญาณมือเป็น 2 จังหวะดังนี้

จังหวะที่ 1 กำมือขวา งอข้อศอกให้มือที่กำอยู่ประมาณหัวเข่าชิด หันฝ่ามือที่กำเข้าหาหัวเข่าชิด

จังหวะที่ 2 สลัดมือที่กำและหน้าแขนออกไปทางขวา เป็นมุม 180 องศา ประมาณแนวเดียวกับเข่าชิดเป็นสัญญาณให้ลูกเสือ “พัก” ตามระเบียบ

2) ทำตรง

ขณะลูกเสือกำลังพักตามระเบียบ ผู้เรียกแถวจะทำสัญญาณมือเป็น 2 จังหวะดังนี้

จังหวะที่ 1 กำมือขวา แขนเหยียดตรงไปทางขวา ให้มือกำอยู่ในระดับเดียวกับเข่าชิด (เหมือนกับการสลัดแขนสั่ง “พัก” ในจังหวะที่ 2)

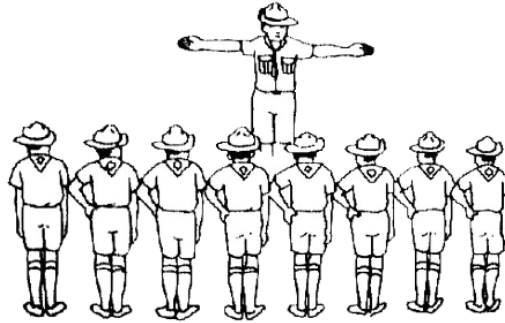
จังหวะที่ 2 กระทบหน้าแขนเข้าหาตัว ให้มือที่กำกลับมาอยู่ตรงหัวเข่าชิด (เหมือนจังหวะที่ 1 ของสัญญาณสั่ง “พัก”) เมื่อเห็นสัญญาณนี้ ให้ลูกเสือชักเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวา ลดแขนที่ไขว้หลังมาอยู่ในท่าตรง

ใบความรู้

3) แแถวหน้ากระดานแถวเดี่ยว

การให้สัญญาณ ผู้เรียกแถวอยู่ในท่าตรงเหยียดแขนทั้งสองไปด้านข้างเสมอแนวไหล่ มือแบหันฝ่ามือไปข้างหน้า นิ้วมือเรียงชิดติดกัน

ลูกเสือเข้าแถวหน้ากระดานแถวเดี่ยว หันหน้าเข้าหาผู้เรียก โดยนายหมู่ยืนทางซ้ายมือของผู้เรียก กะให้ผู้เรียกอยู่กึ่งกลางแถวและห่างจากแถวประมาณ 6 ก้าว ลูกหมู่ยืนต่อกันไปทางซ้ายมือของนายหมู่จนถึงคนสุดท้ายคือรองนายหมู่

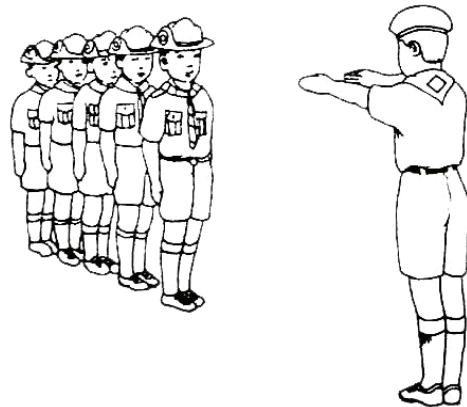
การจัดระยะเคียง ถ้าเป็น “ปิดระยะ” ระยะเคียงจะเป็น 1 ช่วงศอก คือ ให้ลูกเสือยกมือซ้ายขึ้นเท่าสะโพก นิ้วเหยียดชิดติดกันอยู่ประมาณแนวตะเข็บกางเกง แขนขวาแนบกับลำตัวและจดปลายศอกซ้ายของคนที่อยู่ด้านขวา จัดแถวให้ตรงโดยสะบัดหน้าแลขวา ให้เห็นหน้าอกคนที่ 4 นับจากตัวลูกเสือเองเมื่อผู้เรียกตรวจแถวสั่งว่า “นิ่ง” ให้ลดมือลงพร้อมกับสะบัดหน้ามาอยู่ในท่าตรงและนิ่ง

ถ้า “เปิดระยะ” ระยะเคียงจะเป็นสุดช่วงแขนซ้ายของลูกเสือ โดยให้ทุกคน (ยกเว้นคนท้ายแถว) ยกแขนซ้ายขึ้นเสมอไหล่ เหยียดแขนตรงออกไปทางข้าง คว่ำฝ่ามือลง นิ้วชิดติดกัน ให้ปลายนิ้วซ้ายจดไหล่ขวาของคนต่อไป จัดแถวให้ตรงโดยนายหมู่ยืนแลตรงเป็นหลัก ลูกหมู่สะบัดหน้าแลขวาให้เห็นหน้าอกคนที่ 4 เมื่อได้ยินคำสั่งว่า “นิ่ง” จึงลดมือลง สะบัดหน้ากลับมายุ่งในท่าตรงและนิ่ง

4) แถวตอนเรียงหนึ่ง (กรณีมีหลายหมู่จะเรียกว่า “แถวตอนหมู่”)

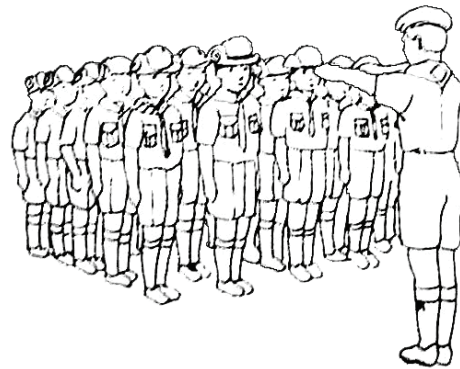
การให้สัญญาณ ผู้เรียกแถวอยู่ในท่าตรงเหยียดแขนทั้งสองไปข้างหน้าเสมอแนวไหล่ มือแบหันฝ่ามือเข้าหากัน นิ้วเรียงชิดติดกัน

ลูกเสือเข้าแถวตอนเรียงหนึ่งโดยนายหมู่ยืนตรงเป็นหลักข้างหน้าผู้เรียก กะให้ห่างจากผู้เรียกประมาณ 6 ก้าว ลูกหมู่เข้าแถวต่อหลังนายหมู่ต่อๆ กันไปจัดแถวให้ตรงคอคนหน้า ระยะต่อระหว่างบุคคล 1 ช่วงแขน และปิดท้ายด้วยรองนายหมู่

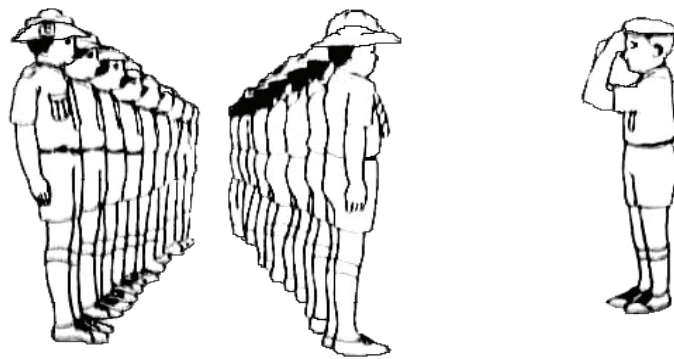

ใ้ความรู้

5) **แถวตอนหมู่**
 แถวตอนเรียงหนึ่งหลายหมู่ เรียกว่า “แถวตอนหมู่” สมมุติว่ามี 5 หมู่ ให้หมู่ที่อยู่ตรงกลางคือหมู่ที่ 3 ยืนเป็นหลักตรงหน้าผู้เรียก ห่างจากผู้เรียกประมาณ 6 ก้าว หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 1 เข้าแถวอยู่ในแนวเดียวกันไปทางซ้ายมือของผู้เรียก ส่วนหมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 ก็เข้าแถวอยู่ในแนวเดียวกัน แต่ไปทางขวามือของผู้เรียก ระยะเคียงระหว่างหมู่ประมาณ 1 ช่วงศอก ส่วนระยะต่อระหว่างบุคคล 1 ช่วงแขน

6) **แถวหน้ากระดานหมู่ ปิดระยะ**

การให้สัญญาณ ผู้เรียกแถวยืนในท่าตรง กำมือทั้ง 2 ข้าง เขยียดแขนตรงไปข้างหน้าขนานกับพื้นงอข้อศอกขึ้นเป็นมุมฉาก หันหน้ามือเข้าหากัน

ลูกเสือหมู่แรกเข้าแถวตรงหน้าผู้เรียก อยู่ห่างจากผู้เรียกประมาณ 6 ก้าว นายหมู่อยู่ทางซ้ายมือของผู้เรียก กะให้กึ่งกลางของหมู่อยู่ตรงหน้าผู้เรียก ลูกหมู่อื่นต่อๆ ไปทางซ้ายของนายหมู่ เว้นระยะเคียง 1 ช่วงศอก

หมู่อื่นๆ เข้าแถวหน้ากระดานข้างหลังหมู่แรก ซ้อนๆ กันไปตามลำดับ เว้นระยะต่อระหว่างหมู่ประมาณ 1 ช่วงแขน

การจัดแถว เมื่อผู้สั่งว่า “จัดแถว” ให้ทุกคน (ยกเว้นคนสุดท้าย) ยกมือซ้ายขึ้นเท่าสะโพก นิ้วเหยียดชิดกัน นิ้วกลางอยู่ในแนวตะเข็บกางเกง แขนขวาแนบลำตัว จัดแถวให้ตรงโดยนายหมู่อินแลตรงเป็นหลัก ลูกหมู่สะบัดหน้าแลขวาให้เห็นหน้าอกคนที่ 4

การตรวจแถว ผู้เรียกแถวตรวจการจัดแถวแล้ว จึงสั่ง “นิ่ง” ลูกเสือทุกคนลดแขนลงพร้อมสะบัดหน้ากลับมาอยู่ในท่าตรงและนิ่ง

ใบความรู้

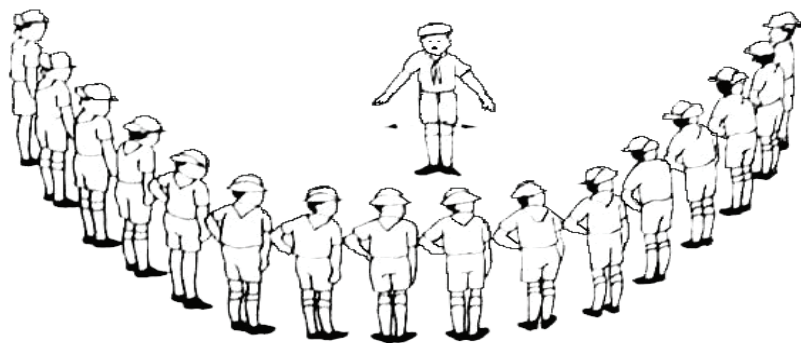
7) แถวหน้ากระดานหมู่ เปิดระยะ

ผู้เรียกยืนในท่าตรง กำมือทั้ง 2 ข้าง งอข้อศอก เป็นมุมฉาก แขนท่อนบนแบะออกจนเป็นแนวเดียวกับไหล่ หันหน้ามือไปข้างหน้า ให้ลูกเสือเข้าแถวเช่นเดียวกับแถวหน้ากระดานหมู่ปิดระยะ แต่เว้นระยะต่อระหว่างหมู่ขยายออกไปทางด้านหลัง ห่างกันหมู่ละประมาณ 3 ช่วงแขน หรือ 3 ก้าว

การจัดแถว และตรวจแถว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับแถวหน้ากระดานหมู่ปิดระยะ

8) แถวรูปครึ่งวงกลม

การให้สัญญาณ ผู้เรียกแถวยืนในท่าตรง แขนมือทั้ง 2 ข้าง แขนเหยียดตรงด้านหน้าและลงข้างล่าง คว่ำฝ่ามือขวาหาตัว ซ้อมมือขวาไขว้ทับซ้อมมือซ้าย แล้วโบกผ่านลำตัวซ้ำๆ เป็นรูปครึ่งวงกลม 3 ครั้ง

นายหมู่ลูกเสือหมู่แรกยืนอยู่ในแนวเดียวกับผู้เรียกทางด้านซ้าย ห่างจากผู้เรียกพอสมควร ลูกหมู่อื่นๆ กันไปทางซ้ายมือของนายหมู่ เว้นระยะเคียง 1 ช่วงศอก (มือเท่าสะโพก) สะบัดหน้าไปทางขวารอคำสั่ง “นิ่ง”

หมู่ที่ 2 และหมู่อื่นๆ เข้าแถวต่อจากด้านซ้ายของหมู่แรก ตามลำดับ เว้นระยะระหว่างหมู่ 1 ช่วงศอก รองนายหมู่สุดท้าย จะยืนตรงด้านขวาของผู้เรียก ในแนวเดียวกันกับนายหมู่ หมู่แรก

การจัดแถว ยกมือซ้ายขึ้นทาบสะโพก สะบัดหน้าไปทางขวา (ยกเว้นนายหมู่ หมู่แรก) จัดแถวให้เป็นรูปครึ่งวงกลม

การตรวจแถว ผู้เรียกแถวตรวจการจัดแถวแล้ว จึงสั่ง “นิ่ง” ลูกเสือทุกคนลดแขนลงพร้อมกับสะบัดหน้ากลับมาอยู่ในท่าตรง

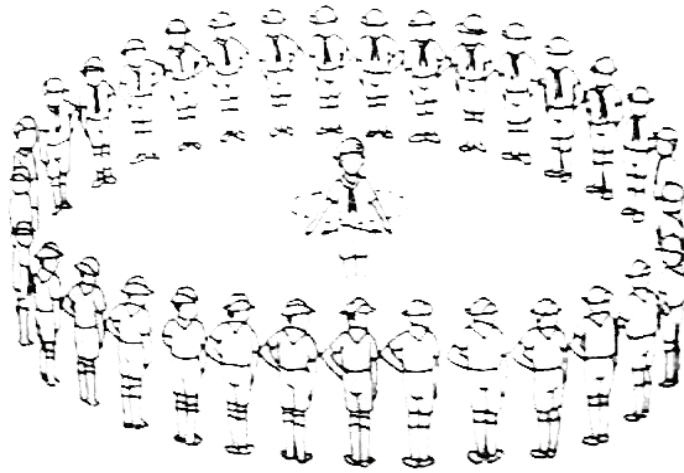

ใบความรู้

9) แฉวรูปวงกลม

มี 2 แบบ

• การเรียกแฉวแบบผู้เรียกยืนอยู่ที่จุดศูนย์กลาง

การให้สัญญาณ ผู้เรียกแฉวยืนในท่าตรง แขน้อมือทั้ง 2 ข้าง แขนเหยียดตรงลงข้างล่าง คอว่าฝ่ามือเข้าหาตัว ข้อมือขวาไขว้ทับข้อมือซ้าย แล้วโบกผ่านลำตัวประสานกันจากด้านหน้าจดด้านหลัง (โบกผ่านลำตัว 3 ครั้ง)

ลูกเสือหมู่แรกยืนด้านซ้ายมือของผู้เรียก เข้าแฉวเช่นเดียวกับแฉวครึ่งวงกลม ส่วนหมู่ 2 และหมู่ต่อๆ ไปอยู่ทางด้านซ้ายของหมู่ที่อยู่ก่อนตามลำดับ จนคนสุดท้าย (รองนายหมู่) ของหมู่สุดท้ายไปจดกับนายหมู่ของหมู่แรก ถือผู้เรียกเป็นศูนย์กลาง

การจัดแฉว ลูกเสือกม้อมือซ้ายขึ้นเท้าสะโพก สะบัดหน้าไปทางขวา (ยกเว้นนายหมู่ หมู่แรก) จัดแฉวให้เป็นรูปวงกลม

การตรวจแฉว ผู้เรียกแฉวตรวจการจัดแฉวแล้ว จึงสั่ง “นิ่ง” ลูกเสือทุกคนลดแขนลงพร้อมกับสะบัดหน้ากลับมาอยู่ในท่าตรง และนิ่ง

• การเรียกแฉวแบบผู้เรียกอยู่ที่เส้นรอบวง

การให้สัญญาณ ผู้เรียกแฉวยืนในท่าตรง กำมือขวา เหยียดแขนขวาตรงไปข้างหน้า ยกขึ้นบน และเลยไปข้างหลัง หมุนกลับมาด้านหน้า ทำ 3 ครั้ง

ลูกเสือหมู่แรกยืนชิดด้านซ้ายมือของผู้เรียก หมู่ที่ 2 และหมู่ต่อๆ ไปอยู่ทางซ้ายมือของหมู่ที่อยู่ก่อนตามลำดับ จนรองนายหมู่ของหมู่สุดท้ายไปจดขวามือของผู้เรียกให้ผู้เรียกอยู่ในเส้นรอบวง

การจัดแฉวและการตรวจแฉว กระทำเช่นเดียวกับแบบแรก

ใบความรู้

การฝึกระเบียบแถวบุคคลท่ามือเปล่า

การฝึกระเบียบแถว เป็นการฝึกให้ลูกเสือเกิดความพร้อมเพรียง มีระเบียบวินัย และความสามัคคี รวมทั้งสามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งได้

1. ท่าตรง

ท่าตรง เป็นท่าเบื้องต้น และเป็นรากฐานของการปฏิบัติในท่าอื่น ๆ ต่อไปและยังใช้เป็นท่าสำหรับการแสดงความเคารพได้ท่าหนึ่งด้วย

- คำบอก “แถว – ตรง “
- การปฏิบัติ
  - 1) ลำตัวยืดตรง ออกผาย ไหล่เสมอกัน ตามองตรง
  - 2) ยืนให้น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าทั้ง 2 ข้าง สันเท้าชิดกัน ปลายเท้าแยกห่างกัน 1 คืบ เข่าเหยียดตึง
  - 3) แขนทั้ง 2 ข้าง เหยียดตรงแนบลำตัว พลิกศอกไปข้างหน้าเล็กน้อย จนไหล่ตึง
  - 4) นิ้วมือเหยียดและชิดกัน นิ้วกลางแตะกึ่งกลางตะเข็บกระโปรง
  - 5) นิ่ง ไม่เคลื่อนไหวร่างกาย

2. ท่าพัก

ท่าพัก เป็นท่าเปลี่ยนอิริยาบถจากท่าตรง เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดซึ่งมี 4 ท่า ดังนี้

1) **ท่าพักตามปกติ** ใช้พักในระหว่างการฝึกสอน เพื่ออธิบายหรือแสดงตัวอย่างแก่ลูกเสือ

- คำบอก “พัก”
- การปฏิบัติ
  - (1) หย่อนเข่าขวา ต่อไปหย่อนเข่าซ้าย หรือเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย แต่ห้ามเคลื่อนไหวที่
  - (2) เมื่อได้ยินคำว่า “แถว” ให้ยืดตัวขึ้น สูดลมหายใจเข้าเต็มปอดและจัดทุกส่วนของร่างกาย

ให้อยู่ในท่าตรง

(3) เมื่อได้ยินคำว่า “ตรง” ให้กระตุกเข่าขวากลับไปอยู่ในท่าตรง

2) **ท่าพักตามระเบียบ** ใช้พักในโอกาสระดมพิธีการต่างๆ เช่น รอรับการตรวจพลสวนสนาม หรือรออยู่ในแถวกองเกียรติยศ ฯลฯ

- คำบอก “ตามระเบียบ – พัก”
- การปฏิบัติ
  - (1) ลำตัวยืดตรง ขาทั้ง 2 ข้างตึง ให้น้ำหนักตัวอยู่บนเท้าทั้ง 2 ข้างเท่า ๆ กัน
  - (2) แยกเท้าซ้ายออกไปข้างซ้ายประมาณครึ่งก้าว อย่างรวดเร็วและเข้มแข็ง
  - (3) เอามือไขว้หลัง โดยให้หลังมือซ้ายแนบติดลำตัวในแนวกึ่งกลางหลังและอยู่ใต้เข็มขัดเล็กน้อย มือขวาทับมือซ้ายและยืนนิ่ง
  - (4) เมื่อได้ยินคำว่า “แถว-ตรง” ก็ให้ชักเท้าซ้ายกลับมาชิดเท้าขวา พร้อมกับทิ้งมือทั้ง 2 ข้างลงแนบลำตัว กลับมาอยู่ในท่าเดิม

ใบความรู้

3) **ทำพักตามสบาย** ใช้พักในโอกาสที่รอรับคำสั่ง เพื่อปฏิบัติต่อไปเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เช่น เมื่อผู้ควบคุมแถวต้องไปรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

- คำบอก “ตามสบาย – พัก”
- การปฏิบัติ
  - (1) หย่อนเข่าขวาก่อน ปฏิบัติเช่นเดียวกับทำพักตามปกติ
  - (2) เคลื่อนไหวร่างกายได้ตามสบาย แต่ต้องอยู่กับที่ เช่น จัดเครื่องแต่งกายเรียบร้อย จัดหมวกให้ตรง เช็ดหน้า ผูกเชือกกรองเท้า เป็นต้น
  - (3) พูดคุยกันได้ แต่ห้ามเสียงดัง และห้ามนั่งหากผู้กำกับไม่อนุญาต
  - (4) เมื่อได้ยินคำว่า “แถว-ตรง” ให้กลับมายืนตรงในท่าเดิมทันที โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับทำพักตามปกติ

4) **ทำพักนอกแถว** ใช้พักในโอกาสที่ต้องรอคำสั่ง เพื่อปฏิบัติต่อไปเป็นระยะเวลานาน ๆ

- คำบอก “พักแถว”
- การปฏิบัติ
  - (1) ทุกคนแยกย้ายออกจากแถว แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งแถว เพื่อที่จะได้ยินเมื่อผู้กำกับเรียกเข้าแถวอีกครั้ง
  - (2) ไม่ส่งเสียงอีกที่ทักท้วงโครม ให้เป็นที่รบกวนผู้อื่น
  - (3) เมื่อได้ยินคำว่า “แถว” ให้รีบกลับมาเข้าแถวตรงที่เดิมโดยเร็วในรูปแถวเดิม และเมื่อจัดแถวเรียบร้อยแล้ว ให้อยู่ในท่าตรงจนกว่าจะมีคำสั่งต่อไป

3. ท่าเคารพ

1) **วันทยหัตถ์** เป็นท่าแสดงการเคารพเมื่ออยู่ลำพังนอกแถวของลูกเสือทุกประเภท โดยปฏิบัติต่อจากท่าตรง แบ่งออกเป็นกรีกขยับขึ้นต้น และเมื่อมีผู้รับการเคารพ

1.1 การฝึกขยับขึ้นต้น

- คำบอก “วันทยหัตถ์” และ “มือลง”
- การปฏิบัติ

ยกมือขวาขึ้นโดยเร็วและแข็งแรง จัดนิ้วแบบเดียวกับท่ารหัสของลูกเสือ ปลายนิ้วชี้แตะขอบล่างของหมวกก่อนไปข้างหน้าเล็กน้อยในแนวทางตาขวา (ถ้าไม่สวมหมวกให้ปลายนิ้วชี้แตะที่หางตาขวา) เหยียดมือตามแนวแขนขวาท่อนล่าง แขนขวาท่อนบนยื่นไปทางข้างประมาณแนวไหล่ นิ้วเหยียดตรง เรียงชิดติดกัน ข้อมือไม่หัก และเปิดฝ่ามือขึ้นประมาณ 30 องศา ถ้าอยู่ในที่แคบให้ลดศอกลงได้ตามความเหมาะสม แต่ร่างกายส่วนอื่นต้องไม่เสียลักษณะท่าตรง

เมื่อได้ยินคำบอก “มือลง” ให้ลดมือขวา ลงอยู่ในท่าตรงโดยเร็วและแข็งแรง (สำหรับลูกเสือสำรองให้ทำวันทยหัตถ์ 2 นิ้ว คือนิ้วชี้และนิ้วกลางเหยียดตรง ส่วนนิ้วที่เหลืองอเข้าหาฝ่ามือ)

1.2 เมื่อมีผู้รับการเคารพ

- คำบอก “ทางขวา (ทางซ้าย, ตรงหน้า) – วันทยหัตถ์”

ใบความรู้

• การปฏิบัติ

สับัดหน้าไปยังผู้รับการเคารพ พร้อมกับยกมือขวาทำวันทยหัตถ์ก่อนถึงผู้รับการเคารพ 3 ก้าว ตามองจับไปที่ผู้รับการเคารพ และหันหน้าตาม จนกว่าผู้รับการเคารพจะผ่านพ้นไปแล้ว 2 ก้าว จากนั้นสับัดหน้ากลับพร้อมกับลดมือลง

ถ้าผู้รับการเคารพไม่ได้เคลื่อนที่ผ่าน ให้สับัดหน้ากลับพร้อมกับลดมือลงตามคำบอก่า “มือลง”

ถ้าผู้รับการเคารพอยู่ตรงหน้าก็ปฏิบัติได้โดยไม่ต้องสับัดหน้า

2) **แลขวา (ซ้าย) – ทำ** เป็นท่าแสดงการเคารพ เมื่อลูกเสืออยู่ในแถวมือเปล่าหรือถืออาวุธที่ทำวันทยอาวุธไม่ได้ และเป็นท่าแสดงการเคารพตามลำพังนอกแถวของลูกเสือ ในกรณีที่ไม่สามารถแสดงการเคารพด้วยทำวันทยหัตถ์

• คำบอก่า “แลขวา (ซ้าย) – ทำ”

• การปฏิบัติ

สับัดหน้าไปทางขวา (ซ้าย) ประมาณกึ่งขวา (ซ้าย) ก่อนถึงผู้รับการเคารพ 3 ก้าว ตามองจับไปที่ผู้รับการเคารพ พร้อมกับหันหน้าตามจนกว่าผู้รับการเคารพจะผ่านพ้นไปแล้ว 2 ก้าว แล้วสับัดหน้ากลับที่เดิม

ถ้าผู้รับการเคารพไม่ได้เคลื่อนที่ผ่าน ให้สับัดหน้ากลับที่เดิมตามคำบอก่า “แล – ตรง”

ข้อแนะนำในการแสดงการเคารพ

▷ การแสดงการเคารพในเวลาเคลื่อนที่ แขนต้องไม่แกว่ง คงเหยียดตรงตลอดปลายนิ้ว และห้อยอยู่ข้างตัว (มือไม่ติดขาเหมือนอย่างอยู่กับที่)

▷ รัศมีแสดงการเคารพ ถือเอาระยะที่มองเห็นเครื่องหมายหรือจำได้เป็นเกณฑ์

▷ กรณีเข้าแถวร่วมกับลูกเสือถืออาวุธ เมื่อได้ยินคำบอก่า “ทางขวา (ซ้าย) – ระวัง – วันทยา – วุธ” ให้ทำท่าแลขวา (ซ้าย) พร้อมกับผู้ทำวันทยอาวุธ และทำท่า “แลตรง” เมื่อขาดคำบอก่า “เรียบ – อาวุธ”

▷ ในเวลาเคลื่อนที่ เมื่อจะต้องแสดงการเคารพโดยวิธีหยุด ก่อนผู้รับการเคารพจะเข้ามาถึงระยะแสดงการเคารพ ให้ทำท่าหันในเวลาเดินไปทางทิศที่ผู้รับการเคารพจะผ่านมา โดยหยุดชิดเท้า ในท่าตรงแล้วแสดงการเคารพ เมื่อเลิกการเคารพแล้วให้ทำท่าหันไปในทิศทางเดิม และก้าวเท้าหลังเคลื่อนที่ต่อไปโดยไม่ต้องชิดเท้า

▷ ในกรณีผู้รับการเคารพอยู่กับที่ ผู้แสดงการเคารพไม่ต้องหยุดแสดงการเคารพ

▷ การแสดงการเคารพประกอบการรายงาน เช่น ในหน้าที่เวรยาม ให้วิ่งเข้าไปหยุดยืนห่างจากผู้รับการเคารพ 3 ก้าว แล้วแสดงการเคารพ หลังจากที่ยรายงานจบหรือซักถามเสร็จแล้ว ให้ลดมือลง (จากวันทยหัตถ์) หรือเรียบอาวุธ (จากวันทยอาวุธ) และกลับไปปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

4. ท่าหันอยู่กับที่

เป็นท่าที่ช่วยปรับเปลี่ยนทิศทางการหันหน้าของแถว แต่ก่อนที่จะมีคำบอก่าให้แถวหันไปยังด้านใด ต้องให้แถวอยู่ในท่าตรงเสียก่อน ท่าหันอยู่กับที่มี 3 ท่า ดังนี้

ใบความรู้

1) **ท่าขวาหัน** เป็นท่าที่ทำให้แถวหันไปทางด้านขวา

- คำบอก “ขวา – หัน”
- การปฏิบัติ มี 2 จังหวะ

จังหวะที่ 1 เปิดปลายเท้าขวาและยกส้นเท้าซ้าย ทันใดนั้นให้หันตัวไปทางขวาจนได้ 90 องศา พร้อมกับหมุนเท้าทั้ง 2 ข้างตาม โดยให้ส้นเท้าและปลายเท้าซึ่งเป็นหลักติดอยู่กับพื้น น้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าขวา ขาซ้ายเหยียดตึง บิดส้นเท้าซ้ายออกข้างนอกเล็กน้อย ลำตัวยืดตรง แขนแนบชิดกับลำตัว

จังหวะที่ 2 ชักเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวาในลักษณะท่าตรงอย่างรวดเร็วและแข็งแรง

2) **ท่าซ้ายหัน** เป็นท่าที่ทำให้แถวหันไปทางด้านซ้าย

- คำบอก “ซ้าย – หัน”

- การปฏิบัติ ปฏิบัติเป็น 2 จังหวะเช่นเดียวกับท่าขวาหัน แต่เปลี่ยนหันไปทางซ้ายแทน และให้เท้าซ้ายเป็นหลักอยู่กับที่แล้วดึงเท้าขวามาชิด

3) **ท่ากลับหลังหัน** เป็นท่าสำหรับเปลี่ยนการหันหน้าของแถว จากด้านหน้าเป็นด้านหลัง

- คำบอก “กลับหลัง – หัน”
- การปฏิบัติ ทำเป็น 2 จังหวะ

จังหวะที่ 1 ทำเช่นเดียวกับท่าขวาหันจังหวะที่ 1 แต่หันเลยไปจนกลับจากหน้าเป็นหลังครบ 180 องศา ให้ปลายเท้าซ้ายหันไปหยุดอยู่ข้างหลัง เหยียดขาประมาณครึ่งก้าวและอยู่ในแนวส้นเท้าขวา

จังหวะที่ 2 ชักเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวาในลักษณะท่าตรงอย่างรวดเร็วและแข็งแรง

5. ท่าเดิน

เป็นท่าที่ช่วยให้การเคลื่อนย้ายหรือการเดินขบวนของแถวดูเป็นระเบียบและสง่างาม ก่อนที่จะมีคำบอกให้เดินต้องให้แถวอยู่ในท่าตรงเสียก่อน มี 6 ท่า

1) **เดินตามปกติ**

- คำบอก “หน้า – เดิน”
- การปฏิบัติ

โน้มน้ำหนักตัวไปข้างหน้า พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายออกเดินก่อน ขาเหยียดตึงปลายเท้างุ้ม ส้นเท้าสูงจากพื้นประมาณ 1 คืบ เมื่อจะวางเท้าและก้าวเท้าต่อไป ให้โน้มน้ำหนักตัวไปข้างหน้าตบเต็มฝ่าเท้าอย่างแข็งแรง แล้วจึงก้าวเท้าขวาตาม โดยเดินตบเท้าซ้ายและขวาสลับกันเป็นจังหวะอย่างต่อเนื่อง ทรงตัวและศีรษะอยู่ในท่าตรง แกว่งแขนตามปกติเฉียงไปข้างหน้าและข้างหลังพองาม เมื่อแกว่งแขนไปข้างหน้าข้อศอกงอเล็กน้อย เมื่อแกว่งแขนไปข้างหลังให้แขนเหยียดตรงตามธรรมชาติ หันหลังมือออกนอกตัว แขนมีมือ นิ้วมือเรียงชิดติดกัน

ความยาวของก้าวนับจากส้นเท้าถึงส้นเท้า ประมาณ 40-60 ซม. รักษาความยาวของก้าวให้คงที่ อัตราความเร็วในการเดินนาทีละ 90-100 ก้าว การเดินเป็นหมู่ต้องเดินให้พร้อมกัน ถ้ามีจังหวะต้องเดินให้เข้าจังหวะ

ใบความรู้

2) เดินตามสบาย

- คำบอก “เดินตามสบาย”
- การปฏิบัติ

เปลี่ยนจากเดินตามปกติเป็นเดินตามสบาย ระยะก้าวเช่นเดียวกับเดินปกติ แต่อัตราความเร็วในการเดินที่ละ 120-150 ก้าว ไม่ต้องรักษาท่าทางให้เคร่งครัด การเดินเป็นหมู่ไม่จำเป็นต้องเดินให้พร้อมกัน อาจพูดกันได้เว้นแต่จะมีคำสั่งห้าม

3) เปลี่ยนเท้า

- คำบอก “เปลี่ยนเท้า”
- การปฏิบัติ

ก้าวเท้าไปข้างหน้าอีก 1 ก้าว ยืนตัวพร้อมกับก้าวเท้าหลังให้ปลายเท้าหลังชิดสันเท้าหน้า และก้าวเท้าหน้าออกเดินต่อไป

4) เดินครึ่งก้าว

- คำบอก “ครึ่งก้าว - เดิน”
- การปฏิบัติ

เปลี่ยนจากเดินตามปกติเป็นเดินตามสบาย ระยะก้าวเช่นเดียวกับเดินปกติ แต่อัตราความเร็วในการเดินที่ละ 120-150 ก้าว ไม่ต้องรักษาท่าทางให้เคร่งครัด การเดินเป็นหมู่ไม่จำเป็นต้องเดินให้พร้อมกัน อาจพูดกันได้เว้นแต่จะมีคำสั่งห้าม

ถ้าจะให้เดินเต็มก้าวต่อไป ให้ใช้คำบอก “หน้า - เดิน” ส่วนท่าหยุดจากท่าเดินครึ่งก้าวปฏิบัติเช่นเดียวกับท่าเดินปกติ

5) ชอยเท้า

- คำบอก “ชอยเท้า - ท่า”
- การปฏิบัติ

เมื่อหยุดอยู่กับที่ ถ้าได้ยินคำบอก “ชอยเท้า - ท่า” ให้ยกเท้าขึ้นลงสลับกันอยู่กับที่ตามจังหวะการเดินในครั้งนั้น โดยยกเท้าซ้ายขึ้นก่อน เท้าที่ยกขึ้นนั้นพื้นรองเท้าต้องสูงจากพื้นประมาณ 1 คืบ มือและการแกว่งแขนเป็นไปตามท่าเดินครั้งนั้น

ถ้ากำลังเดิน เมื่อได้ยินคำบอก “ชอยเท้า - ท่า” ไม่ว่าเท้าใดจะตกถึงพื้นก็ตาม ให้เดินต่อไปอีก 1 ก้าว แล้วก้าวเท้าหลังให้สันเท้าหลังเสมอนิ้วเดียวกับสันเท้าหน้า และยกเท้าเดิมนั้นขึ้นก่อนต่อไปเป็นการปฏิบัติเช่นเดียวกับเมื่อหยุดอยู่กับที่

ทั้ง 2 แบบ เมื่อจะให้เดินต่อไป ใช้คำบอก “หน้า - เดิน” เมื่อเท้าซ้ายตกถึงพื้น ชอยเท้าขวาอยู่กับที่ แล้วก้าวเท้าซ้ายออกเดินต่อไป ถ้าจะให้หยุดใช้คำบอก “แถว - หยุด” เช่นเดียวกับท่าหยุดในเวลาเดิน

ในการฝึกถ้าลูกเสือคนใดชอยเท้าผิด ให้ชอยเท้าซ้ำเท้าเดิมอีกครั้ง

6) เดินเฉียง

- คำบอก “เฉียงขวา (ซ้าย), ท่า”

ใบความรู้

- การปฏิบัติ

เมื่อขาดคำบอก “ท่า” ในขณะที่เท้าขวา (ซ้าย) ตกถึงพื้น ให้ก้าวเท้าซ้าย (ขวา) ออกเดินต่อไป พร้อมกับบิดปลายเท้าและหันตัวไปทางกึ่งขวา (ซ้าย) แล้วก้าวเท้าหลังเดินไปในทิศทางใหม่ที่เป็นมุม 45 องศาทิศทางเดิมโดยต่อเนื่อง ไม่มีการหยุดชะงัก จังหวะก้าวเป็นไปตามจังหวะของท่าเดินครั้งนั้น ถ้าจะให้กลับมามีทิศทางเดิม ใช้คำบอก “เดินตรง” ลูกเสือก้าวเท้าทำกึ่งซ้าย (ขวา) แล้วเดินตรงไปข้างหน้าต่อไป คำบอกต้องบอกในขณะที่เท้าซ้าย (ขวา) ตกถึงพื้น

6. ก่าหยุด

เป็นท่าที่ติดตามมาจากท่าเดิน ซึ่งช่วยทำให้การหยุดแถวของลูกเสือมีความพร้อมเพรียงกัน

- คำบอก “แถว – หยุด”

- การปฏิบัติ

ขณะกำลังเดินตามปกติ เมื่อได้ยินคำบอก “แถว – หยุด” ไม่ว่าจะเท้าข้างใดข้างหนึ่งจะตกถึงพื้นก็ตาม ให้ปฏิบัติเป็น 2 จังหวะ คือ

จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าต่อไปอีก 1 ก้าว

จังหวะที่ 2 ชักเท้าหลังชิดเท้าหน้าในลักษณะท่าตรง อย่างแข็งแรง

7. ก่าก้าวทางข้าง

ใช้ฝึกลูกเสือเพื่อนำไปใช้ตามลำพังในแถว และเมื่อมีการจัดหรือร่นแถวในระยะสั้น ๆ ซึ่งต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ในพิธีตรวจพลสวนสนาม เป็นต้น

- คำบอก “ก้าวทางขวา (ซ้าย), ท่า”

- การปฏิบัติ

ยกส้นเท้าทั้งสองข้าง แล้วก้าวเท้าขวา (ซ้าย) ไปทางขวา (ซ้าย) 30 ซม. (หรือประมาณครึ่งก้าวปกติ) แล้วชักเท้าซ้าย (ขวา) ไปชิดอย่างแข็งแรง ระหว่างที่ใช้เท้าเคลื่อนที่นั้น เข่าทั้งสองต้องตั้งส้นเท้ายก และก้าวทางข้างต่อไปในจังหวะเดินปกติ

ถ้าจะให้หยุดจากท่าก้าวทางข้าง ให้ใช้คำบอก “แถว – หยุด” ในเวลาที่เท้าทั้งสองข้างมาชิดกัน ให้ปฏิบัติโดยก้าวไปทางขวา (ซ้าย) อีก 1 ก้าว และหยุดด้วยการก้าวเท้าอีกข้างหนึ่งไปชิด จากนั้นให้อยู่ในลักษณะท่าตรงทันที

ถ้ามีการกำหนดจำนวนก้าวให้ ลูกเสียดังกล่าวต่อไปตามจำนวนก้าวที่กำหนด แล้วหยุดเองโดยไม่ต้องใช้คำบอก “แถว – หยุด”

8. ก่าก้าวถอยหลัง

ใช้ในการจัดแถวเมื่ออยู่กับที่ และทำในระยะสั้น ๆ เท่านั้น เป็นการฝึกลูกเสือเพื่อนำไปใช้ตามลำพังในแถว หรือในความควบคุมตามคำบอก เช่น “ก้าวถอยหลัง 3 ก้าว, ท่า” เป็นต้น

- คำบอก “ก้าวถอยหลัง, ท่า”

ใบความรู้

• การปฏิบัติ

เอนตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายถอยหลัง วางเท้าลงให้ปลายเท้าลงก่อน แกว่งแขนตามปกติ ระยะก้าว 30 ซม. (ครึ่งก้าวปกติ) จังหวะก้าวเช่นเดียวกับทำเดินตามปกติ

ถ้าจะให้หยุดจากท่าก้าวถอยหลัง ให้ใช้คำบอก “แหว - หยุด” ไม่ว่าเท้าข้างใดจะตกถึงพื้น ให้ก้าวถอยหลังไปอีก 1 ก้าว แล้วชักเท้าที่อยู่ข้างหน้าไปชิดสันเท้าที่อยู่ข้างหลัง และอยู่ในลักษณะท่าตรงทันที

ถ้ามีการกำหนดจำนวนก้าวให้ ลูกเสือคงก้าวต่อไปตามจำนวนก้าวที่กำหนด แล้วหยุดเองโดยไม่ต้องใช้คำบอก “แหว - หยุด”

9. ก้าววิ่ง

ใช้ในโอกาสที่ต้องการความรวดเร็วในการเคลื่อนที่ ระยะใกล้ๆ หรือใช้เพื่อการออกกำลังกายของลูกเสือ

1) การวิ่ง

- คำบอก “วิ่ง, หน้า - วิ่ง”

• การปฏิบัติ

ออกวิ่งด้วยเท้าซ้าย และวางปลายเท้าลงพื้นก่อน งอเข่าเล็กน้อย โน้มตัวไปข้างหน้า ขาหลังไม่ต้องเหยียดตึง ปลายเท้ายกสูงจากพื้นพอควร มียกขึ้นเสมอราวนม กำมือ หันฝ่ามือเข้าหาตัว ยืดอก ศีรษะตั้งตรง ขณะวิ่งให้แกว่งแขนที่งอตามจังหวะก้าวได้พอสมควร ระยะก้าวประมาณ 50-60 ซม. พยายามรักษาระยะก้าวให้คงที่ อัตราความเร็วนาทีละ 150-160 ก้าว

ทำนี้เริ่มได้ทั้งเวลาอยู่กับที่และขณะกำลังเดิน ถ้ากำลังเดินอยู่ เมื่อสิ้นคำบอกไม่ว่าเท้าใดจะตกถึงพื้นก็ตาม ให้ก้าวต่อไปอีก 1 ก้าวแล้วเริ่มวิ่งทันที (ปกติควรบอกเมื่อตกเท้าขวา)

2) การหยุด

- คำบอก “แหว - หยุด”

• การปฏิบัติ

เมื่อสิ้นคำบอกไม่ว่าเท้าใดจะตกถึงพื้นก็ตาม ให้คงวิ่งด้วยอาการยังตัวต่อไปข้างหน้าอีก 3 ก้าว และทำท่าหยุดเช่นเดียวกับการหยุดในเวลาเดิน

3) เปลี่ยนเป็นเดิน

- คำบอก “เดิน - ท่า”

• การปฏิบัติ

เมื่อสิ้นคำบอกไม่ว่าเท้าใดจะตกถึงพื้นก็ตาม ให้คงวิ่งด้วยอาการยังตัวต่อไปข้างหน้าอีก 3 ก้าว แล้วทำท่าเดินตามปกติ

4) เปลี่ยนเท้า ใช้ในโอกาสเปลี่ยนเท้าให้พร้อมกับส่วนรวมของแถว

- คำบอก “เปลี่ยนเท้า”

• การปฏิบัติ

ใบความรู้

ทำนี้ให้ทำเป็นจังหวะเดียว โดยใช้คำบอกในขณะที่เท้าซ้ายและขวาตกลงพื้นในลำดับติดต่อกัน ให้ก้าวเท้าไปข้างหน้าอีก 2 ก้าว (ซ้าย, ขวา) จากนั้นจึงกระโดดก้าวซ้ายเท้าขวาไปข้างหน้าอีก 1 ก้าว และก้าวเท้าซ้ายวิ่งต่อไปอีกตามระยะของการก้าวปกติ

10. ท่าหับในเวลาเดิน

1) ท่าขวาหัน ใช้ในโอกาสต้องการเปลี่ยนทิศทางหรือหน้าแถวในระหว่างการเดิน

- คำบอก “ขวา – หัน”
- การปฏิบัติ

ใช้คำบอกในจังหวะที่เท้าขวาตกลงพื้นในลำดับติดต่อกัน ปฏิบัติเป็น 2 จังหวะ
 จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าในแนวปลายเท้าขวาประมาณครึ่งก้าว พร้อมกับบิดปลายเท้าให้ไปทางขวาด้วย ขณะเดียวกันให้ยกส้นเท้าขวาและหมุนตัวด้วยสะโพก โดยใช้ปลายเท้าทั้งสองเป็นหลัก หันไปทางขวาจนได้ 90 องศา

จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าขวาต่อไปตามจังหวะการเดินแบบเดิมในทิศทางใหม่

2) ท่าซ้ายหัน ใช้ในโอกาสต้องการเปลี่ยนทิศทางหรือหน้าแถวในระหว่างการเดิน

- คำบอก “ซ้าย – หัน”
- การปฏิบัติ

ใช้คำบอกในจังหวะที่เท้าซ้ายตกลงพื้นในลำดับติดต่อกัน ปฏิบัติเป็น 2 จังหวะเช่นเดียวกับท่าขวาหัน โดยเปลี่ยนคำบอกกว่าขวามาเป็นซ้ายแทน

ท่าขวาหัน และซ้ายหัน เมื่อปฏิบัติเปิดจังหวะต้องไม่หยุดชะงัก และแกว่งแขนตามจังหวะก้าวโดยต่อเนื่องกัน

3) ท่ากลับหลังหัน เป็นท่าสำหรับเปลี่ยนการหันหน้าของแถว จากด้านหน้าเป็นด้านหลังในระหว่างเดิน

- คำบอก “กลับหลัง – หัน”
- การปฏิบัติ

ใช้คำบอกในจังหวะที่เท้าซ้ายตกลงพื้นในลำดับติดต่อกัน ปฏิบัติเป็น 3 จังหวะ
 จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว
 จังหวะที่ 2 ซักเท้าซ้ายไปข้างหน้าเฉียงขวา และตกลงกับพื้นด้วยปลายเท้าในแนวทางขวาของปลายเท้าขวาเล็กน้อยพอเข้าซ้ายตั้ง ทันใดนั้นยกส้นเท้าขวาและหมุนตัวด้วยสะโพก โดยใช้ปลายเท้าทั้งสองเป็นหลัก ไปข้างหลังจนได้ 180 องศา ขณะหมุนตัวนี้มือทั้งสองติดอยู่กับข้างขา

จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายออกเดิน พร้อมยกมือและแกว่งแขนตามจังหวะของท่าเดินครั้งนั้นต่อไป

การหัดในขั้นแรก ๆ ควรให้ลูกเสียนับจังหวะด้วยเสียงดังก่อน จนทำได้คล่องแล้วจึงนับในใจ

ใบความรู้

11. กำหนัดในเวลาวิ่ง

ใช้ในโอกาสต้องการเปลี่ยนทิศทางหรือหน้าแถวในเวลาวิ่ง

1) ทำขวาหัน

- คำบอก “ขวา – หัน”
- การปฏิบัติ

ใช้คำบอกในจังหวะที่เท้าขวาจดถึงพื้น ปฏิบัติเป็น 4 จังหวะ ดังนี้

จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าวเพื่อยังตัว

จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้าอีก 1 ก้าว พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา

จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายไปอยู่หน้าปลายเท้าขวา พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา จนได้ 90 องศา

จากทิศทางเดิม

จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาออกวิ่งต่อไปตามจังหวะเดิม

2) ทำซ้ายหัน

- คำบอก “ซ้าย – หัน”

- การปฏิบัติ ใช้คำบอกในจังหวะที่เท้าซ้ายจดถึงพื้น ปฏิบัติเป็น 4 จังหวะเช่นเดียวกับทำขวาหัน โดยเปลี่ยนคำบอกว่ายามาเป็นซ้ายแทน

ทำขวาหัน และซ้ายหัน เมื่อปฏิบัติเปิดจังหวะต้องไม่หยุดชะงัก และแกว่งแขนที่งอขึ้นตามจังหวะก้าวอย่างต่อเนื่องกัน

3) **ท่ากลับหลังหัน** เป็นท่าสำหรับเปลี่ยนการหันหน้าของแถว จากด้านหน้าเป็นด้านหลังในระหว่างเดิน

- คำบอก “กลับหลัง – หัน”

- การปฏิบัติ

ใช้คำบอกในจังหวะที่เท้าซ้ายจดถึงพื้นในลำดับติดต่อกัน ปฏิบัติเป็น 4 จังหวะ

จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าวเพื่อยังตัว

จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าอีก 1 ก้าว พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวาประมาณ 90 องศา

จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าขวาไปอยู่หน้าปลายเท้าซ้าย พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวาอีกประมาณ 90 องศา

จากทิศทางเดิม

จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าซ้ายออกวิ่งต่อไปตามจังหวะเดิม

การหัดในขั้นแรก ๆ ควรให้ลูกเสียนับจังหวะด้วยเสียงดังก่อน จนทำได้คล่องแล้วจึงนับในใจ

12. การนับ

ใช้สำหรับหน้ากระดานแถวเดียว เพื่อหัดให้ลูกเสี้ออกเสียงให้ถูกต้องตามลักษณะของลูกเสี้อ

- คำบอก “นับ”
- การปฏิบัติ

ใบความรู้

ลูกเสือคนที่อยู่หัวแถวสะบัดหน้าไปทางซ้าย พร้อมกับนับ 1 แล้วสะบัดหน้ากลับมาอยู่ในท่าตรงโดยเร็ว ลูกเสือคนอื่นๆ นับเรียงไปตามลำดับเช่นเดียวกับคนหัวแถว เว้นคนที่อยู่ท้ายแถวให้สะบัดหน้ามาทางขวา

- คำบอก “นับสอง (สาม,สี่,ห้า ฯลฯ)”
- การปฏิบัติ

ลูกเสือนับตามจำนวนที่บอก โดยเริ่มจากคนที่อยู่หัวแถวเช่นเดียวกับการนับตามปกติ เช่น นับสอง ลูกเสือจะนับ หนึ่ง สอง, หนึ่ง สอง, หนึ่ง สอง เรียงต่อไปตามลำดับจนสุดแถว

การนับเมื่อแถวมีการแยกคู่ขาด ให้คนที่อยู่ท้ายแถวของแถวหลังสุดขานจำนวนที่ขาดให้ทราบโดยขานว่า “ขาดหนึ่ง (สอง,สาม.... ฯลฯ)”

13. ท่าถอดหมวก สวมหมวก

ใช้ในโอกาสเกี่ยวกับพิธีสงฆ์ หรือพิธีทางศาสนา เช่น พิธีสวนสนามที่มีการประพรมน้ำพระพุทธมนต์ เป็นต้น

- คำบอก “ถอดหมวก”
- การปฏิบัติ

1) แบนมือซ้ายและงอศอกจนแขนท่อนล่างและท่อนบนตั้งฉากกัน นิ้วหัวแม่มือตั้งขึ้นข้างบน พร้อมกันนั้นใช้มือขวาจับที่กะบังหน้าหมวก (หมวกทรงกลมที่มีกะบังหน้าหมวก, หมวกทรงหม้อตาล) หรือจับที่ปีกหมวกด้านหน้า (หมวกปีกกว้างพับข้าง และไม่พับข้าง) หรือจับที่หมวกด้านขวา (หมวกทรงอ่อน) หรือจับที่ขอบหมวกบนด้านหน้า (หมวกกลาสี)

2) ถอดหมวกออกจากศีรษะ วางครอบหัวแม่มือซ้าย ให้นำหน้าหมวกหันไปทางขวา ขอบหมวกด้านนอกอยู่ระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้

3) ลดมือขวาลงมาอยู่ในท่าตรง พร้อมกับมือซ้ายจับหมวกด้วยนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วอื่นทั้งสี่

- คำบอก “สวมหมวก”
- การปฏิบัติ

1) ใช้มือขวาจับหมวกที่อยู่ในมือซ้าย เช่นเดียวกับการถอดหมวก

2) ยกหมวกขึ้นสวมศีรษะ มือซ้ายช่วยจัดหมวก

3) ลดมือทั้งสองลงมาอยู่ในท่าตรงอย่างแข็งแรง

การฝึกในชั้นแรก ควรกระทำเป็นตอนๆ เมื่อลูกเสือมีความเข้าใจดีแล้วจึงฝึกโดยเปิดตอน

ถ้าลูกเสือถือไม้พลองหรือไม้ง่าม ก่อนทำท่าถอดหมวก และสวมหมวก ให้นำอาวุธมาไว้ระหว่างปลายเท้าทั้งสอง แล้วพิงท่อนบนไว้กับแขนซ้าย แล้วจึงปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ต่อไปเมื่อถอดหมวกหรือสวมหมวกเรียบร้อยแล้ว จึงนำไม้พลองหรือไม้ง่ามไปอยู่ในท่าเรียบอาวุธตามเดิม

ใบความรู้

14. การถวายราชสดุดี

- คำบอก “ถอดหมวก, นั่ง”
- การปฏิบัติ

เมื่อสั่ง “ถอดหมวก” เว้นระยะให้ลูกเสือทุกคนถอดหมวกเรียบร้อยแล้วให้สั่ง “นั่ง” เมื่อลูกเสือได้ยินคำสั่ง “นั่ง” ให้ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าครึ่งก้าว คุกเข่าขวา ลงตั้งเข่าซ้าย นั่งลงบนส้นเท้าขวา มือขวาแบคว่าวางลงบนเข่าขวา แขนซ้ายวางพาดลงตั้งฉากบนเข่าซ้าย มือที่ถือหมวกหันเข้าหาตัว เมื่อร้องเพลงราชสดุดีให้ก้มหน้าเล็กน้อย เงยขึ้นเมื่อเพลงจบ เมื่อได้ยินคำสั่งว่า “ลุก”

ให้ลูกเสือลุกขึ้น โดยตั้งเท้าซ้ายกลับมาชิดเท้าขวา และเมื่อสั่ง “สวมหมวก” ให้ลูกเสีสวมหมวกโดยเร็วแล้วอยู่ในท่าตรง

ในกรณีที่ลูกเสือมีไม้พลอง หรือไม้ง่าม ให้ถอดหมวกในท่ามีอาวุธก่อน แล้วจึงนั่งลง วางอาวุธตามยาวชิดขาขวาทางขวา มือขวาวางคว่ำบนเข่าตามปกติ

15. ท่าหมอบ – ลุก (มือเปล่า)

- คำบอก “หมอบ” และ “ลุก”
- การปฏิบัติ

เมื่อได้ยินคำบอกว่า “หมอบ” ให้ลูกเสือปฏิบัติเป็น 3 จังหวะ

จังหวะที่ 1 ลูกเสือก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว นำหนักตัวอยู่บนเท้า 2 ข้าง แขนอยู่ที่เดิม

จังหวะที่ 2 หลบตัวลงคุกเข่าขวาและเข่าซ้ายตามลำดับ พร้อมก้มตัวไปข้างหน้า เหยียดแขน 2 ข้างใช้มือยันพื้นเพื่อรับน้ำหนักตัว แล้วเหยียดขาขวาตั้ง เหยียดตามองตรงไปข้างหน้า

จังหวะที่ 3 เหยียดเท้าซ้ายออกให้ส้นเท้า 2 ข้างชิดกัน ลดตัวลงนอนราบกับพื้น งอแขน ฝ่ามือคว่ำลงกับพื้นให้นิ้วมือขวาทับนิ้วมือซ้ายแคคโคนนิ้ว แนวกึ่งกลางระหว่างมือทั้งสองอยู่ประมาณหน้าผาก (เวลาก้มหน้า) กางศอก 2 ข้างเต็มที่ เหยียดหน้าทำศรชะให้ต่ำ

เมื่อได้ยินคำบอกว่า “ลุก” ให้ลูกเสือปฏิบัติเป็น 3 จังหวะ

จังหวะที่ 1 ลูกเสือก้มมือทั้ง 2 ข้างเข้าหาตัว ยันพื้นยกตัวขึ้นแล้วชักเท้าขวาคุกเข่า

จังหวะที่ 2 คุกเข่าซ้าย แล้วยกตัวขึ้นยืนโดยเร็ว ให้มือทั้ง 2 อยู่ที่ข้างขา

จังหวะที่ 3 ชักเท้าขวามาชิดเท้าซ้ายต่อไปอยู่ในลักษณะตรง ถ้าเป็นการเคลื่อนที่ในภูมิประเทศเหยียดหรือจะต้องเดินต่อไปไม่ต้องชักเท้าขวาชิด เมื่อยืนขึ้นแล้วให้ออกเดินได้เลย

การฝึกในขั้นแรก ควรกระทำเป็นตอนๆ เมื่อลูกเสือมีความเข้าใจดีแล้วจึงฝึกโดยเปิดตอน และให้ปฏิบัติด้วยความรวดเร็วต่อไป

ใบความรู้

การฝึกระเบียบแถวบุคคลท่าประกอบอาวุธ และท่าเคลื่อนที่

1. ท่าตรง – พัก

- คำบอก “กอง (หมู่) – ตรง”
- การปฏิบัติ

ท่าตรงและท่าพักในเวลาถือไม้พลองหรือไม้ง่าม เหมือนกับท่ามือเปล่า ไม้พลองหรือไม้ง่าม อยู่ในท่าเรียบอาวุธ

ไม้พลองหรือไม้ง่ามในท่าเรียบอาวุธ คือ ลูกเสืออยู่ในท่าตรง ถือไม้พลองหรือไม้ง่ามด้วยมือขวา โดยไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ประมาณโคนนิ้วก้อยเท้าขวาและชิดกับเท้าขวา ไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ นิ้วหัวแม่มือจับไม้พลองหรือไม้ง่ามชิดขา นิ้วอื่นอีก 4 นิ้ว ชิดติดกันจับไม้พลองหรือไม้ง่ามเฉียงลงไปเบื้องล่าง ปลายไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ในร่องไหล่ขวา ลำไม้พลองหรือไม้ง่ามตั้งตรงแนบตัว

สำหรับพักตามระเบียบ เหมือนกับท่ามือเปล่า มือขวาที่ถือไม้พลองหรือไม้ง่าม ให้เลื่อนขึ้นมาเสมอเอว แล้วย่นไม้พลองหรือไม้ง่ามไปข้างหน้า เียงขวาประมาณ 45 องศา มือซ้ายไหล่หลังได้ เข็มขัดเล็กน้อย มือแบตามธรรมชาติและนิ้วเรียงชิดติดกัน

2. ท่าวันทวารุ – เรียบอาวุธ เป็นท่าแสดงการเคารพ

- คำบอก “วันทยา – วรุ”
- การปฏิบัติ

ลูกเสือปฏิบัติเป็นจังหวะเดียว โดยยกแขนซ้ายขึ้นมาเสมอแนวไหล่ ศอกงอไปข้างหน้าให้ตั้งฉากกับลำตัว ฝ่ามือแบคว่ำ รวบนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วก้อยจกดกัน คงเหลือนิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนางเหยียดตรงชิดติดกัน ให้ข้างปลายนิ้วชี้แตะไม้พลองหรือไม้ง่ามในร่องไหล่ขวา

- คำบอก “เรียบ – อาวุธ”
- การปฏิบัติ

เมื่อเลิกทำความเคารพ ให้ลูกเสือลดแขนซ้ายลงมาอยู่ที่เดิมโดยเร็ว

ถ้าผู้รับการเคารพเคลื่อนที่มาจากขวา ซ้าย หรือตรงหน้า ผู้ควบคุมแถวจะบอกทิศทางเสียก่อน “ขวา (ซ้ายหรือตรงหน้า) ระวัง – วันทยา – วรุ” ให้ลูกเสือทำวันทวารุ พร้อมกับหันหน้าไปยังผู้รับการเคารพ ตาอยู่ที่ผู้รับการเคารพ หันหน้าตามจนผู้รับการเคารพผ่านหน้าตนไปแล้ว ประมาณ 2 ก้าว จึงหันมาอยู่ในท่าตรง เมื่อผู้รับการเคารพผ่านพ้นแถว ให้ผู้ควบคุมแถวบอกเลิกทำความเคารพ

3. ท่าแบกอาวุธ – เรียบอาวุธ

- คำบอก “แบก – อาวุธ”
- การปฏิบัติ ลูกเสือปฏิบัติเป็น 2 จังหวะ

ใบความรู้

จังหวะที่ 1 ยกไม้พลองหรือไม้ง่ามด้วยมือขวาผ่านหน้าเฉียงลำตัวไปข้างซ้าย ให้โคนไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ในอุ้งมือซ้าย ลำไม้พลองหรือไม้ง่ามตั้งอยู่ตรงร่องไหล่ซ้าย มือขวาจับไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ที่เดิม ศอกงอไปข้างหน้าแนวเดียวกับไหล่

จังหวะที่ 2 ดันไม้พลองหรือไม้ง่ามด้วยมือซ้าย พร้อมกับส่งไม้พลองหรือไม้ง่ามด้วยมือขวา ให้ไม้พลองหรือไม้ง่ามพาดขึ้นไปบนไหล่ซ้าย แขนซ้ายท่อนบนชิดลำตัว ศอกซ้ายงอ แขนทำมุม 100 องศากับลำตัว ขณะเดียวกันลดมือขวาลงในท่าตรงโดยเร็ว

ข้อควรระวัง ขณะลูกเสือทำท่าแบกอวุธ จังหวะ 2 ระวังอย่าให้ศีรษะเคลื่อนหลบไม้พลองหรือไม้ง่าม ทรงศีรษะให้คงที่เหมือนอยู่ในท่าตรงเสมอ แขนซ้ายอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องและนิ่ง ปลายไม้พลองจึงจะได้ระดับ ไม่เฉไปมา

- คำบอก “เรียบ – อวุธ”
- การปฏิบัติ

ลูกเสือปฏิบัติเป็น 3 จังหวะ

จังหวะที่ 1 ยกมือขวาขึ้นจับไม้พลองหรือไม้ง่าม ศอกงอไปข้างหน้าในแนวเดียวกับไหล่ พร้อมกับเหยียดแขนซ้าย โดยลดไม้พลองหรือไม้ง่ามลงชิดกับลำตัว

จังหวะที่ 2 จับไม้พลองหรือไม้ง่ามด้วยมือขวานำมาไว้ข้างลำตัวในร่องไหล่ขวา (แขนขวาเหยียดเกือบสุดระยะที่มือจับไม้พลองหรือไม้ง่ามในท่าเรียบอวุธ) ขณะเดียวกันยกมือซ้ายขึ้นกับไม้พลองหรือไม้ง่ามที่ร่องไหล่ขวา ศอกงอไปข้างหน้าในแนวเดียวกับไหล่

จังหวะที่ 3 ลดแขนซ้ายอยู่ในท่าเรียบอวุธตามเดิม (ในจังหวะนี้เหยียดแขนขวาลงสุดระยะที่มือขวาจับไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ในท่าเรียบอวุธ โดยไม้พลองหรือไม้ง่ามจดพื้น)

ข้อสังเกต ตอนเหยียดแขนขวาจากจังหวะ 2 ลงสุดระยะที่มือขวาจับไม้พลองในท่าเรียบอวุธ ในจังหวะที่ 3 จะรู้สึกว่าต้นไม้พลองหรือไม้ง่ามจดพื้น

4. ท่ากอดหมวก – สวมหมวก

- คำบอก “ถอดหมวก”
- การปฏิบัติ

ลูกเสือปฏิบัติเป็นจังหวะเดียว โดยนำไม้พลองหรือไม้ง่ามในมือขวามาไว้ตรงหน้า ให้ต้นไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ตรงกึ่งกลางระหว่าง 2 เท้า ส่วนบนพิงแขนซ้ายด้านในตรงตำแหน่งศอกที่ตั้งฉากอยู่แขนซ้ายท่อนบนชิดลำตัว ฝ่ามือแบหงายมาด้านหน้า ขณะเดียวกันใช้มือขวาถอดหมวกออกจากศีรษะ (ถ้าใส่สายรัดคางให้ปลดออกก่อน) แล้วนำมาวางบนฝ่ามือซ้าย (หมวกเบเรต์ หน้าหมวกอยู่ขวา, หมวกทรงหม้อตาล ให้ขอบหมวกด้านซ้ายอยู่หน้า หน้าหมวกอยู่ขวา, หมวกทรงปีกกว้าง ให้นิ้วหัวแม่มือซ้ายชูขึ้นชิดขอบหมวกด้านใน นิ้วทั้ง 4 งอขึ้นติดขอบหมวกด้านนอก หน้าหมวกอยู่ด้านขวา) แล้วลดแขนขวาลงอยู่ในท่าตรงตามเดิม

- คำบอก “สวมหมวก”
- การปฏิบัติ

ใบความรู้

ลูกเสือใช้มือขวานำหมวกในมือซ้ายขึ้นสวมโดยใช้มือซ้ายช่วย (ถ้าเป็นหมวกปีกกว้างให้ใส่สายรัดท้ายทอยให้เรียบร้อย) แล้วใช้มือขวาจับไม้พลองหรือไม้ง่ามที่พิงไว้กับแขนซ้ายมาถือไว้ในท่าเรียบอาวุธตามเดิม

5. ท่าหันและการเคลื่อนที่ในเวลาถือไม้พลองหรือไม้ง่าม

ท่าหันในเวลาถือไม้พลองหรือไม้ง่าม ใช้คำบอกและวิธีปฏิบัติเหมือนท่าอยู่กับที่มือเปล่า ถ้าหันในขณะที่ไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ในท่าเรียบอาวุธ เพื่อให้การหันสะดวกให้ยกไม้พลองหรือไม้ง่ามในมือขวาพ้นพื้นเล็กน้อยจึงหัน เมื่อหันเสร็จให้ลดมือขวาลงจนไม้พลองหรือไม้ง่ามจดพื้น

การเคลื่อนที่ในเวลาถือไม้พลองหรือไม้ง่าม ใช้คำบอกและวิธีปฏิบัติเหมือนกับการเคลื่อนที่มือเปล่า ตามปกติเมื่อจะให้เคลื่อนที่ ผู้ควบคุมแถวต้องบอกให้แบกออาวุธเสียก่อน แล้วจึงสั่งให้เดินในท่าเดินแบกออาวุธอยู่ในแถวควบคุม เมื่อจะทำความเคารพ ผู้ควบคุมแถวบอก “*แลขวา (ซ้าย) – ทำ*” ให้ลูกเสือหันหน้าไปยังผู้รับการเคารพ แขนแกว่งตามปกติและรักษาท่าแบกออาวุธไว้คงเดิม เมื่อพ้นผู้รับการเคารพแล้วลูกเสือหันหน้าแลตรงเอง

ถ้าลูกเสืออยู่ในท่าแบกออาวุธเคลื่อนที่อยู่ตามลำพัง เมื่อจะทำความเคารพให้ลดไม้พลองหรือไม้ง่ามลงจากท่าปกติอาวุธมาเป็นท่าเรียบอาวุธ จังหวะที่ 1 แต่มือขวาที่ยกขึ้นมาจับไม้พลองในร่องไหล่ซ้ายให้จัดนิ้วเหมือนท่ารหัสลูกเสือ ฝ่ามือแบคว่าให้ข้างปลายนิ้วชี้แตะไม้พลองหรือไม้ง่าม ศอกงอไปข้างหน้าในแนวเดียวกับไหล่ หันหน้าไปยังผู้รับการเคารพที่ยืนหรือเดินอยู่ (สวนมาหรือเดินไป) เมื่อผ่านผู้รับการเคารพไปแล้ว เลิกทำความเคารพโดยใช้มือซ้ายดันไม้พลองขึ้นไปอยู่ในท่าแบกออาวุธตามเดิม พร้อมกับหันหน้าแลตรง ลดแขนขวาลง แขนแกว่งต่อไปในท่าเดินตามปกติ

ในการเคลื่อนที่ด้วยท่าแบกออาวุธ เมื่อผู้ควบคุมแถวบอก “*เดินตามสบาย*” ลูกเสือจะเปลี่ยนท่าแบกออาวุธจากบ่าซ้ายมาบ่าขวาก็ได้ แต่เมื่อให้เดินเข้าระเบียบแล้ว ต้องจัดไม้พลองหรือไม้ง่ามไปไว้บ่าซ้ายตามเดิม

เมื่อผู้ควบคุมแถวบอก “*แถว – หยุด*” ลูกเสือหยุดอยู่ในท่าแบกออาวุธ จนกว่าผู้ควบคุมแถวจะสั่งให้เรียบอาวุธหรือสั่งเป็นอย่างอื่นต่อไป ถ้าเคลื่อนที่ไปโดยไม่บอกให้แบกออาวุธหรือไปในระยะใกล้ๆ เพื่อจัดแนวหรือระยะต่อ – ระยะเคียงของขบวน หรือเคลื่อนที่ไปบนพื้นที่ขรุขระไม่สม่ำเสมอ เมื่อบอกให้เดินลูกเสือก็เคลื่อนที่ไปในท่าคอนไม้พลองหรือไม้ง่าม โดยยกไม้พลองหรือไม้ง่ามให้ปลายไม้พลองหรือไม้ง่ามเอนไปข้างหน้า ต้นไม้พลองหรือไม้ง่ามคล้อยไปข้างหลังพื้นพื้น แนวไม้พลองหรือไม้ง่ามเฉียงกับลำตัวพอประมาณ เมื่อคอนไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ในแถวควบคุมและผ่านผู้รับการเคารพ ผู้ควบคุมแถวไม่ต้องบอกแถวทำความเคารพ ผู้ควบคุมแถวคงทำความเคารพตามลำพังแต่ผู้เดียว

ถ้าลูกเสือคอนไม้พลองหรือไม้ง่ามไปโดยลำพังผู้เดียว เมื่อผ่านผู้รับการเคารพให้ลูกเสือทำความเคารพด้วยท่าแลขวา (ซ้าย) โดยแนบไม้พลองหรือไม้ง่ามชิดลำตัว แขนไม่แกว่ง เมื่อผ่านพ้นผู้รับการเคารพไปแล้วหันหน้าแลตรง แขนแกว่งตามสบาย

ใบความรู้

6. กำหมอบ – ลูก ในเวลาถือไม้พลองหรือไม้ง่าม

- คำบอก “หมอบ” และ “ลูก”
- การปฏิบัติ

เมื่อได้ยินคำบอก “หมอบ” ให้ลูกเสื่อปฏิบัติเป็น 3 จังหวะ

จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว พร้อมกับส่งไม้พลองหรือไม้ง่ามให้มือซ้าย ถือในท่าที่ถนัด

จังหวะที่ 2 คูกเข่าขวาลง มือขวายันพื้น สอกซ้ายวางพาดขาซ้ายท่อนบน

จังหวะที่ 3 ปล่อยตัวนอนคว่ำลงไปโดยเร็ว ให้ไม้พลองหรือไม้ง่ามอยู่ข้างตัวด้านขวา มือขวาช่วยรองรับไม้พลองหรือไม้ง่ามกระชับไว้ข้างตัว แขนซ้ายท่อนล่างทอดไปข้างหน้ามากๆ โดยวางขวางความยาวของลำตัว

เมื่อได้ยินคำบอก “ลูก” ให้ลูกเสื่อปฏิบัติเป็น 3 จังหวะกลับกัน

จังหวะที่ 1 ผลักตัวลุกขึ้นนั่งคุกเข่าขวา หยิบไม้พลองหรือไม้ง่ามใส่มือซ้าย สอกซ้ายพาดขาซ้ายท่อนบน มือขวายันพื้น

จังหวะที่ 2 ทรงตัวขึ้นยืน โดยให้เท้าซ้ายอยู่ข้างหน้า 1 ก้าวเหมือนเดิม ไม้พลองหรือไม้ง่ามยังอยู่ในมือซ้าย

จังหวะที่ 3 ชักเท้าซ้ายชิดพร้อมกับส่งไม้พลองหรือไม้ง่ามให้มือขวา และอยู่ในท่าเรียกอาวุธ

การฝึกในชั้นแรก ควรกระทำเป็นตอนๆ เมื่อลูกเสื่อมีความเข้าใจดีแล้วจึงฝึกโดยเปิดตอน และให้ปฏิบัติด้วยความรวดเร็วต่อไป

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ความสามัคคี

นานมาแล้วมีเมืองๆ หนึ่ง ราษฎรมีความเป็นอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข จนกระทั่งมียักษ์ตนหนึ่งเริ่มมาจับคนในเมืองไปกินทุกวันๆ ราษฎรจึงมีความหวาดกลัวเป็นอันมาก ไม่เป็นอันทำมาหากิน ได้รับความเดือดร้อนไปทั่วหัวระแหง และพากันไปร้องทุกข์ต่อพระราชา

พระราชาจึงให้มหาดเล็กไปประกาศว่า ถ้าใครปราบยักษ์ได้จะพระราชทานข้าวของเงินทองเป็นรางวัล มีชาย 2 คนขอรับอาสาไปปราบยักษ์ คนแรกเป็นนักแม่นธนูสามารถยิงธนูได้ที่ละ 2 ดอก คนที่ 2 วิ่งเร็วมากและเป็นผู้มีพลังกำลังมหาศาล

ทั้ง 2 คนผลัดกันไปปราบยักษ์ ปรากฏว่าพ่ายแพ้กลับมาทุกครั้ง และหูดหวิดจะถูกยักษ์จับกินหลายครั้ง การกระทำของชายทั้งสองยิ่งทวีความโกรธแค้นแก่ยักษ์มากขึ้น มันยิ่งอาละวาดพังบ้านเรือนราษฎรเสียหายหนักขึ้น ทั้ง 2 คนจึงหันมาปรึกษากันและตกลงร่วมมือไปปราบยักษ์พร้อมกัน

ชายคนที่แม่นธนูไปอยู่บนหน้าผา ชายคนที่วิ่งเร็วไปตะโกนท้าทายยักษ์ ล่อให้ตามมาจนถึงหน้าผา นักแม่นธนูที่ซ่อนอยู่ก็ยิงธนูไปถูกลูกนัยน์ตาทั้งสองข้าง ยักษ์ล้มลงร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด ชายคนที่วิ่งเร็วและทรงพลังมหาศาลได้ยกก้อนหินใหญ่ทุ่มใส่ศีรษะยักษ์ถึงแก่ความตาย

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

ชายทั้งสองจึงได้รับพระราชทานรางวัลมากมาย และได้รับแต่งตั้งให้เป็นทหารมหาดเล็กประจำพระองค์ ตั้งแต่นั้นมาประชาชนก็อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

คติสอนใจ ในการกระทำสิ่งใด ๆ หากมีความสามัคคีร่วมมือกันย่อมจะประสบผลสำเร็จได้โดยง่าย

เรื่อง หัวใจไร้เตียงสา

ณ ชุมชนเล็กๆ แห่งหนึ่งฝนแล้งมานานแล้ว พืชผลเสียหายหนัก พระจึงระดมชาวบ้านเตรียมประกอบพิธีขอฝนในวัด

เด็กหญิงคนหนึ่งแทรกตัวอยู่ในกลุ่มคนผู้ขอฝนด้วย เนื่องจากตัวเธอเล็ก จึงเกือบจะไม่มีใครสังเกตเห็น ทันใดนั้น พระเห็นสิ่งที่เด็กหญิงถืออยู่ จึงพูดอย่างตื่นเต้นพลางชี้ไปมือไปที่เด็กหญิง

“หนูน้อยนั่นทำให้อาตมาซาบซึ่งมาก วันนี้เรามาอธิษฐานขอฝนกัน แต่ในที่ประชุมแห่งนี้ไม่มีใครนำร่มมาเลยนอกจากเด็กหญิงคนนี้”

ทุกคนหันมองไปยังเธอ ก็เห็นเด็กหญิงตัวน้อยในมือมีร่มสีแดงถืออยู่ ความเงิบงันเกิดขึ้นแล้วตามด้วยเสียงปรบมือสนั่นหวั่นไหว หลายคนมีกับน้ำตาเอ่อล้นนัยน์ด้วยความซาบซึ่งใจ

คติสอนใจ เด็กตัวเล็กก็จริง แต่จิตใจไม่เล็กเลย เด็กมีจิตใจรักและความเชื่อมั่นที่ยิ่งใหญ่มากที่สมควรเอาอย่าง

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 กักขะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 การก่อและจุดไฟกลางแจ้งแล้วปรุงอาหาร

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถปฏิบัติกิจกรรมก่อและจุดไฟแล้วปรุงอาหารสำหรับ 2 คนได้

2. เนื้อหา

สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันเช่นเตาแก๊ส เตาไมโครเวฟ เป็นอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในบ้าน แต่เมื่อลูกเสือต้องไปใช้ชีวิตในการอยู่ค่าย บางครั้งก็ไม่สามารถนำสิ่งเหล่านี้ติดตัวไปด้วยได้ การฝึกปฏิบัติกิจกรรมการก่อไฟและปรุงอาหารจึงเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับลูกเสือ เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 วัสดุสำหรับการก่อกองไฟ, เครื่องปรุงและอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง การก่อกองไฟ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือเล่าประสบการณ์การก่อกองไฟ
- 4) ผู้กำกับให้ลูกเสื่อดูรูปภาพกองไฟแบบต่าง ๆ ลูกเสือแสดงความคิดเห็นเรื่องรูปแบบของกองไฟที่ให้ความร้อน และที่ให้แสงสว่าง ในกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม
- 5) ลูกเสือและผู้กำกับร่วมกันสรุปประโยชน์ของกองไฟรูปแบบต่าง ๆ
- 6) หม่ลูกเสือฝึกปฏิบัติก่อกองไฟ 3 แบบ (แบบคอกหมู แบบกระโจม และแบบผสม)
- 7) ผู้กำกับให้ข้อเสนอแนะ ลูกเสือนำทักษะประสบการณ์ไปใช้ในการอยู่ค่ายพักแรม
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

• ผู้กำกับนัดหมายให้ลูกเสือจับคู่ วางแผนการทำอาหารและการจัดเตรียมเครื่องปรุงอาหาร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ ในสัปดาห์ต่อไป

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้ลูกเสือแต่ละคู่อัดไฟ และประกอบอาหารตามที่ได้วางแผนไว้ ภายในเวลาที่กำหนด
- 4) ผู้กำกับและลูกเสือ ร่วมกันประเมินการปฏิบัติงานและสรุป

- 5) ผู้กำกับให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เรื่องการจัดเก็บทำความสะอาดภาชนะประกอบอาหาร และการฝึกฝนเพิ่มเติมในครอบครัว เพื่อเตรียมพร้อมในการอยู่ค่ายพักแรม
- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือบอกลักษณะของกองไฟ ประโยชน์ และสามารถก่อกองไฟแบบต่างๆ ได้
- 5.2 ลูกเสือสามารถจุดไฟกลางแจ้งได้
- 5.3 ลูกเสือสามารถปรุงอาหารอย่างพอเพียงสำหรับ 2 คนได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 3

เพลง

เพลง มากินข้าวลี

มากินข้าวลี (ข้า) กับตีๆ (ข้า) มีทั้งแกงและต้มยำ (ข้า) อร่อยดี ๆ

เพลง ไร่เมื่อมีไฟ

(ทำนองเพลงคริสต์เฟออร์ โคลัมบัส)

ไร่เมื่อมีไฟ ไฟ ไฟ ลูกขึ้นแจ่มจ้า พวกเรามาสุขุราพร้อมหน้ากัน
คืนวันนี้มีสุข ปลอดภัยทุกซั้วรับความสำราญ เธอกับฉันนั้นมาเล่นรอบกองไฟ (ข้า)

เกม

เกมต้อนปลาข้าววน

แบ่งกองลูกเสือออกเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่มหนึ่งทำหน้าที่เป็นอวน โดยใช้มือจับกันไว้เป็นลูกโซ่ ไล่ต้อนอีกกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นปลาให้เข้ามาอยู่ในวง จับเวลา เมื่อครบ 2 นาทีกรรมการนับจำนวนปลาที่อยู่ในวง แล้วให้สลับหน้าที่กัน กลุ่มที่เป็นปลากลับมาจับมือกันเป็นอวน ไล่ต้อนอีกกลุ่มเข้าวง จนครบ 2 นาที

การตัดสิน กลุ่มใดต้อนปลาได้มากกว่ากลุ่มนั้นเป็นผู้ชนะ

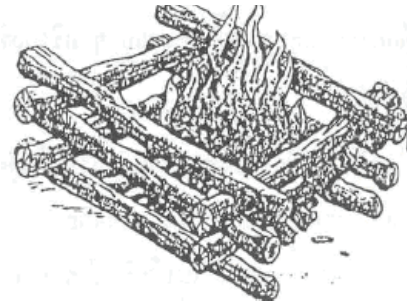

ใบความรู้

เรื่อง การก่อกองไฟ

การก่อกองไฟมีได้หลายรูปแบบ ได้แก่

แบบเชิงตะกอนหรือแบบคอกหมู

เป็นการก่อกองไฟโดยการนำท่อนฟืนใหญ่มา กองเรียงกันเป็นชั้นๆ ส่วนฟืนท่อนเล็กๆ จะอยู่ ข้างล่าง การก่อกองไฟแบบนี้จะให้ความร้อนมากและ ให้แสงสว่างดี

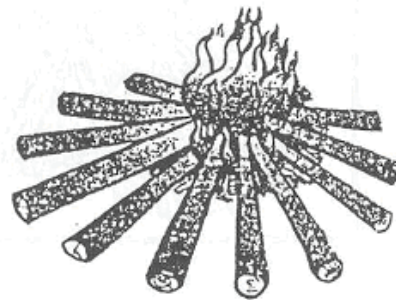
แบบกระโจมอินเดียแดง

หรือ แบบปิรามิด วิธีก่อแบบนี้ ชั้นแรกต้องนำ เชื้อไฟมาก่อสุมกันเสียก่อน จากนั้นจึงนำกิ่งไม้เล็กๆ ก่อสุมกันขึ้นมา โดยชั้นบนสุดจะมีฟืนท่อนใหญ่สุม ทับอีกทีหนึ่ง

แบบผสม

เป็นการก่อกองไฟโดยการเรียงท่อนฟืนแบบ เชิง ตะกอน ส่วนตรงกลาง ใช้กิ่งไม้เล็กๆ ก่อกันเป็นรูป กระโจม การก่อกองไฟแบบนี้เหมาะแก่การเล่นรอบ กองไฟ

แบบไฟดาว

เป็นการก่อกองไฟโดยการนำท่อนไม้วางเรียง ซ้อนกัน ซึ่งจะมีลักษณะคล้าย ซีล้อจกรยาน การก่อ กองไฟแบบนี้จะทำให้ไฟมีเปลวเพื่อให้แสงสว่างและ ความอบอุ่น

การเลือกสถานที่ ควรเลือกที่แห้ง ในบริเวณโล่งแจ้ง ห่างจากต้นไม้และสิ่งปลูกสร้าง โดยเก็บ กวาดและถางหญ้าแห้งรอบๆ เพื่อป้องกันการลุกลามของไฟ

การเลือกเชื้อเพลิง เลือกกิ่งไม้แห้งเล็กๆ โดยเฉพาะที่แห้งคาต้น จะติดไฟง่าย ถ้าเป็นกิ่งใหญ่ควร ผ่าออกเป็นซีกๆ ก่อน แต่ถ้าเปียกชื้นควรนำไปผึ่งแดดให้แห้ง

ใบความรู้

การจุดไม้ขีดไฟ ผู้จุดนั่งในลักษณะบังลม จุดโดยหันขีดออกนอกตัว เมื่อก้านไม้ขีดติดดีแล้วรีบนำไปจุดเชื้อไฟต่อ

ข้อควรระวัง ต้องดับไฟให้เรียบร้อยทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ แล้วเก็บเศษถ่านและขี้เถ้าลงหลุมกลบแล้วปรับพื้นที่ให้อยู่ในสภาพเดิม

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ไก่กับสุนัขจิ้งจอก

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งคอยเดินวนเวียนอยู่ใกล้ๆ กับเล้าไก่ สร้างความหวาดกลัวให้กับลูกไก่มาก ไก่ตัวหนึ่งจึงบินขึ้นไปอยู่บนรั้วและเฝ้าจับตาดูสุนัขจิ้งจอกด้วยความหวาดกลัว เมื่อใดที่เจ้าสุนัขจิ้งจอกขยับตัวเข้ามาใกล้ มันก็จะบินหนีไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ไก่ตัวอื่นๆ เหยะเหยียดากอ้างในการกระทำของมัน และดูเหมือนว่ามันซี้ซลาด เจ้าไก่ได้ฟังดังนั้นก็ตอบออกไปว่า

“เจ้าจะเรียกข้าว่าอย่างไรก็ได้ แต่สำหรับข้าแล้ว ข้ารู้จักพิษสงของสุนัขจิ้งจอกดี และแน่ใจว่าถ้าพวกเจ้าได้เผชิญหน้ากับสุนัขจิ้งจอกเหมือนอย่างที่ข้าเคยโดนมาแล้ว พวกเจ้าก็อาจจะมีสภาพไม่ผิดไปจากข้าอย่างแน่นอน”

คติสอนใจ การยอมรับว่าตนเป็นคนซลาด แต่รู้จักระวังภัย ดีกว่าเสแสร้งเป็นคนกล้าหาญ แล้วต้องพบจุดจบในภายหลัง

เรื่อง นกอินทรีกับอีกา

นกอินทรีตัวหนึ่งคอยจ้องตะปบลูกแกะอยู่บนยอดผาสูง เมื่อได้โอกาสเหมาะ มันก็โฉบเอาลูกแกะขึ้นไปด้วยอุ้งเล็บอันแข็งแรง แล้วบินกลับสู่รังบนยอดผาสูง

อีกาซึ่งอยู่บริเวณนั้นเห็นการกระทำของนกอินทรีมาโดยตลอด ก็คิดจะเอาอย่างบ้าง จึงบินตรงไปตะปบลูกแกะที่กินหญ้าอยู่เพื่อจับตัวมันบินขึ้น แต่ลูกแกะนั้นตัวหนักเกินกว่าที่มันจะพาบินขึ้นไปได้ มันจึงคิดจะปล่อยลูกแกะลงมา แต่อุ้งเล็บของมันกลับจิกแน่นเข้าไปในเนื้อลูกแกะ ไม่ว่าจะพยายามสลัดออกอย่างไรก็ไม่หลุด

เมื่อคนเลี้ยงแกะเห็นเข้า ก็ร้องว่า “โอโห! นี่มันนกกะไรกัน” ลูกชายผู้เห็นเหตุการณ์โดยตลอดจึงกล่าวขึ้นว่า

“พ่อ ที่ข้าเห็นเมื่อครู่นี้ มันแสดงท่าทางราวกับเป็นนกอินทรี แต่ตอนนี้ข้าคิดว่า มันคงเข้าใจแล้วละว่าตัวมันนั้นเป็นแค่เพียงอีกาเท่านั้น”

คติสอนใจ คนโง่เขลามักคิดทำในสิ่งที่เกินความสามารถของตน ส่วนคนฉลาดรู้ว่าจะใช้ความสามารถที่มีอยู่ของตนให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 กักขะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 การอ่านและใช้แผนที่เข็มทิศ

เวลา 3 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือสามารถอ่าน และจัดทำแผนที่ได้
- 1.2 ลูกเสือสามารถใช้เข็มทิศนำทางไปสู่เป้าหมาย และบอกทิศโดยอาศัยธรรมชาติได้

2. เนื้อหา

การอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศเป็นทักษะที่จำเป็นในการเดินทางของลูกเสือ ทั้งในกิจกรรมการเดินทางไกลและกิจกรรมการเดินทางสำรวจ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 แผ่นภาพแผนที่ เข็มทิศ, อุปกรณ์สำหรับการทำแผนที่ เช่น กระดาษ ดินสอ ดินสอสี ฯลฯ
- 3.3 ใบความรู้ 1) เรื่องแผนที่และเข็มทิศ 2) เรื่องการหาทิศโดยอาศัยธรรมชาติ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้ลูกเสือแยกแบบผังแตกรัง เพื่อศึกษาเรื่องแผนที่ตามฐาน ให้ครบทั้ง 2 ฐาน จากแผ่นภาพโดยมีนายหมู่ เป็นวิทยากรประจำฐาน
  - ฐานที่ 1 ชนิดของแผนที่
  - ฐานที่ 2 การอ่านแผนที่
- 4) ลูกเสือกลับมารวมกอง ผู้กำกับมอบหมายให้ลูกเสือจัดทำแผนที่หมู่บ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยให้แสดงเครื่องหมายสัญลักษณ์และสีในแผนที่ด้วย
- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)
  - ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเรื่องการจัดทำแผนที่ที่ตั้งหมู่บ้าน และนัดหมายนายหมู่ศึกษาเรื่องเข็มทิศนอกเวลาเพื่อเป็นวิทยากรประจำฐาน

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้นายหมู่ปฏิบัติการประจำฐานเข็มทิศ
  - ฐานที่ 1 การอ่านและการใช้เข็มทิศ
  - ฐานที่ 2 การใช้เข็มทิศหาทิศทางตำแหน่งในแผนที่
  - ฐานที่ 3 การหาทิศโดยอาศัยธรรมชาติ

- 4) ร้องนำหมู่ลูกเสือศึกษาตามฐานต่างๆ แล้วร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ศึกษา
- 5) ผู้กำกับให้ข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการทำทิวโดยอาศัยธรรมชาติ
- 6) ลูกเสือร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการใช้เข็มทิศประกอบกับแผนที่ และการทำทิวโดยอาศัยธรรมชาติ

- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)
  - ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเตรียมการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไป

4.3 กิจกรรมครั้งที่ 3

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับทบทวน เกี่ยวกับการใช้แผนที่ - เข็มทิศ
- 4) ลูกเสือฝึกทักษะการใช้แผนที่ - เข็มทิศ โดยเล่น เกมหามุมอาเซียน
- 5) ลูกเสือร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับแผนที่ - เข็มทิศ เพื่อนำไปปฏิบัติในกิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การปฏิบัติ และสอบถามความเข้าใจในเรื่องการใช้แผนที่และเข็มทิศ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 4

เพลง กิศแปดทิศ

ทิศทั้งแปดทิศ	ขอให้คิดจำให้เคยชิน
อุดรตรงข้ามทักษิณ	บูรพาประจิมจำไว้
อีสานตรงเหนือ	ท่องอีกที จำให้ขึ้นใจ
พายัพนั้นอยู่ทางไหน (ซ้าย)	ตรงข้ามไปคืออากาศ

เพลง เถื่อนวน

เดินเอยเดินวน	สี่คนสี่คน
ขอลามสักนิด	อยู่ที่ศออะไร
ทิศเหนือหรือทิศใต้	ทิศไหนบอกมา

เกม

เกม ทิศทั้งสี่

ผู้กำกับกำหนดทิศให้สี่ทิศ คือ ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก เมื่อเริ่มเล่นให้ลูกเสือยืนรวมกัน ใครจะหันหน้าไปทางใดก็ได้ เมื่อผู้กำกับลูกเสือบอกทิศ (โดยคำพูดสั้น ๆ ว่า เหนือ ใต้ ออก ตก) ลูกเสือทุกคนจะต้องหันหน้าไปทางทิศนั้นทันที

กติกา ใครหันผิดคนนั้นออกจากการเล่น ผู้กำกับจะบอกทิศต่อไป จนกว่าจะเหลือลูกเสือคนสุดท้าย ซึ่งป็นผู้ที่ประสาทสั่งงานดี จะเป็นผู้ชนะ

เกมคาบูกอซีมุก

การเตรียมอุปกรณ์

1. เข็มทิศแบบซิลวา
2. เสาคหลักไม้ 12 เสาค
3. กระจาดขี้เียง
4. ปากกาเคมี
5. เชือก

วิธีจัดทำฐานกิจกรรม

1. สถานที่ ที่ทำกิจกรรมควรเป็นสนามหรือลานกว้าง ๆ
2. ปักเสาคหลักไม้ไว้ตรงกลางบริเวณฐาน ใช้เชือกผูกกับเสาคหลักด้วยเงื่อนบ่วงสายธนู สามารถหมุนเชือกไปได้รอบ ๆ เสาคหลักได้ ปลายเชือกอีกด้านหนึ่งให้มีความยาวหรือรัศมีตามความเหมาะสมของสถานที่
3. ใช้เข็มทิศหาทิศเหนือ จะได้มุมอาซีมุต เท่ากับ 0 องศา หรือ 360 องศา ดึงเชือกที่คล้องกับเสาคหลักให้ตึง เป็นเส้นตรงแนวเดียวกับทิศเหนือ ใช้เสาคหลักไม้ปักเป็นจุดหมายไว้ เขียนตัวเลข 12 บนกระจาดขี้เียงนำไปติดไว้ที่เสาคหลัก เป็นสัญลักษณ์ เลข 12 บนหน้าปัทมนาฬิกา
4. ใช้เข็มทิศหามุมสกัดกลับ เป็นทิศใต้ จะได้มุมอาซีมุต เท่ากับ 180 องศา ดึงเชือกให้ตึงกลับไปแนวเดียวกับทิศใต้หรือมุม 180 องศา ปักเสาคหลักไม้เป็นจุดหมาย เขียนตัวเลข 6 บนกระจาดขี้เียงนำไปติดไว้ที่เสาคหลัก เป็นสัญลักษณ์ เลข 6 บนหน้าปัทมนาฬิกา
5. ปรับมุมอาซีมุตที่ 90 องศา เพื่อหาทิศตะวันออก ดึงเชือกให้ตึงเป็นแนวทิศตะวันออก ปักเสาคหลักไม้ เขียนตัวเลข 3 ติดไว้
6. ใช้เข็มทิศทำมุมสกัดกลับ เป็นทิศตะวันตก จะเท่ากับมุม 270 องศา ดึงเชือกเป็นแนวทิศตะวันตก ปักเสาคหลักไม้เขียนตัวเลข 9 ติดไว้
7. ใช้เข็มทิศทำมุม 30 องศา ติดหมายเลข 1 ทำมุม 60 องศา ติดหมายเลข 2 ทำมุม 120 องศา ติดหมายเลข 4 ทำมุม 150 องศา ติดหมายเลข 5 ทำมุม 210 องศา ติดหมายเลข 7 ทำมุม 240 องศา ติดหมายเลข 8 ทำมุม 300 องศา ติดหมายเลข 10 ทำมุม 330 องศา ติดหมายเลข 11
8. จะได้ฐานวงกลมหน้าปัทมนาฬิกา การติดหมายเลขบนหลักไม้ให้หันตัวเลขเข้าหาศูนย์กลางของวงกลม

วิธีการฝึกปฏิบัติ

1. แจกใบกิจกรรมให้ลูกเสือสำหรับปฏิบัติตามคำสั่ง
2. ให้ฝึกปฏิบัติชุดละ 2 คน โดยที่คนหนึ่งเป็นผู้ปรับมุมของเข็มทิศ คนที่ 2 เป็นผู้อ่านจุดที่กำหนด และจดบันทึก อาจมีการเปลี่ยนหน้าที่กันบ้าง
3. ลูกเสือคนที่ 1 อ่านคำสั่งจุดที่ 1 เช่นจากจุดหมายเลข 3 ไปยังจุดหมายเลข 10 ให้ลูกเสือคนที่ 2 ไปยืนที่เสาหลักหมายเลข 3 โดยยืนด้านนอกวงกลมหันหน้าไปทางหมายเลข 10
4. ลูกเสือคนที่ 2 ใช้เข็มทิศชี้ลูกศรชี้ทาง ไปยังหมายเลข 10 หมุนกรอบหน้าปัทม์เข็มทิศให้ลูกศรหาทิศสีแดงซ้อนทับกับเข็มแม่เหล็กสีแดง ซึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือจะอ่านค่ามุมอาซิมุตที่ลูกศรชี้ทางได้เท่ากับ 300 องศา ให้ลูกเสือคนที่ 1 จดบันทึกลงในใบงาน และเริ่มอ่านคำสั่งจุดต่อไป โดยใช้เวลาตามที่กำหนด

ตัวอย่างใบกิจกรรม เรื่องการใช้เข็มทิศ

คำสั่ง ให้ลูกเสือหามุมอาซิมุตจากฐานหน้าปัทม์นาฬิกา ใช้เวลา 5 นาที

จุดที่ 1 จาก	จุดหมายเลข 1 ไปยังจุดหมายเลข 6	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ.....องศา
จุดที่ 2 จาก	จุดหมายเลข 7 ไปยังจุดหมายเลข 3	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ.....องศา
จุดที่ 3 จาก	จุดหมายเลข 8 ไปยังจุดหมายเลข 11	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ.....องศา
จุดที่ 4 จาก	จุดหมายเลข 10 ไปยังจุดหมายเลข 5	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ.....องศา
จุดที่ 5 จาก	จุดหมายเลข 9 ไปยังจุดหมายเลข 4	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ.....องศา
จุดที่ 6 จาก	จุดหมายเลข 2 ไปยังจุดหมายเลข 10	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ.....องศา

เฉลยใบกิจกรรม เรื่องการใช้เข็มทิศ

คำสั่ง ให้ลูกเสือหามุมอาซิมุตจากฐานหน้าปัทม์นาฬิกา ใช้เวลา 5 นาที

จุดที่ 1 จาก	จุดหมายเลข 1 ไปยังจุดหมายเลข 6	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ 195 องศา
จุดที่ 2 จาก	จุดหมายเลข 7 ไปยังจุดหมายเลข 3	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ 240 องศา
จุดที่ 3 จาก	จุดหมายเลข 8 ไปยังจุดหมายเลข 11	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ 15 องศา
จุดที่ 4 จาก	จุดหมายเลข 10 ไปยังจุดหมายเลข 5	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ 135 องศา
จุดที่ 5 จาก	จุดหมายเลข 9 ไปยังจุดหมายเลข 4	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ 105 องศา
จุดที่ 6 จาก	จุดหมายเลข 2 ไปยังจุดหมายเลข 10	จะได้มุมอาซิมุต เท่ากับ 255 องศา

เกม

เกมหาสิ่งของ

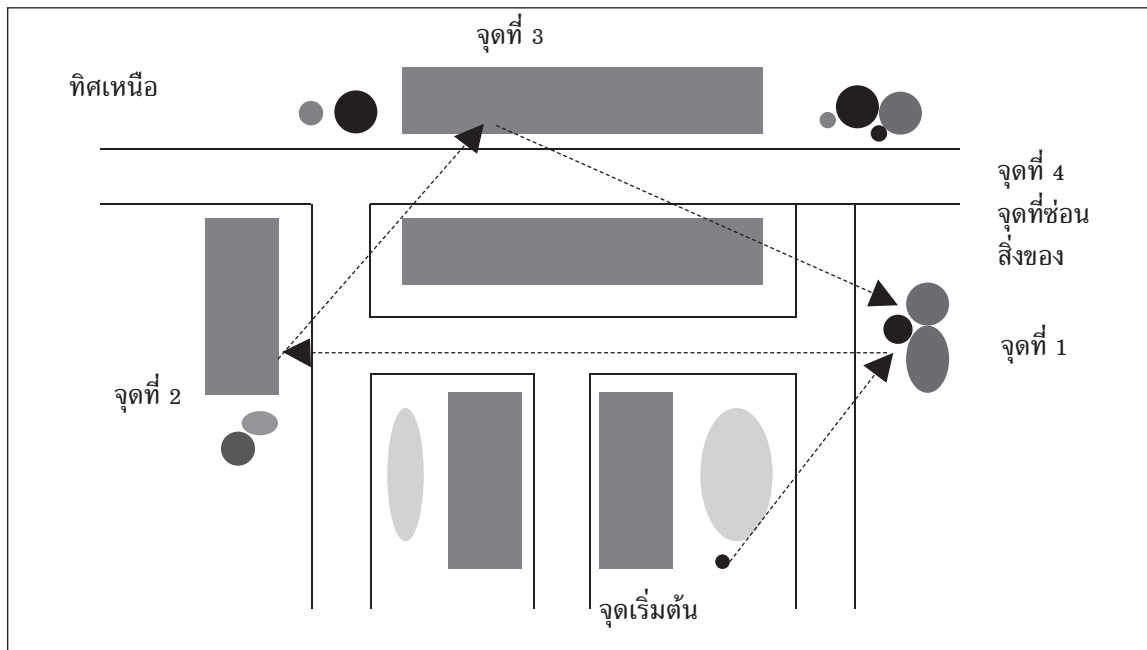
การเตรียมอุปกรณ์

1. เข็มทิศแบบซิลวา
2. กระดาษแข็ง
3. ปากกาเคมี
4. สิ่งของที่ต้องการให้หา เช่น เหรียญบาท ขนม ฯลฯ

การจัดทำฐานกิจกรรม

1. สถานที่ ควรเป็นบริเวณกว้าง เช่น บริเวณโรงเรียน
2. การสำรวจเพื่อวางจุดคำสั่งให้ลูกเสือปฏิบัติ ผู้กำกับต้องสำรวจให้ถูกต้องแม่นยำ โดยวิธีนำแผนผังของโรงเรียนมาช่วยในการวางจุด
3. เขียนคำสั่งลงในกระดาษแข็ง เช่น “จากจุดที่ท่านยืนให้ท่านหมุนหน้าปัทม์เข็มทิศไปที่ มุม 250 องศา แล้วเดินไปตามลูกศรชี้ จำนวน 24 ก้าว และรับคำสั่งต่อไป” นำกระดาษไปติดหรือวางไว้ตรงจุดที่ทำเครื่องหมายไว้
4. การฝึกปฏิบัติควรวางจุดไว้ประมาณ 3-4 จุด

ตัวอย่างการวางจุดกิจกรรม

ตัวอย่างคำสั่งจากแผนผัง

จุดเริ่มต้น

“จากจุดเริ่มต้นที่ท่านยืนอยู่ให้ท่านหมุนหน้าปัทม์เข็มทิศไปที่ มุม 40 องศา แล้วเดินไปตามลูกศรชี้ จำนวน 18 ก้าว และรับคำสั่งต่อไป”

จุดที่ 1

“จากจุดที่ 1 ให้ท่านหมุนหน้าปัทม์เข็มทิศไปที่ มุม 260 องศา แล้วเดินไปตามลูกศรชี้ จำนวน 52 ก้าว และรับคำสั่งต่อไป”

จุดที่ 2

“จากที่ 2 ให้ท่านหมุนหน้าปัทม์เข็มทิศไปที่ มุม 35 องศา แล้วเดินไปตามลูกศรชี้ จำนวน 22 ก้าว และรับคำสั่งต่อไป”

จุดที่ 3

“จากจุดที่ 3 ให้ท่านหมุนหน้าปัทม์เข็มทิศไปที่ มุม 110 องศา แล้วเดินไปตามลูกศรชี้ จำนวน 43 ก้าว แล้วรับคำสั่งต่อไป”

จุดที่ 4

“ท่านเดินทางมาถึงจุดหมายแล้วให้ท่านหาเหรียญที่ระลึกงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 15 แล้วนำไปมอบให้กับผู้กำกับต่อไป”

เรื่อง แผนที่และเข็มทิศ

แผนที่คืออะไร

แผนที่ คือ สิ่งแสดงรายละเอียดของภูมิประเทศบนพื้นผิวโลก ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยจำลองไว้บนวัตถุพื้นระนาบมาตราส่วน ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้ แสดงด้วยเส้น สี และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น

- สีน้ำเงินแก่ แสดงถึง ทะเล มหาสมุทรที่ลึกมาก
- สีฟ้าอ่อน แสดงถึง เขตน้ำตื้น หรือไหล่ทวีป
- สีเขียว แสดงถึง ที่ราบระดับต่ำ
- สีเหลือง แสดงถึง ที่ราบระดับสูง
- สีแสด แสดงถึง ภูเขาที่สูงปานกลาง
- สีแดง แสดงถึง ภูเขาที่สูงมาก
- สีน้ำตาล แสดงถึง ยอดเขาที่สูงมาก ๆ
- สีขาว แสดงถึง ยอดเขาที่สูงจนมีหิมะปกคลุม

ประเทศไทย เริ่มทำแผนที่ในสมัยรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2418

การปรับปรุงแผนที่ของไทย เริ่มใน พ.ศ. 2491 โดยความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหรัฐ ส่งหน่วยทำแผนที่ทางอากาศมาทำการสำรวจและจัดทำแผนที่ มาตรฐาน 1 ต่อ 50,000 (2 ซ.ม. ต่อ กม.) และกรมแผนที่ทหารได้ดำเนินการต่อมาจนปัจจุบัน

ชนิดของแผนที่

แผนที่โดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

1. **แผนที่แบนราบ** แสดงพื้นผิวโลกความสูงต่ำ ใช้แสดงตำแหน่ง ระยะทาง และเส้นทาง
2. **แผนที่ภูมิประเทศ** แสดงพื้นผิวโลกในทางราบ ไม่แสดงความสูงต่ำ ละเอียดยิ่งกว่าและใช้ประโยชน์ได้มากกว่าแผนที่แบนราบ
3. **แผนที่ภาพถ่าย** ทำขึ้นจากภาพถ่ายทางอากาศ มีความละเอียดและความถูกต้องมากกว่าแผนที่ชนิดอื่นมาก สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังแบ่งชนิดของแผนที่ตามลักษณะการใช้งาน ตัวอย่าง เช่น

- แผนที่ทั่วไป เช่นแผนที่โลก แผนที่ประเทศต่าง ๆ
- แผนที่ทรวดทรงหรือแผนที่นูน แสดงความสูงต่ำของภูมิประเทศ
- แผนที่ทหาร เป็นแผนที่ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี
- แผนที่เดินอากาศ ใช้สำหรับการบิน เพื่อบอกตำแหน่ง และทิศทางของเครื่องบิน
- แผนที่เดินเรือ ใช้ในการเดินเรือ แสดงสันดอน ความลึก แนวปะการัง
- แผนที่ประวัติศาสตร์ แสดงอาณาเขตยุคและสมัยต่าง ๆ
- แผนที่การขนส่ง แสดงการคมนาคมทางบก เรือ อากาศ

ฯลฯ

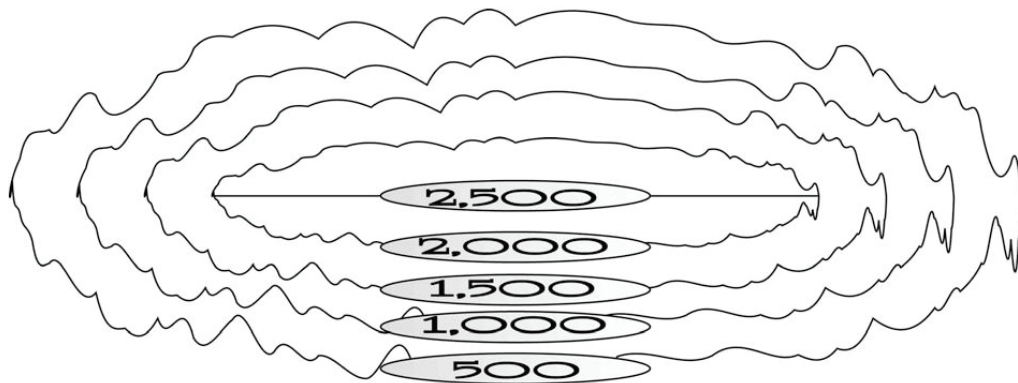
ใบความรู้

สิ่งที่ใช้ในแผนที่

- สีดำ ใช้แทนรายละเอียดที่เกิดจากแรงงานมนุษย์ ยกเว้นถนน
- สีแดง ใช้แทนรายละเอียดที่เป็นถนน
- สีน้ำเงิน ใช้แทนรายละเอียดที่เป็นน้ำหรือทางน้ำ เช่น ทะเล แม่น้ำ บึง ฯลฯ
- สีเขียว ใช้แทนรายละเอียดที่เป็นป่าไม้ และบริเวณที่ทำการเพาะปลูก
- สีน้ำตาล ใช้แทนลักษณะทรวดทรงความสูง

เส้นความสูงในแผนที่

บริเวณภูเขา จะมีเส้นสีน้ำตาลเป็นวงรอบภูเขาเป็นวงๆ แต่ละวงนั้นจะห่างไม่เท่ากัน บางวงใกล้ชิดกัน บางวงห่างกัน เป็นเส้นแสดงความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง (วัดที่เกาะหลัก จ.ประจวบคีรีขันธ์) เราจะทราบว่าภูเขานี้สูงเท่าใด ลักษณะชัน หรือลาดได้จากเส้นนี้ โดยระยะแต่ละวงนั้นสูงต่างกัน 500 ฟุต ถ้าวางอยู่ชิดกันก็จะชัน วงห่างกันก็จะลาด

การอ่านแผนที่

วางแผนที่ในแนวราบ บนพื้นที่ได้ระดับ ทิศเหนือของแผนที่ชี้ไปทางทิศเหนือ จัดให้แนวต่างๆ ในแผนที่ขนานกับแนวที่เป็นจริงในภูมิประเทศทุกแนว

โดยทั่วไปแผนที่จะบอกที่ตั้งของสิ่งต่างๆ ระบบที่ใช้ในการหาที่ตั้งของสิ่งต่างๆ ที่นิยมใช้กันมี 2 ระบบ คือระบบพิกัดภูมิศาสตร์ และระบบพิกัดตาราง

1. ระบบพิกัดภูมิศาสตร์

ใช้ค่าละติจูดหรือเส้นรุ้ง และลองจิจูดหรือเส้นแวง เป็นตัวกำหนดที่ตั้งของสิ่งต่างๆ

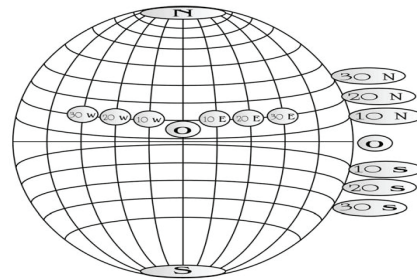
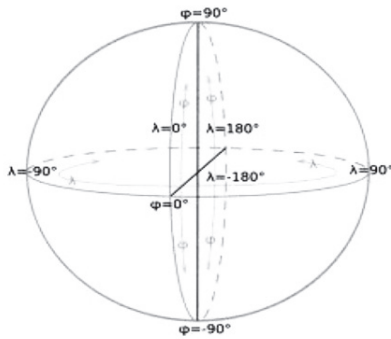
ละติจูด เป็นเส้นที่ขีตรอบโลกตามแนวอนขนานกัน โดยมีเส้นศูนย์สูตร (อีควาเตอร์) เป็นเส้นกำหนดเขตแบ่งโลกเป็นซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้ เส้นละติจูดที่อยู่เหนือและใต้เส้นศูนย์สูตรเรียกว่า ละติจูดเหนือและละติจูดใต้ มีจำนวนซีกโลกละ 90 เส้น มีหน่วยเป็นองศา ที่ขอบแผนที่จะมีเลขกำกับว่า 10, 20, 30 เราก็อธิบายว่า 10 องศา, 20 องศา, 30 องศา

ใบความรู้

ลองติจูด เป็นเส้นที่ลากจากจากขั้วโลกเหนือมายังขั้วโลกใต้ โดยเริ่มจากเส้นที่ลากผ่านเมืองกรีนวิช ประเทศอังกฤษ เป็นเส้นลองติจูดที่ 0 องศา ถ้าวัดไปทางขวามือจะเป็นซีกโลกตะวันออก มี 180 เส้น ถ้าวัดไปทางซ้ายมือจะเป็นซีกโลกตะวันตก มี 180 เส้น มีหน่วยเป็นองศาเช่นกัน

ในแผนที่ จะมีตัวเลขกำกับที่ขอบบน เช่น 20, 30, 40, 50 เราก็อทราบว่าเป็น 20 องศา, 30 องศา, 40 องศา และก็ทราบว่าบริเวณนั้นอยู่ซีกโลกตะวันออกหรือตะวันตก

2. ระบบพิกัดตาราง

อาศัยเส้นตรง 2 ชุด เป็นตัวกำหนดที่ตั้งของสิ่งต่างๆ เส้นคู่ขนานในแนวตั้งเรียกว่า เส้นพิกัดตั้ง เส้นคู่ขนานในแนวนอนเรียกว่า เส้นพิกัดราบหรือแนวนอน เส้นคู่ขนานทั้ง 2 ชุดจะตัดกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสเรียกว่า พิกัดกริด ระหว่างเส้นคู่ขนานแต่ละคู่ทั้งแนวตั้ง และแนวนอนยังแบ่งย่อยออกเป็น 10 ช่องเท่าๆ กัน

ระบบนี้จะมีในแผนที่ที่ละเอียดมาก คือ มาตรฐานส่วน 1 ต่อ 50,000 ขึ้นไป (1 ซม.ต่อครึ่ง กม.) ตัวอย่าง การหาพิกัดจุด A ในระบบตาราง

- (1) ดูตารางสี่เหลี่ยมจตุรัสที่ล้อมรอบจุด A
- (2) อ่านเส้นพิกัดในแนวนอน โดยอ่านตัวเลขที่กำกับเส้นตั้งจากซ้ายไปขวาที่ผ่านจุด A
- (3) อ่านเส้นพิกัดในแนวตั้ง โดยอ่านตัวเลขที่กำกับเส้นแนวนอนจากล่างขึ้นบนที่ผ่านจุด A
- (4) นำเลขชุดที่อ่านได้ในข้อ (2) และ (3) มาเรียงต่อกันตามลำดับ ตัวเลขนี้จะเป็นพิกัดของจุด A

จุด A

- จุด A = 937604
- จุด B = 920585
- จุด C = ...
- จุด X = ...
- จุด Y = ...

87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	
										63
										62
			C		Y			A		61
										60
			X			B				59
										58
										57
										56

ใบความรู้

จากตารางนี้ ตำแหน่งของจุด A จะอยู่ที่เส้น 93.7 ตัดกับเส้น 60.4 จึงอ่านเป็น 937604 โดยอ่านต่อกัน ไม่อ่านและเขียนคำว่าจุด ตำแหน่งจุด B ก็เช่นเดียวกัน อยู่ที่เส้น 92 พอดี ก็คือ 92.0 ตัดกับเส้นที่ 58.5 ก็อ่าน 920585

ระยะทางในแผนที่

เป็นมาตราส่วนที่ย่อขนาดลง คืออัตราส่วนระหว่างระยะทางในแผนที่กับระยะทางในภูมิประเทศ เช่น 1:50,000 หมายความว่า 1 หน่วยของระยะในแผนที่เท่ากับ 50,000 หน่วยของระยะในภูมิประเทศ (ต้องเป็นหน่วยเดียวกัน ตัวอย่าง : 1 เซ็นติเมตรในแผนที่เท่ากับระยะทาง 500 เมตรในพื้นที่)

การหาทิศในแผนที่

ปกติหัวกระดาษแผนที่จะเป็นทิศเหนือมีลูกศรชี้อยู่ วางแผนที่ให้หัวลูกศรในแผนที่ชี้ไปทางทิศเหนือตามเข็มทิศ

เข็มทิศ

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการหาทิศ ทำขึ้นจากแม่เหล็กแท่งเล็ก ๆ ติดกับแกนให้หมุนไปโดยรอบอย่างอิสระ โดยอาศัยคุณสมบัติของแม่เหล็กที่ว่า เมื่อแขวนให้หมุนอย่างอิสระแล้วปลายข้างหนึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ บนหน้าปัดของเข็มทิศจะมีเครื่องหมายแสดงทิศและเลขบอกองศาของทิศต่าง ๆ

ชนิดของเข็มทิศ

เข็มทิศมีหลายชนิด เช่น

- เข็มทิศตลับ เป็นเข็มทิศแม่เหล็กเล็ก ๆ หาแนวทิศเหนือได้อย่างเดียว
- เข็มทิศแบบเลนชาติก ฝาตลับมีช่องเล็ง ซึ่งเส้นลวดไว้ตรงกลางเพื่อช่วยในการเล็งที่หมาย
- เข็มทิศข้อมือ
- เข็มทิศซิลวา (Silva) เป็นเข็มทิศที่นิยมใช้ในวงการลูกเสือ

เข็มทิศซิลวา (Silva)

เป็นเข็มทิศที่ทำในประเทศสวีเดน มีไม้โปรแทรกเตอร์รวมอยู่ด้วยกัน นิยมใช้กันทั่วโลก เนื่องจากใช้ทำแผนที่และหาทิศได้ดี นอกจากใช้ง่ายแล้วยังพกพาสะดวกและราคาถูกด้วย

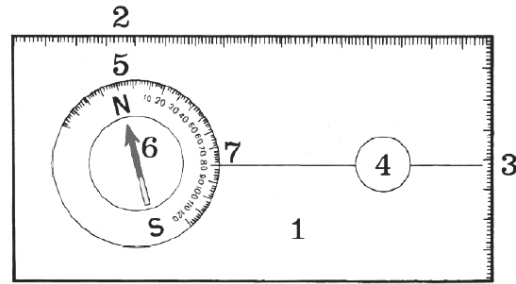
เข็มทิศซิลวา (silva)

ใบความรู้

ส่วนประกอบเข็มทิศแบบซิลวา

1. แผ่นฐานเป็นตัววัตถุโปร่งใส
2. ที่ขอบมีมาตราส่วนเป็นนิ้วหรือเซนติเมตร
3. มีลูกศรชี้ทิศทาง
4. เลนส์ขยาย
5. ตลับเข็มทิศเป็นวงกลมหมุนได้ บนกรอบหน้าปิดของเข็มทิศมี 360 องศา
6. ปลายเข็มทิศเป็นแม่เหล็กสีแดง ซึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ
7. ชื่อตำแหน่งสำหรับตั้งมุมและอ่านค่ามุม อยู่ตรงปลายลูกศรชี้ทิศทาง

วิธีใช้เข็มทิศซิลวา

ควรใช้เข็มทิศห่างจากสิ่งที่เป็นเหล็กหรือวงจรไฟฟ้า ระยะปลอดภัยโดยประมาณมีดังนี้ หมวกเหล็ก 1 หลา โทรศัพท์, ลวดหนาม 10 หลา รถยนต์ 20 หลา สายไฟฟ้าแรงสูง 60 หลา

• การหาทิศ

วางเข็มทิศในแนวระนาบปลายเข็มทิศข้างหนึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือค่อย ๆ หมุนหน้าปิดของเข็มทิศให้ตำแหน่งตัวเลขหรืออักษรที่บอกทิศเหนือบนหน้าปิดตรงกับปลายเหนือของเข็มทิศ เมื่อปรับเข็มตรงกับทิศเหนือแล้ว จะสามารถอ่านทิศต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องจากหน้าปิดเข็มทิศ

ลูกเสือสามารถนำเข็มทิศไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การเดินทางไกล การสำรวจป่า การผจญภัย การสำรวจและการเยือนสถานที่ เป็นต้น เมื่อเริ่มออกเดินทางลูกเสือควรหาทิศที่จะมุ่งหน้าไปให้ทราบก่อนว่าเป็นทิศใด เมื่อเกิดหลงทิศหรือหลงทางจะสามารถหาทิศทางต่าง ๆ จากเข็มทิศได้

• กรณีบอกมุมอะซิมูทมาให้และต้องการรู้ว่าจะต้องเดินทางไปในทิศทางใด

สมมุติว่ามุมอะซิมูท 60 องศา

- 1) วางเข็มทิศในแนวระดับให้เข็มแม่เหล็กหมุนไปมาได้อิสระ
- 2) หมุนกรอบหน้าปิดของตลับเข็มทิศให้เลข 60 อยู่ตรงขีดตำแหน่งตั้งมุม
- 3) หันตัวเข็มทิศพื้นฐานไปจนกว่าเข็มแม่เหล็กสีแดงภายในตลับเข็มทิศชี้ตรงกับอักษร N บนกรอบหน้าปิด ทับสนิทกับเครื่องหมายหัวลูกศรที่พิมพ์ไว้
- 4) เมื่อลูกศรชี้ทิศทางชี้ไปทิศใด ให้เดินไปตามทิศทางนั้น โดยเล็งหาจุดเด่นที่อยู่ในแนวลูกศรชี้ทิศทางเป็นหลัก แล้วเดินตรงไปยังสิ่งนั้น

• กรณีที่จะหาค่าของมุมอะซิมูทจากตำบลที่เราอยู่นอยู่ ไปยังตำบลที่เราจะเดินทางไป

- 1) วางเข็มทิศในแนวระดับให้เข็มแม่เหล็กหมุนไปมาได้อิสระ
- 2) หันลูกศรชี้ทิศทางไปยังจุดหรือตำแหน่งที่เราจะเดินทางไป
- 3) หมุนกรอบหน้าปิดเข็มทิศไปจนกว่าอักษร N บนกรอบหน้าปิด อยู่ตรงปลายเข็มแม่เหล็กสีแดงในตลับเข็มทิศ
- 4) ตัวเลขบนกรอบหน้าปิดจะอยู่ตรงขีดตำแหน่งสำหรับตั้งมุมและอ่านค่ามุม คือค่าของมุมที่เราต้องการทราบ

ใบความรู้

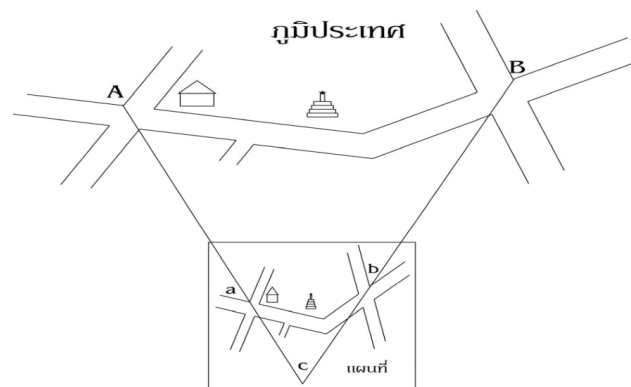
การใช้เข็มทิศหาพิกัดตำแหน่งในแผนที่

ก่อนอื่นจะต้องรู้ว่าตนเองอยู่ ณ ที่ใดของแผนที่ โดยใช้เข็มทิศช่วยในการวางแผนที่ให้ถูกทิศทางหรือวางแผนที่ให้ขนานกับเส้นทางหรือถนนพื้นที่จริง การวางแผนขนานกับเส้นทางต้องระวังไม่ให้กลับทางทิศเหนือ-ใต้ โดยตรวจสอบสิ่งอื่นบนแผนที่ ประกอบด้วยอย่างน้อย 2 แห่ง

วางเข็มทิศบนแผนที่ ให้เครื่องหมายศรชี้ทิศเหนือทางแนวทิศเหนือในแผนที่ จากนั้นก็หมุนกระดาษแผนที่ (อย่าให้เข็มทิศเคลื่อน) ไปจนเข็มแดงศรชี้ทิศเหนือ แล้วจึงกดเข็มทิศติดกับแผนที่ แล้วหมุนแป้นบอกองศาให้ตรงทิศ

จากนั้นให้มองหาที่หมายจริงบนภูมิประเทศ กับบนแผนที่สัก 2 แห่ง เช่น บนภูมิประเทศ A และ a บนแผนที่ กับ B บนภูมิประเทศ และ b บนแผนที่ ใช้บรรทัดลากเส้นจาก A a และ B b และต่อเส้นให้ตัดกันจะได้ตำแหน่ง c บนแผนที่ คือที่ที่เราอยู่นอยู่

ขั้นต่อไป จะหาตำแหน่งใด ๆ บนแผนที่ ว่าของจริงบนภูมิประเทศอยู่ที่ใด ก็หาได้จากแผนที่และตั้งมุมเข็มทิศไปได้ ตลอดจนสามารถจะทราบระยะทางจริงบนภูมิประเทศได้โดยเทียบมาตราส่วนบนแผนที่

ใบความรู้

การเดินทางตามแผนที่

เมื่อทราบตำแหน่งของตนเองบนแผนที่ และจะเดินทางไปสู่ที่หมายต่างๆ บนภูมิประเทศนั้น หากตั้งมุมอาซิมุทแล้วมองเห็นที่หมายจริงก็เป็นสิ่งง่าย หากมองไม่เห็นก็เดินตรงไปตามทิศทางนั้น โดยสังเกตเป้าหมายใดๆ ไว้ ขณะเดินต้องระวังอย่าให้เข็มทิศเบนแนวทาง และหมั่นตรวจสอบกับที่หมายเริ่มต้นด้วยหากเดินไปพบสิ่งกีดขวาง เช่น หนองน้ำ ต้องเดินอ้อมไปตั้งต้น ณ จุดตรงปากหนองน้ำใหม่ หากจุดตรงปากนั้นไม่มี ก็ตั้งมุมอาซิมุท คำนวณระยะทางที่เดินอ้อมให้ถูกต้อง

เรื่อง การหาทิศโดยอาศัยธรรมชาติ

ในกรณีที่ลูกเสือไม่มีเข็มทิศ อาจหาทิศโดยการสังเกตจากสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นจุดเด่นสังเกตได้ง่าย ดังนี้

1. **สังเกตทิศทางลม** โดยวิธีง่ายๆ เช่น โยนหญ้าแห้ง หรือฝุ่นขึ้นไปบนอากาศ เมื่อคิดว่าอาจเดินหลงทางก็ให้ตรวจสอบทิศทางลมอีกครั้งหนึ่ง

2. **สังเกตเงาวัลย์** โดยธรรมชาติยอดเงาวัลย์จะพันต้นไม้ไปทางทิศตะวันออก เพื่อหันเข้ารับแสงอาทิตย์ เมื่อทราบทิศตะวันออกก็สามารถหาทิศอื่นๆ ได้ โดนยีนางแขนหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ซ้ายมือคือทิศเหนือ ขวามือคือทิศใต้ และข้างหลังคือทิศตะวันตก

3. **สังเกตความอ่อนของต้นไม้** หลังอาทิตย์ลับขอบฟ้าหาทิศโดยใช้แก้มแนบกับต้นไม้ใหญ่ ด้านที่อ่อนกว่าแสดงว่าเป็นทิศตะวันตก เนื่องจากเพิ่งได้รับแสงแดดมาไม่นานนัก เมื่อทราบทิศตะวันตกก็สามารถหาทิศอื่นๆ ได้ โดยการยื่นกางแขนหันหลังชนต้นไม้ข้างที่อ่อน ด้านหน้าจะเป็นทิศตะวันตก ทิศเหนืออยู่ขวา ทิศใต้อยู่ซ้าย และด้านหลังเป็นทิศตะวันออก

4. **สังเกตดวงอาทิตย์** ใน 1 ปีดวงอาทิตย์ขึ้นตรงทิศตะวันออกและตกทางทิศตะวันตกพอดีอยู่ 2 วัน คือ 21 มีนาคม และ 22 กันยายน ระหว่าง 22 มีนาคมถึง 21 กันยายน จะขึ้นและตกเฉียงไปทางทิศเหนือ และเฉียงเหนือมากที่สุด (23.5 องศา) ในวันที่ 21 มิถุนายน ส่วนระหว่าง 23 กันยายนถึง 20 มีนาคม จะขึ้นและตกเฉียงไปทางทิศใต้ เฉียงมากที่สุด (23.5 องศา) ในวันที่ 21 ธันวาคม

• **ฤดูหนาว** สังเกตดวงอาทิตย์จากเวลาดังนี้

6.00 น. ทิศตะวันออกก่อนไปทางทิศใต้เล็กน้อย	9.00 น. ทิศตะวันออกเฉียงใต้
12.00 น. ทิศใต้	15.00 น. ทิศตะวันตกเฉียงใต้
18.00 น. ทิศตะวันตก	

• **ฤดูร้อน** สังเกตดวงอาทิตย์จากเวลาดังนี้

6.00 น. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	9.00 น. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
12.00 น. ทิศเหนือ	15.00 น. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
18.00 น. ทิศตะวันตก	

ใบความรู้

5. สังเกตดวงจันทร์ มีข้อสังเกตดังนี้

- **วันข้างขึ้น** ดวงจันทร์จะสว่างไม่เต็มที่ และขึ้นก่อนดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า หันด้านสว่างไปทางทิศตะวันตก และหันด้านแหว่งไปทางทิศตะวันออก

- **วันขึ้น 15 ค่ำ** ดวงจันทร์สว่างเต็มดวงเป็นวงกลมสุกใส ขึ้นก่อนดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าเล็กน้อย

- **วันข้างแรม** ดวงจันทร์จะสว่างไม่เต็มที่ และขึ้นหลังจากดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าไปแล้ว หันด้านสว่างไปทางทิศตะวันออก และหันด้านแหว่งไปทางทิศตะวันตก

6. สังเกตดาว สังเกตจากดาวฤกษ์ซึ่งขึ้นประจำที่ ได้แก่

1) **ดาวเหนือ** ขึ้นตรงทิศเหนือเสมอ มีแสงสว่างมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ง่าย

2) **กลุ่มดาวเต่า** หรือกลุ่มดาวพราน ประกอบด้วยดาวฤกษ์ 7 ดวงเรียงกัน เห็นในช่วงหัวค่ำ ตั้งแต่เดือนธันวาคมเป็นต้นไป ขึ้นทางทิศตะวันออก ช่วงหัวค่ำจะอยู่ตรงศีรษะพอดี และตกทางทิศตะวันตกในเดือนเมษายน

3) **กลุ่มดาวจระเข้หรือดาวหมีใหญ่** ดาวฤกษ์ 7 ดวง เรียงตัวคล้ายกระบวยตักน้ำ ขึ้นประจำบนท้องฟ้าทางทิศเหนือ มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ช่วงหัวค่ำเดือนกุมภาพันธ์จะเห็นขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อขึ้นสูงสุดแล้วจะอยู่ทางทิศเหนือประมาณ 45 องศาในเวลาเที่ยงคืน และตกกลับขอบฟ้าทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือในเวลาใกล้สว่าง

4) **กลุ่มดาวแมงป่อง** เรียงตัวคล้ายแมงป่อง ขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ โดยเอาหัวขึ้นก่อน และตกกลับขอบฟ้าทางทิศตะวันตกเฉียงใต้โดยเอาข้างลง ขึ้นเวลาใกล้สว่างช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ และขึ้นตอนหัวค่ำในเดือนพฤษภาคม

5) **กลุ่มดาวคางคาวหรือกลุ่มดาวแคสซิโอเปีย** กลุ่มดาวฤกษ์ 5 ดวง เห็นเป็นรูปตัว M ในขณะขึ้นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และเห็นเป็นรูป W ในขณะตกทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง แสงอาทิตย์

นายแดงเป็นคนหาของป่าประจำหมู่บ้าน ทุกๆ วันนายแดงจะเดินลึกเข้าไปในป่าเรื่อยๆ ไม่ซ้ำกัน ในแต่ละวัน เพื่อนำของป่าที่หาได้ไปขายในหมู่บ้าน

บ่ายวันหนึ่งขณะที่นายแดงกำลังหาของป่าอยู่นั้นเกิดลมพายุและท้องฟ้ามีมืดครึ้ม ทำให้นายแดงไม่สามารถหาที่ศกกลับบ้านได้ เพราะมืดแล้วมองไม่เห็น นายแดงจำได้แต่หมู่บ้านอยู่ทางทิศตะวันออกของป่าดังดิบเท่านั้น นายแดงพยายามคิดหาทางกลับบ้าน เขานึกได้ว่าในตอนบ่ายต้นไม้ใหญ่จะโดนแสงแดดที่มาจากทิศตะวันตก ส่วนด้านตรงข้ามที่ไม่โดนแสงแดดก็จะเป็นทิศตะวันออก ดังนั้นเขาจึงรีบใช้มือสัมผัสสรอบๆ ต้นไม้เพื่อหาตำแหน่งที่อุ่นๆ เมื่อหาพบแล้วเขาจึงตัดสินใจเดินทางไปด้วยตรงกันข้ามกับด้านที่อุ่นของต้นไม้ไปเรื่อยๆ ไม่นานเขาก็เดินทางถึงหมู่บ้านอย่างปลอดภัย

คติสอนใจ การรู้จักสังเกตสิ่งแวดล้อม ย่อมมีประโยชน์ต่อตนเองและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เรื่อง ความฉลาดช่วยให้พ้นภัย

ลิงตัวหนึ่งอาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำ ซึ่งมีเกาะกลางน้ำอยู่มากมาย ลิงตัวนี้ฉลาดและแข็งแรงมาก ทุกๆ วันมันจะกระโดดข้ามเกาะต่างๆ ไปเรื่อยๆ เพื่อหาผลไม้กิน

ในแม่น้ำมีกระชังสองฝักเมียอาศัยอยู่ จะเข้ตัวเมียอยากกินหัวใจของลิง จะเข้ตัวผู้จึงไปนอนบนโขดหินเพื่อรอลิงกระโดดมา ลิงเมื่อหากินเสร็จแล้วก็กลับขึ้นฝั่ง แต่ด้วยความฉลาดและรอบคอบ จึงสังเกตเห็นว่าโขดหินนั้นสูงกว่าปกติ มันจึงส่งเสียงเรียกหินว่า “หินๆ ๆ ๆ” จะเข้ก็เงิบ ลิงจึงพูดขึ้นว่า “ทุกครั้งเราเคยเรียกหิน แล้วเจ้าจะต้องมารับทุกครั้ง วันนี้ทำไมจึงไม่ตอบ” แล้วก็เรียกอีก “หินๆ ๆ ๆ” จะเข้จึงตอบว่า “อะไรเล่า เจ้าลิง” ลิงถามอีกว่า “เจ้าอยากได้อะไร” จะเข้ก็ตอบว่า “อยากได้หัวใจลิง” ลิงจึงพูดว่า “ถ้าอย่างนั้นก็อำปากกว้างๆ ซิ” พอจะเข้อำปากกว้าง ตาของมันก็มองไม่เห็นลิง ลิงจึงกระโดดข้ามจะเข้ไปได้

คติสอนใจ ผู้ที่มีความฉลาดและรู้จักคิด ย่อมเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้

เรื่อง พุดทิเป็นศรีแก่ปาก

ชายสามคนอยากได้ดอกบัวเพื่อนำไปให้หญิงคนรัก จึงชวนกันไปที่สระซึ่งมีชายจุมกแหง่รักษา ดอกบัวอยู่ ชายคนแรกพูดว่า “ธรรมดาผมที่ตัดแล้วยังงอกออกใหม่ได้ จุมกของท่านย่อมจะงอกออกได้เช่นกัน ท่านจงให้ดอกบัวแก่เราเถอะ” ชายคนที่ 2 พูดว่า “ธรรมดาพืชที่หวานยังงอกออกเจริญเติบโตได้ จุมกของท่านย่อมงอกได้เช่นกันจงให้ดอกบัวแก่เราเถอะ” ชายคนที่ 3 พูดว่า “ทั้งสองคนพูดไม่จริง ธรรมดาจุมกของคนเราเมื่อแหง่แล้วจะงอกออกมาเหมือนผมหรือพืชทั้งหลายไม่ได้ ข้าพเจ้าพูดความจริง ท่านจงให้ดอกบัวแก่เราเถิด” ชายจุมกแหง่จึงพูดขึ้นว่า “ชายสองแแรกนั้นพูดเกินความจริงและพูดเอาแต่ได้อย่างเดียว เราจะไม่ให้ดอกบัว ส่วนท่าน คนที่สาม พูดความจริงเราขอบใจ เราจะให้ดอกบัวแก่ท่าน”

คติสอนใจ การพูดด้วยความจริงใจ ย่อมได้ความจริงใจกลับคืนมา

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 เจื่อนเชือกลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

เวลา 3 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือสามารถผูกเงื่อน 9 เงื่อน และผูกแน่นได้
- 1.2 ลูกเสือบอกและใช้ประโยชน์จากเงื่อนทั้ง 9 เงื่อนได้

2. เนื้อหา

กิจกรรมการบุกเบิกและการผจญภัยต้องอาศัยทักษะการใช้เงื่อนเชือกมาประกอบด้วย ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องเงื่อนเชือก จะช่วยให้ลูกเสือสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากเงื่อนเชือกได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 เชือก, ตัวอย่างรถม้าโรมัน
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง เงื่อนประเภทต่างๆ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้ลูกเสือทบทวน ประโยชน์ของการใช้เงื่อนเชือกชนิดต่างๆ และทบทวนการผูกเงื่อนจากแบบจำลองเงื่อน ต่อไปนี้

- เงื่อนพิรอด
- เงื่อนตะกรุดเบ็ด
- เงื่อนขัดสมาธิ
- เงื่อนกระหวัดไม้
- เงื่อนบ่วงสายธนู

- 4) ลูกเสือฝึกปฏิบัติเงื่อนประจำฐาน โดยผู้กำกับและนายหมู่ลูกเสือ อธิบายประโยชน์ พร้อมสาธิตการผูกเงื่อน ต่อไปนี้

- ฐานที่ 1 เงื่อนปมตาไก่
- ฐานที่ 2 เงื่อนผูกซุง
- ฐานที่ 3 เงื่อนผูกรั้ว
- ฐานที่ 4 เงื่อนประมง
- ฐานรวม ทบทวนและสรุปการปฏิบัติผูกเงื่อน ทั้ง 4 ฐาน

- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

- ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเตรียมเชือกลูกเสือเพื่อปฏิบัติกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไป

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือฝึกปฏิบัติประจำฐานผูกเงื่อน โดยผู้กำกับลูกเสือ และนายหมู่สาธิตประกอบการอธิบายการนำเงื่อนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
  - ฐานที่ 1 ผูกประกบ
  - ฐานที่ 2 ผูกทแยง
  - ฐานที่ 3 ผูกกากบาท
  - ฐานรวม ผูกแน่น
- 4) ผู้กำกับและลูกเสือสรุป ข้อสังเกต และความปลอดภัยในการใช้เชือก การนำเงื่อนไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)
  - ผู้กำกับมอบแบบร่าง ตอหม้อสะพาน ให้หมู่ลูกเสือศึกษา วางแผน เตรียมการ สร้าง ตอหม้อสะพาน ด้วยเงื่อนที่เรียนรู้มา เพื่อปฏิบัติในการประชุมกองครั้งต่อไป

4.3 กิจกรรมครั้งที่ 3

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับชี้แจงวัตถุประสงค์การสร้างตอหม้อสะพาน เพื่อการแข่งขัน “เกมแข่งม้าโรมัน”
- 4) หมู่ลูกเสือร่วมกันสร้างตอหม้อสะพาน ด้วยเงื่อนเชือกและการผูกแน่น ตามแบบร่างและหมู่ได้วางแผนเตรียมการไว้
- 5) หมู่ลูกเสือนำตอหม้อสะพาน ที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ชื่อว่า “รถม้าโรมัน” มาทำการแข่งขันโดยก่อนการแข่งขัน ผู้กำกับตรวจสอบความถูกต้อง แข็งแรงและปลอดภัย
- 6) หมู่ลูกเสือแข่งขัน เกมแข่งม้าโรมัน ดังนี้
  - 6.1 หมู่ลูกเสือเลือกสมาชิกในหมู่จำนวน 3 คน (2 คนเป็นม้า อีกหนึ่งคนเป็นผู้ขี่)
  - 6.2 ผู้กำกับให้สัญญาณเริ่มการแข่งขัน เมื่อลูกเสือได้รับสัญญาณ ผู้มีหน้าที่ขี่ขี่ ต้องขึ้นไปยืนบนรถม้าโรมันและ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นม้าทั้ง 2 คนจะลากรถโรมันที่บรรทุกผู้ขี่ขึ้นนั้น วิ่งจากจุดเริ่มต้นไปจนถึงเส้นชัย โดยผู้ขี่ต้องไม่ตกหรือกระโดดลงจากรถ และตัวรถม้าโรมันต้องอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ หมู่ใดถึงเส้นชัยก่อน และรถโรมันอยู่ในสภาพดี จะถือว่าหมู่ลูกเสือหมู่นั้นเป็นผู้ชนะการแข่งขัน
- 7) หมู่ลูกเสือที่ชนะสรุปกระบวนการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม ผู้กำกับให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือบอกประเภท ประโยชน์ และเลือกใช้เงื่อนเชือกได้เหมาะสมกับงาน
- 5.2 ลูกเสือสามารถผูกเงื่อนที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 5

เพลง เรามาสนุกกัน

ชะ ชะ ช่า..... ประกอบท่าทาง
มาเถิดเรามา มาร่วมร้องเพลงกัน พวกเราทั้งนั้น ลูกชิ้นปล้นทันที
แล้วเรามาหันหน้ามาหากัน ยกมือไหว้กัน แล้วตบมือสามที
(เอ้า 1..2..3)
เสร็จพลัน แล้วก็หันกลับมา สนุกหนักหนา แล้วส่ายเอว 5 ที
(เอ้า 1..2...3..4..5)

เพลง เงื่อน

เชือกขนาดเท่ากัน   ต่อกันเป็นเงื่อนพิรอด
สองเส้นไม่เท่าตลอด   สมารถสอดต่อเป็นเส้นยาว
บ่วงสายธนูอาจช่วยชีวิตยีนยาว   กระทบไม้ใช้เชือกยาว
ลากอ้าว ๆ ไม่ขาดหลุดเลย

เพลง พายเรือ

พายเรือเอ๋ย   พายเรือไป
ถึงไกลแสนไกล   ก็ไปได้ถ้าช่วยกัน
รวมน้ำใจกันให้มันไมตรี(ซ้ำ)   ความสามัคคีคือสิ่งยิ่งใหญ่

เรื่อง เงื่อนประเภทต่างๆ

เงื่อนแปดตาไก่ (A Figure of Eight Knot)

ใช้ขมวดปลายเชือกให้เป็นปม ถ้าต้องการปมขนาดใหญ่ให้ขมวดหลายๆ ครั้ง
ประโยชน์

1. ใช้ผูกปลายเชือกให้เป็นปม เพื่อให้ถนัดในการถือหรือหิ้ว
2. ใช้ผูกกันหัวเชือกลู่ชั่วคราว

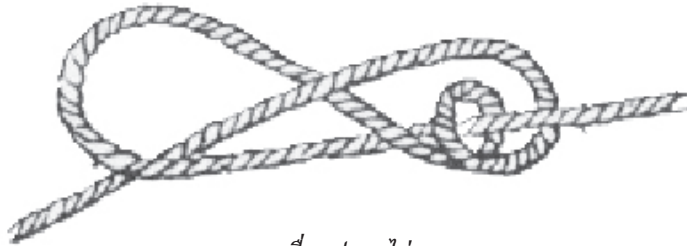

ใบความรู้

วิธีผูก

ใช้ปลายเชือกด้านหนึ่งวางทับบนตัวเชือก แล้วพันรอบตัวเชือก 2 รอบ จากนั้นสอดปลายเชือกเข้าไปในบ่วงแล้วดึงปลายเชือกอีกด้านหนึ่งให้ตึง

เงื่อนปมตาไก่

เงื่อนผูกขุง (Timber Hitch)

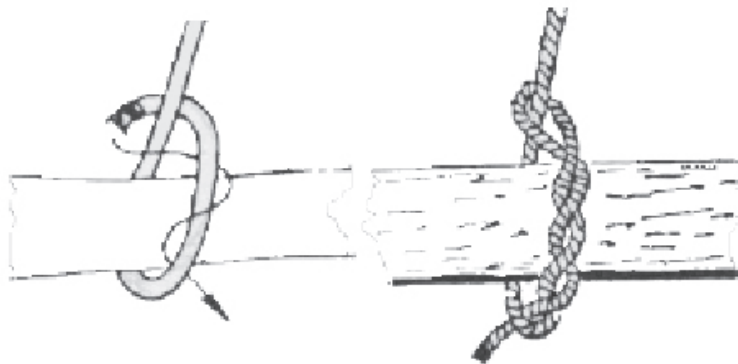
ใช้สำหรับผูกสิ่งของต่างๆ ให้ยึดติดกันแน่น เป็นเงื่อนที่ผูกง่าย แก้ง่าย แต่ยั้งดิ่งยั้งแน่น

ประโยชน์

1. ใช้ผูกสัตว์ เรือ หรือแพ ไว้กับหลัก
2. ใช้มัดลากวัตถุทรงกระบอก หรือทรงกลม เช่น ลากขุง
3. ใช้ผูกหินแทนสมอเรือ หรือใช้ผูกกับหินแทนสมอบกก็ได้
4. ใช้เป็นเงื่อนเริ่มต้นในการผูกแทยง

วิธีผูก

ใช้ปลายเชือกด้านหนึ่งพันรอบไม้ 1 รอบ แล้วพันทับตัวเชือกตามรูป จากนั้นดึงปลายเชือกอีกด้านหนึ่งให้ตึง

เงื่อนผูกขุง

📖 ไบความรู้

เงื่อนผูกริง (Tarbuck Knot)

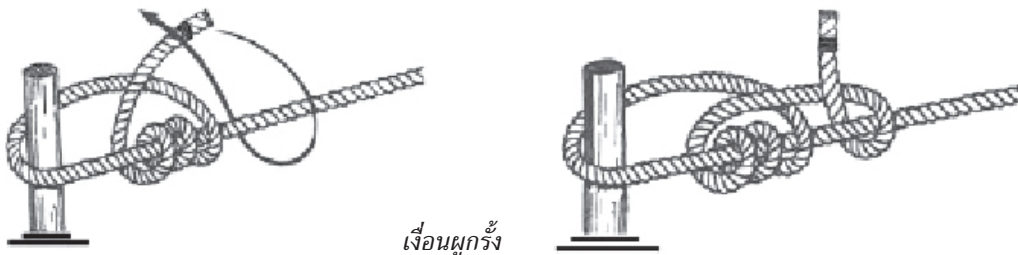
ใช้ผูกยึดกับสิ่งอื่น มีลักษณะพิเศษคือสามารถปรับให้ตึงหรือหย่อนได้ตามความต้องการ

ประโยชน์

1. ใช้ผูกยึดสายเต็นท์ เสาธง สมอบก
2. ใช้ผูกรั้งต้นไม้
3. ใช้ผูกกับห่วงต่างๆ

วิธีผูก

คล้องเชือกรอบหลัก แล้วสอดปลายเชือกพันเกลียวซ้อนกับเชือกเส้นหลัก 3 รอบ ใช้ปลายเชือกเดิมสอดลงใต้เชือกเส้นหลัก แล้วย้อนขึ้นในบ่วงที่เกิดขึ้นใหม่ จากนั้นดึงให้แน่น

เงื่อนผูกริง

เงื่อนประมง (Fisherman's Knot)

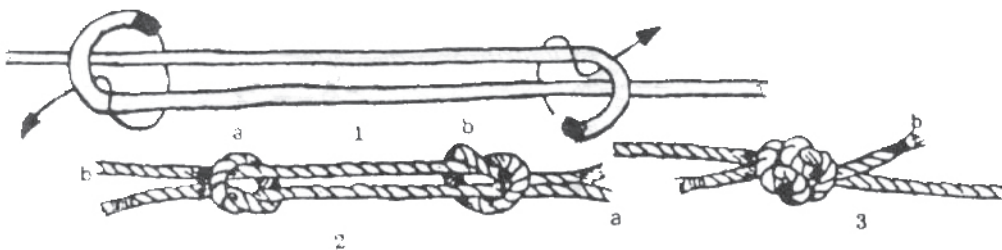
ใช้สำหรับต่อเชือกที่มีขนาดเดียวกัน รู้จักกันทั่วไปอีกชื่อหนึ่งว่า เงื่อนหัวล้านชนกัน

ประโยชน์

1. ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดเล็กเช่น สายเบ็ด สายเอ็น
2. ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดเท่ากัน
3. ผูกคอขวดสำหรับเป็นที่ถือหัว
4. ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดใหญ่ เพื่อใช้ลากจูงเพราะสามารถรับกำลังลากได้ดี

วิธีผูก

นำเชือก 2 เส้น (a และ b) พันกันตามลูกศรในรูปที่ 1 ทำให้เกิดปมเชือก 2 ปม (a และ b) จากนั้นดึงเชือกทั้ง 2 เส้นให้ปม a และ b เลื่อนเข้าหากัน เชือกทั้ง 2 เส้นจะต่อกันแน่น

เงื่อนประมง

ใบความรู้

การผูกแน่น

การผูกแน่นเป็นการผูกมัดวัสดุให้ติดแน่นเข้าด้วยกัน โดยใช้เชือกหรือวัสดุที่คล้ายเชือก แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. ผูกประกบ (sheer Lashing)
2. ผูกทแยง (Diagonal Lashing)
3. ผูกกากบาท (square Lashing)

1. ผูกประกบ (*sheer Lashing*)

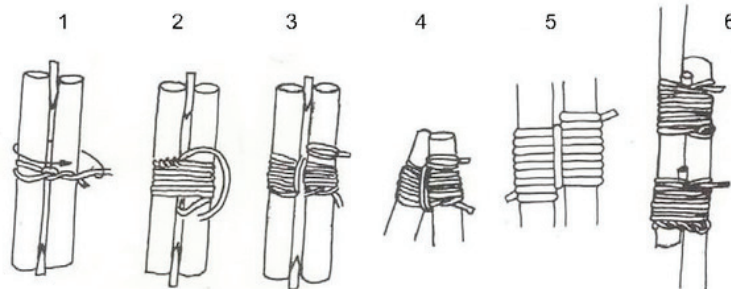
เป็นการผูกไม้ท่อนที่วางขนานกันให้แน่น สามารถผูกได้หลายวิธี ที่นิยมได้แก่ ผูกประกบ 2 ท่อน และผูกประกบ 3 ท่อน

ประโยชน์

1. ใช้ต่อไม้หลายๆ ท่อนให้ยาวออกไป
2. ใช้ผูกต่อไม้ในการก่อสร้าง
3. ใช้ผูกต่อพลองทำเสาธงลอย

วิธีผูก

- ผูกประกบ 2 ท่อน

1) นำไม้ที่จะต่อมาวางซ้อนขนานกันตรงปลายที่จะต่อ ระยะซ้อนประมาณ $\frac{1}{4}$ ของความยาวไม้หรือเสา เริ่มจากผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ดกับไม้ท่อนหนึ่ง แล้วบิดพันปลายเชือกเข้ากับตัวเชือก(แต่งงานกัน) ใช้ลิ้มยึดระหว่างท่อนไม้

2) พันเชือกรอบไม้ทั้ง 2 ท่อนให้เชือกเรียงกัน ความหนาของเชือกที่พันมีขนาดกว้างเท่าความกว้างของไม้ 2 ท่อนรวมกัน แล้วสอดเชือกเข้าตรงกลางระหว่างไม้ 2 ท่อน พันหักคอไก่ (พันรอบเส้นเชือกช่วงที่อยู่ระหว่างไม้ 2-3 รอบ แล้วดึงให้แน่น)

3) ผูกปลายเชือกเป็นเงื่อนตะกรุดเบ็ดบนไม้อีกท่อนหนึ่งที่ไม่ใช่อันเริ่มต้นผูก

หมายเหตุ รูป 6 ไม้มีหักคอไก่ แต่ใช้ลิ้มอัด ทำให้เชือกที่ผูกไว้รัดแน่น

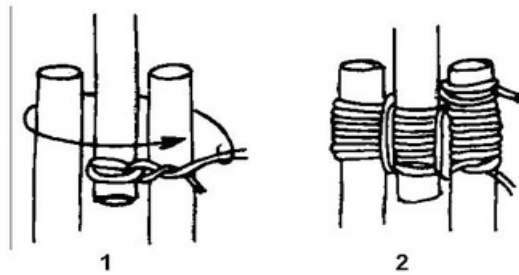

ใ้ความรู้

• ผูกประภท 3 ท่อน (Tripod Lashing) มี 2 วิธี

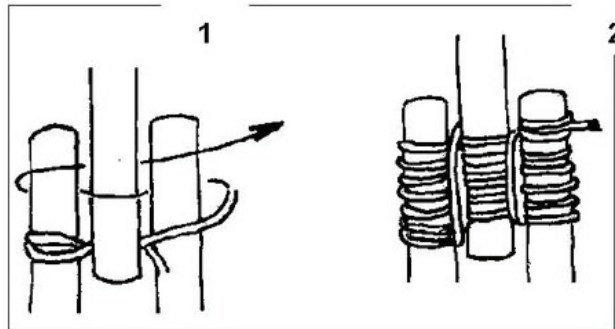
วิธีที่ 1 ผูกตะกรุดเบ็ดที่เสาหลัก(ต้นกลาง) เอาปลายเชือกบิดขั้วนเข้าด้วยกัน แล้วพันเชือกรอบเสาทั้ง 3 ต้น ให้มีความกว้างของเชือกที่พันอย่างน้อยเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางของเสาหลัก ปลายเชือกพันหักคอไก่แล้วดึงให้แน่น จากนั้นผูกปลายเชือกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ดที่เสาต้นริม

วิธีที่ 1

วิธีที่ 2 ผูกตะกรุดเบ็ดที่เสาต้นริมต้นหนึ่ง ปลายเชือกพันแต่งงานกัน จากนั้นพันเชือกรอบเสาทั้ง 3 ต้นสลับเป็นเลข 8 ให้มีความกว้างอย่างน้อยเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางของเสาหลัก ตามด้วยพันหักคอไก่ ระหว่างเสาทั้ง 2 ช่อง รัดจนแน่นดีแล้ว จึงผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ดที่เสาต้นริมที่เป็นคนละต้นกับต้นแรก

วิธีที่ 2

2. ผูกทแยง (Diagonal Lashing)

เป็นการผูกท่อนไม้ที่ไขว้กันอยู่ให้ติดแน่นเข้าด้วยกัน เช่น ผูกนั่งร้านในการก่อสร้าง ผูกต่อม่อสะพาน สร้างที่พักอาศัยด้วยไม้ไผ่ เป็นต้น

ประโยชน์

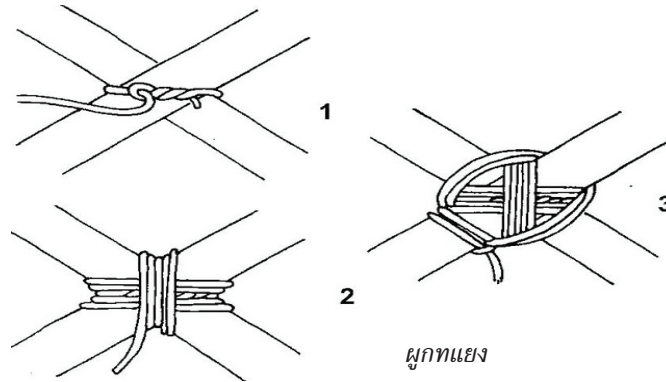
1. ใช้ผูกนั่งร้านในการก่อสร้างให้เกิดความมั่นคง
2. ใช้ผูกไม้ค้ำยันเสาเพื่อป้องกันเสาล้ม
3. ใช้ผูกต่อม่อเสาสะพาน

ใบความรู้

วิธีผูก

ใช้เชือกพันรอบเสาไม้ทั้ง 2 ต้น ตรงระหว่างมุมตรงข้ามกัน แล้วผูกด้วยเงื่อนผูกซุง ปลายเชือกบิดพันเข้ากับตัวเชือก แล้วจึงพันเชือกรอบเสาไม้ทั้ง 2 ต้น ทแยงไขว้ไปมาข้างละ 2-3 รอบ ตามด้วยพันหักคอไก่ (พันรอบเชือกที่อยู่ระหว่างไม้) อีก 2-3 รอบ ดึงเชือกให้แน่น จากนั้นผูกปลายเชือกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ดที่เสาไม้ต้นใดต้นหนึ่ง แล้วเก็บปลายเชือกให้เรียบร้อย

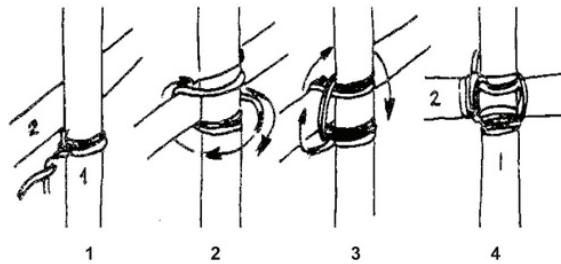
3. ผูกกากบาท (Square Lashing)

เป็นการผูกท่อนไม้ที่ไขว้กันอยู่ให้ติดแน่นเข้าด้วยกัน คล้ายกันกับการผูกทแยง

ประโยชน์

1. ใช้ผูกนั่งร้านในการก่อสร้าง เช่น ทำนั่งร้านทาสีอาคาร
2. ใช้ผูกสร้างค้ำยันพักแรมและอุปกรณ์ค้ำยันพักแรม
3. ใช้ผูกทำรั้วหรือคอกสัตว์ และผูกต่อม่อเสาสะพาน

วิธีผูก

ผูกเชือกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ดที่ไม้อันตั้ง (หรือจะผูกอันขวางก่อนก็ได้) เอาปลายเชือกบิดเข้ากับตัวเชือก (แต่งงานกัน) ให้เรียบร้อย จากนั้นดึงเชือกอ้อมใต้ไม้อันขวางทางด้านซ้ายของไม้อันตั้ง (ขวา ก็ได้) อ้อมไปหลังไม้อันขวาง ดึงเชือกขึ้นข้างบนทางซ้ายของไม้อันตั้ง แล้วดึงเชือกอ้อมมาด้านหน้าไม้อันตั้งให้เชือกอยู่เหนือและไปทางขวาของไม้อันขวาง อ้อมเชือกไปด้านหลังไม้อันขวาง ดึงเชือกลงใต้ไม้อันขวางทางขวาของไม้อันตั้ง ดึงออกมาทางด้านหน้าไม้อันตั้งจนครบรอบ พันอ้อมมาทางซ้ายแล้วเริ่มพันจากซ้ายไปใหม่ ทุกรอบที่พันต้องเรียงเชือกให้เรียบร้อย พันอย่างนี้ประมาณ 3-4 รอบ แล้วหักคอไก่ 2-3 รอบ เอาปลายเชือกผูกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ดที่ไม้อันขวาง

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง บุรุษที่มีกตัญญู

ชายคนหนึ่งเป็นลูกจ้างทำงานกับเศรษฐี ได้อาหารสามมื้อแลกเป็นค่าแรง เมื่อถึงเวลากินอาหาร เขาคิดถึงแม่ซึ่งอดอยากอยู่ที่บ้านไม่มีใครดูแล จึงจัดแบ่งอาหารห่อไปฝากแม่ที่บ้าน เศรษฐีเห็นชายคนนั้นแบ่งอาหารใส่ห่อทุกวันก็เรียกมาถาม ชายคนนั้นจึงตอบว่า “พ่อแม่มีพระคุณล้นเหลือกระผมจึงแบ่งปันให้ท่านกินตามแต่จะได้รับ ถ้ากระผมทอดทิ้งไม่เหลียวแลแม่ก็คงเป็นบาปหนัก”

เศรษฐีได้ยินดังนั้นจึงพูดขึ้นว่า “เราขอชมเชยเจ้าว่าเป็นผู้กตัญญู เอาเถอะแม่ของเจ้านั้นเราจะรับอุปการะเลี้ยงดูเอง”

คติสอนใจ พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณมากมาย ควรตอบแทนบุญคุณท่านเต็มกำลังที่กระทำได้”

เรื่อง คิดก่อนพูด

ชาย 2 คนเป็นพี่น้องกัน พวกเขาเลี้ยงหมาสี่ขาตัวหนึ่ง วันหนึ่งชายผู้น้องออกไปเยี่ยมญาติระหว่างทางฝนตกลงมาอย่างหนักทำให้เสื้อผ้าสีขาวยของเขาเปียกโชก เมื่อไปถึงบ้านญาติจึงเปลี่ยนใส่เสื้อผ้าชุดดำแทน เมื่อกลับบ้านในตอนเย็น หมาจำเขาไม่ได้จึงเห่ากระโชกเป็นการใหญ่ ชายผู้น้องโกรธมาก ร้องตำพาลงไล่ตีหมาไปรอบๆ บ้าน ชายผู้พี่มาพบเข้าจึงร้องห้ามพร้อมกับพูดว่า “อย่าตีมัน อย่าตีมัน” ชายผู้น้องก็พูดว่า “ตีให้ตาย หมาระยา จำเจ้าของไม่ได้” ชายผู้พี่จึงกล่าวเตือนสติผู้น้องว่า “ถ้าหมาสี่ขาของเรานั้นออกจากบ้านไปแล้วกลายเป็นหมาดำ เมื่อกลับมาเจ้าจะจำได้หรือไม่” ชายผู้น้องจึงได้สติเพราะไม่สามารถตอบคำถามของพี่ได้

คติสอนใจ เวลาเราจะทำหรือพูดอะไรก็ตามจะต้องคิดให้รอบคอบเสียก่อน

เรื่อง แมวกับหนู

เจ้าของบ้านหลังหนึ่งรำคาญฝูงหนูที่เข้ามาอยู่ในบ้าน จึงเอาแมวมาเลี้ยงไว้ ไม่นานแมวก็กำจัดหนูไปจำนวนมาก พวกหนูที่ยังรอดชีวิตอยู่จึงประชุมกัน ตกลงกันว่าจะไม่ลงไปห้องเก็บอาหารชั้นล่างอีก เมื่อแมวไม่เห็นพวกหนูจึงคิดวางอุบายล่อให้พวกหนูตายใจด้วยการนั่งนิ่งเฉยอยู่ที่พื้น เก็บซ่อนอุ้งเล็บทั้งสี่เอาไว้เพื่อให้พวกหนูเข้าใจว่า ตัวมันเป็นเพียงร่างไร้วิญญาณของกระต่ายหรือลูกไก่เท่านั้น

ในไม่ช้า หนูตัวหนึ่งก็ไต่ลงมาจากรั้วของแล้วพูดกับแมวว่า “สวัสดี เจ้าแมวจอมโหด! เจ้าหลอกพวกเราไม่สำเร็จหรอก เพราะพวกเรา รู้จักนิสัยเจ้าดี พวกเราไม่หลงกลอุบายตื้นๆ ของเจ้าแน่ๆ”

คติสอนใจ ความรอบคอบและไม่ประมาท ช่วยให้พ้นภัย

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 กักขะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกลไปพักแรม เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกลไปพักแรมค้างคืนได้ถูกต้อง

2. เนื้อหา

2.1 การวางแผนเตรียมอุปกรณ์ วัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและส่วนรวมสำหรับการเดินทางไกลไปพักแรมค้างคืน

2.2 วิธีการบรรจุเครื่องหลัง

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง, เกม

3.2 อุปกรณ์สำหรับการบรรจุเครื่องหลัง และเครื่องหลัง

3.3 ใบความรู้ เรื่อง การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกลไปอยู่ค่ายพักแรม

3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับนำตัวอย่างสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม เช่น ซ้อน จาน ผ้าเช็ดตัว สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน รองเท้าแตะ อาหารสำเร็จรูป ฯลฯ มาจัดเป็นนิทรรศการรูปแบบร้านค้า โดยกำกับราคาสิ่งของเหล่านั้นไว้ทุกรายการ

4) ผู้กำกับให้ลูกเสือ เลือกวัสดุอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้สำหรับพักแรม ตามความจำเป็น โดยจัดรายการซื้อสิ่งของนั้นจากนิทรรศการร้านค้าในจำนวนเงินคนละไม่เกิน 300 บาทตามใบรายการที่ได้กำหนดไว้

5) ลูกเสือนำรายการที่ได้ซื้อไว้จากร้านค้า มาตรวจสอบ และอภิปรายในกลุ่มถึงเหตุผล ความจำเป็น แล้วสรุปเป็นข้อกำหนดของกลุ่ม

6) ผู้กำกับสรุป และให้ข้อเสนอแนะในการจัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์และคุ้มค่าในการอยู่ค่ายพักแรม โดยยึดหลักปฏิบัติในเรื่องความพอเพียง

7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจเครื่องแบบ ชักธงลง เลิก)

• ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเตรียมอุปกรณ์ปฏิบัติกิจกรรมและนัดหมายนายหมู่ฝึกปฏิบัติการบรรจุเครื่องหลังเตรียมสภิตในสัปดาห์ต่อไป

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

- 3) ผู้กำกับมอบหมายให้ นายหมู่ลูกเสือแต่ละหมู่บรรยาย และสาธิตวิธีการบรรจุเครื่องหลังที่ถูกต้อง
- 4) ลูกเสือปฏิบัติการบรรจุวัสดุอุปกรณ์สิ่งของส่วนตัวที่เตรียมมาลงเครื่องหลัง ตามวิธีการที่นายหมู่ลูกเสือได้สาธิต
- 5) ลูกเสือประเมินน้ำหนักสิ่งของเครื่องใช้ ที่บรรจุเครื่องหลังว่าเหมาะสมและสามารถนำไปได้ด้วยตนเองในระยะทาง 15 กิโลเมตร ได้หรือไม่
- 6) ลูกเสือนำเครื่องหลังของตนมาเปรียบเทียบ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับลูกเสือคนอื่น แล้วจัดเครื่องหลังของตนให้เหมาะสม
- 7) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวลงบรรจุเครื่องหลังสำหรับการพักแรมค้างคืน
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจเครื่องแบบ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สิ่งของส่วนตัวและส่วนรวมได้
- 5.2 ลูกเสือจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งของส่วนตัวบรรจุเครื่องหลังได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 6

เพลง เดินทางไกล

เดินทางไกล เดินทางไกล	ไปไปซิไปไปซิไปด้วยกัน
เหนื่อยอย่างไร ไม่เคยหวั่น	ร่วมใจกันและสามัคคี
เดินทางไป ในกลางดง	ใจนี้ภทลงเพลิงเขาตอย
มุ่งหน้าไป ไม่ย่อหย่อน	ลี้มทุกซัؤون มุ่งสู่ปลายทาง

เพลง รวมเงิน

รวมเงิน รวมเงินให้ดี	รวมเงินวันนี้อ่าให้มีผิดพลาด
ผู้หญิงนั้นเป็นเหรียญบาท	ผู้ชายฉลาดเป็นห้าสิบลบาท

เกม

เกมรวมเงิน

1. กำหนดให้ลูกเสือที่เป็นผู้ชายสวมหมวก เป็นผู้หญิงถอดหมวก
2. อธิบายการเล่นเกมที่กำหนดให้ลูกเสือชายเป็นเงินมีค่า ทำสิบสตางค์ ผู้หญิงเป็นเงินมีค่า 1 บาท
3. เริ่มเล่นให้ลูกเสือเดินปะปนกันในกลุ่มโดยร่วมกันร้องเพลงรวมเงิน เมื่อจบเพลงผู้กำกับเป็นผู้กำหนดการรวมเงิน เช่น สิบบาทห้าสิบ ให้ลูกเสือรวมกันเป็นกลุ่มให้ครบจำนวนเงิน สิบบาทห้าสิบ สตางค์เมื่อครบแล้วให้นั่งลง กลุ่มที่รวมไม่ครบต้องออกจากเกม
4. เล่นและร้องซ้ำประมาณ 3 รอบ เพื่อหาลูกเสือที่รวมกลุ่มที่ เป็นผู้ชนะ

ใบความรู้

เรื่อง การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกลไปอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลไปอยู่ค่ายพักแรม เป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งลูกเสือจะต้องมีการเตรียมการเรื่องเครื่องหลังให้พร้อม และเหมาะสมกับการเดินทางไกลไปพักค้างคืน อุปกรณ์ที่ต้องจัดเตรียมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. อุปกรณ์เฉพาะบุคคล หรือ อุปกรณ์ประจำตัว
  2. อุปกรณ์ส่วนรวม หรืออุปกรณ์สำหรับหมู่หรือกอง
- **อุปกรณ์เฉพาะบุคคล** ควรเป็นสิ่งจำเป็น มีน้ำหนักไม่มากนัก ได้แก่
    1. กระติกน้ำ ใส่น้ำสะอาดให้เต็ม
    2. เครื่องใช้ประจำตัว เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาวม้า ผ้าถุง สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน รองเท้าแตะ ไฟฉาย ซ้อนส้อม จานข้าว ยาทากันยุง เป็นต้น
    3. เครื่องแบบและเครื่องประกอบเครื่องแบบ ได้แก่ เสื้อ กางเกง (กระโปรงสำหรับเนตรนารี) ผ้าพันคอ หมวก เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า เป็นต้น
    4. ยาประจำตัวและอุปกรณ์ปฐมพยาบาล
    5. เข็มทิศ แผนที่ สมุดจดบันทึกการเดินทาง ดินสอ ปากกา
    6. ถูดูฝนต้องเตรียมชุดกันฝน ถูดูหนาวให้เตรียมเสื้อกันหนาว
    7. เครื่องนอน เช่น เต็นท์ ผ้าปูที่นอน เสื้อ ผ้าห่ม ถุงนอน เป็นต้น
    8. ถุงพลาสติก เพื่อใช้สำหรับใส่เสื้อผ้าเปียกชื้นหรือเสื้อผ้าที่ใช้แล้ว
    9. เชือกหรือยางเพื่อใช้ผูกมัดอุปกรณ์สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ
    10. ไม้จ้ำม
  - **อุปกรณ์ส่วนรวม** หรืออุปกรณ์สำหรับหมู่หรือกอง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับทุกคนในหมู่หรือกอง ในการอยู่ค่ายพักแรมร่วมกัน และต้องแบ่งหน้าที่กันนำสิ่งของไป เช่น

ใบความรู้

- นายหมู่ เอาตะเกียง มีดพร้า และแผนที่
- รองนายหมู่ นำพลั่วสนาม เต็นท์ กระดาษชำระ กระเป๋ายาและอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล
ถึงน้ำ กะละมัง ไม้ขีดไฟ เชื้อไฟ ยาขัดรองเท้า ยาขัดโลหะ
- หัวหน้าคนครัว เตรียมกระทะ หม้อ ทัพพี หม้อ สำหรับปรุงอาหาร กระทะ มีดทำครัว
- รองหัวหน้าคนครัว นำกับข้าว เครื่องปรุง อาหารสด อาหารแห้ง และอาหารกระป๋องสำหรับ
รับประทานทั้งหมด

สิ่งที่ไม่ควรบรรจุเครื่องหลัง

ไม่ควรนำสิ่งของอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นและของมีค่าทุกชนิดไป เช่น สายสร้อยทองคำ โทรศัพท์ราคาแพง เครื่องเล่นรวมถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เป็นต้น นำเงินติดตัวไปเท่าที่จำเป็นต้องใช้ รวมทั้งไม่พกพาอาวุธทุกชนิด

การบรรจุสิ่งของลงในถุงเครื่องหลังหรือกระเป๋า

เครื่องหลัง คือถุงหรือกระเป๋าสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ ใช้สะพายหลังเพื่อสามารถนำสิ่งของติดตัวไปได้สะดวก จัดเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นมากสำหรับกิจกรรมการเดินทางไกล เพราะลูกเสือต้องใช้บรรจุอุปกรณ์ส่วนตัว อุปกรณ์ประจำหมู่ ที่ต้องนำไปใช้ในการอยู่ค่ายพักแรม

เครื่องหลังมีหลายชนิดแล้วแต่ลูกเสือจะเลือกใช้เช่น กระเป๋า ย่าม หรือ เป้ ลูกเสือควรเลือกใช้เครื่องหลังที่มีลักษณะคล้ายเป้ เพราะมีช่องสำหรับแยกบรรจุสิ่งของได้หลายประเภท

การบรรจุสิ่งของลงในถุงเครื่องหลังหรือกระเป๋า มีข้อแนะนำดังนี้

1. เลือกเครื่องหลังที่มีขนาดพอเหมาะไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป
2. บรรจุสิ่งของที่มีน้ำหนักมากหรือสิ่งของที่ใช้ภายหลังไว้ข้างล่าง ส่วนสิ่งของที่ใช้ก่อนหรือใช้รับด่วน เช่น ไฟฉาย เลื่อยกันฝน ไม้ขีดไฟ ฯ ให้บรรจุไว้ข้างบนสุดเพื่อสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างสะดวก
3. บรรจุสิ่งของนุ่ม ๆ เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม เสื้อผ้า ฯลฯ ตรงส่วนที่สัมผัสกับหลังของลูกเสือเพื่อจะได้ไม่เจ็บหลังขณะเดินทาง
4. สิ่งของบางประเภท เช่น ยารักษาโรค ข้าวสาร เป็นต้น ควรใส่ถุงผ้าหรือถุงพลาสติกก่อน แล้วจึงบรรจุลงเครื่องหลัง
5. ในกรณีที่ถุงนอน และผ้าห่มบรรจุเครื่องหลังไม่ได้ ให้ผูกถุงนอนและผ้าห่มนอนของลูกเสือไว้ นอกเครื่องหลัง คลุมด้วยแผ่นพลาสติกใสเพื่อป้องกันการเปียกน้ำ
6. เครื่องหลังที่ลูกเสือนำไปต้องไม่หนักจนเกินไป เพราะจะทำให้ลูกเสือเหนื่อยเร็ว น้ำหนักของเครื่องหลังควรหนักไม่เกิน 1 ใน 5 ของน้ำหนักตัวลูกเสือ เช่น ถ้าลูกเสือหนัก 60 กิโลกรัมเครื่องหลังควรหนักไม่เกิน 12 กิโลกรัม เป็นต้น

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง อีกากับเหยือก

ขณะที่อีกาตัวหนึ่งกำลังบินอยู่ มันรู้สึกกระหายน้ำมาก เมื่อมองเห็นเหยือกน้ำตั้งอยู่ด้านล่าง จึงร่อนลงไปยังจุดหมาย เมื่อมองเข้าไปในเหยือก พบว่ามีน้ำอยู่เพียงเล็กน้อย มันจึงพยายาม สอดจงอยปากเข้าไปเพื่อจะตักน้ำ ไม่ว่าจะพยายามเท่าใดก็ไม่สามารถสอดจงอยปากเข้าไปถึงก้น เหยือกได้

วิธีถัดมา มันพยายามจะคว่ำเหยือก เพื่อให้น้ำไหลหกออกมา แต่เหยือกนั้นหนักเกินไป

ในที่สุด มันเลื้อยไปเห็นก้อนหินใกล้ๆ กับบริเวณนั้น จึงคาบมาหย่อนลงในเหยือกน้ำที่ละก้อน จนระดับน้ำที่ก้นเหยือกค่อยๆ เอ่อขึ้นมา ในที่สุดมันก็ตักน้ำได้ตามที่ต้องการ

คติสอนใจ คนฉลาดมักคิดหาวิธีไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยความอดสาหะไม่ย่อท้อเสมอ

เรื่อง หมาป่ากับหมาเลี้ยงแกะ

วันหนึ่ง...ฝูงหมาป่ากล่าวกับบรรดาหมาเลี้ยงแกะกลุ่มหนึ่งว่า “พวกเธอก็คล้ายกับพวกเรา ทำไม เธอไม่มาอยู่เสียด้วยกันกับเราเล่า” หมาเลี้ยงแกะจึงตอบว่า “เราต้องทำงานให้กับนายของเรา คอย ดูแลแกะพวกนี้ นายเขาไวใจเราให้ช่วยดูแลแกะเหล่านี้ให้พ้นจากการเป็นเหยื่อของพวกหมาป่าเช่น เจ้า”

“ทำไมเธอถึงทำงานกับเขาอยู่ได้ล่ะ” หมาป่าตัวหนึ่งเอ่ยขึ้น “เขาใช้งานเธอหนักมาก ให้อาหารเธอน้อยนิด ดูพวกเราสิไม่ต้องทำงานเลย แต่เราก็มียังมีอาหารกินอุดมสมบูรณ์ เธอควรไปอยู่กับพวกเราดีกว่า” หมาป่าตัวหนึ่งเอ่ยชักชวน

พวกหมาเลี้ยงแกะใช้เวลาคิดอยู่นาน ในที่สุดก็ตกลงใจรับคำชักชวนของหมาป่า “ดีแล้ว” พวกหมาป่าว่า “พวกเราจะพาเธอไปอยู่ด้วยกัน”

ดังนั้น พวกหมาเลี้ยงแกะจึงผลัดจากฝูงแกะตามพวกหมาป่าไป เมื่อพากันมาได้ระยะหนึ่งที่ไกลพอแล้ว พวกหมาป่าก็หันกลับมาบอกกับพวกหมาเลี้ยงแกะว่า “เอาละที่นี่เราก็ได้พาพวกเจ้ามาถึงที่นี่แล้ว เราจะกินพวกเจ้าละ” ว่าแล้วหมาป่าฝูงนั้นก็รุมกันกัดกินหมาเลี้ยงแกะ

คติสอนใจ ผู้ที่หลงเชื่อคนง่าย ไม่คิดไตร่ตรองให้รอบคอบ มักตกเป็นเหยื่อของคนชั่ว

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 การกางและรื้อเต็นท์ที่พักรวม

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือกางและรื้อเต็นท์ที่พักรวมในเวลาว่างร่วมกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อีกคนหนึ่งได้

2. เนื้อหา

การเรียนรู้วิธีการกางเต็นท์เป็นการเตรียมความพร้อมในการเดินทางไกลพักรวมค้างคืน ช่วยให้ลูกเสือปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและยังเป็นการดูแลรักษาเต็นท์ให้มีอายุการใช้งานได้อย่างคุ้มค่า

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 เต็นท์สำเร็จรูป, เต็นท์ 5 ชาย
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง เต็นท์
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (เข้าแถว ชักธง สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 หมู่ลูกเสือศึกษารูปแบบต่างๆ ของเต็นท์ วิธีการกางเต็นท์ ข้อดีและข้อจำกัดในการใช้เต็นท์แต่ละประเภท เช่น เต็นท์ 5 ชาย เต็นท์สำเร็จรูปแบบต่างๆ ฯลฯ ผู้กำกับสนทนาคำถามเกี่ยวกับเรื่องเต็นท์ของลูกเสือขณะเดียวกันมอบหมายให้นายหมู่เตรียมอุปกรณ์เต็นท์เพื่อเป็นวิทยากรอธิบายและสาธิต
- 4.4 หมู่ลูกเสือวิเคราะห์รูปแบบของเต็นท์ และการนำไปใช้ที่เหมาะสมกับสภาพการอยู่ค่ายพักแรมของหมู่ตนเอง บนพื้นฐานข้อมูล ของสถานที่พักรวม พร้อมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกางเต็นท์ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ พื้นที่รองรับ อุปกรณ์เสริมต่างๆ
- 4.5 ลูกเสือร่วมกับเพื่อนอีกหนึ่งคน ปฏิบัติการกางและรื้อเต็นท์โดยมีนายหมู่เป็นผู้ ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง รวมทั้งวิธีการดูแลรักษาเต็นท์ และการเก็บเต็นท์
- 4.6 ลูกเสือร่วมกันอภิปรายสรุปการปฏิบัติงาน
- 4.7 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 4.8 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)
  - ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเตรียมอุปกรณ์ปฏิบัติกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไป

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือบอกส่วนประกอบ วิธีการเก็บและดูแลรักษาเต็นท์ที่พักรวมได้
- 5.2 ลูกเสือปฏิบัติการกางและรื้อเต็นท์ได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 7

เพลง

เพลง ยามค่ำ

พ้ามืดมัวลมเย็นพัดโชยกระหน่ำ	ฝนก็ตกพรำ พรำ พ้ามืดค่ำมัวไป
ใจคิดถึงเมื่อครั้งมาพักแรมในป่าแสนจะสุขใจ	พ้ามืดค่ำที่ใดพอเบิกบานใจฝนกระหน่ำลงมา
เสื่อแผ่ไทยร่วมใจมานอนกลางป่า	แม่เหน็ดเหนื่อยกายา เราสุขอุราเกินใคร
ถึงหนักเอาเบาสู้อสามัคคีมีอยู่แสนจะสุขใจ	พ้ามืดค่ำที่ไร เล่นรอบกองไฟเราสนุกเฮฮา

ใบความรู้

เรื่อง เต็นท์

เต็นท์ที่นิยมนำไปอยู่ค่ายพักแรมมี 3 ชนิด

1. เต็นท์อำนวยการ มีขนาดใหญ่ ใช้เป็นที่ประชุม
2. เต็นท์หมู่ ใช้เป็นที่พักสำหรับลูกเสือทั้งหมด
3. เต็นท์บุคคล สำหรับลูกเสือ 2 คน ที่นิยมใช้มี 2 ชนิด ได้แก่ เต็นท์กระเบะหรือเต็นท์ 5 ชาย และเต็นท์สำเร็จรูป

เต็นท์กระเบะ หรือเต็นท์ 5 ชาย

เหมาะสำหรับลูกเสือ 2 คน มีขนาดเล็ก กระทัดรัด พกพาสะดวก ใช้พื้นที่กางเต็นท์ไม่กว้างมาก และวิธีการกางเต็นท์ไม่ยุ่งยาก มีลูกเสือช่วยกันเพียง 2 คนก็สามารถกางเต็นท์ได้

• ส่วนประกอบของเต็นท์ 5 ชาย มีดังนี้

1. ผ้าเต็นท์ 2 ผืน
2. เสาเต็นท์ 2 ชุด (2 เสา) ชุดละ 3 ท่อน (3 ท่อนต่อกันเป็น 1 ชุดหรือ 1 เสา)
3. สมอบก 10 ตัว (หัวท้าย 2 ตัว ชายด้านล้างด้านละ 3 ตัว ประตูหน้า 1 ตัว และหลัง 1 ตัว)
4. เชือกยึดสมอบก 10 เส้น (เชือกยาวใช้รั้งหัวท้ายเต็นท์ 2 เส้น เชือกสั้นใช้ยึดชายเต็นท์ 6 เส้น และประตูหน้า-หลัง 2 เส้น)

• การกางเต็นท์ 5 ชาย มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตีกระดุมผ้าเต็นท์ทั้ง 2 ผืนเข้าด้วยกัน ด้านที่ตีกระดุมเป็นด้านสันของหลังคา รูตาไก่ที่ซ้อนกันและอยู่ถัดจากกระดุมจะเป็นที่ยึดเสาทั้ง 2 เสา ส่วนด้านที่มีรูตาไก่ด้านละ 3 รู จะเป็นชายด้านล้าง

2. นำเสาชุดที่ 1 (ต่อ 3 ท่อนเข้าด้วยกัน) มาเสียบที่รูหลังคาเต็นท์ ให้คนที่ 1 จับไว้

ใบความรู้

3. ให้คนที่ 2 ใช้เชือกยาว 1 เส้นนำมายึดจากหัวเสา (หรือท่อน) ไปยังสมอบกด้านหน้า (ผูกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด กระหวัดไม้ หรือผูกรั้ง) แล้วจึงใช้เชือกสั้น 2 เส้นยึดชายเต็นท์เข้ากับสมอบก เพื่อให้เต็นท์กางออกเป็นรูปหน้าจั่ว (ผูกด้วยเงื่อนปมตาไก่)

4. ให้คนที่ 2 เดินอ้อมไปอีกด้านหนึ่ง ต่อเสาที่ 2 เสียบเข้ากับรูหลังคาเต็นท์อีกด้านหนึ่งแล้วจับเสาไว้ให้คนที่ 1 ปลอยมือจากเสาที่ 1 แล้วนำเชือกยาวเส้นที่ 2 ยึดจากหัวเสาที่ 2 ไปยังสมอบกด้านหลัง (ผูกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด กระหวัดไม้ หรือผูกรั้ง)

5. ให้คนที่ 2 ปลอยมือจากเสาที่ 2 ได้ เต็นท์จะไม่ล้ม และทั้ง 2 คนช่วยกันใช้เชือกยึดชายเต็นท์จุดที่เหลือเข้ากับสมอบก แล้วปรับความตึงหย่อนของเต็นท์ให้เรียบร้อย

• การรื้อเต็นท์ 5 ชาย มี 7 ขั้นตอน

1. แก่เชือกที่รั้งเสาหัวท้ายกับสมอบกออก เต็นท์จะล้มลงทันที
2. ถอนเสาเต็นท์ออกเป็น 6 ท่อน นำมารวมกันไว้
3. ถอนสมอบกทั้ง 10 ตัว นำไปรวมกันไว้ที่ใกล้ๆ กับเสาเต็นท์
4. แก่เชือกและเก็บเชือกให้เรียบร้อย (เชือกสั้น 8 เส้น เชือกยาว 2 เส้น รวม 10 เส้น) นำไปรวมไว้ใกล้ๆ กองสมอบก

5. แกะกระดุมเต็นท์เพื่อแยกผ้าเต็นท์ออกเป็น 2 ผืน
6. ทำความสะอาดอุปกรณ์และเก็บพับผ้าเต็นท์ให้เรียบร้อย
7. นำผ้าเต็นท์และอุปกรณ์เก็บรวมไว้ในที่เดียวกัน

เต็นท์สำเร็จรูป

ใช้เป็นที่พักสำหรับลูกเสือทั้งหมด (1 หมู่) มีขนาดใหญ่กว่า และน้ำหนักมากกว่าเต็นท์กระเบาะ แต่ยังสามารถพกพาไปได้สะดวก พื้นที่ที่ใช้กางเต็นท์มีบริเวณกว้างพอสมควร วิธีการตั้งที่ไม่ยุ่งยาก มีลูกเสือช่วยกันเพียง 2 คนก็สามารถกางเต็นท์ได้ เต็นท์สำเร็จรูปมีหลายแบบ มีรูปทรงไม่เหมือนกัน บางแบบคล้ายเต็นท์กระเบาะ

• ส่วนประกอบของเต็นท์สำเร็จรูป มีดังนี้

1. ผ้าเต็นท์ 1 ชุด
2. เสาเต็นท์ 2 ชุด (2 เสา) ชุดละ 3 ท่อน (3 ท่อนต่อกันเป็น 1 ชุด หรือ 1 เสา)
3. สมอบก 12 ตัว (ยึดมุมพื้น 4 ตัว ยึดชายหลังคา 6 ตัว หัว 1 ตัว ท้าย 1 ตัว)
4. เชือกยึดสมอบก 8 เส้น ทุกเส้นมัดติดกับแผ่นเหล็กสำหรับปรับความตึงหย่อนของเชือก โดยเชือกสั้น 6 เส้นใช้ยึดชายหลังคา และเชือกยาว 2 เส้นใช้รั้งหัวท้ายเต็นท์

• วิธีการตั้งเต็นท์สำเร็จรูป มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ยึดพื้นของเต็นท์ทั้ง 4 มุมด้วยสมอบก 4 ตัว
2. นำเสาชุดที่ 1 (ต่อ 3 ท่อนเข้าด้วยกัน) มาเสียบที่รูหลังคาเต็นท์ ให้คนที่ 1 จับไว้
3. ให้คนที่ 2 ใช้เชือกยาว 1 เส้น ยึดจากหัวเสา (หรือท่อน) ไปยังสมอบกด้านหน้า (โดยผูกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด หรือเงื่อนกระหวัดไม้ ไม่ต้องใช้เงื่อนผู้รั้งเพราะมีแผ่นปรับความตึงอยู่แล้ว) แล้วใช้เชือกสั้น 2 เส้น ยึดชายเต็นท์เข้ากับสมอบก ให้เต็นท์กางออกเป็นรูปหน้าจั่ว

ใบความรู้

4. ให้คนที่ 2 เดินอ้อมไปอีกด้านหนึ่ง ต่อเสาที่ 2 เสียบเข้ากับรูหลังคาเต็นท์อีกด้านหนึ่งแล้ว จับเสาไว้ ให้คนที่ 1 ปล่อยมือจากเสาที่ 1 แล้วนำเชือกยาวเส้นที่ 2 ยึดจากหัวเสาที่ 2 ไปยังสมอบกด้านหลัง

5. ให้คนที่ 2 ปล่อยมือจากเสาที่ 2 ได้ เต็นท์จะไม่ล้ม ทั้งสองคนช่วยกันใช้เชือกยึดชายหลังคาเต็นท์ (จุดที่เหลือ) ให้เข้ากับสมอบกแล้วปรับความตึงหย่อนของเต็นท์ให้เรียบร้อย

• วิธีรื้อเต็นท์สำเร็จรูป มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. แก่เชือกที่รั้งเสาหัวท้ายกับสมอบกออก เต็นท์จะล้มลงทันที
2. ถอนเสาเต็นท์ออกเป็น 6 ท่อน นำมารวมกันไว้
3. ถอนสมอบกทั้ง 12 ตัว นำไปรวมกันไว้ที่ใกล้ๆ กับเสาเต็นท์
4. เก็บเชือกและแผ่นปรับความตึงให้เรียบร้อย (เชือกสั้น 6 เส้น เชือกยาว 2 เส้น แผ่นปรับความตึง 8 อัน) นำไปรวมไว้ใกล้ๆ กองสมอบก
5. ทำความสะอาดอุปกรณ์ทุกชิ้น แล้วนำไปเก็บ

การเลือกสถานที่ตั้งค่ายและกางเต็นท์

ต้องทำการสำรวจความเหมาะสมของพื้นที่ แหล่งน้ำ และเส้นทางคมนาคม เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะตามมา ควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นพื้นที่โล่งกว้าง เหมาะสำหรับการตั้งค่ายและจัดกิจกรรม
2. พื้นดินบริเวณที่ตั้งค่ายควรเป็นดินปนทราย พื้นเป็นที่เรียบ ไม่มีน้ำขัง
3. อยู่ใกล้แหล่งน้ำสะอาด ปลอดภัย
4. อยู่ห่างจากต้นไม้ใหญ่ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากกิ่งไม้หล่นลงมาทับ
5. ทิศทางของลมเพื่อใช้พิจารณาในการตั้งเต็นท์ที่พัก
6. สามารถหาเชื้อไฟ เช่น ฟืน เศษไม้ สำหรับหุงต้มได้สะดวก
7. การคมนาคมสะดวก ใกล้กับโรงพยาบาลหรืออนามัย ใกล้กับสถานตำรวจ
8. ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสถานที่ก่อนจะตั้งค่ายพักแรม

ข้อควรระวังในการกางเต็นท์

1. เมื่อต้องการกางเต็นท์หลายหลังเป็นแนวเดียวกัน ควรเล็งให้สมอบกตัวที่อยู่ด้านหน้าสุดและเสาต้นแรกของทุกเต็นท์อยู่ในแนวเดียวกัน
2. การกางเต็นท์แต่ละหลังให้เล็งสมอบกตัวแรก เสาแรก เสาหลัง และสมอบกตัวหลังทั้ง 4 จุดให้อยู่ในแนวเดียวกัน
3. เสาทุกต้นที่ยึดเต็นท์จะต้องตั้งฉากกับพื้นเสมอหลังคา
4. เต็นท์ต้องไม่มีรอยย่น สมอบกด้านข้างของเต็นท์แต่ละหลังต้องเรียงกันอย่างเป็นระเบียบ ถ้าเต็นท์ตั้งไปอาจจะขาดได้ หรือถ้าหย่อนเกินไปก็จะกันฝนไม่ได้ ซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้น้ำซึมได้ง่าย และถ้าลมพัดแรงอาจทำให้เต็นท์ขาดได้
5. การผูกเต็นท์ควรใช้เชือกผูกครั้ง เพราะสามารถปรับให้ตึงหย่อนได้ตามต้องการ

ใบความรู้

การดูแลรักษาเต็นท์

การดูแลรักษาเต็นท์ให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน

1. ฝึกกางเต็นท์ให้ถูกวิธี เพราะการกางเต็นท์ที่ไม่ถูกวิธี อาจทำให้อุปกรณ์บางชิ้นเกิดความเสียหายได้ เช่น ใสเสาเต็นท์ที่ผิดอันทำให้เกิดความเสียหายเวลาองเสาเข้ากับเต็นท์ เป็นต้น
2. อย่าเก็บเต็นท์ขณะเปียกถ้าไม่จำเป็น เพราะจะทำให้เกิดกลิ่นอับ ควรจะนำเต็นท์มาผึ่งลมให้แห้งก่อนและนำเศษสิ่งสกปรกออกจากเต็นท์ก่อนปิดซิปให้เรียบร้อย
3. ไม่ควรใช้สารเคมีในการทำความสะอาดเต็นท์ เพราะสารเคมีจะทำลายสารที่เคลือบเต็นท์ไว้ ควรใช้แค่ผ้าชุบน้ำเช็ดก็พอ ห้ามใช้แปรงขัดเพราะแปรงจะทำให้สารเคลือบหลุดออกเช่นกัน
4. ใช้ผ้าพลาสติกปูรองพื้นก่อนกางเต็นท์ เพื่อช่วยปกป้องตัวเต็นท์จากหินและกิ่งไม้ที่แหลมคม ซึ่งอาจจะทำให้พื้นเต็นท์เกิดความเสียหายได้ และนอกจากนี้ยังช่วยลดเวลาในการทำความสะอาด เพราะเหลือแค่ทำความสะอาดผ้าปูรองพื้นเท่านั้น
5. ใช้สมอบกปกเต็นท์ บางคนอาจคิดว่าไม่จำเป็นเพราะเต็นท์สามารถทรงตัวอยู่ได้เอง แต่เมื่อมีลมแรงๆ เต็นท์อาจพลิกทำให้เกิดความเสียหายได้ ในช่วงที่กางเต็นท์และเกิดมีลมแรงควรนำสมอบกเก็บไว้ในเต็นท์แล้วปักสมอบกยึดไว้ จะช่วยป้องกันเต็นท์พลิกจากแรงลมได้
6. ใช้อุปกรณ์ซ่อมแซมเต็นท์เมื่อเต็นท์เกิดความเสียหาย เช่น ผึงเต็นท์ที่มีรอยฉีกขาดควรใช้พวกผ้าเทปปิดรอยขาดนั้นไว้ มิฉะนั้นรอยขาดนั้นจะใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ อุปกรณ์ซ่อมแซมเต็นท์สามารถหาซื้อได้ตามร้านอุปกรณ์แคมป์ปิ้งทั่วไป

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง หนีกับผี

หนีตัวหนึ่งนึกทงะงตัวในความแข็งแรงและพลังกำลังอันมหาศาลของมัน วันหนึ่งขณะที่มันกำลังกินอาหารอยู่ เผอิญมีผีตัวหนึ่งบินผ่านมา หมินึกโมโหที่ถูกกวนใจระหว่างกิน มันจึงเอามือตะปบผีตัวนั้นหวังจะบิให้ตาย

ด้วยสัญชาตญาณในการป้องกันตัวของผี หมินจึงถูกผีตอยเข้าที่หนึ่งทีหน้า

“อุ๊ยะ เจ้าผีน้อย วอนหาที่ตายซะแล้ว ต่อยใครไม่ตอยมาตอยข้า นี่แน่ะ” แต่ยังไม่ทันที่หมินจะจัดการอย่างไร ผีตัวนั้นก็บินหนีไปเสียแล้ว สร้างความโกรธแค้นให้กับหมินเป็นอย่างมาก มันนึกในใจว่ามันจะต้องแก้แค้นผีให้ได้

พอกินอาหารเสร็จ หมินขี่โมโหก็ออกเดินป่าตระเวนหารังผีทันที พอพบรังผีขนาดใหญ่รังหนึ่งมันก็ตรงรี่เข้าสู่อังผีนั่นทันที ผู่ผีจำนวนมากตกใจพากันบินออกจากรัง รุมตอยเจ้าหมินตัวนั้นจนได้รับบาดเจ็บแสนสาหัส

คติสอนใจ คิดก่อนทำ อย่าทำก่อนคิด

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เบื้องหลังถ้วยเตี้ยว

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือเห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของอาหารและน้ำดื่ม
- 1.2 ลูกเสือสามารถตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัยของอาหารด้วยวิธีทดสอบเบื้องต้น และสืบค้นที่มาของเครื่องปรุงที่ใช้ประกอบอาหาร

2. เนื้อหา

- 2.1 ประสบการณ์ตรวจสอบสารพิษและสืบค้นที่มาของเครื่องปรุงถ้วยเตี้ยว
- 2.2 การดำเนินการเพื่อความปลอดภัยในการบริโภคอาหารและน้ำดื่มในโรงเรียน

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 ชุดตรวจสอบสารพิษในอาหาร ของ ออย. (องค์การอาหารและยา)
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง สารพิษในถ้วยเตี้ยว อันตรายผ่อง่อง
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำสนทนาด้วยคำถาม “ใครชอบรับประทานถ้วยเตี้ยวบ้าง” และ “ทำไมจึงชอบรับประทาน” ลูกเสือร่วมกันนำเสนอเหตุผลในการรับประทานถ้วยเตี้ยว
- 4) ผู้กำกับตั้งคำถามให้ลูกเสือช่วยกันตอบ “ในถ้วยเตี้ยวที่รับประทาน มีส่วนผสมของเครื่องปรุงอะไรบ้าง และ เครื่องปรุงแต่ละอย่างมีประโยชน์และโทษต่อร่างกายอย่างไร”
- 5) ขออาสาสมัครอ่านบทความเรื่อง “สารพิษในถ้วยเตี้ยว ชีวิตผ่อง่อง” ให้กองลูกเสือฟัง
- 6) ผู้กำกับแบ่งงานให้หมู่ลูกเสือทำการทดสอบสารพิษในส่วนผสมของถ้วยเตี้ยวที่ขายในโรงเรียน เช่น เส้นถ้วยเตี้ยว เครื่องถ้วยเตี้ยว ถังอกและผัก เครื่องปรุงรส น้ำซุ๊ป ผงชูรส ฯลฯ โดยใช้ชุดตรวจของ ออย. (ผู้กำกับควรประสานทำความเข้าใจกับร้านถ้วยเตี้ยวของโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือให้ลูกเสือได้มีประสบการณ์ เพื่อให้เห็นความสำคัญในความปลอดภัยของอาหารที่ตนเองรับประทาน)
- 7) หมู่ลูกเสือทำการทดสอบตามที่ได้รับมอบหมาย และวางแผนดำเนินการสืบค้นที่มาของส่วนผสมที่ทำการตรวจว่ามีมาตรฐานและความปลอดภัยเพียงใด เพื่อรายงานผลในคาบต่อไป (เช่น น้ำส้ม เป็นน้ำส้มสายชูแท้หรือไม่ ยี่ห้ออะไร มีตรา ออย.รับรองหรือไม่ / ถั่วลิสงปน มีที่มาอย่างไร ที่ร้านคั่วเองใหม่ๆ หรือซื้อมาจากที่ไหน เป็นต้น)
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) หมู่ลูกเลือกรายงานผลการทดสอบสารพิษในเครื่องปรุงที่เป็นส่วนผสมของก๋วยเตี๋ยว และการสืบค้นที่มาของเครื่องปรุงที่ทำการตรวจ ว่ามีมาตรฐานและความปลอดภัยเพียงใด
- 4) ผู้กำกับนำอภิปราย ให้ลูกเลือกร่วมกันสรุปว่า “ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม” (1. การตรวจไม่พบสารพิษและได้รู้ส่วนผสมนั้นปลอดภัยได้มาตรฐาน จะช่วยให้มั่นใจในความปลอดภัยของอาหารมากขึ้น 2. ถ้าตรวจพบก็เป็นเรื่องดีที่ได้แก้ไขและป้องกันตนเองจากการได้รับสารพิษ 3. ได้นำแนวทางไปใช้กับอาหารอื่นๆ ที่ไม่แน่ใจว่าจะปลอดภัยหรือไม่)
- 5) ผู้กำกับมอบหมายให้กองลูกเสือประชุมร่วมกัน ในการดำเนินการขั้นต่อไป เพื่อความปลอดภัยในการบริโภคอาหารและน้ำดื่มในโรงเรียน เช่น การสุ่มตรวจสอบสารพิษในอาหารชนิดต่างๆ เป็นระยะๆ การทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องสารพิษจากอาหารประเภทต่างๆ การรณรงค์ให้ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร การใช้ภาชนะที่สะอาด การตรวจสอบแหล่งน้ำดื่มในโรงเรียน เช่น ตู้กดน้ำ ก๊อกน้ำดื่ม ต้องมีการทำความสะอาดอยู่เสมอ เป็นต้น
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจเครื่องแบบ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

- 5.1 สังเกต การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ
- 5.2 ตรวจสอบผลงานในการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยในการบริโภคอาหารในโรงเรียน

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 8

เพลง ก๋วยเตี๋ยวบะหมี่

ก๋วยเตี๋ยวบะหมี่ (ซั่ว) แกงกะหรี่มีสมัน ขนมจีนทอดมัน (ซั่ว)
 เนื้อสัตว์รสดี แกงเนื้อ แกงหมู แกงไก่ใส่พริกไทย โอ้โฮ
 แกงเนื้อ แกงหมู แกงไก่ใส่พริกไทย โอ้โฮ

เกม

เกมวิ่งสองขา

วิธีเล่น

1. หมู่ลูกเสือคัดเลือกตัวแทนหมู่ละ 2 คน ผูกขาขวาและขาซ้ายของคู่เข้าด้วยกันแล้วเข้าแข่งขันวิ่ง 2 ขา กับหมู่อื่น ๆ
2. หมู่ใดถึงเส้นชัยก่อนเป็นผู้ชนะ

ใบความรู้

เรื่อง สารพิษในก๋วยเตี๋ยว อันตรายผ่อนส่ง

ก๋วยเตี๋ยวเป็นอาหารยอดนิยมของคนทุกวัย แต่เราเคยรู้บ้างไหมว่าเครื่องปรุงแต่ละอย่างที่เป็นส่วนผสมของก๋วยเตี๋ยวที่สุดแสนอร่อยนั้น อาจจะมีสารพิษที่ปนเปื้อนติดมาด้วย ตัวอย่างเช่น

1. ยาฆ่าแมลงที่ใช้ปราบศัตรูพืช ที่ปนเปื้อนมากับผักสดที่ใส่ในก๋วยเตี๋ยวถ้าล้างออกไม่หมด และเมื่อกินเข้าไปสะสมในร่างกายมาก ๆ จะทำให้อ่อนเพลีย คลื่นไส้ ปวดท้อง จนถึงขั้นหมดสติได้
2. น้ำส้มสายชูปลอม โดยใช้กรดเกลือหรือกรดกำมะถัน ซึ่งเป็นกรดที่กัดกร่อนอย่างแรง กินไม่ได้ เมื่อร่างกายได้รับน้ำส้มสายชูปลอมในปริมาณมาก จะเกิดแผลในกระเพาะอาหารและลำไส้ บางครั้งอาจร้ายแรงถึงขั้นกระเพาะทะลุได้
3. ถั่วลิสงและพริกป่น ถ้าเก็บไว้นานหรืออยู่ในที่อับชื้นจนขึ้นรา จะมีสารอัลฟาท็อกซินซึ่งเป็นสารพิษที่เชื้อราสร้างขึ้น เมื่อกินเข้าไปสะสมในร่างกาย จะทำให้เซลล์ตับถูกทำลาย ในที่สุดอาจกลายเป็นมะเร็งที่ตับได้
4. สารตะกั่ว เกิดจากการใช้หม้อถูก ๆ ประเภทที่บัดกรีโดยใช้วัสดุที่มีสารตะกั่วปนอยู่ เมื่อถูกน้ำร้อนสารตะกั่วจะละลายออกมาปนกับน้ำซุ๊ป เมื่อกินเข้าไปสะสมในร่างกาย จะทำลายระบบประสาทไต และเม็ดเลือด ผู้ที่เป็นพิษเฉียบพลันจะทำให้สมองบวมและชัก หรือเป็นอัมพาตได้
5. สารบอแรกซ์ เป็นสารที่มักใส่ในลูกชิ้น และอาหารที่ต้องการความกรอบ ทำให้เกิดอาการปวดหัว คลื่นไส้ อาเจียน ท้องร่วง และถ้าสะสมในร่างกายมาก ๆ อาจทำให้เสียชีวิตได้
6. สารฟอกขาว พบในถั่วงอกทำให้ขาววบน้ำกิน ทำให้เกิดอาการปวดท้อง ท้องร่วง ถ้าสะสมนาน ๆ ทำให้เป็นโรคหอบหืดได้
7. สารเร่งเนื้อแดง ฟาร์มที่ไม่ได้มาตรฐานจะเลี้ยงหมูด้วยสารนี้ เพื่อให้เนื้อมีสีแดงสด ถ้าสะสมในร่างกายมาก ๆ ทำให้เกิดอาการ ปวดหัว อาเจียน กล้ามเนื้อกระตุกได้
8. น้ำมันเก่า เครื่องปรุงที่ทอดมาจากน้ำมันที่ทอดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จะมีสารอนุมูลอิสระซึ่งเป็นสารก่อมะเร็ง
9. เชื้อจุลินทรีย์ การลวกก๋วยเตี๋ยวไม่นานพอ หรือลวกเนื้อแค่พอดิบ ๆ สุก ๆ รวมทั้งการล้างผัก

ใบความรู้

ไม่สะอาด เครื่องปรุงรสที่ไม่มีฝาปิด คนทำก๋วยเตี๋ยวใช้มือที่ไม่สะอาดหรือมีแผลหยิบเครื่องปรุงเหล่านี้ อาจเป็นสาเหตุให้มีเชื้อจุลินทรีย์ปนเปื้อนเข้าสู่ร่างกายได้ ทำให้เกิดอาการปวดท้อง ท้องร่วง ซ็อกหมดสติ ไปจนถึงเสียชีวิตได้

10. สารโพลาร์ ใช้เคลือบเส้นก๋วยเตี๋ยวให้เป็นมันเงาดูน่ากิน สารตัวนี้ทำให้เกิดมะเร็งตับ และมะเร็งเม็ดเลือดขาวได้

เมื่อรู้แบบนี้แล้วก็ควรระวังตรวจสอบความปลอดภัย ถ้าไม่แน่ใจว่าปลอดภัยควรหลีกเลี่ยงไม่กิน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง มังกรบนดวงจันทร์

นักดาราศาสตร์คนหนึ่ง ขณะที่เขากำลังส่องกล้องดูดวงจันทร์อยู่บนหอดูดาวนั่นเอง เขาก็ได้เห็นสัตว์ประหลาดมีปีกและมีขาตัวหนึ่งปรากฏอยู่บนดวงจันทร์ ด้วยความตื่นเต้นเขาจึงรีบวิ่งลงจากหอดูดาวไปบอกเพื่อน ๆ นักดาราศาสตร์ให้เดินทางไปพิสูจน์ เมื่อทุกคนได้ดูผ่านกล้องตัวนั้นต่างก็ลงความเห็นว่าไม่มีมังกรอยู่บนดวงจันทร์จริง

ยังมีนักดาราศาสตร์ชาวผู้หนึ่งที่ร่วมเดินทางมาด้วยเกิดความสงสัย เขาจึงก้มลงมองไปที่กล้องตัวนั้น เขาเพิ่งพิจารณาอยู่ครู่หนึ่ง แล้วคลายเกลียวตรงส่วนท้ายของกล้องออก แล้วหยิบแมลงวันตัวหนึ่งที่ติดอยู่ที่เลนส์ของกล้องตัวนั้นขึ้นมา พลางบอกกับชายหนุ่มว่า “การค้นพบของท่านเป็นเรื่องน่าทึ่งมาก แต่จะเป็นการฉลาดกว่านี้ถ้าท่านจะค้นหาสาเหตุให้แน่นอนเสียก่อน ว่าเหตุใดจึงมีมังกรบนดวงจันทร์จากกล้องที่สกปรกของท่านตัวนี้”

คติสอนใจ ก่อนจะพูดอะไร ควรคิดให้รอบคอบเสียก่อน

เรื่อง หญิงม่ายกับแม่ไก่

หญิงม่ายคนหนึ่งอาศัยอยู่ในบ้านที่เก่าและทรุดโทรมมาก มีลูกสาว 1 คน ทั้งสองยากจนมาก รายได้

อย่างเดียวยังมีก็คือจากการขายไข่ไก่ แต่แม่ไก่ที่มีอยู่เพียงตัวเดียวก็ออกไข่ให้เพียงวันละ 1 ฟองเท่านั้น อยู่มาวันหนึ่งทั้ง 2 คนเกิดความโลภ อยากจะให้แม่ไก่ออกไข่มากกว่านี้ จึงปรึกษากัน ลูกสาวออกความเห็นว่ “ถ้าเราให้อาหารแม่ไก่เป็น 2 เท่า มันคงจะออกไข่ให้เราเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 2 ฟอง” หญิงม่ายเห็นด้วย ทั้งสองจึงเพิ่มอาหารให้แม่ไก่มากขึ้นกว่าเดิมเป็น 2 เท่า แม่ไก่ก็อ้วนท้วนขึ้นทุกวัน แต่มันก็ยังคงออกไข่วันละฟองเดียวอยู่เช่นเดิม

“เสียงเสียข้าวสุกเปล่า ๆ เราอย่าเลี้ยงไก่ไร้ประโยชน์ตัวนี้อีกต่อไปเลย” หญิงม่ายพูดด้วยความโกรธแล้วตรงเข้าเชือดไก่ตัวนั้นทันที ตั้งแต่นั้นมานอกจากจะไม่มีไก่แล้ว ยังไม่มีไข่ให้เก็บขายอีกด้วย

คติสอนใจ โลภมาก ลากหาย, คิดให้รอบคอบก่อนลงมือทำ จะได้ไม่เสียใจภายหลัง

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 ภัยสังคมทางอินเทอร์เน็ต

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือรู้เท่าทันและระวังตนเองจากภัยสังคมหรือการล่อลวงที่เกิดทางสังคมอินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีแนวทางในการป้องกัน

2. เนื้อหา

อินเทอร์เน็ต เป็นการสื่อสารที่ให้ประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะด้านการศึกษาและการสื่อสาร แต่เนื่องจากสังคมอินเทอร์เน็ต เป็นสังคมที่ไม่สามารถมองเห็นซึ่งกันและกัน จึงมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ดังนั้นการเรียนรู้ถึงภัยที่เคยมีมาและภัยที่คาดการณ์ว่าอาจเกิดขึ้นได้ และหาวิธีระวังป้องกันภัยเหล่านั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบความรู้ 1) เรื่อง ภัยทางอินเทอร์เน็ต 2) เรื่อง การติดต่อกับเพื่อนใหม่

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับลูกเสือนำสนทนาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ต และขออาสาสมัครลูกเสือร่วมกันให้ข้อมูลหรือประสบการณ์ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสื่อสารทางสังคมออนไลน์เช่น Facebook, Twitter, Chatroom, Email, hi5 ฯลฯ โดยใช้เวลาประมาณ 5 นาที

4.4 ขออาสาสมัครลูกเสืออ่านบทความเรื่อง ภัยจากอินเทอร์เน็ต

4.5 ให้หมู่ลูกเสือร่วมกันอภิปราย ประเด็นต่อไปนี้ และส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือ

1) ลูกเสือมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทความที่ได้ฟัง

2) ลูกเสือคิดว่า ควรมีแนวทางในการติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์อย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด และไม่เกิดผลเสียหรือภัยอันตรายต่าง ๆ ตามมา

4.6 ผู้กำกับสุ่มให้หมู่ลูกเสือรายงานที่ละประเด็น และนำอภิปรายให้หมู่ที่เหลือเพิ่มเติมจนครบทุกประเด็น

4.7 ผู้กำกับช่วยเพิ่มเติม (ใบความรู้ เรื่อง การติดต่อกับเพื่อนใหม่) และให้กองลูกเสือนำข้อสรุปที่ได้ ออกเผยแพร่รณรงค์ในโรงเรียน

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม พฤติกรรมการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาพผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 9

เพลง

เพลง มาสนุกกับจัน

มาสนุกกันหนามาสัญญาว่าร่วมผูกพัน (สร้อย) มาสนุกกับจันเหล่าลูกเสือเชื้อชาติไทย (สร้อย)
แผ่นดินถิ่นนี้ทั้งกลางเหนือใต้อีสาน สามัคคีคงอยู่ รวมกันไม่มีเสื่อมคลาย (สร้อย)
(สร้อย) ตาตาแรรัก แท๊ก ๆ

ใบความรู้

เรื่อง ภัยทางอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันเด็กและเยาวชน มีโอกาสเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างสะดวกและทั่วถึง ร้านอินเทอร์เน็ตมีอยู่มากมาย อินเทอร์เน็ตได้รับการติดตั้งในโรงเรียน ในบ้าน และเป็นเหมือนของเล่นของเด็กเล็ก ๆ

ในขณะที่อินเทอร์เน็ตทำให้การสื่อสารและชีวิตของผู้คนจำนวนมากดีขึ้น แต่ก็ได้ถูกผู้ที่มีมุ่งแสวงผลประโยชน์จากเด็กนำไปใช้ด้วย เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ตรวจสอบและป้องกันได้ยาก สามารถติดต่อสื่อสารกับเด็ก ๆ ได้ง่าย โอกาสที่จะถูกจับได้มีน้อย ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวอย่างต่อเนื่อง

• อินเทอร์เน็ตเป็นอันตรายต่อเด็กได้อย่างไร 2 แบบคือ

1. ได้พบกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย เช่น การค้ายาเสพติด ภาพลามกอนาจาร ข้อมูลที่ส่งเสริมการใช้ความรุนแรง เว็บไซต์ที่ล่อลวงเอาประโยชน์จากเด็ก โดยที่เด็ก ๆ ไม่รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมเหล่านี้ จึงอาจถูกล่อลวงและถูกประทุษร้ายทางเพศได้ ดังนั้นการจะปกป้องเด็กให้ปลอดภัย จึงจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองเด็กจากการเข้าถึงสิ่งเหล่านี้

2. อาจถูกติดต่อโดยนักลวงละเมิดทางเพศ หรือผู้ที่ประสงค์ร้ายต่อเด็กโดยตรง ผู้ผลิตสื่อลามกเด็กมักจะเป็นคนกลุ่มเดียวกับผู้ที่ติดต่อกับเด็กทางอินเทอร์เน็ตเพื่อกระทำชำเรานั่นเอง

ผู้ที่ชื่นชอบการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กมักจะเข้าไปในแชตรูม และปลอมตัวเป็นเด็กเสียเอง และคอยหลอกล่อพูดคุยกับเด็ก พยายามโน้มน้าวให้ไปคุยในแชตรูมส่วนตัว เพื่อพูดคุยกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ส่วนมากบุคคลเหล่านี้มักจะใช้เวลาในการพูดคุยจนกว่าเด็กจะไวใจ จากนั้นก็พยายามนัดหมายให้เด็กออกมาพบกันจริง ๆ อีกวิธีหนึ่งก็คือการลักพาตัวเด็ก จากข้อมูลส่วนตัวที่เด็กไม่ทันระวัง และให้ข้อมูลไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

• เด็กไทยใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร

ร้อยละ 42 เข้าอินเทอร์เน็ตโดยใช้คอมพิวเตอร์ที่โรงเรียน ร้อยละ 31 ใช้ที่บ้าน และร้อยละ 24 ใช้ที่ร้านอินเทอร์เน็ต

ใบความรู้

การพูดคุยกับเพื่อนใหม่บนอินเทอร์เน็ตเป็นกิจกรรมยอดนิยมอย่างหนึ่ง จากการสำรวจโดยมหาวิทยาลัยเอแบค ใน พ.ศ.2542 เรื่องวัยรุ่นไทยกับการใช้แชตรูมพบว่า ร้อยละ 74.4 ใช้แชตรูมเพื่อหาเพื่อนใหม่ ร้อยละ 44.8 เคยออกไปพบเพื่อนที่ตนรู้จักทางอินเทอร์เน็ตมาแล้ว และยิ่งไปกว่านั้น ร้อยละ 75 ระบุว่าตนเองจะไปพบกับเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตหากมีโอกาส คำตอบเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังไม่รู้ตัวว่า การกระทำเช่นนี้อาจเกิดความเสี่ยงต่ออันตรายอย่างไรบ้าง

ทำอย่างไรเด็กไทยจึงจะรู้ทัน และระวังตนเองให้ปลอดภัยได้?

เรื่อง การติดต่อกับเพื่อนใหม่

การติดต่อกับเพื่อนใหม่เกิดขึ้นได้เสมอและมีหลากหลายวิธี เช่น การแนะนำโดยตรงจากเพื่อน การติดต่อทางจดหมายหามิตรทางไปรษณีย์ การติดต่อกันทางสังคมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต การใช้บริการโทรศัพท์ที่จัดบริการเป็นการเฉพาะที่เรียกว่า Chat Line หรือ Party Line เป็นต้น คนส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้บริการเหล่านี้จะไม่ใช้ชื่อจริงในการติดต่อ ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันจึงเป็นแบบฉาบฉวย เล่น ๆ ไม่จริงจัง ข้อมูลที่ให้อาจจริงบ้างไม่จริงบ้าง

การติดต่อดังนี้จึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียหลายประการ เช่น

ข้อดี ได้แก่

- ได้พูดคุยเพื่อความสนุกสนานโดยไม่ต้องระมัดระวังตัว
- ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ที่เป็นประโยชน์ หากคนที่ติดต่อกันมีความสุจริตใจในการ

ติดต่อ

ข้อเสีย ได้แก่

- ข้อมูลที่ให้แก่กันอาจเป็นการหลอกลวงด้วยจุดมุ่งหมายที่ไม่สุจริตบางอย่าง
- วิเคราะห์ได้ยาก ว่าผู้ติดต่อกันมีความจริงใจหรือไม่
- อาจตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่ประสงค์ดีที่แฝงเข้ามาติดต่อ

• คำแนะนำในการติดต่อเพื่อนใหม่

ควรปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันบุคคลที่มีเจตนาแอบแฝงเข้ามาทำอันตราย มีหลักในการปฏิบัติดังนี้

1. ไม่ให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อพ่อแม่ บ้านเลขที่ รูปถ่าย ฯลฯ ควรสนทนาเรื่องทั่ว ๆ ไปมากกว่า
2. ถ้าเริ่มใช้คำพูดที่รุกร้าเข้ามาในเรื่องส่วนตัว เช่น ถามเรื่องรูปร่าง หน้าตา ลัทธิศาสนา ชุดชั้น เป็นต้น ให้หยุดสนทนาทันที และไม่จำเป็นต้องตอบ
3. การนัดพบดูตัวกันเป็นสิ่งที่มักเกิดขึ้นตามมาเสมอ จึงควรหลีกเลี่ยงการนัดพบดูตัว ถ้ายังเพิ่งคบกันใหม่ ๆ และยังไม่แน่ใจว่าจะปลอดภัย
4. ถ้าตัดสินใจนัดพบดูตัวกัน ควรนัดพบในสถานที่ที่เปิดเผย ในเวลากลางวัน และควรมีเพื่อนไปด้วยหลายคน ถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นควรบอกพ่อแม่ให้รู้ว่าจะไปไหนกับใคร จะกลับเมื่อไร

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง สุนัขจิ้งจอกกับนกกระสา

วันหนึ่ง...สุนัขจิ้งจอกเอ่ยปากชวนนกกระสาว่า “ฉันอยากจะเชิญเธอไปกินอาหารที่บ้านของฉันสักหน่อย” “ขอบใจมาก” นกกระสาตอบรับ “ฉันยินดีจะไป”

แต่เมื่อนกกระสาไปถึงบ้านสุนัขจิ้งจอก มันได้พบว่าสุนัขจิ้งจอกได้จัดอาหารที่จะเลี้ยงไว้ในจานแบน ๆ 2 จาน นกกระสาจึงไม่สามารถจะกินอะไรได้ เพราะจงอยปากของมันยาว ส่วนเจ้าสุนัขจิ้งจอกกลับกินอาหารในจานของมันอย่างสะดวกสบาย ซ้ำยังกล่าวกับนกกระสาอีกว่า “เธอไม่ชอบอาหารในจานของเธอหรือ ถ้าเธอกินอะไรไม่ได้ล่ะก็ ฉันจะช่วยกินแทนเธอเอง” ดังนั้น สุนัขจิ้งจอกจึงกินอาหารทั้งในจานของมันและในจานของนกกระสาจนหมด

ต่อมาไม่นาน นกกระสาก็ออกปากเชิญสุนัขจิ้งจอกไปกินอาหารที่บ้านของมันบ้าง นกกระสาจัดอาหารใส่ไว้ในเหยือกคอสองใบ คราวนี้ จึงถึงคราวที่เจ้าสุนัขจิ้งจอกไม่สามารถจะกินอาหารที่อยู่ในเหยือกนั้นได้ มันจึงต้องเป็นฝ่ายนั่งเฝ้าดู ขณะที่นกกระสากินอาหารในเหยือกทั้งสองใบอย่างเอร็ดอร่อย

คติสอนใจ เมื่อใช้เล่ห์กลกับคนอื่น คนอื่นก็อาจจะใช้เล่ห์กลกับเราด้วยเช่นกัน

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 ชะนะนี้มีมูลค่า

เวลา 3 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาเรื่องขยะซึ่งเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 1.2 ลูกเสือนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในโรงเรียน และบริเวณโดยรอบ

2. เนื้อหา

ปัจจุบันขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมาก การที่ลูกเสือเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมลงได้

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 ใบความรู้ เรื่อง ตารางเทียบมูลค่าขยะ, เมื่อ “ใส่เดือน” สร้างมูลค่าและแก้ปัญหามาให้เมืองรังสิต
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำสนทนาเรื่องปัญหาขยะ และขออาสาสมัครอ่านใบความรู้เรื่อง “เมื่อใส่เดือนสร้างมูลค่าและแก้ปัญหามาให้เมืองรังสิต”
- 4) สุ่มถามความคิดเห็นของลูกเสือ 2-3 คน ต่อเรื่องที่ได้ฟัง
- 5) ผู้กำกับเสนอกิจกรรมการเก็บขยะรีไซเคิล โดยแจก ตารางเทียบมูลค่าขยะ ให้หมู่ลูกเสือร่วมกันวางแผนเพื่อแข่งขันกันเก็บขยะให้ได้มูลค่าสูงสุดในเวลา 20 นาที
- 6) ครบเวลา หมู่ลูกเสือแยกประเภทขยะ ชั่งและประเมินมูลค่าขยะที่ได้ รายงานในกองลูกเสือ
- 7) ผู้กำกับประกาศหมู่ลูกเสือที่เก็บขยะได้มูลค่าสูงสุด และสัมภาษณ์เคล็ดลับในการเก็บขยะให้ได้มูลค่ามาก
- 8) ผู้กำกับรวบรวมมูลค่าขยะที่เก็บในเวลา 20 นาทีของทั้งกองลูกเสือ และตั้งคำถามว่า “ถ้ามีการทำเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง ลูกเสือคิดว่า จะเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง”
- 9) ผู้กำกับรวบรวมคำตอบ สรุป และนัดหมายการทำกิจกรรมครั้งต่อไป คือการแปลงขยะให้เป็นมูลค่าจริง
- 10) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 11) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับชี้แจงสิ่งที่กองลูกเสือต้องทำในกิจกรรมครั้งนี้

- รวบรวมและแยกประเภทขยะทั้งหมด จัดบันทึกประเภท และปริมาณของขยะที่ได้ เพื่อแปลงเป็นมูลค่าจริง โดยการขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อ

- ประชุมตกลงกันว่า จะนำเงินที่ได้ไปทำประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างไร

- กองลูกเสือจะมีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการขยะในโรงเรียน และบริเวณโดยรอบอย่างไร ให้เป็นระบบและต่อเนื่อง

4) กองลูกเสือดำเนินการตามที่ได้กำกับได้ชี้แจง และวางแผนการจัดการขยะในโรงเรียนและบริเวณโดยรอบ

5) กองลูกเสือสรุปผลการประชุมและแบ่งงานให้หมู่ลูกเสือรับผิดชอบดำเนินการในครั้งต่อไป

6) ผู้กำกับรับทราบผลการประชุม และให้คำแนะนำเพิ่มเติม

7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.3 กิจกรรมครั้งที่ 3

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) หมู่ลูกเสือร่วมกันปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

4) ผู้กำกับให้คำปรึกษา แนะนำ ตามหมู่ลูกเสือที่กำลังปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

5) รวมกอง ผู้กำกับตั้งคำถาม “ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการทำกิจกรรมเรื่องขยะ” ลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็น

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ การดำเนินการเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะในโรงเรียนและบริเวณโดยรอบ

ภาพผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 10

เพลง พม่าเข

เขว เขว เขว	เสแสร้งแต่งเป็นพม่า (ซ้ำ)
ถือกลองอย่างย่องออกมา	เออว่าทุงยา บาเล
เออว่าทุงยา บาเล	เล เล้ เล เล เล
หมุน หมุน หมุน	หมุนตัวก้มหัวนิดหน่อย (ซ้ำ)
เสียงเพลงดั่งน้อย น้อย น้อย	เออว่าทุงยา บาเล
เออว่าทุงยา บาเล	เล เล้ เล เล เล
เสียง เสียง เสียง	เสียงกลองเถิดเทิงเทิงบ้อง (ซ้ำ)
พ้อนรำตามจังหวะกลอง	เออว่าทุงยา บาเล
เออว่าทุงยา บาเล	เล เล้ เล เล เล

เพลง อนุรักษ์ป่า

ป่าไม้ช่วยทำให้ฝนตก	ป่ารกฝนตกมากมาย
น้ำในคลองเจิ่งนองหลากหลาย (ซ้ำ)	แต่ไม่อันตรายเพราะป่าไม้ช่วยซัง
ป่าไม้ถ้าทำลายเสียหมด	น้ำจะลดแสนสดใจจ้ง
ยามฝนตกมาบ้านองล้นฝั่ง (ซ้ำ)	พัดบ้านเรือนพังโปรดระวังอันตราย
ขอพวกเราโปรดช่วยกันปลูกป่า	พัฒนาร่มเย็นสดใส
บ้านเมืองจะรุ่งเรืองศิริไล (ซ้ำ)	ขอให้ลูกเสือไทยช่วยปลูกป่าเอย

เพลง อย่าทิ้งขยะ

เกะกะ เกะกะ อย่าทิ้งขยะเกะกะกลางถนน
จำไว้เด็ก ๆ ทุกคน ทิ้งกลางถนน เกะกะนะคะ

ใบความรู้

ตารางเทียบมูลค่าขยะ

ประเภทกระดาษ (ราคาต่อกิโลกรัม)

• กระดาษแข็ง	4.8	บาท
• กล่องลังน้ำตาล กระดาษสี กล่องรองเท้าน้ำ		
กระดาษหนังสืออ่านเล่น เศษกระดาษย่อย (สวຍ)	2	บาท
• เศษกระดาษย่อย (ขยะ)	0.9	บาท
• กระดาษหนังสือพิมพ์	4	บาท
• กระดาษสมุด	5.7	บาท
• กระดาษขาวดำ (เศษ, ฝอย)	5.7	บาท

ประเภทเศษขวด, แก้ว

• ขวดแม่โขงกลม	1.5	บาทต่อกิโลกรัม
• ขวดแบน-กลมแม่โขง,แสงโสม	8	บาทต่อกิโลกรัม
• ขวดแม่โขงกลมพร้อมกล่อง 12 ขวด ราคาตลาด	24	บาทต่อกล่อง
• ขวดเบียร์ช้าง – เบียร์สิงห์ (ใหญ่) ราคาตลาด	0.5	บาทต่อขวด
• ขวดเบียร์ช้างพร้อมกล่อง 12 ขวด ราคาตลาด	10.5	บาทต่อกล่อง
• เบียร์สิงห์พร้อมกล่อง 12 ขวด ราคาตลาด	8	บาทต่อกล่อง
• ขวดโซดาสิงห์ , ขวดน้ำปลา ราคาตลาด	1	บาทต่อกิโลกรัม
• เศษแก้วแดง , ขวดลิโป , ขวดเอ็มร้อย ราคาตลาด	1	บาทต่อกิโลกรัม

พลาสติกและอื่นๆ (ราคาต่อกิโลกรัม)

• พลาสติกรวม	9	บาท
• ขวดน้ำดื่ม	19	บาท
• ขวดน้ำ (ใส), น้ำมันพืช	14	บาท
• สายยางอ่อน	6	บาท
• สายยางแข็ง, รองเท้าบู๊ท	5	บาท
• สายยางเขียว, รองเท้ายาง	4	บาท
• ท่อพีวีซี (สีฟ้า)	9	บาท
• อะลูมิเนียมกระป๋องโค้ก	40	บาท

ใบความรู้

เรื่อง เมื่อ “ไส้เดือน” สร้างมูลค่าและแก้ปัญหาขยะให้เมืองรังสิต

ปัจจุบัน “ขยะ” เป็นปัญหาหนักอกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บางพื้นที่มีแนวโน้มรุนแรงถึงขั้นวิกฤตเพราะหาที่ทิ้งไม่ได้ และคนในท้องถิ่นคัดค้านการสร้างโรงกำจัดขยะ อปท. หลายแห่งจึงหาทางออกด้วยการลดปริมาณขยะ คัดแยกขยะ นำกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งทำธนาคารขยะ

จังหวัดปทุมธานี มีปัญหาถึงขั้นวิกฤต เนื่องจากเป็นเขตปริมณฑล เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่每天有ปริมาณขยะมากกว่า 1,000 ตัน แม้จะมีศูนย์กำจัดขยะ 2 แห่ง ใช้งบประมาณก่อสร้างไปมากกว่า 1,000 ล้านบาท แต่ก็ถูกปิดตายมานาน เพราะถูกประชาชนคัดค้านอย่างหนัก ต้องสูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์

เฉพาะเทศบาลเมืองรังสิต มีปริมาณขยะวันละ 150 ตัน เป็นขยะเปียกจากตลาดสด 50 ตัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ปัญหาจะวิกฤติ แต่ “เดชา กลิ่นกุสม” นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองรังสิตก็ไม่ย่อท้อ เขาศึกษาค้นคว้าจนได้แนวทางจัดการขยะที่เหมาะสม และสามารถนำผลผลิตที่ได้จากขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก

บริษัทจัดการขยะครบวงจร ได้จัดตั้งขึ้นที่สถานีขนถ่ายขยะของเทศบาล ในพื้นที่ 51 ไร่ ที่ อ.หนองเสือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดปริมาณขยะเปียก โดยนำไส้เดือนเข้ามาใช้ในกระบวนการกินขยะ ส่วนขยะแห้งจะคัดแยกออกเพื่อนำไปขาย ขยะส่วนที่เหลือจากการคัดแยกก็ใช้เครื่องบีบอัดทำเป็นเชื้อเพลิงก้อน จำหน่ายให้อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์เพื่อนำไปใช้แทนน้ำมันเชื้อเพลิง

ไส้เดือนดินที่ใช้เป็นไส้เดือนพันธุ์ซีตาแร่จากโครงการหลวง โดยเริ่มจากจำนวน 15 กิโลกรัม มีอัตราเฉลี่ย 1,200 ตัวต่อกิโลกรัม นำมาขยายพันธุ์ต่อ ซึ่งพบว่าไส้เดือนเจริญเติบโตได้เร็วมาก เพราะมีขยะสดเป็นอาหารชั้นดี ขณะเดียวกันไส้เดือนจะขับถ่ายออกมาเป็นปุ๋ยน้ำ ซึ่งเป็นที่ต้องการมากของเกษตรกร จึงขายได้ราคาดี

เมื่อเทียบกับปริมาณขยะสดในพื้นที่ จะต้องใช้ไส้เดือนถึง 25 ตันต่อการกำจัดขยะสด 50 ตันต่อวัน เทศบาลจึงขยายโครงการโดยส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้จากการผลิตปุ๋ยน้ำชีวภาพที่ไส้เดือนขับถ่าย โดยนำมาผสมน้ำบรรจุขวดขนาด 750 ซีซี ขายราคา 40 บาท ปุ๋ยผงชีวภาพซึ่งได้จากมูลไส้เดือนตากแห้ง กิโลกรัมละ 100 บาท และขายไส้เดือนกิโลกรัมละ 400 บาท เนื่องจากกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะ อปท.ทั่วประเทศ

สำหรับขยะอินทรีย์บางส่วนที่ไส้เดือนไม่ต้องการ ก็สามารถนำไปผสมกับสิ่งปฏิกูลจากรถดูดส้วม เพื่อหมักทำไบโอแก๊สต่อ โดยเทศบาลมีอุปกรณ์พร้อม ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดัดแปลง ส่วนที่เหลือใช้ก็ขายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยต่อไป

หาก อปท.ทั่วประเทศพร้อมใจกันทำตั้งแต่ครัวเรือนจนถึงสถานกำจัดขยะ รมณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยเฉพาะขยะเปียกและเศษอาหาร จะช่วยลดดุลการนำเข้าปุ๋ยเคมีลดการนำเข้าเชื้อเพลิงและเทคโนโลยีจากต่างประเทศลงได้มาก และยังได้แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างตรงจุด

(ย่อความจาก : หนังสือพิมพ์มติชนรายวันฉบับประจำวันจันทร์ที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2551 หน้า 8)

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง โลกกว้าง

ยุพาหนีตามมันมาตั้งรกรากที่จังหวัดเพชรบุรี ทั้งคู่ขยัน มานะอดทน รู้คิด รู้ทำและรู้จักเก็บหอมรอมริบ จึงค่อย ๆ ก้าวขึ้นเป็นเจ้าของกิจการเรือประมงและมีสวนของตนเอง ทั้งคู่มีลูกสี่คน คือ ลาก ยศ สรรเสริญ และสุข จากนั้นทั้งมันและยุพาก็ลุ่มหลงการพนัน กว่าจะรู้สึกตัวก็สูญเสียทรัพย์สินที่หามาได้ทั้งหมด มันซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวจึงออกหาปลา ได้ถูกโจรที่เข้ามาขโมยเรือฆ่าตาย ส่วนยุพาเสียชีวิตหลังมันไม่นาน

ขณะนั้นลาก ลูกชายคนโตอายุเพียง 13 ปีเท่านั้น ลากมุ่งมั่นที่จะดูแลน้อง ๆ และสร้างฐานะของครอบครัวขึ้นมาใหม่ให้ได้ เขาลาออกจากโรงเรียนเป็นลูกจ้างเรือประมง ใฝ่ศมาช่วยกันถางป่า ทำไร่ ส่วนสรรเสริญและสุขยังคงเรียนหนังสือและช่วยพี่น้องตามความสามารถ ทั้งสี่คนพี่น้องช่วยกันคิดช่วยกันทำทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ จนสามารถสร้างฐานะขึ้นมาจนเป็นปึกแผ่นเหมือนเดิม

คติสอนใจ ความมุ่งมั่น ขยัน และอดออม ทำให้ครอบครัวมั่นคงมีสุข การพนันเป็นเหตุให้สิ้นเนื้อประดาตัว

เรื่อง บทเรียนจากกบ

กาลครั้งหนึ่ง ฝูงกบได้จัดการแข่งขันปีนขึ้นยอดเสาสูง มีกบสมัครเข้าแข่งขันจำนวนมาก และผู้ชมการแข่งขันมารอดูกันอยู่เต็มสนาม

การแข่งขันเริ่มขึ้น ผู้แข่งขันต่างพยายามปีนขึ้นยอดเสาสูง เสียงเชียร์ดังสนั่น แต่ไม่นานผู้ชมต่างก็เริ่มวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ นา ๆ

“สูงออกอย่างนี้ ฉันว่าไม่มีกบตัวไหนปีนถึงยอดเสาหรอก”

“โอ๊ย มันยากจะตาย กลัวจะตกลงมาตายซะมากกว่า จะเสี่ยงแข่งกันไปทำไมนะ”

“เลิกแข่งเถอะ แข่งไปก็ไม่สำเร็จหรอก น่าจะมาแข่งอย่างอื่นกันดีกว่า”

“แน่ะ เห็นไหม พุดชาดคำก็มีกบหล่นลงมาแล้ว เอ้อ! จะสงสารดีไหมเนี่ย”

เจ้ากบตัวน้อย ๆ ต่างทยอยร่วงหล่นลงมาทีละตัว ...ทีละตัว... ยกเว้นกบตัวหนึ่งที่ยังคงปีนต่อไป ด้วยความมุ่งมั่น มีโยที่ผู้ชมต่างส่งเสียงห้ามปราม เรียกให้ลงมา

“อย่าขึ้นสูงไปกว่านั้นมันอันตราย ลงมาเถอะ นี่ก็ร่วงกันลงมาเยอะมากแล้ว”

กบที่เหลือยอมแพ้ ค่อย ๆ ทยอยกลับลงมา คงเหลือเจ้ากบตัวนั้นที่ไม่ยอมแพ้ ยังคงขึ้นต่อไปอีกเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็ไปถึงยอดเสา ได้รับชัยชนะในที่สุด

ฝูงกบพากันซักถามว่ามันทำสำเร็จได้อย่างไร แต่ถามหลายครั้ง มันก็ไม่ตอบ.....!!!

กบผู้ชนะนั้นหนวก!!!!!!!

คติสอนใจ คำพูดด้านลบจะลดทอนพลังความสามารถและความฝันให้สลายลงไป จงระวังพลังแห่งคำพูดเสมอ ทุกสิ่งที่คุณพูดหรือได้ยิน มันมีผลต่อการกระทำของคุณ จงหูหนวกต่อคำพูดที่ลดทอนพลังความสามารถของคุณ และจงคิดเสมอว่าคุณทำได้

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง แพะกับบงุ่น

แพะตัวหนึ่งหนีการไล่ล่าของนายพรานเข้าไปหมอบตัวหลบซ่อนอยู่ใต้ต้นบงุ่น เมื่อเห็นว่าพ้นจากอันตรายแล้ว มันจึงลุกขึ้น แล้วเริ่มแทะเล็มผลและใบของต้นบงุ่นที่มันใช้อาศัยกำบังตัวอยู่นั่นเอง

นายพรานที่อยู่ไม่ไกลนักได้ยินเสียงไปไม่ไหว จึงหวนกลับมาแล้วพบว่าแพะกำลังกินใบบงุ่นอยู่ จึงยิงธนูจนแพะถึงแก่ความตาย

คติสอนใจ การไม่รู้จักสำนึกบุญคุณ ช่างทำร้ายผู้มีพระคุณย่อมจะได้รับผลร้ายในวันหน้า

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ไขปัญหา
แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 รู้เท่าทันสื่อ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเห็นความสำคัญและเข้าใจแนวทางในการรู้เท่าทันสื่อ

2. เนื้อหา

การรู้เท่าทันสื่อ คือ การรู้ทันสิ่งที่สื่อกำลังนำเสนอ โดยอาศัยฐานความคิดของคนที่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใดๆ ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ และไม่ประมาท แต่ใช้ปัญญาและเหตุผลในการคิดวิเคราะห์ ผู้รู้เท่าทันสื่อเท่านั้น จึงจะสามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางการขึ้นนำของสื่อในสังคมยุคใหม่ได้ อย่างฉลาดและมีเหตุผล

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 หนังสือพิมพ์ / นิตยสาร ที่มีโฆษณา
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 หมู่ลูกเสือ ร่วมกันตัดโฆษณา จากหนังสือพิมพ์/นิตยสาร จำนวนหมู่ละ 20 ชิ้น
- 4.4 ลูกเสือแต่ละหมู่ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปว่า สินค้าในโฆษณาแต่ละชิ้นนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อครอบครัวของลูกเสือหรือไม่ แล้ววางแยกออกเป็น 2 กอง คือ จำเป็น และไม่จำเป็น
- 4.5 หมู่ลูกเสือส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือ
- 4.6 ผู้กำกับนำอภิปรายในประเด็น “สินค้าส่วนใหญ่ เมื่อวิเคราะห์อย่างละเอียดจะพบว่าไม่ใช่ของจำเป็นในชีวิตประจำวันเลย แต่เหตุใดสินค้าเหล่านี้จึงยังมีผู้ซื้ออยู่จำนวนมาก”
- 4.7 ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุป (สินค้าส่วนใหญ่ ไม่เป็นสิ่งจำเป็นต่อครอบครัว แต่การโฆษณาของสื่อมีผลกระตุ้นให้เกิดความอยากซื้อ ทั้งที่ไม่จำเป็น)
- 4.8 ผู้กำกับเสนอแนะ เพิ่มเติม เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ
- 4.9 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 4.10 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 11

เพลง

เพลง ช่างโชค

ช่างโชคดีวันนี้มาพบเธอ (ซ้ำ)
เธอนั้นอยู่สบายดีหรือไร (ซ้ำ)
ตบมือไปกันให้พร้อมเพรียง (ซ้ำ)
แล้วหมุนกลับปรับตัวเสียให้ทัน (ซ้ำ)

ฉันดีใจจริงนะเธอมาพบเธอฉันสุขใจ
มาร้องรำเพลื่นฤทธิ์ให้หัวใจสุขสำราญ
ยกมือไหว สายหัวเอียง ให้พร้อมเพรียงตามกัน
มือเท้าเอว ซอยเท้าพลันให้พร้อมกันเถิดเอ๋ย

ใบความรู้

เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

สื่อทุกชนิด เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ เป็นธุรกิจที่ลงทุนสูง และมีรายได้หลักจากโฆษณาที่เจ้าของสินค้ามาใช้บริการ

โฆษณาก็เป็นสิ่งที่ตั้งใจออกแบบมา เพื่อจูงใจและกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายซื้อสินค้าให้มากที่สุด กระบวนการผลิตสื่อโฆษณา จึงให้แต่ข้อมูลด้านดีเท่านั้น โฆษณาบางอย่างใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย ทำให้ดูเสมือนจริงแต่ไม่จริง จึงมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ซื้ออย่างมาก เช่น ผลิตภัณฑ์เสริมความงามที่ทำให้หน้าขาว ลดสิ่วฝ้า เป็นต้น บางชนิดเน้นการสร้างภาพลักษณ์แต่ไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า เช่น ชาพร้อมดื่มยี่ห้อต่างๆ ที่ส่วนใหญ่เน้นภาพลักษณ์ความเป็นญี่ปุ่น แต่ในความเป็นจริงเครื่องดื่มประเภทนี้มักมีปริมาณน้ำตาลที่สูงมาก ซึ่งเป็นผลเสียอย่างมากต่อผู้บริโภค

นอกจากนี้สื่อยังนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร อีกหลายด้าน ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง สื่อจึงมีอิทธิพลขึ้นได้สูง โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อเปรียบเทียบ คนเหล่านี้มักจะเชื่อทุกสิ่งที่สื่อนำเสนอ ผู้ผลิตสื่อและผู้ที่ใช้สื่อเป็นเครื่องมือจึงสามารถชักนำผู้บริโภคไปในทางที่เขาต้องการได้ ข้อสำคัญต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่สื่อข่าวสารต่าง ๆ ล้วนเป็นผลผลิตของสังคมเช่นกัน ดังนั้น จึงอาจเต็มไปด้วยอวิชชา อคติและกิเลส ที่เราในฐานะ “ผู้บริโภค” ต้องรู้เท่าทันและสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง นี่คือนิสัยที่แวดวงวิชาการเรียกว่า “การรู้เท่าทันสื่อ”

การรู้ทันสื่อ จึงเป็นการรู้ทันสิ่งที่สื่อกำลังนำเสนอ โดยอาศัยฐานคิดของคนที่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใดๆ ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ และไม่ประมาท แต่ใช้ปัญญาและเหตุผลในการคิดวิเคราะห์ ตั้งข้อสงสัย รวมทั้งเป็นผู้บริโภคที่กระตือรือร้น แสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมและเปรียบเทียบจากแหล่งต่างๆ อยู่เสมอ ผู้รู้เท่าทันสื่อเท่านั้น จึงจะสามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางการขึ้นๆ ลงๆ ของสื่อในสังคมยุคใหม่ได้อย่างฉลาดและมีเหตุผล

อาจสรุปสั้นๆ ได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อคือการรู้เท่าทันบริโภคนิยม รู้เท่าทันการเมือง รู้เท่าทันสังคม และตนเอง

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง สุนัขจิ้งจอกกับแพะ

สุนัขจิ้งจอกกับแพะเป็นเพื่อนกัน พวกมันมักจะถกเถียงกันอยู่เรื่อย ๆ ว่าใครจะฉลาดกว่ากัน วันหนึ่งขณะที่พวกมันชวนกันกระโดดลงไปดื่มน้ำในบ่อที่ชาวบ้านช่วยกันสร้างขึ้นมาเพื่อเก็บน้ำ แต่เพราะความหิวเลยไม่ทันสังเกตว่าบ่อน้ำนั้นลึกมาก

พอกินน้ำในบ่อจนอิ่มแล้ว ต่างก็พยายามหาทางขึ้นจากบ่อ แต่ก็จนปัญญา สุนัขจิ้งจอกผู้ฉลาด และเจ้าเล่ห์กว่า จึงออกอุบายให้แพะยื่นเอาขาหน้าทั้งสองเกาะกำแพงบ่อไว้ แล้วยึดตัวให้เต็มที่เพื่อ ผลัดกันปีนขึ้นไป สุนัขจิ้งจอกใช้โอกาสนั้นเหยียบตัวแพะแล้วกระโดดขึ้นไปได้ก่อน แล้วมันจึงหันมา พูดเยาะเย้ยแพะว่า “ถ้าเจ้าฉลาดอย่างที่เจ้าว่า เจ้าก็จงหาทางปีนขึ้นมาจากบ่อเอาเองเถิด ข้าไปก่อน นะ”

คติสอนใจ ผู้ที่มีความฉลาด ย่อมเอาตัวรอดได้เสมอ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 ดิถีดาว

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือรู้จักและเข้าใจข้อดีของตนเอง ด้วยการวิเคราะห์จากความเห็นของเพื่อน ๆ

2. เนื้อหา

การนำเสนอสิ่งดี ๆ ลักษณะเด่น หรือความสามารถพิเศษของตนเองโดยมีเพื่อนช่วยให้ความเห็น จะสร้างความมั่นใจและรู้จักตนเองได้ดีที่สุด

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 กระดาษเอ 4, สติกเกอร์รูปดาว
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง แจกกระดาษ ขนาด เอ 4 ที่แบ่งเป็น 4 ช่อง ให้คนละ 1 แผ่น
- 4.4 ลูกเสือแต่ละคนเขียน ข้อดีของตนเอง คนละ 3 ข้อ ในกระดาษที่ได้รับ ช่องละ 1 ข้อ ช่องที่เหลือให้เขียนชื่อตนเองลงไป
- 4.5 นำกระดาษมาวางเรียงกัน แจกสติกเกอร์รูปดาวให้ลูกเสือคนละ 10 ดวง
- 4.6 ลูกเสือเดินดูกระดาษของหมู่ ถ้าเห็นด้วยกับข้อดีของเพื่อนข้อใด ให้ติดดาวลงในช่องนั้น ติดได้แค่ช่องละ 1 ดวง และต้องใช้ดาวจนหมด ดังนั้นแต่ละคนต้องเลือกให้ครบ 10 ช่อง
- 4.7 เมื่อติดเสร็จลูกเสือแต่ละคนนำกระดาษของตนกลับไปดู แล้วเข้าร่วมในกองลูกเสือ
- 4.8 ผู้กำกับนำอภิปราย ในประเด็น “ลูกเสือดูกระดาษของตนเองแล้วรู้สึกอย่างไร และได้ข้อคิดอะไรบ้าง” และสรุป (สิ่งที่ลูกเสือคิดว่าเป็นข้อดีของตนเอง อย่างน้อยก็มีเพื่อนเห็นด้วย ดังนั้นลูกเสือจึงควรภาคภูมิใจในตนเอง และพัฒนาข้อดีเหล่านั้นให้มากขึ้น)
- 4.9 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 4.10 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 12

เพลง

เพลง ดอกบัว

ดอกเอ๋ย ดอกบัว
ของเคียงอยู่กับใจ ไว้ให้ดี (ซ้ำ)
ของเคียงอยู่กับไทย เพื่อชาติไทย(ซ้ำ)
ของเคียงอยู่กับเรา ให้เจริญ (ซ้ำ)

ดอกนี้เพื่อตัว แล้วอย่าลืม (ๆ)
สดสวยเด่นตา ดอกนี้แหละหนา แล้วอย่าลืม (ๆ)
เก็บบัว ใส่พาน ตั้งใจอธิษฐาน พุทธองค์ พุทธองค์

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ห่านกับนกกระสา

ณ บึงใหญ่แห่งหนึ่งใจกลางป่า มีห่านและนกกระสาเป็นเพื่อนกัน มัน 2 ตัวกำลังเดินท่องน้ำหาปลา กินเป็นอาหาร โดยไม่รู้ตัวเลยว่าภายในพุ่มไม้ที่อยู่เบื้องหลังของพวกมันนั้น มีพรานป่าคนหนึ่งยืนถือปืนคอยท่าจะยิงพวกมันอยู่ ห่านก้มหน้าก้มตากินอย่างไม่ยั้ง ในขณะที่นกกระสาค่อย ๆ กินอย่างไม่รีบร้อนนัก เมื่อมันหันมาเห็นห่านกินเอากินเอา มันก็พูดเตือนขึ้นว่า “นี่ท่าน กินขนาดนี้ ระวังปืนไม่ไหวนะ” แต่ห่านไม่ฟัง มันยังคงกินอย่างไม่คิดถึงอะไรทั้งสิ้น ส่วนนายพรานพอเห็นนกกระสาและห่านเพลิน เขาก็ยกปืนขึ้นตั้งท่าจะยิงทันที นกกระสาหันไปเห็นเข้าพอดี จึงฉวยโอกาสบินหนีไปได้

ในขณะที่ห่านแม้จะหันมาเห็นนายพรานเหมือนกัน แต่มันก็หนีไม่พ้น เพราะท้องอันหนักของมันนั่นเอง ทำให้ไม่สามารถบินหนีได้ มันจึงตกเป็นอาหารของนายพรานในที่สุด

คติสอนใจ ไม่ว่าจะทำอะไร ควรต้องคิดถึงและระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นไว้ด้วย ไม่ควรประมาทหรือพลั้งเผลอ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น
แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 วิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือวางแผนการจัดกิจกรรมโต้วาทีได้
- 1.2 ลูกเสือมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. เนื้อหา

การปฏิบัติตามวิถีไทยแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ลูกเสือควรศึกษาและนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดสำนึกความเป็นไทย

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 ผู้กำกับให้ลูกเสือจัดสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการโต้วาที
- 4.4 ผู้ดำเนินรายการ ดำเนินกิจกรรมโต้วาทีญัตติ “คนไทยเป็นสุขได้ด้วยวิถีไทย ภูมิปัญญาไทย”
  - ฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านต่างมีหัวหน้า 1 คน และมีผู้สนับสนุน 3 คน
  - ลูกเสือเลือกกรรมการตัดสิน 3 คน
- 4.5 หัวหน้าฝ่ายเสนอนำเสนอข้อมูล 3 นาที และหัวหน้าฝ่ายค้านนำเสนอข้อมูล 3 นาที
- 4.6 ผู้สนับสนุนแต่ละฝ่ายคนละ 2 นาที
- 4.7 หัวหน้าฝ่ายเสนอและฝ่ายค้านสรุปคนละ 1 นาที
- 4.8 ผู้ดำเนินรายการให้กรรมการตัดสินผู้ชนะการโต้วาที
- 4.9 ผู้กำกับให้ข้อเสนอแนะและกล่าวคำชมเชยลูกเสือ
- 4.10 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 4.11 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

ลูกเสือมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 13

เพลง

เพลง เมืองกั๋งวาล

เมืองใดไม่มีทหาร	เมืองนั้นไม่นานเป็นข้า
เมืองใดไร้จอมพารา	เมืองนั้นไม่ช้าอัจน
เมืองใดไม่มีพานิชเลิศ	เมืองนั้นย่อมเกิดขัดสน
เมืองใดไร้ศิลปะโสภณ	เมืองนั้นไม่พ้นเสื่อมทรม
เมืองใดไม่มีกวีแก้ว	เมืองนั้นไม่แคล้วคนทรม
เมืองใดไร้นารักราบ	เมืองนั้นสิ้นความภูมิใจ
เมืองใดไม่มีดนตรีเลิศ	เมืองนั้นไม่เพริศพิศมัย
เมืองใดไร้ธรรมอำไพ	เมืองนั้นบรลล์แน่เอย

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง คำบ่นของนกยูง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีนกยูงตัวหนึ่งไม่พอใจในน้ำเสียงของมันที่ไม่ไพเราะเหมือนนกร้องเพลงตัวอื่นๆ มันจึงบ่นกับเทพธิดาจูนว่า “เสียงของข้าช่างแหบแห้งเสียจริงๆ ท่านช่วยเสกให้ข้ามีน้ำเสียงที่ไพเราะด้วยเถิด จะได้เหมาะสมกับความงามของปีกและหางของข้า” มันพูดพร้อมกับรำแพนขนหางของมันด้วยความภาคภูมิใจ

เทพธิดาจูนได้ฟังจึงตอบว่า “ท่านมีขนสวยเช่นนี้ก็ถือว่าโชคดีกว่านกชนิดอื่นๆ อีกมากมาย ยังมีนกอีกหลายชนิดที่ไม่มีขนตั้งแต่เกิดแม้แต่เส้นเดียว ท่านจงจำไว้ว่าถึงท่านไม่มีน้ำเสียงที่ไพเราะ แต่ท่านก็มีขนหางที่สวยงามมาทดแทน ในขณะที่นกที่มีเสียงไพเราะหลายชนิดก็ยังมีขนสวยไม่เท่าท่านของท่าน ท่านก็ควรจะพอใจในสิ่งที่ธรรมชาติได้สร้างให้ท่านมา”

คติสอนใจ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 ปฏิบัติตามคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือยอมรับ และปฏิบัติตาม คำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2. เนื้อหา

- 2.1 ความหมายของคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ
- 2.2 วางแผนนำคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2.3 การปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 ใบความรู้ เรื่อง คำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้ลูกเสือทบทวนคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ
- 4) แจกใบความรู้ และแบ่งงานให้หมู่ลูกเสือวิเคราะห์ ความหมาย การกระทำที่แสดงออกถึงการยอมรับและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ในเรื่องต่อไปนี้

- ความจงรักภักดีต่อชาติ
- ความรักและศรัทธาในศาสนา
- ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
- การช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

- 5) หมู่ลูกเสือรายงาน ผู้กำกับนำอภิปรายให้หมู่อื่น ๆ เพิ่มเติม ผู้กำกับช่วยเพิ่มเติมจนครบ
- 6) กองลูกเสือร่วมกันจัดทำตารางกิจกรรมวันสำคัญของ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกำหนดเป็นแผนงานของกองลูกเสือว่าจะทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันสำคัญแต่ละวัน

- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจเครื่องแบบ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) กองลูกเสือกำหนดการปฏิบัติในวันสำคัญ ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ในกิจกรรมครั้งที่ 1 และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

- 4) รวบรวมผลการปฏิบัติ แล้วนำออกเผยแพร่ตามสื่อต่างๆ ของโรงเรียน หรือในโอกาสที่เหมาะสม
- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจสอบรูปแบบ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 14

เพลง

เพลง กฎลูกเสือ

กฎที่หนึ่ง ฟังจำให้ดี ลูกเสือต้องมี เกียรติเชื่อถือได้
 กฎที่สอง นั้นรองลงไป ต้องภักดี ในผู้มีพระคุณ
 กฎที่สาม นั้นบำเพ็ญบุญ ช่วยเหลือเกื้อกูล ผู้อื่นเรื่อยไป นะเธอ อย่าลืม ๆ (ซ้ำ)
 กฎที่สี่ ที่นี้รำคินี่จะเป็นมิตรกับคนทั่วไป
 กฎที่ห้า ท่านว่าเอาไว้ มารยาทนั้นไซ้รัดให้งาม ๆ
 กฎที่หก นรกไม่ตามเพราะน้ำใจงามกรุณาสัตย์มั่น นะเธอ อย่าลืม ๆ (ซ้ำ)
 กฎที่เจ็ด จงเชื่อฟัง ในคำสั่งโดยดุขฎี
 กฎที่แปด ยิ้ม ๆ ไว้ไซ้ ลูกเสือไม่หนีต่อความลำบาก
 กฎที่เก้า ออมไว้ยามยาก จะไม่ลำบาก เงินทองมากมาย
 กฎที่สิบ ประพฤติความดีทั้ง กาย วาจา ใจ พร้อมกัน นะเธอ อย่าลืม ๆ (ซ้ำ)

เพลง คำขวัญลูกเสือ

เกียรติคุณลูกเสือ	เราจะเทิดเหนือดวงฤทัยเรานั้น
เรามั่นในคำขวัญ	เสียชีพอย่าเสียสัตย์ไว้จนวันตาย
เรานั้นประพฤติตนสมกับที่เราเป็นลูกผู้ชาย	ไว้ลาย ไว้ลาย ลูกเสือไทย
กล้าหาญ การช่วยเหลือนานา	เมตตาโดยไม่เลือกกว่าใคร
เป็นมิตรเป็นมิตรที่ดีของคนทั่วไป	ร่วมจิตรวมใจสามัคคีมีวัฒนธรรม

เกม

เกม ส่งไม้ข้าม

วิธีเล่น

- 1) ลูกเสือแต่ละหมู่เข้าแถวตอน โดยมีจำนวนคนในแต่ละหมู่เท่ากัน แต่ละแถวให้อยู่ห่างกันประมาณ 2 เมตร แจกไม้ข้ามให้คนอยู่หัวแถว โดยวางไว้ที่ด้านหน้า
- 2) ลูกเสือทุกคนนั่งลง เมื่อได้ยินสัญญาณ ให้คนแรกส่งไม้ข้ามข้ามศีรษะของตนเองให้คนที่อยู่ด้านหลังรับและส่งต่อไปเรื่อยๆ จนถึงคนสุดท้าย
- 3) คนสุดท้ายเมื่อได้รับไม้ข้ามแล้วให้ถือไม้ข้ามตั้งขึ้น หมู่ใดเสร็จก่อนจะเป็นผู้ชนะ

ใบความรู้

เรื่อง คำปฏิญาณ กฎ และคติพจน์ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

คำปฏิญาณ คือ การให้คำมั่นสัญญาว่าจะประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่พูดด้วยความเต็มใจ ก่อนที่ลูกเสือจะกล่าวคำปฏิญาณต้องขึ้นต้นว่า “ข้าสัญญาว่า” แล้วจึงตามด้วยคำปฏิญาณ

กฎ คือ หลักเกณฑ์ที่ลูกเสือต้องยึดเป็นหลักปฏิบัติอยู่เสมอ

คำปฏิญาณลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 3 ข้อ ดังนี้

ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ลูกเสือจะต้องมีความศรัทธา เชื่อมมั่นในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของตน เคารพเทิดทูนทั้ง 3 สถาบันด้วยความซื่อสัตย์)

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ (ลูกเสือจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในทุกโอกาส ทุกสถานการณ์ เท่าที่จะทำได้ โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัวจนถึงสังคมภายนอก)

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ (ลูกเสือต้องปฏิบัติตามกฎ 10 ข้อ ของลูกเสือซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวให้ลูกเสือปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม)

ลูกเสือควรปฏิบัติต่อชาติ ดังนี้

- 1) ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีหมั่นศึกษาหาความรู้ใส่ตัว
- 2) ไม่ประพฤติตนผิดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายของบ้านเมือง
- 3) เป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต มีความซื่อสัตย์
- 4) รักและหวงแหนแผ่นดินถิ่นเกิดของตน เป็นผู้เสียสละและกล้าหาญ

ลูกเสือควรปฏิบัติต่อศาสนา ดังนี้

- 1) ปฏิบัติกิจทางศาสนาตามจารีตประเพณีที่ตนนับถือด้วยใจบริสุทธิ์

ใบความรู้

- 2) ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
- 3) ไม่แสดงอาการลบหลู่ศาสนาอื่น
- 4) ละเว้นการประพฤติก้าวร้าวแต่ความดี
- 5) เข้าร่วมพิธีทางศาสนาตามเวลาและโอกาสอันควร

ลูกเสือควรปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ ดังนี้

- 1) แสดงความเคารพต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมฉายาลักษณ์
- 2) ไม่กระทำการใดๆ ที่จะส่งผลให้เสื่อมเสียพระเกียรติคุณ และต้องช่วยป้องกันไม่ให้คนอื่นกระทำได้ด้วยเช่นกัน

กฎของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 10 ข้อ ดังนี้

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้ (ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา กระทำตนให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจได้)

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ (ปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในความซื่อสัตย์ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณทุกท่าน)

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น (พร้อมอยู่เสมอที่จะบำเพ็ญประโยชน์ และเป็นพี่เลี้ยงแก่ผู้อื่นได้)

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก (มีใจโอบอ้อมอารี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ทุกคน โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา และปฏิบัติต่อเขาเหมือนญาติพี่น้อง)

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย (เป็นผู้มีกิริยาวาจาสุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อมมีความสามัคยาราวะต่อบุคคลทั่วไป)

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ (มีใจเมตตา กรุณา สงสารสัตว์ ไม่รังแกหรือทรมานสัตว์ หรือเมื่อพบสัตว์บาดเจ็บต้องให้การช่วยเหลือ)

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดา มารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ (ปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำชี้แนะของบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ และเคารพ)

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก (มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ถึงแม้จะตกอยู่ในความยากลำบาก ก็จะไม่แสดงอาการย่อท้อให้เห็น)

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์ (รู้จักประหยัดทรัพย์ทั้งของตนเองและผู้อื่นไม่สุรุ่ยสุร่าย)

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (รู้จักสำรวม และระวังกาย วาจา ใจ ไม่ให้มีความอิจฉาริษยา มีความบริสุทธิ์ใจต่อทุกคน)

กติพจน์และคำขวัญ ของลูกเสือ

กติพจน์ และคำขวัญ เป็น คำพูดหรือข้อความที่เป็นคติสอนใจให้ยึดถือปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

ใบความรู้

คำขวัญลูกเสือ

“เสียชีพอย่าเสียสัตย์” มีความหมายว่า ให้ลูกเสือรักษาความซื่อสัตย์ จะไม่ยอมละความสัตย์ถึงแม้จะถูกบีบบังคับจนเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตก็ตาม

คติพจน์ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

มองไกล (Look wide) หมายถึง การมองให้กว้างและไกล ฉลาดที่จะมองเห็นความจริงของสิ่งต่างๆ ว่าผลจากการกระทำภารกิจของตน อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจอื่น บุคคลอื่น จะประสบผลดีผลเสียต่อองค์กรส่วนรวมหรือไม่อย่างไร วิเคราะห์และสามารถกำหนดทิศทางเป้าหมาย วางแผนได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง เพื่อนทรยศ

สุนัขจิ้งจอกกับลาเป็นเพื่อนกัน พวกมันสัญญากันว่าจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อยามมีภัย วันหนึ่งขณะที่สัตว์ทั้งสองตัวออกไปล่าเหยื่อด้วยกัน สุนัขจิ้งจอกเหลือบไปเห็นสิงห์โตตัวหนึ่งกำลังเดินตรงมา มันรีบบอกลาว่า “ลาเพื่อนรัก ท่านรออยู่ที่นี้ก่อนนะ ข้าจะอาสาเดินไปเจรจาผูกมิตรกับสิงห์โตตัวนั้นเสียก่อน พวกเราจะได้อปลอดภัย” ว่าแล้วสุนัขจิ้งจอกก็เดินตรงเข้าไปหาสิงห์โต มันบอกกับสิงห์โตว่าถ้าสิงห์โตปล่อยมันไป มันจะล่อลวงลามมาให้กินอย่างสะดวกสบาย ไม่ต้องวิ่งไล่จับให้เหนื่อย

ในที่สุดลาก็ตกเป็นเหยื่อของสิงห์โต พอกินเสร็จ สิงห์โตก็หันมาตะปบสุนัขจิ้งจอกกินเป็นอาหารอีกตัวหนึ่ง ก่อนตายสุนัขจิ้งจอกก็พูดเป็นเชิงตัดพ้อว่า “ท่านไม่น่าทรยศกับข้าเลย” สิงห์โตหัวเราะก่อนจะตอบว่า

“ที่เจ้ายังทรยศกับลาที่เป็นเพื่อนของเจ้าได้ ทำไมข้าจะทรยศต่อเจ้าไม่ได้”

คติสอนใจ บุคคลที่ไร้สัจจะ อย่าพึ่งหวังสัจจะจากผู้อื่น

เรื่อง ลิงกับสุนัขจิ้งจอก

มีลิงหางด้วนตัวหนึ่ง เห็นสุนัขจิ้งจอกมีหางเป็นพวงสวยก็นึกอยากจะมีหางสวยงามบ้าง จึงไปถามสุนัขจิ้งจอกว่า “ข้าอยากมีหางสวยเช่นท่านบ้าง ท่านจะมีวิธีแนะนำข้าบ้างไหม” สุนัขจิ้งจอกได้ยินลิงหางด้วนพูดเช่นนั้น ก็นึกขำในความไม่เจียมตัวของลิง มันจึงแกล้งบอกลิงว่า “ไม่ยากหรอก เพียงแต่ท่านให้เพื่อน ๆ ลิงของท่านช่วยกันดึงหางให้ท่านทุกวัน ไม่นานหางของท่านก็ยาวสวยเองแหละ”

ลิงหางด้วนผู้โง่เขลาได้ยินก็ดีใจ มันรีบระดมเพื่อน ๆ ลิงจำนวนมากให้มาช่วยกันดึงหางของมันพร้อมกับบอกว่า “ดึงให้เต็มแรงเลยนะ พรรคพวก” บรรดาเพื่อนลิงจึงพากันดึงหางที่มีอยู่เพียงน้อยนิดของลิงโง่สุดแรงเกิด ทำให้หางของลิงผู้ไม่เจียมตัวขาดออกทันที สร้างความเจ็บปวดให้มันอย่างแสนสาหัส

คติสอนใจ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม
แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 ความซื่อสัตย์สุจริต

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือแสดงออกถึงความเป็นผู้มี ความซื่อสัตย์สุจริต

2. เนื้อหา

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง ลูกเสือจึงต้องหมั่นอบรมและฝึกฝนให้เกิดมีขึ้นในตนเอง ตามคำขวัญที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานให้ลูกเสือว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับมอบหมายให้ลูกเสือแต่ละหมู่เขียนบทละครสั้น ที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต หมู่ละ 1 เรื่อง ทำการซ้อมเพื่อแสดงในกองลูกเสือคาบต่อไป โดยใช้เวลาเตรียม ประมาณ 30 นาที และเวลาในการแสดงหมู่ละไม่เกิน 5 นาที (ตัวอย่างเช่น เก็บกระเป๋าสตางค์ได้แล้วคืนเจ้าของ การรักษาคำพูด/คำมั่นสัญญา ไม่โกหกหลอกลวง การไม่เอาเปรียบคดโกงผู้อื่น การตรงต่อเวลา การรักษาระเบียบวินัย ไม่ลอกข้อสอบ ไม่รับเงินสินบน ประกอบอาชีพสุจริต เป็นต้น)

4) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

5) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธง สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) หมู่ลูกเสือใช้เวลาแสดงหมู่ละไม่เกิน 5 นาที

4) ผู้กำกับนำอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้ และสรุป

- จากละครสั้นทั้ง 4 เรื่อง ลูกเสือคิดว่าคำว่า “ซื่อสัตย์สุจริต” มีความหมายอย่างไร (การประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง ตามความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา และใจ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และหน้าที่การงาน)

- เหตุใดพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์มากโดยถึงกับพระราชทานคำขวัญลูกเสือไทยว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

- ถ้าสมาชิกในหมู่ลูกเสือเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ โทกหกหลอกลวงไม่รักษาสัญญา ไม่รักษากฎระเบียบ หมู่ลูกเสือนี้อาจเป็นอย่างไร

- ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

6) พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจสอบเครื่องแบบ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 15

เพลง

เพลง ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นสมบัติของคนดี

มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอดตมไป

ใครไม่ซื่อเป็นเสียชื่อเหม็นร่าไป

จงอย่าเสียชื่อเสียงเพราะเพียงความโลภนี้เลย

ความซื่อสัตย์เราต้องหัดให้มันมี

ชื่อจะหอมจะหวลทวนลมไปชั่ววันรันดร์

หากว่าใครไม่มีชาตินี้เอาดีไม่ได้

คดโกงแล้วใครจะรับไว้ให้ร่วมงานเอ๋ย

จะยากจนเท่าใดมันไว้ความดีนี้เอ๋ย

แม้ตายแล้วเอ๋ยจะเสวยผลบาปโลกันต์

อยากจะเป็นผู้ดีสิ่งนี้ต้องมียึดมั่น

ถึงกายสูญพลันชื่อเสียงนั้นมิดับตามไป

เพลง ความเกรงใจ

ความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดี

เกิดเป็นคนถ้าหากไม่เกรงใจใคร

ตรงดูซีทุกคนก็มีหัวใจ

คนนั้นไซ้ไรไร้คุณธรรมประจำตน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง เต่ากับนกอินทรี

เต่าตัวหนึ่งรู้สึกเบื่อที่ได้แต่คลานอย่างเชื่องช้าอยู่บนพื้นดิน จึงได้ร้องบอกสัตว์ปีกทั้งหลายว่า ถ้ามีผู้ใดสามารถพามันขึ้นไปชมโลกเบื้องบนได้ มันจะมอบทรัพย์สินสมบัติมหาศาลที่ซ่อนเอาไว้ให้ทั้งหมด ด้วยอุ้งเล็บอันแข็งแรง นกอินทรีตัวหนึ่งจึงตกลงใจที่จะพาเต่าบินขึ้นไปบนท้องฟ้า เมื่อมันได้ล่องเล่นลมอยู่เหนือท้องฟ้าจนพอใจแล้ว นกอินทรีก็พาเต่ากลับลงมาถึงพื้นอย่างปลอดภัย พร้อมกับทวงรางวัล แต่เจ้าเต่ากลับตอบด้วยเสียงอ้อมแอ้มว่า “ฉันไม่มีทรัพย์สินสมบัติใดจะมอบให้หรอก ที่พูดออกไปก็เพียงแต่ต้องการจะได้ขึ้นไปบนท้องฟ้าบ้างเท่านั้น” ดังนั้น นกอินทรีจึงตะปบเจ้าเต่าลอยขึ้นไปจนสูงจากพื้นดินอีกครั้ง แล้วปล่อยร่างเต่าตกลงมาที่พื้นสิ้นใจตายในที่สุด

คติสอนใจ ความทะเยอทะยานและการเสียสัจย์ นำมาซึ่งผลร้ายในภายหลัง

เรื่อง นก สัตว์ป่า กับค้างคาว

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในสมัยที่ค้างคาวยังสามารถบินออกไปหากินในยามกลางวันได้ เกิดเหตุการณ์ทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างฝูงนกและสัตว์ป่าจนลุกลามกลายเป็นสงคราม โดยที่ฝูงค้างคาวไม่ได้เข้าร่วมกับฝ่ายใด มันประกาศวางตัวเป็นกลาง

ผลการต่อสู้ ปรากฏว่าฝ่ายสัตว์ป่ามีชัยเหนือฝ่ายนก ค้างคาวเห็นเป็นโอกาสเหมาะจึงสมัครใจเข้าร่วมอยู่กับฝ่ายสัตว์ป่าผู้ชนะทันที

ต่อมาไม่นาน ฝูงนกทั้งหลายต่างรวมตัวกันอย่างแข็งขัน และเข้าจิกตีฝูงสัตว์ป่าจนแตกกระเจิง และสามารถชิงชัยชนะกลับคืนมาได้ เมื่อฝูงค้างคาวเห็นฝ่ายสัตว์ป่าพ่ายแพ้ ก็ขอเปลี่ยนมาเข้าร่วมกับฝูงนกแทน แต่ฝูงนกกลับขับไล่ค้างคาวออกไปด้วยความรังเกียจ

ในที่สุด ค้างคาวก็ถูกสัตว์ต่างๆ ขับไล่ จนต้องคอยหลบซ่อนตัวในยามกลางวัน และออกหากินในเวลากลางคืน จวบจนทุกวันนี้

คติสอนใจ ผู้ที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น มันจะถูกทอดทิ้งในที่สุด

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 ความเป็นสุภาพบุรุษและสภาพสตรี

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเห็นคุณค่าและแสดงออกถึงความเป็นสุภาพบุรุษสภาพสตรีได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

ความเป็นสุภาพบุรุษและสภาพสตรี อยู่ที่ความภูมิใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเพศของตน ซึ่งขึ้นกับว่าตนเองได้สร้างคุณค่าไว้มากน้อยแค่ไหน คุณค่าที่สำคัญ ประกอบด้วย รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้เกียรติผู้อื่น รักษาเกียรติตนเอง เสียสละ และมีความรับผิดชอบ ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่ระบุไว้ใน คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือทั้งสิ้น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 กระดาษแผ่นเล็ก และกระดาษสำหรับการเขียนบันทึก
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผู้กำกับแจกกระดาษแผ่นเล็ก คนละ 2 แผ่น
- 4.4 ลูกเสือเขียน “คุณสมบัติที่สำคัญของสุภาพบุรุษ” และ “คุณสมบัติที่สำคัญของสภาพสตรี”

อย่างละ 1 ข้อ ลงกระดาษแต่ละแผ่น

- 4.5 นายหมู่รวบรวม จัดลำดับคุณสมบัติที่สำคัญ ของสุภาพบุรุษและสภาพสตรี ฝ่ายละ 4 ข้อ
- 4.6 นายหมู่ นำอภิปรายคุณสมบัติแต่ละข้อว่ามีความสำคัญอย่างไร
- 4.7 ให้สมาชิกออกเสียงเลือกคุณสมบัติที่สำคัญที่สุด ฝ่ายละ 3 ข้อ
- 4.8 ให้สมาชิกออกเสียง เลือกคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดจากฝ่ายละ 3 ข้อ ให้เหลือเพียงฝ่ายละ 2 ข้อ
- 4.9 นายหมู่ นำผลการออกเสียงทั้ง 2 ครั้ง รายงานในกองลูกเสือ
- 4.10 ผู้กำกับ นำอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้ และสรุป

- คำปฏิญาณและกฎลูกเสือข้อใดบ้างที่สื่อความหมายถึงคุณลักษณะของความเป็นสุภาพบุรุษ สภาพสตรี

- ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม (ในคุณสมบัติที่ดีทั้งหมดเมื่อดูด้วยเหตุผลแล้ว ก็มีบางคุณสมบัติที่จำเป็นมาก และเป็นแก่นของคุณสมบัติทั้งปวง)

- 4.11 ผู้กำกับเพิ่มเติมนิยามของคำว่าสุภาพบุรุษและสภาพสตรีดังนี้

“แก่นแท้ของความเป็นสุภาพบุรุษ และสภาพสตรีอยู่ที่ความภูมิใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเพศของตน ซึ่งขึ้นกับว่าตนเองได้สร้างคุณค่าไว้มากน้อยแค่ไหน คุณค่าที่สำคัญนั้นประกอบด้วย การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การให้เกียรติผู้อื่น รู้จักรักษาเกียรติตนเอง เป็นผู้เสียสละและต้องมีความรับผิดชอบ”

4.12 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.13 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 16

เพลง

เพลง กองก่า

หล่อจริงนะดารา งามตาจริงแม่สาวเอ๋ย
วันนี้ฉันมีความสุข สนุกรื่นเริงหัวใจ
ที่นี้เป็นแดนสวรรค์ (ซ้ำ) เธอกับฉันมาเต้นคองก่า (ซ้ำ)

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง พิกุลทอง

หญิงหม้ายคนหนึ่งมีลูกสาว 2 คน คนโตชื่อมะลิ คนรองชื่อพิกุล หญิงหม้ายนั้นรักมะลิมาก เพราะมีรูปร่างหน้าตาและนิสัยเหมือนนาง ส่วนพิกุลเป็นหญิงสาวที่หน้าตาสะสวย กิริยามารยาทดี พูดจาไพเราะและน้ำใจงาม

พิกุลต้องทำงานหนักเนื่องจากความลำเอียงของมารดา แต่ด้วยความมีน้ำใจต่อคนอื่น ทำให้พิกุลได้รับพรจากรุกขเทวดาให้มียอดพิกุลทองร่วงออกมาจากปากทุกครั้งทีพูด

หญิงหม้ายมีความละโมภได้บีบบังคับให้พิกุลทองพูดเพื่อเอาทองคำ และให้มะลิไปขอพรรุกขเทวดาบ้าง แต่มะลิมีนิสัยหยาบซำจึงได้รับผลตรงกันข้ามกับพิกุล พิกุลถูกมารดาทำร้ายจนต้องหนีออกจากบ้าน และได้พบกับเจ้าชายรูปงาม ครองคู่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

คติสอนใจ ความมีน้ำใจและความสุภาพเป็นเครื่องผูกมิตรต่อผู้อื่น

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร
แผนการจัดกิจกรรมที่ 17 การคบเพื่อน

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือตระหนักถึงความสำคัญของการคบเพื่อน และมีแนวทางในการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมกับเพื่อน ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

2. เนื้อหา

เพื่อนมีความสำคัญอย่างมากกับคนทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่น การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมกับทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ จะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพ เลือกคู่ครองและสร้างครอบครัวที่มั่นคงในอนาคต

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 กระดาษแผ่นเล็ก และกระดาษสำหรับจดบันทึก
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 ชวนคิดชวนคุย “เพื่อนสำคัญอย่างไร”
- 4.4 ลูกเสือนั่งล้อมวงเป็นหมู่ แจกกระดาษแผ่นเล็กคนละ 3 แผ่น
- 4.5 ลูกเสือเขียน “คุณสมบัติของเพื่อนที่ลูกเสืออยากคบด้วย” คนละ 3 ข้อ ลงกระดาษข้อละ 1 แผ่น แล้วนำไปจัดประเภทติดบนบอร์ดโดยไม่มีการพูดคุยกัน เพื่อให้เกิดจากการตัดสินใจของตนเองไม่เอนเอียงจากคำพูดคนอื่น

- 4.6 นายหมู่รวบรวม และสรุปผล นำรายงานในกองลูกเสือ
- 4.7 ผู้กำกับสุ่มให้รายงาน 1 หมู่ หมู่ที่เหลือให้เพิ่มเติม เฉพาะส่วนที่ไม่ซ้ำกัน
- 4.8 ผู้กำกับนำอภิปรายที่ละประเด็น โดยผู้กำกับช่วยเพิ่มเติมและสรุป ดังนี้

1) เพื่อจะให้ได้เพื่อนอย่างที่ยอยากคบ ลูกเสือควรมีแนวทางในการคบเพื่อนอย่างไร

• คบเพื่อนให้หลากหลายทั้งชายและหญิง เพราะเพื่อนแต่ละคนจะมีความแตกต่างทั้งประสบการณ์ ความคิด ความสามารถ และนิสัยใจคอ ทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทุกด้าน เป็นการพัฒนาทักษะทางสังคม และยังสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้

- เข้าใจ ให้เกียรติ และยอมรับเพื่อนแต่ละคนอย่างที่เขาเป็น
- เอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ทำในสิ่งที่เพื่อนไม่ชอบ
- ซื่อสัตย์ จริงใจ
- ใช้การสื่อสารทางบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิเสธและเตือนเพื่อน

2) ถ้าเป็นการคบเพื่อนต่างเพศ ลูกเสือควรมีแนวทางเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

- คบอย่างมีขอบเขตในฐานะเพื่อน ให้โอกาสในการเรียนรู้นิสัยใจคอกันอย่างเพียงพอ

- ไม่ควรสนิทสนมใกล้ชิดกับใครเพียงคนเดียวเพราะอาจเกิดความเข้าใจผิดและปิดกั้นโอกาสที่จะค้นพบคนที่เหมาะสมจริง ๆ

- หลีกเลี่ยงการสัมผัส การอยู่ด้วยกันลำพัง และการอยู่ในที่ลับตา เพราะอาจตกอยู่ในสถานการณ์ที่ช่วยอารมณ์เพศ และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่คาดคิดได้

4.9 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.10 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการเสนอความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 17

เพลง

เพลง มิตรดี

มิตรดีเป็นที่พึ่งพา	ได้ทุกคราเดือดร้อนเศร้าใจ
หาทางขจัดปัดภัย	ไมลืหนี่ไกลเมื่อยามอัปจน
มิตรเลวมีแต่สอพลอ	ยกยอเพื่อหวังประโยชน์ตน
หากมีภัยที่ตัวผจญ	ถึงคราอัปจนเพื่อนลืหนี่ไกล

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง กบกับคนเดินทาง

วันหนึ่ง...ชายสองคนอยู่ในขณะเดินทาง เมื่อคนทั้งสองไปพบหมีเข้า หมีไม่ทันได้เห็นชายทั้งสองแต่แรก ชายคนหนึ่ง จึงรีบวิ่งหนีไปขึ้นต้นไม้อย่างรวดเร็ว แต่ชายอีกคนหนึ่งวิ่งไม่ได้เร็ว เขาจึงร้องขอความช่วยเหลือ “ช่วยดึงฉันขึ้นไปด้วย” แต่ชายคนแรกปีนขึ้นไปอยู่บนกิ่งไม้สูงเสียแล้ว และทิ้งเพื่อนของเขาเอาตัวรอดแต่ลำพัง “ฉันจะทำอย่างไรดี” ชายคนที่อยู่ใต้ต้นไม้รำพึง “ถ้าฉันวิ่งหนี หมีมันก็จะต้องเห็นฉัน และถ้ามันเห็นฉันเข้า มันก็คงกัดกินฉันแน่”

ดังนั้นเขาจึงล้มตัวลงนอนกับพื้นไม่ไหวติง แล้วทำเป็นตาย หมีเดินเข้ามาใกล้และเดินวนเวียนรอบตัวเขา แล้วในที่สุดมันก็ผลไปจากที่นั่น ชายคนที่ปีนขึ้นไปอยู่บนต้นไม้จึงไต่ลงมาหาเขา เอ่ยปากถามเพื่อนว่า “เมื่อไหร่ หมีมันมาอยู่ใกล้ๆ กับเพื่อนมาก มันพูดว่าอะไรบ้าง”

เขาตอบกลับไปว่า “หมีมันพูดว่า อย่าได้ร่วมทางไปกับคนที่ทิ้งเพื่อนยามที่เพื่อนประสบอันตรายเป็นอันขาด”

คติสอนใจ เพื่อนแท้ต้องไม่ทอดทิ้งกันยามตกทุกข์ได้ยาก

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 13 จิตอาสา บริการ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 18 การปฐมพยาบาล

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือรู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

2. เนื้อหา

กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของผู้ปฏิบัติในวัยรุ่น แต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น การเดินทางไกล การบุกเบิกผจญภัย เป็นต้น อาจเกิดอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยได้ ลูกเสือจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องการปฐมพยาบาลเพื่อเป็นพื้นฐานในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 อุปกรณ์สำหรับการปฐมพยาบาล

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับสนทนากับลูกเสือเกี่ยวกับหลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล

4) ขออาสาสมัครลูกเสือ เล่าประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล และเพื่อนลูกเสือ

ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5) ผู้กำกับแบ่งงานให้ลูกเสือแต่ละหมู่รับผิดชอบ จัดเตรียมอุปกรณ์ และเป็นวิทยากร อธิบายประกอบการสาธิตการปฐมพยาบาล ในกรณีต่อไปนี้ ให้เวลากรณีละ 5 นาที

- การปฐมพยาบาลคนเป็นลมหมดสติ
- การปฐมพยาบาลคนที่มีบาดแผล
- การปฐมพยาบาลผู้ถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย
- การปฐมพยาบาลผู้ถูกไฟไหม้น้ำร้อนลวก
- การปฐมพยาบาลข้อเท้าแพลง
- การผายปอด

6) ลูกเสือหมู่อื่น ฝึกปฏิบัติตามโดยจับคู่ฝึกปฏิบัติกับลูกเสืออีกคนหนึ่ง

7) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติ

8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

- ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเตรียมอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไป

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนากับลูกเสือเรื่องเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

- 4) ผู้กำกับอธิบายประกอบการสาธิต การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยโดยใช้ร่างกาย หรือวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่รอบตัว
- 5) หมู่ลูกเสือฝึกปฏิบัติการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยตามแบบสาธิต
- 6) หมู่ลูกเสือแข่งขันเกมการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย 2 รอบ โดยสมมุติลูกเสือเป็นผู้ป่วย 1 คน เคลื่อนย้ายจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดเส้นชัย หมู่ใดถึงเส้นชัยก่อนเป็นฝ่ายชนะ
  - รอบแรก - เคลื่อนย้ายโดยใช้ร่างกาย โดยผู้ช่วยเหลือ 1 คน
  - รอบที่ 2 - เคลื่อนย้ายโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่อยู่ใกล้ตัวลูกเสือ
- 7) หมู่ลูกเสือที่ชนะเลิศนำเสนอวิธีการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความสำเร็จ
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)
  - ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือเตรียมอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไป

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือบอกหลักการทั่วไปของการปฐมพยาบาลได้
- 5.2 ลูกเสือเคลื่อนย้ายผู้ป่วยโดยใช้ร่างกาย หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ใกล้ตัวได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 18

เพลง นม (ประกอบท่าทาง)

นมคืออะไร รู้ไหมเธอจำ นมคือยาบำรุงกำลัง
ใครได้ดื่มนม สมใจจัง นมมีพลังคือนมจากเต้า

เพลง มาร์ชปฐมพยาบาล

นักปฐมพยาบาล	งานของเราชั้นต้น
คือคิดจะช่วยคน	ที่ป่วย กะทันหัน
หากใจหยุดเต้น	ก็นวดเฟ้น และหายใจรดปล้น
เลือดออกมากนั้น	เร็วไว ห้ามไว้ก่อน
จับนอนตะแคง	เครื่องแต่งกาย นั้นช่วยคลายผ่อน
ชบเขาผ่านอน	ห้ามให้ยา ห้ามอาหาร
ให้ความอุ่นพอ	และรีบตามหมอจัดการ
เราต้องช่วยพยาบาล	ก่อนนำส่งหมอ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง นกเหยี่ยวกับไก่ป่า

ณ ชายป่าแห่งหนึ่ง มีไก่ป่าสองตัวอาศัยอยู่บนเนินดินใกล้ปากถ้ำที่พวกมันใช้เป็นที่พักภัยจากเหยี่ยวศัตรูตัวร้ายของมัน ทุกครั้งที่เหยี่ยวบินผ่าน พวกมันจะหลบเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในถ้ำ พอเหยี่ยวบินผ่านไป พวกมันจึงจะออกจากที่ซ่อน พวกมันทำเช่นนี้ทุกวันและรอดพ้นจากเหยี่ยวทุกครั้ง

ต่อมา วันหนึ่งทั้งสองตัวเกิดต่อสู้กันขึ้นเพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่เหนือเนินดินแห่งนี้ ตัวที่ชนะดีใจมาก มันรีบออกจากที่ซ่อนเพื่อโก่งคอขันแสดงความเป็นใหญ่เหนือเนินดินแห่งนี้ให้ไก่ป่าตัวอื่นได้ทราบ

ขณะนั้นเหยี่ยวบินผ่านมาพอดี พอได้ยินเสียงไก่ขันมันก็บินโฉบไปเหนือปากถ้ำทันที และยังมีทันทีที่ไก่ป่าตัวชนะจะหลบหนีได้ทัน มันก็ถูกเหยี่ยวโฉบไปเป็นอาหารทันที ปล่อยให้ไก่ป่าตัวแพ้ซึ่งซ่อนตัวอยู่ภายในถ้ำกลายเป็นผู้ชนะครอบครองเนินดินแห่งนั้นแทน

คติสอนใจ อย่าสำคัญตนว่าเก่งกว่าใคร ที่แท้จริงมีคนเก่งกว่าเรามาก

เรื่อง หมาป่ากับต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์

หมาป่าจอมโหดตัวหนึ่งได้ไปบนบานกับต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ขอเป็นวัวบ้านตัวอ้วนพี เมื่อได้กลายเป็นวัวตามที่ต้องการจึงถูกชาวบ้านใช้ไถนา มันเกิดความเหน้อยและเมื่อยล้ามาก จึงไปบนบานกับต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ขอเปลี่ยนเป็นม้าป่าแทน

อยู่ได้ไม่นานมันก็ถูกทหารจับตัวไปเป็นพาหนะของพระราชารัฐมนตรี ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายอีก จึงไปบนบานกับต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ว่าขอเป็นพระราชานายเอง เมื่อได้เป็นพระราชานายมีความสุขอยู่ในวังไม่นานก็เริ่มเบื่ออีก อยากเดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ

พระราชารัฐมนตรีจึงสั่งทหารให้ไปตัดต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เพื่อต่อเรือ ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์โกรธมากที่ทำคุณไม่ขึ้น จึงบอกให้ทหารไปตามพระราชานายตัวเอง เมื่อพระราชานายมาถึง ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ได้กล่าวตำหนิในความไม่รู้จักพอและสาปให้กลายเป็นหมาป่าจอมโหดเช่นเดิม

คติสอนใจ ความไม่รู้จักพอของมนุษย์ ในที่สุดก็ไม่ได้อะไรเลย ตรงกับสำนวนที่ว่า “โลกมากลากหาย”

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม
แผนการจัดกิจกรรมที่ 19 โฆษณาเป็นพิษ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีทักษะในการสำรวจ สังเกต และรู้เท่าทันปัญหาทางด้านสังคม

2. เนื้อหา

กิจกรรมสำรวจเป็นทักษะที่ทำทลายความสามารถของลูกเสือ นอกจากจะสำรวจธรรมชาติแล้ว การสำรวจสังคมยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความตระหนักในปัญหาสังคมที่มีอยู่ และรู้จักระวังป้องกันตนเอง

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง, เกม

3.2 ใบความรู้ เรื่อง สรุปรพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนาเรื่องกฎหมายห้ามโฆษณา เหล้า พร้อมแจกใบความรู้ “สรุปรพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551” ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ศึกษาร่วมกันในเวลา 10 นาที
- 4) ผู้กำกับถามความเห็นของกองลูกเสือว่าเห็นด้วยกับกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ เพราะอะไร
- 5) ผู้กำกับมอบหมายงานให้หมู่ลูกเสือทำการสำรวจ สังเกตและวิเคราะห์ (สอดแนม) ว่าในชุมชนของเรา มีการละเมิดโฆษณาตาม พรบ. ฉบับนี้หรือไม่ และละเมิดอย่างไร โดยการสังเกตแบบเงียบๆ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกรเอาผิด หรือร้องเรียนใดๆ เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดของผู้ประกอบการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6) ลูกเสือแต่ละหมู่วางแผนออกสำรวจ เพื่อรายงานในครั้งต่อไป

7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือแต่ละหมู่รายงานผลการสำรวจ (สอดแนม) โดยเล่ารายละเอียดรูปแบบที่ละเมิดการห้ามโฆษณาให้เพื่อนฟัง
- 4) ผู้กำกับเปิดโอกาสให้ลูกเสือแสดงความคิดเห็นต่อผลการสำรวจ
- 5) ผู้กำกับนำอภิปราย สรุป และช่วยเพิ่มเติม ในประเด็น “ลูกเสือควรมีส่วนร่วมในเรื่องทำนองเดียวกันนี้อย่างไร เช่น การละเมิดสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ การละเมิดกฎหมายยอมให้ผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าไปเที่ยวในสถานที่เที่ยวกลางคืน เป็นต้น”

- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม พฤติกรรมการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 19

เพลง

เพลง ใต้ร่มธงไทย

ใต้ร่มธงไทย ร่มเย็นเหมือนดังอยู่ในร่มโพธิ์ร่มไทร ที่มีกิ่งใบแน่นหนา
ชาติไทยใหญ่หลวงแตกกระจาย ถูกแบ่งแยกย้ายไปอยู่หลายสาขา
เชิญพวกพี่น้องมาพร้อมกัน เชิญอยู่ใต้ร่มธงไทย
เลือดเนื้อเผ่าไทยนี้ควรมีสมาณฉันท์ เหมือนน้องพี่เลือดเนื้อเรามีสายเดียวเกี่ยวพัน
ใต้ร่มธงไทยร่มเหมือนดังโพธิ์ไทร ใต้ร่มธงไทยเย็นเหมือนใต้แสงจันทร์

เกม

เกม การแข่งขันโฆษณา

ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ส่งตัวแทนออกมาเลียนแบบโฆษณาจากสื่อ (โทรทัศน์) แล้วหมู่ที่เหลือช่วยกันทายว่าเป็นการโฆษณาอะไร ทำจนครบทุกหมู่

ใบความรู้

เรื่อง สรุป พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ให้ไว้ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นปีที่ 63 ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 **มาตรา 2** พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
  - (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา
  - (3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร
  - (4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก
  - (5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
  - (6) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
  - (7) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป
  - (8) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้
- บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิตผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือ ผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

ใบความรู้

มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ
- (2) การเร่ขาย
- (3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย หน้า 45 เล่ม 125 ตอนที่ 33 ก ราชกิจจานุเบกษา 13 กุมภาพันธ์ 2551
- (4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชคการชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบหรือหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ
- (5) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม
- (6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนส่วนบุคคล
- (3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี
- (4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนส่วนบุคคลหรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องตีมแอลกอฮอล์และได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- (5) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป
- (7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ที่มาของเครื่องหมายลูกเสือโลก

1. ดอกกลีบลีลีสีขาว มี 3 กลีบ ดอกกลีบลีลีเป็นสัญลักษณ์แห่งการทำความดี ส่วน 3 กลีบหมายถึง คำปฏิญาณ 3 ข้อ
2. รูปดาว 5 แฉก 2 ดวง ในกลีบดอกกลีบลีลีด้านซ้ายและขวา รวมกันเป็น 10 แฉก หมายถึง กฎลูกเสือ 10 ข้อ
3. เส้นเชือกสีขาวยาวที่ล้อมรอบดอกกลีบลีลีแสดงถึงโลกใบนี้ เกสียวเชือกหมายถึงสมาชิกลูกเสือทั่วโลก
4. ปลายเชือกทั้งสองมาผูกกันเป็นเงื่อนพิรอด แสดงถึงการจับมือกันแบบลูกเสือ “ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสือทั่วโลก”

เรื่อง ผึ้งขอฟร

พระอิศวรตรัสถามผึ้งที่มักจะนำน้ำผึ้งสด ๆ เต็มรวงมาถวาย อยู่เสมอว่า “เจ้าอยากได้พรใดจงขอมา ข้าจะให้พรแก่เจ้า” ผึ้งคิดอยู่ชั่วขณะจึงทูลตอบว่า “ข้าอยากได้เหล็กในพระเจ้าข้า เมื่อต่อยเหล็กในมีพิษใส่ใคร ผู้นั้นจะต้องตายทันที”

คำขอของผึ้งทำให้พระอิศวรทรงกริ้วที่ผึ้งคิดทำร้ายผู้อื่น แต่พระองค์ก็ทรงจำต้องให้พรตามที่ล้นวาจาไว้ “ได้ ข้าจะให้พรแก่เจ้า แต่คนหรือสัตว์ที่ถูกเจ้าต่อยจะไม่ตายในทันที ส่วนเจ้านั้นเมื่อปล่อยเหล็กในเมื่อใดก็ต้องตายเมื่อนั้น”

คติสอนใจ ผู้ที่คิดให้ร้ายผู้อื่น มักต้องได้รับกรรมด้วย

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ด้านการพัฒนา	ชื่อหน่วยกิจกรรม	แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	หมายเหตุ
ด้านร่างกาย และสิ่งแวดล้อม	หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ	1. หน้าที่ของลูกเสือ ตามวิถีประชาธิปไตย	2	
	หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือ และกิจกรรมกลางแจ้ง	2. การเดินทางสำรวจ	1	
	หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย	3. ลูกเสือไทยกายสมาร์ท	2	
	หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย	4. ภัยสังคม	1	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	5. การใช้เวลาหลังเลิกเรียน	1	ทักษะชีวิต
		6. การประหยัด	1	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไข ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	7. สวนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้	2	
ด้านสติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ	หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา	8. เสี่ยงไม่เสี่ยงรู้อย่างไร	2	ทักษะชีวิต
		หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง	9. สิ่งดี ๆ ของฉัน	1
		10. บัญชีชีวิต	1	ทักษะชีวิต
ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์	11. โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ	2	
		หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	12. ปุ่มชีวิตปราชญ์ชาวบ้าน	2
	หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม	13. คู่ครองในฝัน	1	ทักษะชีวิต
		14. ยกย่องคนดี	1	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร	15. อย่างนี้ต้องปฏิเสธ	2	ทักษะชีวิต
		16. ฉันไม่ชอบถูกล้อ	2	ทักษะชีวิต

ด้านการพัฒนา	ชื่อหน่วยกิจกรรม	แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	หมายเหตุ
ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพ และการสื่อสาร	17. คิดอย่างไรไม่เป็นทุกข์	1	ทักษะชีวิต
ด้านสัมพันธภาพกับ ชุมชน สังคม	หน่วยที่ 13 จิตอาสา/บริการ			
	หน่วยที่ 14 รักและหวงแหนสาธารณ สมบัติของชุมชน/ชาติ	18. เสียหายเพราะอะไร	2	
	หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม	19. ความรุนแรง	2	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 16 การแสดงออกทางศิลปะ	20. การแสดงออกทางศิลปะ	1	
รวม 4 ด้าน	รวม 16 หน่วย	รวม 20 แผนการจัดกิจกรรม	30	

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของ การลูกเสือ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 หน้าที่ของลูกเสือตามวิถีประชาธิปไตย

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือบอกบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2. เนื้อหา

2.1 คุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.2 การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 กระดาษปรีฟ ปากกาเมจิก ฯลฯ

3.3 ใบความรู้ เรื่อง พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คำพ่อสอน พระบรมราโชวาท พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี

3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนาถึงความหมายของคำว่า “พลเมืองดี” ลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยยังไม่ต้องสรุป
- 4) ผู้กำกับ แบ่งเอกสารเท่าจำนวนหมู่ลูกเสือ (ไม่ซ้ำกัน) ให้หมู่ลูกเสือร่วมกันศึกษา และวิเคราะห์ในประเด็น
  - คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยควรเป็นอย่างไร
  - แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยควรทำอย่างไร
- 5) สุ่มให้หมู่ลูกเสือรายงานที่ละประเด็น และให้หมู่อื่น ๆ ช่วยเพิ่มเติมในส่วนของตนเอง ผู้กำกับนำอภิปรายสรุป และช่วยเพิ่มเติมจนครบ โดยมอบหมายให้ลูกเสือทุกหมู่จดบันทึกข้อสรุปที่ได้ เพื่อใช้ปฏิบัติกิจกรรมในคาบต่อไป
- 6) ผู้กำกับมอบหมายให้แต่ละหมู่ ศึกษาข้อสรุปที่ได้ แล้วเขียนบทละครสั้น หมู่ละ 1 เรื่อง ที่เน้นพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงถึงคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยให้เวลาในการแสดง หมู่ละประมาณ 5-8 นาที
- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ ตรวจ สงบนิ่ง แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือแสดงละครสั้นที่ละหุ่ม หลังจบการแสดงนายหมู่ออกมาสรุปข้อคิดในละครสั้น “การกระทำที่เรียกว่าพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย”
- 4) ผู้กำกับและหมู่ลูกเสืออื่น ๆ แสดงความชื่นชมหรือชมเชยให้กำลังใจ
- 5) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็น “ลูกเสือประชาธิปไตย”
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิกแถว)

5. การประเมินผล

ลูกเสือมีพฤติกรรมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานในหมู่ลูกเสือ กองลูกเสือ เช่น ความร่วมมือ การรับฟังความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็น การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นต้น

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 1

Iwaw คำขวัญลูกเสือ

เกียรติคุณลูกเสือ เราจะเทิดเทิดดวงฤทัยเรานั้น
เรามั่นใจในคำขวัญ “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” ไว้จนตาย เรานั้น
ประพฤติตนสมกับที่เราเป็นลูกผู้ชาย ไว้ลาย ไล้ลาย ลูกเสือไทย
กล้าหาญการช่วยเหลือนาๆ เมตตาโดยมิเลื่อกว่าใคร
เป็นมิตรที่ดีของคนทั่วไป ร่วมจิต ร่วมใจ สามัคคีมีวัฒนธรรม

Iwaw ลูกเสือของชาติ

ชาติต้องการชายฉกรรจ์ จรรโลงชาติ เอกราชคงอยู่ศัตรูขาม	รักษาความเก่งกล้าสามัคคี
เกิดเป็นไทยฟันฝ่าพยายาม	ต้องรอบรู้ทุกอย่างทางไส่หนี
เหล่าลูกเสือเชื้อไทยใจนั้กสู้	เพื่อศักดิ์ศรีลูกเสือเชื้อชาติไทย
มีความสัตย์สุจริตมิตรไมตรี	

ใบความรู้

ชุดที่ 1 พระราชดำรัส

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานคุณธรรม 4 ประการ แก่ข้าราชการและประชาชน ในคราวสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ความว่า

“ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเอง รู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเอง เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดีนั้น
ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“...การฝึกฝนและปลูกฝังความรู้จักเหตุผล ความรู้จักผิดชอบชั่วดี เป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยกว่าการใช้วิชาการ เพราะการรู้จักพิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผล ให้รู้จักจำแนกสิ่งผิดชอบชั่วดีได้โดยกระจ่างย่อมทำให้มองบุคคล มองสิ่งต่างๆ ได้ลึกลงไปจนเห็นความจริง...”

(พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2516)

คำพ่อสอน

“...ความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติ บริหารงานใหญ่ๆ เช่น งานของแผ่นดิน และความสามัคคีนี้จะเกิดมีขึ้นมั่นคงได้ ก็ด้วยบุคคลในหมู่คณะมีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผูกพันจิตใจของกันและกันไว้ คุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนั้น

ประการหนึ่ง ได้แก่ การให้ คือให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน ให้อภัยไม่ถือโทษกัน ให้คำแนะนำ ตักเตือนที่ดีต่อกัน

ประการที่สอง ได้แก่ การมีวาจาดี คือพูดแต่คำสัจคำจริงต่อกัน พูดให้กำลังใจกัน พูดแนะนำประโยชน์กัน และพูดให้รักใคร่ปรองดองกัน

ประการที่สาม ได้แก่ การทำประโยชน์ให้แก่กัน คือประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์เกื้อกูล ทั้งแก่กันและกัน และแก่หมู่คณะโดยส่วนรวม

ประการที่สี่ ได้แก่ การวางตนได้สม่าเสมอ อย่างเหมาะสม คือ ไม่ทำตัวดีเด่นเกินกว่าผู้อื่นและไม่ด้อยให้ต่ำทรามไปจากหมู่คณะ

หมู่ใดมีคุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวกันไว้ดังกล่าว หมู่คณะนั้นย่อมจะมีความเจริญมั่นคงขึ้นด้วยสามัคคีธรรม...”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่สามัคคีสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ในการเปิดประชุม ประจำปี พ.ศ.2525 ระหว่างวันที่ 10-11 เมษายน 2525)

ใบความรู้

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“...บ้านเมืองไทยของเราดำรงมั่นคงมาช้านาน เพราะคนไทยมีความพร้อมเพรียงกันเข้มแข็ง ถึงจะมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นบ้างตามกาลตามสมัย ก็เป็นไปตามความปรารถนาของพวกเราเอาที่ จะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า การทำนุบำรุงบ้านเมืองนั้น เป็นงานส่วนรวมของคนทั้งชาติ จึงเป็น ธรรมดาอยู่เองที่จะต้องมีความขัดแย้งเกิดขึ้นบ้าง จะให้ทุกคนทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ตลอดทุก ๆ เรื่องไปย่อมเป็นการผิดวิสัย เพราะฉะนั้นแต่ละฝ่ายแต่ละคนจึงควรคำนึงถึงจุดประสงค์ ร่วมกัน คือ ความเจริญไพบูลย์ของชาติเป็นข้อใหญ่ ทุกฝ่ายชอบที่จะทำใจให้เที่ยงตรงเป็นกลาง ทำความคิดความเห็นให้กระจ่างแจ่มใส ทำความเข้าใจอันดีในกันและกันให้เกิดขึ้น แล้วนำความคิด ความเห็นของกันและกันนั้น มาพิจารณาเทียบเคียงกันโดยหลักวิชาเหตุผล ความชอบธรรม และความ เมตตาสามัคคี ให้เห็นแจ้งจริง ทุกฝ่ายจะสามารถปรับเปลี่ยนความคิด และวิธีปฏิบัติให้สอดคล้อง เข้ารูปเข้ารอยกันได้ทุกเรื่อง...”

(พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2535 เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2534)

ชุดที่ 2 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ความหมายของ พลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า

พลเมือง หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศ ประชาชน และ

วิถี หมายถึง สาย แนว ทาง ถนน

ประชาธิปไตย เป็นคำที่ประกอบด้วยประชา + อธิปไตย เมื่อ “อธิปไตย” แปลว่า “เป็นใหญ่” ประชาธิปไตยจึงหมายถึง การที่ประชาชนผู้เป็นใหญ่มีอำนาจการตัดสินใจในสังคมชุมชนที่ตนอาศัย ผูกพันอยู่

“พลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย” จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่ดี คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่น ในหลักศีลธรรมและคุณธรรม มีหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต คือ มีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ ของชุมชน มีความรับผิดชอบในชุมชน ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและ ประเทศที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1) ด้านสังคม ได้แก่

(1) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

(2) การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า

ใบความรู้

- (3) การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
- (4) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละพร้อมช่วยเหลือผู้อื่น
- (5) การเคารพกฎหมายและกติกาท่าง ๆ
- (6) การมีจิตสาธารณะ คือ การรักษาสาธารณสมบัติและการอาสาทำงานเพื่อประโยชน์ของ

ส่วนรวม

2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- (1) การประหยัดและอดออมในครอบครัว
- (2) การซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ
- (3) การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า
- (4) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- (5) การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยและ

สังคมโลก

- (6) การเป็นผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้บริโภคที่มีความพอเพียง
- (7) อุตสาหกรรมที่เพียรทำงานด้วยความรับผิดชอบและอย่างเต็มกำลังความสามารถและ

สติปัญญา

3) ด้านการเมือง ได้แก่

- (1) การเข้ามีส่วนร่วมรับผิดชอบชุมชนสังคม
- (2) การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายที่มีอยู่ในชุมชนสังคม
- (3) การมีความอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและมุ่งแสวงหาการแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี
- (4) ความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
- (5) การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม กล้าเสนอตนเองเข้าร่วมกิจกรรมการเมือง

จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ จริยธรรม ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี เป็นไปตามหลักคารวธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) ความสามัคคี หมายถึง การยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันโดยเคารพกติกาที่ตกลงกัน
- 2) ความกล้าทางจริยธรรม หมายถึง ความกล้าหาญที่จะกระทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง เป็นธรรม
- 3) ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับผลของการกระทำที่ตนเองเป็นผู้ก่อขึ้นไม่ว่าผลของการกระทำนั้นเป็นผลที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม
- 4) การเสียสละ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคมโดยรวม
- 5) การตรงต่อเวลา หมายถึง การรักษาเวลาที่ตกลงกันได้

ใบความรู้

การส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

เมื่อบุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยแล้ว ควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลอื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยด้วย โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. ปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยยึดมั่นและใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมของศาสนาและหลักการของประชาธิปไตย ในวิถีการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรอบข้าง
2. เผยแพร่ อบรม หรือสั่งสอนโน้มน้าวบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้านคนในสังคมให้ใช้หลักประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน
3. สนับสนุนชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการบอกกล่าวหรือช่วยประชาสัมพันธ์ โดยวิธีต่าง ๆ เช่น เขียนบทความเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน เป็นต้น
4. ชักชวนหรือสนับสนุนคนดีมีความสามารถในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน
5. เป็นหูเป็นตาให้รัฐหรือหน่วยงานของรัฐในการสนับสนุนคนดี และป้องกันดูแลมิให้คนไม่ดีทำผิดกฎหมายบ้านเมือง

การสนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ควรเป็นจิตสำนึกที่บุคคลพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ราชสีห์กับหมาป่า

หมาป่าตัวหนึ่งออกล่าลูกแกะมาได้ และกำลังพยายามที่จะนำซากลูกแกะผู้น่าสงสารนั้นกลับไปทิ้ง แต่โชคร้ายที่มันไปพบกับราชสีห์หอดโซ่เข้าตัวหนึ่ง ราชสีห์ตรงเข้ามาแย่งลูกแกะนั้นทันที ซึ่งสร้างความขุ่นเคืองให้กับหมาป่ามากมันตะโกนบอกราชสีห์ว่า “ท่านไม่นึกละอายใจบ้างหรืออย่างไร ที่ทำตัวเป็นเหมือนโจรร้าย แย่งอาหารของข้าแบบนี้”

ราชสีห์ได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะว่า แล้วตอบกลับไปว่า “ตัวข้านะรี ที่เจ้าประณามว่าเป็นไอ้โจรร้าย ฮะ...ฮะ...แล้วสิ่งที่เจ้ากระทำมานั้นเล่าเรียกว่าความสุจริตหรือกริ ข้าไม่เชื่อหรือกว่า คนเลี้ยงแกะจะคิดว่าเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์ ทั้ง ๆ ที่เจ้าขโมยเอาลูกแกะของเขาไปแบบนี้!”

คติสอนใจ คนที่ทุจริต ยากจะหาความยุติธรรมจากผู้อื่นได้

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง นกกา

รู้กันทั่วไปว่า นกกาเป็นนกที่ขี้โมย โดยเฉพาะอาหารแล้ว นกกาขโมยได้เก่งนัก กาจึงเป็นนกที่หน้าด้านที่สุด นอกจากนี้แล้วกา ยังเป็นนกที่ขี้อริษยาตาร้อน เห็นนกตัวอื่นสวยกว่าตน กาก็เกิดความไม่พอใจโดยเฉพาะนกยูงด้วยแล้ว กาไม่ชอบหน้าเอาเลย

วันหนึ่ง กาลงสำรวจตรวจดูชนของตัวเองแล้ว รู้สึกไม่พอใจในความดำสนิทมืดหม่อมองไม่เห็นความสวยงามส่วนไหนๆ เลย จึงไปเที่ยวหาชนนกยูงมาแซมชนของตน เสร็จแล้วก็เที่ยวโฆษณาว่าตัวเองเป็นนกที่สวยงามกว่านกใด ๆ ในโลก จนเป็นที่เกลียดชังของนกทั่วไป เพราะนกทั้งหลายเห็นแล้ว ก็รู้ว่ามิใช่ชนของกาจริงๆ เป็นชนของนกยูง จึงต่างพากันมารุมจิกชนที่แซมออกหมด แต่เพราะความหมั่นไส้มากจึงช่วยกันจิกชนดำของกาออกด้วย กาก็เหลือแต่ตัวล่อนจ้อนน่าอัปอาย ขายหน้าจริงๆ

คติสอนใจ จงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่จกฉวยของผู้อื่น

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 การเดินทางสำรวจ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือสามารถวางแผนการเดินทางสำรวจอย่างเป็นขั้นตอน
- 1.2 ลูกเสือสามารถวางแผนการเขียนรายงาน การเดินทางสำรวจได้

2. เนื้อหา

- 2.1 ขั้นตอนการวางแผนเดินทางสำรวจ
- 2.2 รูปแบบวิธีการเขียนรายงานหลังการเดินทางสำรวจ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 แผนที่ แสดงเส้นทางการเดินทางสำรวจ
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง การเดินทางสำรวจ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (เข้าแถว ชักธง สวดมนต์ ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 หมู่ลูกเสือร่วมกันกำหนดสถานที่ ที่ต้องการออกเดินทางสำรวจ โดยอาศัยข้อมูลและแผนที่
- 4.4 หมู่ลูกเสือวางแผนการเดินทางสำรวจ ตามขั้นตอนการวางแผนเดินทางสำรวจ และกำหนดรูปแบบวิธีการเขียนรายงาน หลังการเดินทางสำรวจ
- 4.5 หมู่ลูกเสือนำเสนอแผนการเดินทางสำรวจของหมู่ตัวเอง หมู่ลูกเสืออื่นร่วมอภิปรายถึงความเป็นไปได้จริง โดยผู้กำกับให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนครบทุกหมู่ หมู่ลูกเสือปรับปรุงแผนของตนเองตามความเหมาะสม
- 4.6 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 4.7 พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

ลูกเสือสามารถวางแผนการเดินทางและสามารถเขียนรายงานการสำรวจได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 2

เพลง

เพลง เดินทางสำรวจ

มา มา เกิดพวกเรา	จับมือกันก้าวเดินไป
บ้านเราแสนสุขใจ	ธรรมชาติมากมายวัดวาก็มี
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	แหล่งท่องเที่ยวทำเราสุขี
สำรวจให้ดี	ชุมชนเรานี้มีอะไร

ใบความรู้

เรื่อง การเดินทางสำรวจ

การเดินทางสำรวจ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย เพื่อศึกษาสถานที่เหล่านั้น และเป็นการฝึกร่างกายให้แข็งแรงอดทน รวมทั้งฝึกการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วย

การเดินทางสำรวจในระดับลูกเสือชั้นพิเศษนี้ การกำหนดสถานที่ ระยะทาง และลักษณะการเดินทาง เช่น ทางเท้า ทางจักรยานหรือทางเรือ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการฝึก แต่ข้อสำคัญ ลูกเสือต้องทำรายงานการเดินทางโดยตลอดอย่างละเอียด พร้อมทั้งบันทึกสิ่งที่พบเห็นไว้ด้วย เช่น สถานที่สำคัญ อาชีพของประชาชน ภูมิประเทศทั้ง 2 ข้างทาง เหตุการณ์ต่างๆ การเจ็บป่วยของเพื่อนร่วมทาง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การหยุดพักระหว่างปฏิบัติกิจกรรมในขณะเดินทางและขณะพักผ่อน ฯลฯ นอกจากนี้ระหว่างการเดินทางสำรวจแต่ละครั้ง ลูกเสือควรร่างภาพการเดินทางไว้ตลอดเส้นทางที่สำรวจด้วย และควรมีสมาคมบันทึกในการเดินทางสำรวจครั้งละเล่ม เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในการสอบวิชาการเดินทางสำรวจต่อไป

ข้อแนะนำในการเดินทางสำรวจ

1. ไม่ควรไปและกลับในวันเดียวกัน ควรพักแรมอย่างน้อย 1 คืน
2. ควรเลือกเส้นทางที่ผ่านภูมิประเทศที่แปลก ๆ ได้รับความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นเพื่อให้ลูกเสือได้ใช้การสังเกต และจดจำลักษณะภูมิประเทศที่ผ่านไปไว้
3. ถ้าไม่จำเป็นควรหลีกเลี่ยงการสำรวจด้วยการเดินไปตามถนน ในเมือง หรือเดินสำรวจในตัวชุมชน อย่างน้อยควรมีภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาทุ่งนา หรือมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมาะสม
4. ในการทำรายงานการเดินทางของลูกเสือนั้น ควรกล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศทั้ง 2 ข้างทาง อาชีพของประชาชนในบริเวณที่ตั้งค่ายพักแรม สภาพถนนหนทาง ต้นไม้ และสัตว์ที่พบเห็น รวมทั้งควรบันทึกภารกิจที่ทำในแต่ละวันลงในสมุดบันทึก และทำแผนที่สังเขปประกอบ
5. ควรจัดกิจกรรมการเดินทางสำรวจและพักแรมอย่างน้อย 1 หรือ 2 ครั้ง สำหรับพักแรมใหญ่ ส่วนการสอบต้องเป็นไปตามกำหนด

ใบความรู้

ประโยชน์ของการเดินทางสำรวจ

1. เป็นการฝึกความอดทน ความรอบคอบ และความไม่ประมาทของลูกเสือ
2. ทำให้ลูกเสือรู้จักเตรียมการและสิ่งจำเป็นในการเดินทางสำรวจ
3. ทำให้ลูกเสือเป็นคนช่างสังเกต
4. ทำให้ลูกเสือเกิดความระมัดระวังตัวต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่ประมาท
5. ทำให้ลูกเสือเกิดความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในกิจการส่วนรวม
6. ทำให้ลูกเสือได้ฝึกใช้ชีวิตอย่างชาวบ้าน
7. ทำให้ลูกเสือรู้จักช่วยเหลือตนเอง เช่น รู้จักประกอบอาหาร ทำที่พัก เป็นต้น
8. ทำให้ลูกเสือรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ช่วยดูแลทรัพย์สินผู้อื่น ช่วยระวังภัยด้วยการเข้าเวรยาม ช่วยเหลือเพื่อนฝูงเมื่อเกิดการเจ็บป่วย เป็นต้น

การทำแบบรายงานการสำรวจ

- ลูกเสือควรจะมีการบันทึกสิ่งต่าง ๆ ลงในสมุดบันทึกเหมือนกัน ด้วยการกระทำดังนี้คือ
1. แบบฟอร์มรายงานจะต้องบอกให้ทราบถึง วัน เดือน ปี ที่กำลังกระทำกิจกรรมเดินทางสำรวจ
  2. เวลา แสดงรายละเอียดว่า เวลาเท่าไรของวันนั้น ๆ ใช้บอกเวลาแบบ 24 ชั่วโมง
  3. รายงานอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่สำคัญ ๆ
  4. บอกระยะทางเป็นกิโลเมตร บอกตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ หรือจะบอกระยะห่างจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งก็ได้
  5. ต้องมีแผนที่สังเขป ทำอย่างประณีตและสะอาดเรียบร้อย ซึ่งลูกเสือจะต้องเขียนสัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เช่น ถนน ทางรถไฟ แม่น้ำ สะพาน เป็นต้น

แบบแสดงรายงานการเดินทางสำรวจ

วัน เดือน ปี	เวลา	รายการ	ระยะทาง

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ตะปู

เด็กชายคนหนึ่ง เป็นคนเจ้าอารมณ์ โมโหง่าย พ่อของเขาจึงให้ตะปูกับเขา 1 ถุง และบอกกับเขาว่า “ทุกครั้งที่คุณรู้สึกโมโห หรือโกรธใครสักคน เจ้าจงตอกตะปู 1 ตัวที่รั้วหลังบ้าน”

วันแรก เด็กน้อยได้ตอกตะปูที่รั้วหลังบ้านถึง 37 ตัว วันที่สองลดลงเหลือ 30 ตัว และในแต่ละวันที่ผ่านไป ก็ลดจำนวนน้อยลง น้อยลงเรื่อยๆ เพราะเขารู้สึกว่าการควบคุมอารมณ์ตนเองให้สงบ มันง่ายกว่าการตอกตะปูตั้งเยอะ

หลังจากนั้นไม่นานเด็กชายจึงบอกกับพ่อของเขาว่า “พ่อครับ เดี่ยวนี้ผมสามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้แล้ว ไม่ใช้โมโหเหมือนก่อน” พ่อจึงยิ้มและพูดว่า “ถ้าเช่นนั้นเจ้าต้องพิสูจน์ให้พ่อดู โดยทุกครั้งที่เจ้าสามารถควบคุมอารมณ์ใช้โมโหของเจ้าได้ ให้ไปถอนตะปูออกจากรั้วหลังบ้าน 1 ตัว”

วันแล้ววันเล่า เด็กชายค่อยๆ ถอนตะปูออก ทีละตัว ทีละตัว จนในที่สุดตะปูได้ถูกถอนออก ไปจนหมด เด็กชายดีใจมากรีบวิ่งไปบอกพ่อว่า “พ่อ...ผมทำได้แล้ว ในที่สุดผมก็ทำสำเร็จ !!”

พ่อไม่ได้พูดอะไร แต่จูงมือลูกชายออกไปที่รั้วหลังบ้าน ชี้ให้ดูรั้วบ้าน และบอกกับลูกว่า

“เจ้าทำได้ดีมาก ลูกพ่อ แต่ลองมองดูที่รั้ว เจ้าเห็นหรือไม่ว่า รั้วนั้นมันไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป จงจำไว้ว่าเมื่อใดที่เจ้าไม่ควบคุมตนเอง ปลดปล่อยให้อารมณ์ควบคุมเจ้า ความเสียหายที่เกิดจะไม่สามารถแก้ไขให้ดีเหมือนเดิมได้ เหมือนกับการเอามัดไปแทงใครสักคน การ “ขอโทษ” สักทีหน ก็ไม่อาจลบความเจ็บปวด และรอยแผลที่เกิดขึ้นกับคนนั้นได้”

คติสอนใจ จงระมัดระวังทุกคำพูดและการกระทำ ไม่ให้สร้างรอยร้าวในความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะถึงแม้เขาจะยกโทษให้แล้วก็ตาม แต่รอยร้าวที่เกิดขึ้นนั้นคงไม่อาจลืมหืมกันได้ง่าย ๆ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 ลูกเสือไทยกายสมารัก

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือตระหนักถึงสถานการณ์สุขภาพของตนเองในเรื่องความอ้วน โดยใช้ดัชนีมวลกายเป็นตัวชี้วัด และมีแนวทางในการดูแลตนเอง

2. เนื้อหา

ความตระหนักถึงสถานการณ์สุขภาพของตนเองในเรื่องความอ้วน และการปฏิบัติตนให้มีดัชนีมวลกายตามเกณฑ์สุขภาพ จะช่วยให้มีสุขภาพดีแข็งแรง

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 เกม

3.2 ใบความรู้ 1) เรื่อง อยากรู้เรียกว่าอ้วน, 2) เรื่อง พลังงานที่ได้จากอาหาร และพลังงานที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำสนทนาด้วยคำถาม “ลูกเสือคิดว่าตนเองอ้วนหรือไม่ เพราะอะไร” สุ่มให้ลูกเสือตอบ 2-3 คนแล้วนำเข้าสู่กิจกรรม
- 4) ลูกเสือชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง คำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย โดยศึกษาจากใบความรู้ เรื่อง อยากรู้เรียกว่าอ้วน
- 5) หม่ลูกเสือนั่งล้อมวง สมาชิกแต่ละคนผลัดกันพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็น
  - ค่าดัชนีมวลกายที่ได้ของตนเองตรงกับที่คิดไว้ตอนแรกหรือไม่ เพราะอะไร
  - ทบทวนการปฏิบัติตนว่ามีปัจจัยอะไรที่ทำให้ค่าดัชนีมวลกายออกมาเช่นนี้ (ต่ำกว่าเกณฑ์ อยู่ในเกณฑ์ สูงกว่าเกณฑ์)
  - ตั้งใจจะปรับพฤติกรรม หรือ ปฏิบัติตน อย่างไรบ้าง
- 6) รวมกอง ผู้กำกับเพิ่มเติมเรื่องการรับประทานอาหาร และการออกกำลังกาย เพื่อควบคุมดัชนีมวลกายให้อยู่ในค่าปกติ และนัดแนะการติดตามผลการปฏิบัติตน ในอีก 3 เดือน
- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2 (3 เดือน หลังกิจกรรมครั้งที่ 1)

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง คำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย เทียบกับเกณฑ์ และค่าเดิมในครั้งก่อน

- 4) หมู่ลูกเสื่อนั่งล้อมวง ให้สมาชิกแต่ละคนผลัดกันพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็น
  - ค่าดัชนีมวลกายเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่
  - ทบทวนการปฏิบัติตนแล้วมีปัจจัยอะไรที่ทำให้ค่าดัชนีมวลกายออกมาเช่นนี้ (เป็นหรือไม่เป็น ตามที่คาดไว้)
  - การปรับพฤติกรรม หรือ ปฏิบัติตน ใน 3 เดือนที่ผ่านมา มีผลต่อสุขภาพอย่างไรบ้าง
- 5) รวมกอง ผู้กำกับนำอภิปราย และสรุปในประเด็น “ได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม และจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร”
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือนี้อาจมีพฤติกรรมการใฝ่รู้ใฝ่ใจปฏิบัติตามคำสั่งผู้กำกับ รับฟังความคิดเห็น เสนอความคิดเห็น การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
- 5.2 ลูกเสือประเมินสุขภาพตัวเองโดยใช้ดัชนีมวลกายเป็นตัวชี้วัด และปรับปรุงตนเองเพื่อการพัฒนาสุขภาพให้ได้มาตรฐานสภาวะโภชนาการ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 3

เกม

เกม แข่งขันยืนกระโดดไกล

ผู้กำกับให้ลูกเสือแต่ละหมู่แข่งขันยืนกระโดดไกล โดยให้ลูกเสือแต่ละหมู่ยืนอยู่ที่เส้นเริ่มต้น เมื่อได้สัญญาณจากผู้กำกับ ให้ลูกเสือทุกคนในหมู่กระโดดไปข้างหน้าให้ได้ระยะไกลที่สุด และเมื่อทำถึงพื้นให้ยืนอยู่กับที่ ผู้กำกับมอบหมายให้ลูกเสือหนึ่งนายวัดระยะกระโดดของลูกเสือแต่ละหมู่ แล้วรวมระยะกระโดดของหมู่ ว่าได้ระยะเท่าใด หมู่ใดได้ระยะมากที่สุด เป็นหมู่ชนะ

เกม แข่งขันม้าโรมัน

ผู้กำกับให้หมู่ลูกเสือเลือกสมาชิกที่ตัวใหญ่แข็งแรง 3 คน ยืนเรียงกันคนกลางเป็นม้า อีกสองคนยืนด้านข้างเป็นรถ คนกลางใช้มือสองข้างโอบเอวของคนด้านข้างทั้งสองไว้ สองคนด้านข้างประสานมือตนเองไว้ข้างหลัง และเลือกสมาชิกตัวเล็กสุดเป็นคนบังคับ โดยขึ้นไปยืนบนมือที่ประสานกันไว้ของคนที่ยืนทั้งสองข้าง ใช้มือเกาะบ่าคนกลางไว้ให้แน่น

เมื่อได้ยินสัญญาณให้ทั้ง 3 คน ออกวิ่งพร้อมกันจากจุดเริ่มต้น ไปให้ถึงเส้นชัย หมู่ใดไปถึงก่อนเป็นผู้ชนะ

ใบความรู้

เรื่อง อย่างไรก็ตาม

ความอ้วน คือภาวะที่ร่างกายมีน้ำหนักเกินปกติ และมีการสะสมไขมันมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคอ้วน

วิธีที่นิยมใช้ คือการคำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย โดยมีสูตรดังนี้

ดัชนีมวลกาย = น้ำหนักตัวเป็นกิโลกรัม หารด้วย (ส่วนสูงเป็นเมตร ยกกำลังสอง) การแปลผล

< 20	นน. น้อยกว่าปกติ
20 – 24.9	นน. ปกติ
25 – 29.9	นน. มากกว่าปกติ
30 – 39.9	โรคอ้วน
> 40	โรคอ้วนขั้นรุนแรง

ตัวอย่าง นายหมู หนัก 60 กิโลกรัม สูง 1 เมตร 50 เซนติเมตร

$$\text{ดัชนีมวลกาย} = \frac{60}{(1.5)^2} = 26.66 \text{ กิโลกรัมต่อตารางเมตร}$$

แสดงว่านายหมูเริ่มมีน้ำหนักมากกว่าปกติแล้ว

ค่าที่น้อยกว่า 20 กิโลกรัมต่อตารางเมตร ถือว่าผอมไป ควรต้องปรับปรุงภาวะโภชนาการให้สมดุล และเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย เพราะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่อยู่ในวัยที่ร่างกายกำลังเติบโตและสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การกินอาหารที่สมดุลครบ 5 หมู่ และเพียงพอต่อความต้องการ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อสุขภาพในระยะยาว

ความอ้วนเป็นปัญหาต่อสุขภาพอย่างไร

- เด็กอ้วนมีโอกาสเป็นโรคเช่นเดียวกับผู้ใหญ่อ้วน เพราะความอ้วนมีผลต่อการทำงานของฮอร์โมนหลายชนิด เช่นอินซูลิน ซึ่งทำให้เกิดโรคเบาหวาน และยังทำให้เสี่ยงต่อโรคอื่นๆ เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง กรดยูริกในเลือดสูง เป็นต้น
- เด็กอ้วนจะเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็วขึ้น แต่หยุดเติบโตเร็วเช่นกัน ในระยะแรกจึงดูว่าโตเร็วกว่าเด็กอื่น แต่ระยะท้ายกลับตัวเตี้ยกว่าเด็กที่ไม่อ้วน นอกจากนี้การรับน้ำหนักที่มากเกินไป มีผลทำให้โครงสร้างของกระดูกและข้อผิดปกติโดยเฉพาะกระดูกขาซึ่งทำหน้าที่รับน้ำหนัก เช่น ปวดข้อสะโพก ปวดเข่า ขาโก่ง ฯลฯ
- ปัญหาทางระบบหายใจ เนื่องจากผนังลำตัวหนาทำให้ปอดขยายตัวได้น้อย และช่องทางเดินหายใจแคบลงจากความอ้วน ทำให้มีอาการหายใจติดขัดในช่วงนอนหลับ กรนเสียงดัง

ใบความรู้

- ผิวหนังของเด็กอ้วนบริเวณรอยพับ เช่น ซอกคอ หลังคอ รักแร้ ใต้ราวนมและข้อพับจะมีสีคล้ำ ซึ่งลักษณะที่ผิวหนังนี้จะดีขึ้นเมื่อมีการลดน้ำหนักลง
- ปัญหาจิตใจ เด็กอ้วนมักขาดความมั่นใจ ในรูปร่างและบุคลิกภาพของตนเอง ถูกเพื่อนล้อ อายจนไม่กล้าไปไหน และอาจเกิดปัญหาการเข้ากับเพื่อนตามมา

เริ่มอ้วนแล้วจะทำอย่างไร

1. กินอาหารให้ครบ 5 หมู่ และครบ 3 มื้อ โดยมีสูตรว่า ผักครึ่งหนึ่งและอย่างอื่นครึ่งหนึ่ง ไม่ควรอดอาหาร เพราะเมื่อเกิดความหิวจะทำให้กินมากขึ้น ลดอาหารประเภท แป้ง น้ำตาล และไขมัน ที่สำคัญคือกินอาหารเป็นเวลา ไม่กินจุบจิบ งดเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลผสมอยู่ ควรดื่มน้ำสะอาดแทน ปริมาณอาหารที่กินต่อวันเมื่อคำนวณพลังงานที่ได้ควรอยู่ระหว่าง 1,200-1,500 แคลอรี ไม่ควรเกินกว่านี้ โดยสามารถคำนวณปริมาณพลังงานที่ได้จากอาหาร จากตารางพลังงานจากอาหาร

2. ออกกำลังกายให้สม่ำเสมอ เช่น เดิน วิ่ง ซี่จักรยาน กระโดดเชือก ว่ายน้ำ เป็นต้น เพื่อเผาผลาญพลังงานและดึงไขมันที่สะสมอยู่ในร่างกายออก โดยสามารถคำนวณพลังงานที่ใช้ไปได้ จากตารางพลังงานที่ใช้ในการออกกำลังกาย ซึ่งทางการแพทย์ คำว่า แคลอรี มักใช้ในความหมายถึง “กิโลแคลอรี”

ผู้ออกกำลังกายควรมีหลักปฏิบัติเพื่อความเหมาะสมพอดี คือ

- ความหนักของการออกกำลังกาย ผู้ออกกำลังกายมีความจำเป็นจะต้องทราบว่า ควรออกกำลังกายเท่าใด จึงจะไม่เป็นอันตราย ต่อร่างกายและได้ผลดีที่สุด โดยปกติเราจะใช้อัตราการเต้นของหัวใจเป็นตัววัดความหนักของงาน ถ้าเป็นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ อัตราการเต้นของหัวใจของผู้ออกกำลังกายควรอยู่ในอัตรา 70-80 % ของอัตราการเต้นของหัวใจสูงสุด โดยอัตราการเต้นของหัวใจสูงสุด มีสูตรในการคำนวณดังต่อไปนี้ $\text{ชีพจรสูงสุด} = (220 - \text{อายุปี}) \times (0.7 - 0.8)$ ตัวอย่าง “ตาย อายุ 30 ปี อัตราการเต้นของหัวใจสูงสุดในการออกกำลังกาย คือ 133-152 ครั้ง / นาที”

- ความนานของการออกกำลังกาย ในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพแต่ละครั้ง โดยทั่วๆ ไป ควรใช้เวลาอย่างน้อย 20-30 นาที โดยให้อัตราการเต้นของหัวใจคงที่ (ตามการคำนวณ) ไปตลอดเวลานั้น

- ความบ่อยของการออกกำลังกาย ความเหมาะสมในการออกกำลังกายในหนึ่งสัปดาห์นั้น ควรออกกำลังกายไม่น้อยกว่า 3 วัน และไม่เกิน 6 วัน และควรมีวันพักผ่อนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 1 วัน

3. สร้างแรงจูงใจ เช่น ชื่นชมและให้กำลังใจตนเองทุกวัน ที่ปฏิบัติตนได้ตามที่ตั้งใจไว้ หาเพื่อนออกกำลังกายร่วมกัน แลกเปลี่ยนพูดคุย สบายๆ หล่อๆ ที่เคยใส่ได้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความพยายามมากขึ้น

เรื่อง พลังงานที่ได้จากอาหาร และพลังงานที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ

พลังงานที่ได้จากอาหาร

อาหาร	แคลอรี	อาหาร	แคลอรี
ส้ม 1 ผล	40	ข้าวต้มมัด 1 คู่	320
ต้มยำกุ้ง	50	ถั่วดำต้มน้ำตาล 1 ถ้วย	340
ผัดผักบุ้งจีน ครั้งถ้วย	75	ข้าวสวย 1 จาน	350
แกงจืดผักกาดขาว 1 ถ้วย	110	แกงกระหรี่ไก่ 1 ถ้วย	365
ส้มตำ 1 จาน	120	ก๊วยจั๊บน้ำร้อน 1 ชาม	400
ไข่ลวกเขย 1 ฟอง	160	ผัดซีอิ๊วใส่ไข่	440
นมจืด 1 กล่อง	160	ข้าวขาหมู	450
กล้วยไข่เชื่อม 2 ลูก	180	ข้าวหมูแดง	500
ข้าวสวย 1 ถ้วย	230	ข้าวมันไก่	600
ข้าวต้มทรงเครื่อง 1 ถ้วย	230	หอยทอดใส่ไข่	650
ลอดช่องน้ำกระทิ 1 ถ้วย	290	ผัดไทย 1 จาน	800

พลังงานที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ

กิจกรรมในเวลา 1 ชั่วโมง	แคลอรีที่ใช้	กิจกรรมในเวลา 1 ชั่วโมง	แคลอรีที่ใช้
นอนหลับ	75	วอลเลย์บอล, เล่นเพื่อสนุก	350
ลงนอน (ไม่หลับ)	85	ขี่จักรยานด้วยความเร็ว 14.4 กม./ชม.	415
นั่งดูโทรทัศน์	107	เทนนิส, เล่นเพื่อสนุก	450
นั่งทำงานใช้สมอง	110	เลื่อยไม้	515
เย็บผ้า	115	ว่ายน้ำด้วยความเร็ว 2.00 กม./ชม.	600
รีดผ้า	150	วอลเลย์บอล, แข่งขัน	600
เดินบนทางราบด้วยความเร็ว 3.2 กม./ชม.	180	เทนนิส, แข่งขัน	600

ใบความรู้

กิจกรรมในเวลา 1 ชั่วโมง	แคลอรีที่ใช้	กิจกรรมในเวลา 1 ชั่วโมง	แคลอรีที่ใช้
เดินลงบันได	214	เดินขึ้นบันไดด้วยความเร็ว 3.2 กม./ชม.	640
ซักผ้าด้วยมือ	240	วิ่งบนทางราบด้วยความเร็ว 8.8 กม./ชม.	660
ขี่จักรยานด้วยความเร็ว 8.8 กม./ชม.	240	ขี่จักรยานด้วยความเร็ว 20.0 กม./ชม.	660
ทำสวน	250	กรรเชียงเรือด้วยความเร็ว 5.6 กม./ชม.	660
เดินบนทางราบด้วยความเร็ว 4.8 กม./ชม.	260	ว่ายน้ำด้วยความเร็ว 2.56 กม./ชม.	700
เดินบนทางราบด้วยความเร็ว 5.6 กม./ชม.	300	วิ่งบนทางราบด้วยความเร็ว 12.8 กม./ชม.	825
ว่ายน้ำด้วยความเร็ว 1.12 กม./ชม.	300	ว่ายน้ำด้วยความเร็ว 3.00 กม./ชม.	850
กรรเชียงเรือด้วยความเร็ว 4.0 กม./ชม.	300	กรรเชียงเรือด้วยความเร็ว 17.6 กม./ชม.	970
เดินบนทางราบด้วยความเร็ว 6.4 กม./ชม.	350	วิ่งบนทางราบด้วยความเร็ว 18.2 กม./ชม.	1,390

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง นายพลกับเด็ก

ครั้งหนึ่งมีนายพลทหารม้าต้องการที่จะข้ามแม่น้ำ เขาไม่แน่ใจว่าแม่น้ำนั้นลึกขนาดไหนและไม่แน่ใจว่าม้าของเขาจะข้ามจะสามารถข้ามแม่น้ำนี้ไปได้ เขาจึงมองไปรอบๆ เพื่อขอความช่วยเหลือมีเด็กชายตัวเล็ก ๆ คนหนึ่งอยู่ในละแวกนั้น นายพลจึงพูดกับเด็กชายว่า “เจ้าคิดว่าม้าของข้าจะสามารถพาข้าข้ามแม่น้ำไปฝั่งโน้นได้ไหม?” เด็กชายมองม้าของนายพลและก็นึกอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพยักหน้าบอกอย่างเชื่อมั่นว่า “ได้”

นายพลจึงกระตุ้นม้าให้ข้ามแม่น้ำไป เมื่อไปถึงกลางแม่น้ำจึงพบว่าแม่น้ำนั้นลึกมากและทั้งตัวเขาและม้ากำลังจะจมน้ำ เขาโกรธเด็กมากจึงตะโกนบอกว่าเด็กจะต้องถูกลงโทษ

เด็กชายตกใจจึงตอบกลับมามีความไร้เดียงสาว่า “ก็ผมเคยเห็นเปิดข้ามแม่น้ำอยู่ทุกวัน ในเมื่อม้ามีขายาวกว่าเปิดตั้งเยอะ ผมจึงคิดว่าต้องข้ามแม่น้ำได้แน่ๆ”

คติสอนใจ ควรขอคำแนะนำจากผู้รู้จริง ในเรื่องนั้น ๆ

เรื่อง ความหมายของ HB และ 2B บนดินสอ

ดินสอดำ ที่ใช้โดยทั่วไปนั้น ไส้ดินสอทำด้วยถ่านกราไฟต์ ผสมกับดินชนิดหนึ่ง ความแข็งหรืออ่อนของไส้ดินสอ ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของดินที่ใช้ผสม ดินสออ่อนมากขนาด 6B จะมีดินผสมอยู่เป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าดินสอขนาด 6H จะมีดินผสมอยู่มากที่สุด ตัว B และ H มาจากคำว่า Black และ Hard ซึ่งบ่งบอกถึงความเข้มของไส้และความแข็งแรงของไส้

ดินสอที่ใช้ในการวาดเขียนมักจะใช้ดินสอที่มีจำนวน B กำกับซึ่งอาจเริ่มตั้งแต่ HB, 2B ไปจนถึง 6B ดินสอที่มีความเข้มน้อยๆ อาจใช้ในการร่างภาพ และใช้ดินสอที่มีจำนวน B มากในการแรเงา แต่โดยปกติผู้วาดจะได้รับการแนะนำให้ใช้ดินสอที่มีจำนวน B มากที่สุดคือ ดำที่สุดเพียงแห่งเดียว ใช้ทั้งร่างภาพและแรเงา เหตุผลคือไม่ต้องสิ้นเปลืองและวุ่นวายอยู่กับการกะความเข้มของดินสอ แต่จะสอนให้ฝึกควบคุมน้ำหนักมือ และกระแสน้ำหนักเข้มให้สัมพันธ์กับน้ำหนักมือโดยใช้ดินสอดำแห่งเดียว

ที่มา 108 ของคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ภัยสังคม

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีแนวทางในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญภัยสังคมในรูปแบบต่างๆ

2. เนื้อหา

ภัยสังคมเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบ และไม่ทันตั้งตัว การได้ฝึกคิดหาทางออกในเวลาปกติจะช่วยให้ลูกเสือได้นำประสบการณ์การแก้ปัญหาไปใช้ได้ เมื่อต้องเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 เกม
- 3.2 บัตรคำ
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับแจกบัตรคำให้ลูกเสือหมู่ละ 1 ใบ ให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อหาคำตอบว่า “หากลูกเสือตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น จะแก้ปัญหาอย่างไร” และนำเสนอในกองลูกเสือในรูปแบบบทบาทสมมติ

- ถูกใจเอาโทรศัพท์มือถือ
- ถูกถ่มองเวลาอาบน้ำ
- ถูกข่มขู่รีดไถเงิน
- ถูกลวนลามทางเพศ

4.4 รวมกอง นำเสนอผลการอภิปรายที่ละหมู่ ในรูปแบบบทบาทสมมติ ผู้กำกับนำอภิปรายให้หมู่อื่นๆ ร่วมแสดงความคิดเห็น

4.5 ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปแนวทางแก้ปัญหาเมื่อเผชิญภัยสังคมในรูปแบบต่างๆ

(1. อย่าเก็บเรื่องเป็นความลับ ต้องแจ้งให้ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่ที่ไว้ใจทราบเพื่อช่วยแก้ปัญหา

2. ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อตนเอง 3. ป้องกันไว้ดีกว่าตามแก้ไข)

4.6 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.7 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ความคิดเห็นในหมู่และในกองลูกเสือ

ภาพผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 4

เกม

เกม แข่งกึ่งถือ

1. จัดลูกเสื่อนั่งเป็นรูปแถวตอนหมู่
2. ลูกเสื่อนั่งอยู่ข้างหลังใช้ขาทั้งสองข้างเกี่ยวเอาคนข้างหน้า (ตลอดทั้งแถว)
3. เมื่อผู้กำกับให้สัญญาณเริ่มให้ทั้งหมดเคลื่อนไปข้างหน้า โดยใช้มือยกตัวไปพร้อมทั้งให้จังหวะดังๆ

กติกา หมู่ใดถึงเส้นชัยก่อนหมู่นั้นชนะ (แถวไม่ขาดจากกัน)

ข้อจำกัด ไม่ควรเล่นบริเวณพื้นดินลื่นๆ มีหิน กรวด ทราย และควรถอดรองเท้า

บัตรคำ

ถูกใจเอาโทรศัพท์มือถือ

ถูกตำมองเวลาอาบน้ำ

ถูกลวนลามทางเพศ

ถูกข่มขู่รีดไถเงิน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง คุณจะเป็น นกอินทรี หรือ ลูกไก่

แม่นกอินทรีตัวหนึ่งมีลูกน้อย 2 ตัว อาศัยอยู่ในรังบนหน้าผาแห่งหนึ่ง มันเฝ้าฟุมฟักลูกทั้งสองอย่างดี อยู่มาวันหนึ่งมีพายุแรงมาก ได้พัดเอาลูกนกอินทรีตัวน้องตกลงไปยังพื้นดินเบื้องล่าง เดชะบุญที่ตรงนั้นมีกองฟางรองรับอยู่

ในบริเวณนี้แม่ไก่อีกกับลูกฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ แม่ไก่ได้ฟุมฟักลูกนกอินทรีเหมือนกับลูก ๆ ของตัวเองจนเติบโตใหญ่ สอนให้เดินแบบไก่ หากินแบบไก่และก็ร้องแบบไก่ จนนกอินทรีผู้น้องเข้าใจว่าตนเองนั้นคือไก่จริงๆ

ส่วนแม่นกอินทรีก็หัดให้ลูกนกผู้พี่บินอยู่บนฟ้า น้องที่อยู่ด้านล่างเห็นพี่บินอยู่จึงวิ่งไปบอกแม่ไกว่า “แม่ๆ คุณกบนนั้นบินสิครับ ช่างสว่างามจริง ๆ ผมอยากบินได้แบบนั้นจัง” แม่ไก่ได้ตอบนกอินทรีผู้น้องว่า “ลูกเอ๋ยเป็นไปไม่ได้หรอก ช่างบนนั้นคือพญานก เป็นนกอินทรีผู้สว่างาม แต่เราเป็นไก่เราทำแบบเขาไม่ได้หรอกลูก” ลูกนกอินทรีผู้น้องก็รับคำและอยู่กับแม่ไก่สืบต่อไป

คติสอนใจ วันนี้เราอาจเป็นลูกนกอินทรีที่อาศัยอยู่กับฝูงไก่ก็ได้ เมื่อเราทำอะไรบางอย่างที่ยิ่งใหญ่อาจมีเสียงทักจากบุคคลรอบข้างว่า “เป็นไปไม่ได้ ทำไม่ได้” แต่ถ้าเราไม่ตัดสินใจลงมือทำ และแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ แล้วจะรู้อย่างไรว่าเราไม่ใช่พญานกอินทรี

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5 การใช้เวลาหลังเลิกเรียน

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถวางแผนและใช้เวลาหลังเลิกเรียนในแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. เนื้อหา

การใช้เวลาอย่างมีค่า

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบกิจกรรม

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธง สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ให้แต่ละคน นั่งคิดทบทวนกิจกรรมของตนเองที่ทำในเวลาหลังเลิกเรียนโดยทบทวนว่า หลังเลิกเรียนมีเวลาทั้งหมดกี่ชั่วโมง ใช้เวลาทำอะไรบ้าง แล้วเขียนลงตารางที่ 1 ในใบกิจกรรม

4.4 ลูกเสือแต่ละคนวิเคราะห์ว่า ยังมีสิ่งใดที่ควรทำแต่ยังไม่ได้ทำ และต้องการเพิ่มเติมเข้าไปอีกบ้าง เขียนลงในตารางที่ 2 ในใบกิจกรรม

4.5 นำกิจกรรมที่ต้องการเพิ่มเติมลงไปมาจัดลงตารางเวลาใหม่ โดยตัดกิจกรรมเดิมออกหรือลดเวลาของกิจกรรมเดิมลงบ้าง เขียนลงในตารางที่ 3 ในใบกิจกรรม

4.6 ลูกเสือแต่ละคนผลัดกันพูดแลกเปลี่ยนผลการทบทวนตารางเวลาเดิม และการจัดตารางเวลาใหม่กับสมาชิกในหมู่

4.7 รวมกอง ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้ และการนำไปใช้

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม รวมทั้งพฤติกรรมการใช้เวลาหลังเลิกเรียนที่เปลี่ยนไป

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 5

เพลง

เพลง เวลานาคี

วันเวลานาคี มีราคาแพงยิ่งกว่าสิ่งใด หากว่าใครไม่เสียดายเวลา
ปล่อยเวลาล่วงเลยไปวันเวลาเรียกคืนมาไม่ได้ เวลาล่วงไป โทษใครกัน (ซ้ำ)

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 1

กิจกรรมที่ทำหลังเลิกเรียน	เวลาที่ใช้
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

ตารางที่ 2

กิจกรรมที่ต้องการทำเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน	เวลาที่ใช้
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 3

ตารางกิจกรรมที่จัดใหม่	เวลาที่ใช้
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง มดกับนกพิราบ

วันหนึ่ง..ในฤดูร้อน มดตัวหนึ่งเดินไต่ไปที่ริมธาร เพื่อจะดื่ม้ำ แต่มันพลาดตกลงไปในน้ำ ไม่สามารถจะตะเกียกตะกายขึ้นมาได้ นกพิราบตัวหนึ่งมองเห็นมดตกอยู่ในอันตรายมันคิดว่า “ฉันต้องช่วยมดนั้น ถ้าฉันจิกเอาใบไม้ที่ทิ้งลงไปในน้ำ มดคงจะไต่ขึ้นบนใบไม้ได้ ใบไม้คงจะเป็นเหมือนเรือเล็กๆ ของเจ้ามดน้อยนั้นได้”

แล้วนกพิราบก็จิกคาบใบไม้หย่อนลงไปในน้ำ มดก็ไต่ขึ้นมาอยู่บนใบไม้นั้นได้ “ขอบใจคุณพิราบ” มดกล่าว “สักวันหนึ่ง ฉันคงจะได้ช่วยคุณบ้าง”

ต่อมาไม่นาน ชายผู้หนึ่งผ่านมาทางนั้นพร้อมด้วยคันธนูและลูกธนู เขามองเห็นนกพิราบเกาะอยู่บนต้นไม้ จึงค่อยๆ ย่องเข้าไปแล้วจ้างธนูขึ้นเพื่อจะยิงนกพิราบตัวนั้น ขณะเดียวกันมดน้อยตัวนั้นก็ผ่านมาถึงที่นั้น มันจึงตรงเข้ากัดที่ขาของชายผู้นั้นทันที เล่นเอาชายผู้นั้นถึงกับกระโดดโหรงเพราะเจ็บ และลูกธนูของเขาก็แล่นขึ้นไปสู่ท้องฟ้า พลาดเป้าหมายคือนกพิราบไปเสีย

ดังนั้น นกพิราบจึงบินหนีรอดพ้นอันตรายไปได้ “ขอบใจมากนะ พ่อมดน้อย” นกพิราบร้องบอก “เธอได้ช่วยฉันเป็นการตอบแทนคุณแล้ว”

คติสอนใจ การช่วยเหลือผู้อื่น และการตอบแทนคุณผู้อื่น เป็นสิ่งสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า
แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 การประหยัด

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีโอกาสทบทวนในเรื่องการใช้จ่ายเงินของตนเอง ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์และปรับปรุงให้ใช้จ่ายอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. เนื้อหา

การใช้จ่ายอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 เกม

3.2 ใบกิจกรรม

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 หม้อลูกเสือนั่งล้อมวง ให้แต่ละคนนั่งคิดทบทวนการใช้จ่ายเงินของตนเองในแต่ละวันว่า กินอะไรเป็นเงินเท่าไร และใช้ซื้ออะไรเป็นเงินเท่าไร เขียนรายจ่ายแต่ละวันของตนเองลงตารางที่ 1 ในใบกิจกรรม

4.4 ลูกเสือแต่ละคนวิเคราะห์รายจ่ายแต่ละรายการว่า สิ่งสมควรประหยัดได้มีอะไรบ้าง แต่ละวันจะเหลือเงินจำนวนเท่าไร และเงินที่ประหยัดได้จะนำไปใช้ทำอะไร

4.5 ลูกเสือแต่ละคนทำการปรับตารางการใช้จ่ายเงินใหม่ เขียนลงตารางที่ 2 ในใบกิจกรรม

4.6 ลูกเสือแต่ละคนผลัดกันเล่าผลการทบทวนรายจ่ายแบบเดิม และการปรับตารางการใช้จ่ายเงินใหม่ วางแผนลดรายจ่ายในเรื่องใดบ้าง จำนวนเงินที่จะประหยัดได้ และจะใช้เงินนี้ทำอะไร

4.7 รวมกองผู้กำกับนำอภิปราย และสรุปประเด็นต่อไปนี้

1) อะไรบ้างที่แต่ละหมู่คิดว่าประหยัดได้มากที่สุด

2) สรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม รวมทั้งพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่เปลี่ยนไป

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 6

เกม

เกม ปิดตาหาหมู่

1. แต่ละคนแยกออกจากหมู่ของตน เข้าแถวปะปนกับหมู่อื่นแล้วใช้ผ้าปิดตาตนเองไว้
2. เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณให้เล่นได้ ให้ทุกคนหาหมู่ของตนเองให้พบโดยอาจส่งเสียงเรียกหากัน เมื่อพบแล้วจับมือกันไว้แล้วนั่งลงให้ครบทุกคน
3. เมื่อการเล่นยุติลง ให้หมู่อื่นๆ กล่าวคำชมเชย ให้แก่หมู่ที่ทำสมาชิกของตนเองได้ครบก่อน หมู่อื่น ผู้กำกับอธิบายถึงประโยชน์ของเกม

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 1

รายจ่าย	จำนวนเงิน
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 2

รายการที่ปรับใหม่	จำนวนเงิน
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง หมู่บ้านเห็ดหอม

มีหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่ง ชื่อว่าหมู่บ้านเห็ดหอม ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเพาะเห็ดหอมและเห็ดอื่น ๆ อีกมากมาย ชาวบ้านอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกัน มีกินมีใช้ไม่ขาดสน

วันหนึ่งมีพ่อค้าจากต่างแดนนำของวิเศษเข้ามาเสนอขายในราคาแสนแพง ของสิ่งนั้นเอาไว้ติดต่อพูดคุยกันโดยไม่ต้องเห็นหน้า และจะพกไปไหนมาไหนก็สะดวก ครอบครัวนายเหมื่อน ภรรยาชื่อนางมั่ง ลูกสาวชื่อหนูมี ก็อยากได้ของวิเศษไว้ใช้ แต่เพราะรายได้น้อยจึงยอมเป็นหนี้เพื่อให้ได้ของวิเศษมาใช้ สองผัวเมียและลูกไม่เป็นอันทำงาน ได้แต่เดินอวด พุดโซ่ไปวัน ๆ เห็ดที่เพาะไว้ถูกทอดทิ้งเหี่ยวเฉา รายได้ก็ไม่มี ค่าพูดก็ต้องจ่าย เงินทองที่สะสมไว้เริ่มร่อยหรอ ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาเพิ่ม ฝ่ายหนูมีผู้เป็นลูกสาว ตั้งแต่มีของวิเศษก็กลายเป็นดาวเด่น เป็นที่สนใจของชายหนุ่ม เพราะต่างก็มีของวิเศษเอาไว้เกี่ยวพาราสักกัน จนไม่เป็นอันเรียนหนังสือ เมื่อเอาแต่ใช้จ่าย เงินที่มีอยู่ก็ลดน้อยลง รายได้ก็ไม่มี แต่ค่าใช้จ่ายกลับเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น เมื่อไม่สามารถหาเงินมาใช้หนี้ สมบัติที่มีอยู่ก็ถูกยึด ทั้งบ้านและฟาร์มเห็ดก็ไม่เหลืออีกแล้ว ครอบครัวนายอู่ฟู ครอบครัวนายระเริง และอีกหลายบ้านที่ยอมเป็นหนี้เพื่อซื้อของวิเศษที่เกินความจำเป็น ทั้ง ๆ ที่กว่าจะได้เงินมาต้องปลูกเห็ด ขายเห็ดจำนวนมาก ทำให้ครอบครัวเกิดปัญหา เมื่อหลาย ๆ ครอบครัวมีปัญหา หมู่บ้านก็มีปัญหาและก็อ่อนแอลงเรื่อย ๆ เพราะรากฐานถูกทำลาย

ข้อคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวนายเหมื่อน มั่ง มี ไม่รู้จักประมาณตน (ซื้อของมาใช้ทั้ง ๆ ที่มีไม่ได้ประโยชน์) ไม่ใช่เหตุผลในการพิจารณา ขาดเงื่อนไขความรอบคอบในการใช้จ่าย และขาดภูมิคุ้มกัน (ไม่ออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น) ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 สวนสวยด้วยวัสดุเหลือใช้

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีวิธีแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์

2. เนื้อหา

วัสดุเหลือใช้รวมถึงขยะและของใช้แล้วที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ อาจกลายเป็นขยะที่สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมาก การสร้างจิตสำนึกที่ดีในการจัดการและสร้างมูลค่าเพิ่มในทุกรูปแบบจะช่วยลดปัญหามลพิษได้

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ภาพการตัดแปลงวัสดุเหลือใช้

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แจกแถว)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับสนทนาในกองลูกเสือ เกี่ยวกับวัสดุเหลือใช้ประเภทขวด แกลลอน ยางรถพลาสติก ฯลฯ ที่ทิ้งในบ้าน ชุมชนหรือในโรงเรียน ซึ่งมีมากมาย และเป็นที่ย่อยสลายได้ยากมาก
- 4) ผู้กำกับนำภาพการนำวัสดุเหลือใช้ประเภท ขวด แกลลอน ยางรถ พลาสติก ฯลฯ ไปตัดแปลงใช้ประโยชน์ เช่น ตัดแปลงยางรถยนต์เก่าเป็นถังขยะและกระถางต้นไม้ ให้ลูกเสือดู
- 5) มอบหมายงานให้ลูกเสือร่วมกันใช้ความคิดสร้างสรรค์ นำวัสดุเหลือใช้ประเภทนี้มาตัดแปลงใช้ประโยชน์ โดยให้หมู่ลูกเสือแข่งขันกันสร้างสวนหย่อมในโรงเรียนหมู่ละ 1 แห่ง
- 6) ให้แต่ละหมู่ส่งตัวแทนหมู่ละ 1 คน มาเป็นกรรมการ และกรรมการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และพิจารณาให้คะแนนแต่ละหมู่ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยให้คะแนนใน 5 ประเด็น ได้แก่
  - ความคิดสร้างสรรค์
  - การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด
  - การประหยัด ใช้เงินน้อยที่สุด
  - การใช้ประโยชน์สวนหย่อม
  - ความสวยงาม
- 7) ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ร่วมกันวางแผน แบ่งงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และต้นไม้ มาทำสวนหย่อมนอกเวลา
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

หมู่ลูกเสือร่วมกันสร้างสวนหย่อมไม้ดอกไม้ประดับหรือพืชผักสวนครัว (นอกเวลา) โดยใช้วัสดุเหลือใช้ มาประดับ กระจายจัดตามมุมต่าง ๆ ของโรงเรียน แต่ละหมู่ติดป้ายชื่อสวนหย่อมของหมู่ตน และช่วยกันดูแล ให้สวยงามและใช้ประโยชน์ต่อไป

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2 (ห่างจากกิจกรรมครั้งแรก 3 สัปดาห์)

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยกแถว)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) หมู่ลูกเสือเข้าประจำที่ดูแลความเรียบร้อยตามสวนหย่อมของตน
- 4) กรรมการเดินดู ชักถามและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และประกาศผลในกองลูกเสือ สุ่มถาม ความรู้สึกของลูกเสือต่อกิจกรรม และข้อคิดที่ได้
- 4) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 5) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

หมู่ลูกเสือสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ได้ดีเยี่ยมทุกหมู่และใช้ประโยชน์ได้จริงยั่งยืน

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 7

เพลง ดอกบัว

ดอกบัวเอ๋ยดอกบัว นั้นมีอยู่ทั่วทั้งในถิ่นไทย
ชูดอกงามอร่ามไป สวยสมถูกใจจริงเจ้า วนพราวอยู่ในบึง
จะเด็ดบัวก็อยู่ไกล สองมือเอื้อมไปเท่าไรก็ไม่ถึง
ได้แต่มองจ้องตรึง ฉันทขอฝากบึงอำลา ขอลาไปก่อนเอ๋ย

เพลง วันนียินดี

วันนียินดีที่เราได้มาพบกัน (ซ้ำ)   ยินดี ยินดี ยินดี
มาเถิดมาเรามาร่วมสนุก   ปลดเปลื้องความทุกข์ให้มันสิ้นไป

ภาพการดัดแปลงวัสดุเหลือใช้

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง “กบฟุ้งชาน....ข้างกำแพงวัด”

กบตัวหนึ่งนั่งอยู่ข้างกำแพงวัด ทุกเช้ามันเฝ้าดูพระออกบิณฑบาตตั้งแต่เช้ามีด พอพระกลับถึงวัด เพื่อฉันอาหารเช้า...กบตัวเดิมจึงนึกในใจว่า “ถ้าฉันได้เกิดเป็นพระคงจะดี เพราะมีคนถวายอาหารให้กินทุกวัน”

ครั้งเมื่อพระฉันเสร็จ พวกเด็กวัดก็มานำอาหารที่เหลือมากมายไปกินต่ออย่างเอร็ดอร่อย ตอนนี้กบเกิดเปลี่ยนใจ อยากเกิดเป็น “เด็กวัด” ดีกว่า สบายกว่าพระเป็นไหนๆ ตื่นสายก็ได้ ไม่ต้องออกตามพระไปบิณฑบาตก็ได้

เมื่อเด็กวัดกินเสร็จก็โกยอาหารที่เหลือทั้งหมดให้หมาวัดกิน จากนั้นก็ช่วยกันล้างจาน ถึงตอนนี้เจ้ากบก็เปลี่ยนใจอีก... อยากเกิดเป็น “หมาวัด” แล้ว เพราะไม่ต้องล้างจานเหมือนเด็กวัด

พอหมาวัดกินอาหารเสร็จก็แยกย้ายไปทำหน้าที่เฝ้าบริเวณวัด คอยเห่าคนแปลกหน้า กบมองเห็นฝูงแมลงวันบินมาตอมอาหารต่อจากหมาวัด กบจึงเปลี่ยนใจอีก อยากเกิดเป็น “แมลงวัน” สบายที่สุด ไม่ต้องทำอะไรเลย หนาวช้า ยังมีกองอาหารให้กินไม่มีหมดด้วย

ขณะที่เจ้ากบฟุ้งชานกำลังคิดเพลินๆ อยู่ นั่นพอดีหันมาเห็นแมลงวันบินมาใกล้ๆ จึงใช้ลิ้นวัดเอาแมลงวันเข้าปากตัวเองโดยสัญชาตญาณ ถึงตอนนี้ ...กบฟุ้งชานจึงบรรลุธรรมฉับพลัน!! คิดได้ว่า เอ้อ! “เป็นตัวของเราเองนี่แหละ” ดีที่สุดเลย

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง กาบายอ

สุนัขจิ้งจอกเห็นกามีเนื้อชิ้นโตอยู่ในปาก จึงเอ่ยว่า “เพื่อนกาเอ๋ย ตาของเพื่อนช่างงามราวกับตาเหยี่ยว ปีกก็เป็นเงางามดั่งปีกนกอินทรี ข้าอยากรู้ว่าถ้าเพื่อนร้องเพลง เสียงของเพื่อนจะไพเราะเพราะพริ้งเพียงใด” กาได้ฟังคำป้อยอก็ชอบใจ รีบอำปากร้องเพลงอวดสุนัขจิ้งจอก เมื่อกาอำปาก ทันใดนั้นชิ้นเนื้อก็ตกลงมาที่พื้น สุนัขจิ้งจอกรีบเข้าไปคาบชิ้นเนื้อแล้ววิ่งจากไปทันที

คติสอนใจ คนที่มาเผ่ายกยอปอปั้น ย่อมหวังได้ประโยชน์จากเรา

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา
แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 เสียง ไม่เสียงรู้ได้อย่างไร

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถประเมินความเสี่ยงทางเพศในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2. เนื้อหา

สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอาจนำไปสู่อันตรายที่ไม่คาดคิด โดยเฉพาะภัยทางเพศ ความสามารถในการประเมินสถานการณ์เสี่ยง จะนำไปสู่การรู้เท่าทันและระมัดระวังตนเองมากขึ้น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 กระดาษปรีฟ ปากกาหัวสีกหลาย
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) หม้อลูกเสือนั่งล้อมวง วางกระดาษปรีฟ ปากกาหัวสีกหลายไว้กลางวง แจกหินก้อนเล็ก ๆ ให้คนละ 10 ก้อน
  - 4) ให้ลูกเสือระดมสมองคิดสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อภัยทางเพศให้ได้มากที่สุด ในเวลา 5 นาที เขียนลงกระดาษปรีฟ เรียงลำดับบรรทัดละ 1 ข้อ
  - 5) นายหม้ออ่านสถานการณ์ทีละข้อ ให้สมาชิกอภิปรายว่าทำไมจึงเสี่ยง จนครบทุกข้อ
  - 6) ลูกเสือแต่ละคนให้คะแนนความเสี่ยง โดยวางก้อนหินของตนลงบนกระดาษตรงหัวข้อที่เลือก ให้นำหน้าความเสี่ยงตามจำนวนก้อนหิน แต่ละคนวางได้แค่ 10 ก้อน
  - 7) นายหม้อนับจำนวนก้อนหิน จัดลำดับสถานการณ์ที่มีก้อนหินมากที่สุดลงมาน้อยสุด จำนวน 5 ข้อ นำผลที่ได้รายงานในกองลูกเสือที่ละหมู่
  - 8) ผู้กำกับรวบรวมสถานการณ์ที่ทุกหมู่รายงาน นำอภิปราย และเพิ่มเติม ดังนี้
    - รู้ได้อย่างไรว่าสถานการณ์ใดเป็นสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ (จากสถิติ และจากการได้ยิน หรือรับรู้มาว่า มักจะเกิดเหตุการณ์ที่เป็นภัยทางเพศในสถานการณ์เหล่านี้บ่อย ๆ)
    - ผู้กำกับอธิบายว่าสิ่งที่เรากำลังทำอยู่นี้เรียกว่า “เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงทางเพศ” ซึ่งก็คือ สถานการณ์ที่มักเกิดอันตรายหรือความเสี่ยงในเรื่องเพศ ซึ่งแต่ละสถานการณ์ยังมีความเสี่ยงมากน้อยต่างกัน เราจะมาดูกันในเรื่องต่อไป
  - 9) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
  - 10) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) เขียนสถานการณ์เสี่ยงทางเพศที่รวบรวมจากการรายงานในครั้งก่อน และเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงที่มีผู้ทำไว้ 5 ข้อ ลงกระดาษปรีฟ ชุดละ 1 แผ่น
- 4) ผู้กำกับนำอภิปราย และเพิ่มเติม ดังนี้
  - ให้กลุ่มลูกเสือร่วมกันเปรียบเทียบสถานการณ์เสี่ยงที่เขียนบนกระดาษปรีฟ กับเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงในเรื่องเพศที่เคยมีผู้เชี่ยวชาญทำไว้ 5 ข้อ ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร (1. การอยู่ด้วยกันลำพังสองต่อสองในที่ลับตา 2. มีการสัมผัส ถูกเนื้อต้องตัว 3. หึงแต่งกายล่อแหลม 4. ดูลึบยั่ว เช่น หนังสือ/วิดีโอโป๊ ฯลฯ 5. มีการใช้สุราหรือยาเสพติด) และลูกเสือต้องการปรับลดหรือเพิ่มเติมเกณฑ์ข้อใดบ้าง
  - ผู้กำกับดำเนินการปรับลด/เพิ่มเติม ตามผลการอภิปราย และสรุปว่าเป็นเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงตามข้อสรุปของกลุ่มลูกเสือ
- 5) ผู้กำกับอธิบายขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยง 3 ขั้นตอนคือ
  - วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ที่เป็นอยู่ว่าเป็นอย่างไร
  - เทียบกับเกณฑ์ประเมินความเสี่ยง
  - ถ้าเทียบแล้วเข้าเกณฑ์ว่าเสี่ยงให้เอาตนเองออกจากสถานการณ์ โดยการปฏิเสธ/ปลีกตัวหรือเดินหนีออกจากเหตุการณ์ หรือ ขอความช่วยเหลือถ้าออกจากสถานการณ์ไม่ได้ (ยกตัวอย่างเช่น การมีเพศสัมพันธ์ไม่คาดคิด มักเกิดในสถานการณ์ที่ชายหญิงอยู่ด้วยกันลำพังในที่ลับตา โดยอาจมีการดื่มสุรา การสัมผัสถูกเนื้อต้องตัว เป็นปัจจัยเสริมช่วยยู่อารมณ์เพศ ซึ่งมักเป็นเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ไม่ได้มีการป้องกัน ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ติดเชื้อเอดส์ ตั้งครรภ์ ฯลฯ ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ได้ว่า การอยู่ด้วยกันลำพังในที่ลับตา เข้าเกณฑ์ประเมินความเสี่ยง จึงควรหลีกเลี่ยงนำตัวเองออกจากเหตุการณ์ตั้งแต่นั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดตามมา)
- 6) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันทบทวนขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง
- 7) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ความคิดเห็นในหมู่ และในกลุ่มลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 8

เพลง

เพลง ลูกเสือคืออะไร

ลูกเสือนั้นคืออะไร	ลูกเสือมีดีอย่างไร
มาพวกเราเร็วไว	รีบเข้าไปให้เห็นด้วยตา
กิจกรรมลูกเสือช่วยเหลือผู้คน	ความอดทนนั้นติดตามมา
ฝึกการสังเกตจดจำ	ร่วมทำร่วมพัฒนา
เราแสนสุขขุรา	เมื่อได้มาเข้าเป็นลูกเสือ

เกม

เกม ชนไก่

ลูกเสือทุกคนเข้าแถวเป็นวงกลม แต่ละคนประสานมือของตัวเองแล้วนั่งยอง ๆ ลงไป สอดแขนไว้ใต้ข้อพับเข่า หนีบแขนทั้งสองข้างไว้ เมื่อได้รับสัญญาณจากผู้กำกับให้ลูกเสือแต่ละคนใช้บริเวณไหล่กระแทกกับลูกเสือคนอื่นให้ล้มลง หากลูกเสือคนใดถูกกระแทกล้มลงให้ออกจากการเล่น เกมจนเหลือลูกเสือคนสุดท้ายถือเป็นผู้ชนะ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

เรื่อง “หนูนากับหนูเมือง”

ครั้งหนึ่งหนูนาชวนหนูเมืองมาเยี่ยมที่บ้าน มันเตรียมของกินมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเนยแข็ง ข้าวโอ๊ต ผลไม้ และอื่นๆ หลังจากที่กินอาหารกันเสร็จแล้ว หนูเมืองก็บอกว่า “เพื่อนรัก ข้าอยากจะถามสักหน่อยว่า ทำไมถึงยอมทนใช้ชีวิตลำบาก อดๆ อยากๆ อยู่อย่างนี้ ทั้งที่เจ้าสามารถไปหากินในเมืองกับข้าได้อย่างสะดวกสบาย” หนูนาจึงตัดสินใจย้ายตามไปทันที

เมื่อไปถึง หนูเมืองพาเพื่อนไปที่ห้องเก็บอาหาร ทั้งสองยิ้มร่าและมุ่งหมายจะกินให้เอร็ดอร่อย แต่ทันใดนั้นเอง ประตูก็เปิดออกและมีชายสองคนเดินเข้ามาพร้อมกับหมาตัวโต พวกมันเห็นดังนั้นจึงรีบวิ่งหนีไปซ่อนตัวด้วยความกลัว หนูนาเอ่ยขึ้นว่า “นี่นะรีเพื่อนเอ๋ย สภาพชีวิตสุขสบายที่ว่า แต่ถ้าเราต้องอยู่ด้วยความหวาดกลัวอย่างนี้ละก็ ข้าขอกลับไปใช้ชีวิตอยู่ที่กระท่อมโกโรโกโสที่บ้านนอก ดีกว่าอยู่ในเมืองที่เต็มไปด้วยอันตรายและความวุ่นวายเช่นนี้”

คติสอนใจ การมีชีวิตที่สงบสุขแต่ยากจน ยังดีกว่าที่จะมีชีวิตที่ร่ำรวยแต่เต็มไปด้วยความหวาดกลัวและเผชิญปัญหาต่างๆ โดยไม่มีความสุข

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง นกอินทรีกับอีกา

นกอินทรีตัวหนึ่งคอยจ้องตะปบลูกแกะอยู่บนยอดผาสูง เมื่อได้โอกาสเหมาะ มันก็โฉบเอาลูกแกะขึ้นไปด้วยอุ้งเล็บอันแข็งแรง แล้วบินกลับสู่รังบนยอดผาสูง

อีกาซึ่งอยู่บริเวณนั้นเห็นการกระทำของนกอินทรีมาโดยตลอด ก็คิดจะเอาอย่างบ้าง จึงบินตรงไปตะปบลูกแกะที่กินหญ้าอยู่เพื่อจับตัวมันบินขึ้น แต่อุ้งเล็บของมันกลับจิกแน่นเข้าไปในเนื้อลูกแกะ ไม่ว่าจะพยายามสลัดออกอย่างไรก็ไม่หลุด เมื่อคนเลี้ยงแกะเห็นเข้า ก็ร้องทักว่า “โอ้โฮ! นี่มันนกกอะไรกัน” ลูกชายผู้ซึ่งเห็นเหตุการณ์โดยตลอดกล่าวขึ้นว่า “พ่อ ที่ข้าเห็นอยู่เมื่อครูนี้นั้นมันแสดงท่าทางราวกับเป็นนกอินทรี แต่ตอนนี้ข้าว่ามันคงเข้าใจแล้วว่าตนเองเป็นเพียงอีกาเท่านั้น”

- คติสอนใจ**
1. คนโง่เขลามักคิดทำในสิ่งที่เกินความสามารถของตน
  2. คนฉลาดรู้ว่าจะใช้ความสามารถที่มีอยู่ของตนให้เกิดประโยชน์ ได้อย่างไร

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 สิ่งดีๆ ของฉัน

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถวิเคราะห์ตนเอง นำคุณสมบัติที่ดีและความสามารถพิเศษของตนไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและหมู่คณะ

2. เนื้อหา

การรู้จักตนเองเพื่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 เกม
- 3.2 กระจดาชาวาดภาพ
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
  - 4.2 เพลง หรือเกม
  - 4.3 ผู้กำกับนำสนทนาเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบในกองลูกเสือ การประดับเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบของนายหมู่ รองนายหมู่ พลาธิการและการเลือกหน้าที่ของสมาชิกในหมู่ลูกเสือแต่ละหมู่
  - 4.4 ผู้กำกับแจกกระจดาชาวาดภาพให้ลูกเสือแต่ละคนและให้ลูกเสือภายในหมู่วิเคราะห์ศักยภาพตนเองและทำแผ่นปลิววาดภาพสัญลักษณ์บอกความถนัดและความสามารถพิเศษของตนที่เหมาะสม
  - 4.5 ลูกเสือประชาสัมพันธ์แนะนำตนเอง ต่อสมาชิกคนอื่น ขอเข้ารับการคัดเลือกเพื่อปฏิบัติหน้าที่ภายในหมู่
  - 4.6 เพื่อนในหมู่ลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็น และสรุปเลือกผู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งต่างๆ ในหมู่ลูกเสือ โดยทำเป็นแผนภูมิคณะกรรมการผู้นำหมู่ลูกเสือติดบอร์ดไว้
  - 4.7 ผู้กำกับและลูกเสือในกองร่วมกันประกาศคุณสมบัติ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของลูกเสือแต่ละหมู่ เพื่อให้ลูกเสือเกิดความภาคภูมิใจในหน้าที่ที่จะปฏิบัติในหมู่และกองลูกเสือ
  - 4.8 ลูกเสือสรุปและนำเอาความสามารถพิเศษไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและหมู่คณะ
  - 4.9 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
  - 4.10 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)
- ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือแต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ของตนเองในหมู่ลูกเสือเพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับลูกเสือรุ่นน้อง

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือรู้คุณสมบัติที่ดีและความสามารถพิเศษของเพื่อน ๆ ได้ร้อยละ 90 ของกลุ่มเพื่อน
- 5.2 ลูกเสือภูมิใจและรู้จักจุดเด่นของตนในมุมมองของเพื่อน

ภาคผนวกประกอบแผนการจิตกิจกรรมที่ 9

เกม

เกม เพื่อนฉัน ... คนเก่ง

วิธีเล่น

1. ลูกเสื่อนั่งรอบวง ผู้กำกับและลูกเสื่อร้องเพลงพร้อมปรบมือให้จังหวะ
2. ผู้กำกับนำฉลากที่เขียนไว้ในกระดาษม้วนเป็นก้อนกลมหรือใส่ในกล่องก็ได้ส่งให้ลูกเสื่อในวง
3. ลูกเสื่อเมื่อรับกล่องฉลากมาแล้วให้ส่งต่อไปให้เพื่อนลูกเสื่อคนต่อไป
4. ผู้กำกับหยุดร้องเพลงกล่องฉลากอยู่ที่ลูกเสื่อคนใด ลูกเสื่อคนนั้นจะต้องบอกความสามารถของเพื่อนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มหรือในกองว่ามีความสามารถอะไรบ้างที่ผู้อื่นขอความช่วยเหลือได้ เช่น ตอกตะปูเก่ง ร้องเพลง เล่นกีฬา ดีจัง รู้รักต้นไม้ ร้อยลูกปัด สเกตภาพ พุดเสียงเสียว ฯลฯ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง คนขี้เหนียวกับทองคำ

ชายคนหนึ่งเป็นคนขี้เหนียว เขามักจะเอาสมบัติฝังดิน ไว้รอบ ๆ บ้านไม่ยอมนำมาใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ ต่อมาเขากลัวว่าจะไม่ปลอดภัยถ้าฝังเงินทองไว้หลายแห่ง เขาจึงขายสมบัติทั้งหมดแล้วซื้อทองคำแท่งหนึ่งมาฝังไว้ที่บ้าน แล้วหมั่นไปดูทุกวัน

คนใช้ผู้หนึ่งสงสัยจึงแอบตามไปดูที่บ้าน แล้วก็ขุดเอาทองคำแท่งไปเสีย ชายขี้เหนียวมาพบหลุมที่ว่างเปล่าในวันต่อมาก็เสียใจ ร้องไห้ร้องไห้ไปบอกเพื่อนบ้านคนหนึ่ง เพื่อนบ้านจึงแนะนำแบบประชดประชันว่า

“ท่านก็เอาก้อนอิฐใส่ในหลุมแล้วคิดว่าเป็นทองคำสิ เพราะถึงอย่างไรท่านก็ไม่เอาออกมาใช้ อยู่แล้ว”

คติสอนใจ ของมีค่า ถ้าไม่นำมาทำให้เกิดประโยชน์ก็ยอมเป็นของไร้ค่า

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 บัญชีชีวิต

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีโอกาสทบทวนการดำเนินชีวิตที่ผ่านมา อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

2. เนื้อหา

การที่คนเราได้มีโอกาสวิเคราะห์และทบทวนการดำเนินชีวิตของตนเองในบรรยากาศที่เหมาะสม จะทำให้ได้เห็นสิ่งที่ควรปรับปรุงและพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบกิจกรรม

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับนำเสนอสนทนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งวัยรุ่นมักชอบแยกตัวและมีความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวน้อยลง

4.4 หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผู้กำกับให้แต่ละคนหลับตา นึกทบทวนการดำเนินชีวิตของตนเองใน 1 เดือนที่ผ่านมา 2 เรื่อง ต่อไปนี้ แล้วเขียนลงในตารางที่ 1 ในใบกิจกรรม

1) สิ่งดี ๆ ที่พ่อ แม่ ทำให้ฉันแม่เพียงเล็กน้อย

2) สิ่งแย่ ๆ ที่ฉันทำกับพ่อแม่แม่โดยไม่ตั้งใจ

4.5 ลูกเสือแต่ละคนวิเคราะห์สิ่งที่ตนเองเขียนลงในตาราง แล้วประเมินตนเองว่า ควรจะปรับปรุงตัวอย่างไร เพื่อตอบสนองความดีของพ่อแม่บ้าง เขียนลงในตารางที่ 2 ในใบกิจกรรม

4.6 ลูกเสือแต่ละคนผลัดกันเล่าผลการทบทวนทั้ง 2 เรื่อง คือการประเมินตนเองและคิดว่าจะปรับปรุงตนเองอย่างไร แลกเปลี่ยนกับสมาชิกในหมู่

4.7 รวมกอง ผู้กำกับนำอภิปรายประเด็นต่อไปนี้

- ได้ค้นพบอะไรบ้างที่นำไปสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม การแสดงออก และการแลกเปลี่ยนในหมู่เพื่อน

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 10

เพลง

เพลง ปรบมือ 5 ครั้ง

ปรบมือ 5 ครั้ง (1 2 3 4 5)   ปรบให้ดังยิ่งกว่านี้ (1 2 3 4 5)
 กระโดดข้างหน้า 5 ที (1 2 3 4 5)   แล้วกลับเข้าที่เหมือนเดิม (1 2 3 4 5)
 กระโดดไปทางซ้าย (1 2 3 4 5)   แล้วย้ายมาทางขวา (1 2 3 4 5)
 สายสะโพกไปมา (1 2 3 4 5)   หัวเราะ ฮ่า ฮ่า ให้ดัง ๆ (1 2 3 4 5)

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 1

สิ่งดี ๆ ที่พ่อ แม่ ทำให้ฉันแม่เพียงเล็กน้อย	สิ่งแย่ ๆ ที่ฉันทำกับพ่อแม่แม่โดยไม่ตั้งใจ
1.	
2.	
3.	

ตารางที่ 2

สิ่งที่ฉันคิดจะปรับปรุงตนเอง
1.
2.
3.
4.

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง คนหาปลากับพราน

วันหนึ่งคนหาปลาเดินสวนกับนายพรานและเห็นว่านายพราน มีเนื้อสัตว์มากมายจึงถามว่า “ท่านพรานป่า ข้าขอเอาปลาแลกกับเนื้อสัตว์บ้างได้หรือไม่” นายพรานเห็นคนหาปลา มีปลาหลายตัวก็นึกอยากจะลองกินเนื้อปลา

วันต่อๆ มาคนหาปลา กับพรานก็นัดพบเพื่อแลกเปลี่ยนอาหารกันทุกวัน จนกระทั่งวันหนึ่งคนหาปลาก็เอ่ยขึ้นว่า “ท่านยังอยากจะแลกเนื้อกับปลาอยู่หรือไม่” นายพรานก็ตอบว่าตนเริ่มเบื่อปลาและอยากกินเนื้อดังเดิมแล้ว ทั้งสองจึงตกลงเลิกแลกเปลี่ยนอาหารกันอีกต่อไป

คติสอนใจ คนเรามักอยากลิ้มลองของใหม่ แต่ไม่นานก็ต้องเห็นค่าของของเก่า

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 9 รักและศรัทธาสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์

แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2. เนื้อหา

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะ ตลอดการครองราชย์ กว่า 60 ปี เพื่อปวงชนชาวไทย

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบความรู้ เรื่อง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับนำสนทนาด้วยคำถาม

- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คืออะไร

- ทราบไหมว่า จำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในปัจจุบันมีประมาณกี่โครงการ

4) ผู้กำกับแจกใบความรู้ เรื่อง “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” และมอบหมายงานให้ลูกเสือแต่ละหมู่ ร่วมกันสืบค้นข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีความสำคัญต่อประชาชนหมู่ และหมู่ลูกเสือมีความสนใจ หมู่ละ 1 โครงการ (ไม่ซ้ำกัน) ส่งตัวแทนนำเสนอในกองลูกเสือครั้งต่อไป ให้เวลารายงานหมู่ละไม่เกิน 8 นาที โดยจะมีการตัดสินว่าหมู่ใดนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจได้ดี และใช้สื่อได้น่าสนใจที่สุด

5) หมู่ลูกเสือ วางแผน แบ่งงาน และมอบหมายสมาชิกช่วยกันดำเนินการ โดยตกลงกับหมู่อื่นไม่ให้หัวข้อซ้ำกัน

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ลูกเสือแต่ละหมู่รายงาน ผู้กำกับและลูกเสือหมู่อื่นร่วมกันซักถาม เพื่อความเข้าใจ จนครบทุกหมู่

4) ผู้กำกับนำอภิปราย และสรุปในประเด็น “ข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน”

5) ผู้กำกับเพิ่มเติมดังนี้ “ในหลวงทรงเป็นองค์พระประมุขของลูกเสือไทย และพระนามของพระองค์นั้นอยู่ในรายชื่อของลูกเสือที่เป็นบุคคลสำคัญของโลก ทรงเป็นแบบอย่างของการยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ที่ลูกเสือควรจดจำ และนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน”

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่เป็นคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 11

เพลง สดุดีมหาราชา

ขอเดชะองค์พระประมุขภูมิพล	มิ่งขวัญ ปวงชนประชาชาติไทย
มหาราช ชติยะ ภูวไนย	ดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงประชา
ขอเดชะองค์สมเด็จพระราชินี	คู่บุญ บารมี จักรีเกริกฟ้า
องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาราช	ข้าพระพุทธเจ้าขอสดุดี
อ้าองค์พระสยามบรมราชันย์ขวัญหล้า	เปล่งบุญญาสมสง่าบารมี
มองข้าพระพุทธเจ้า น้อมเกล้าขออัญชูลี	สดุดีมหาราชา สดุดีมหาราชนี

เพลง สยามานุสดี

หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤ
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย
ใครรานใครรุกตัว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ สิ้นแฮ
เสียชีพไปเสียชื่อ	ชื่อก้องเกียรติงาม

ใบความรู้

เรื่อง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ความเป็นมา

ในระยะต้นแห่งการเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยสิริราชสมบัตินั้น กิจการด้านการแพทย์ของไทยยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร และการบริการสาธารณสุขในชนบทยังมีได้แพร่หลายเช่นในปัจจุบัน

พระราชกรณียกิจช่วงแรกเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2493-2505 จึงเป็นพระราชดำริด้านการแพทย์และงานสังคมสงเคราะห์ที่เป็นส่วนใหญ่ และเป็นการช่วยเหลือบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีลักษณะเป็นโครงการเต็มรูปแบบอย่างปัจจุบัน ตัวอย่าง เช่น

ปี พ.ศ.2496 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน 500,000 บาท เพื่อใช้สร้างอาคาร “มหิตหลวงศานุสรณ์” ในบริเวณสถานเสาวภา สำหรับใช้ในกิจการทางด้านวิทยาศาสตร์และผลิตภัณฑ์ชีวเคมี บี ซี จี ป้องกันวัณโรค ซึ่งเป็นปัญหาร้ายแรงในเวลานั้น

ทรงริเริ่มสร้างภาพยนตร์ ที่รู้จักกันในนามว่า “ภาพยนตร์ส่วนพระองค์” จัดฉายเพื่อหารายได้จากผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศล นำมาช่วยเหลือพสกนิกรด้านต่างๆ เช่น สร้างตึกวิซาลงกรณ์ สภากาชาดไทย อาคารทางการแพทย์โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช เป็นต้น

เมื่อหิวตักโรคระบาดอย่างรุนแรงในเมืองไทย และต้องใช้ “น้ำเกลือ” เป็นจำนวนมาก ในขณะนั้น การให้น้ำเกลือแก่ผู้ป่วยมีค่าใช้จ่ายสูงมากเพราะต้องสั่งจากต่างประเทศ และน้ำเกลือที่ผลิตได้ในประเทศก็ยังมีคุณภาพ จนกล่าวกันว่า “ใส่ใครไปก็ช็อค” จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้มีการศึกษาวิจัยและค้นคว้าวิธีสร้างเครื่องกลั่นน้ำเกลือใช้เอง จนมีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศและเป็นที่ยอมรับกันจนถึงปัจจุบันนี้

โครงการแพทย์หลวงพระราชทาน “เรือเวชพาหน์” เป็นหน่วยแพทย์เคลื่อนที่รักษาราษฎรที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามลำน้ำ โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการมาจนทุกวันนี้

พระราชจริยวัตรเช่นนี้ได้ขยายปรัชญาการสังคมสงเคราะห์ของประเทศไทยออกไปในวงกว้างและฝังลึกในจิตใจคนไทยในเรื่องการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเห็นได้จากยามที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้นคนไทยทั้งหลายจะช่วยเหลือกันบริจาคโดยมิต้องร้องขอแต่อย่างใด

ด้วยความห่วงใยในทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนประชาชนตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทยากจน เสด็จประทับอยู่ในภูมิภาคต่างๆ มากกว่าในพระราชวังที่กรุงเทพฯ ทั้งนี้เพื่อทรงค้นหาข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐประจำพื้นที่ และทรงสังเกตการณ์ สำนวณสภาพทางภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย ทั้งนี้เพื่อทรงรวบรวมข้อมูลไว้เป็นแนวทางที่จะพระราชทานพระราชดำริในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

พระราชดำรินี้เป็นโครงการช่วยเหลือประชาชนเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2494 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมประมงนำพันธุ์ปลาหมอคามาจากปีนัง ซึ่งได้มาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ เข้าไปเลี้ยงในสระน้ำพระที่นั่งอัมพรสถาน จากนั้นในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2496 จึงพระราชทานพันธุ์ปลาหมอคามาแก่กำนันและผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ นำไปเผยแพร่ขยายพันธุ์แก่ราษฎรในหมู่บ้านของตน เพื่อจะได้มีอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้น

ใบความรู้

โครงการพระราชดำรินับว่าเป็นโครงการพัฒนาชนบทโครงการแรก เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2495 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรถบัสโตเซอร์ ให้หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนค่ายนเรศวร ไปสร้างถนนเข้าไปยังบ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ (ปัจจุบันคือตำบลทับใต้) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ราษฎรสามารถสัญจรไปมาและนำผลผลิตออกมาจำหน่ายยังชุมชนภายนอกได้สะดวกขึ้น จากนั้นในปี พ.ศ. 2496 ได้พระราชทานพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อบรรเทาความแห้งแล้ง เดือดร้อนของราษฎร และสร้างเสร็จใช้ประโยชน์ได้ในปี พ.ศ. 2506 นับเป็นโครงการพระราชดำริทางด้านชลประทานแห่งแรกของพระองค์

ประเภทและสาขา ของโครงการในพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินับว่ามีอยู่มากมายหลายสาขา หลายประเภท ในระยะแรกมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ดังนี้คือ

1. โครงการตามพระราชประสงค์

โครงการซึ่งทรงศึกษาทดลองปฏิบัติเป็นการส่วนพระองค์ ทรงศึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ ทรงแสวงหาวิธีการทดลองปฏิบัติ ทรงพัฒนาและส่งเสริมแก้ไขตัดแปลงวิธีการเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อดูแลผลผลิตทั้งในพระราชฐานและนอกพระราชฐาน ซึ่งต้องทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการทดลองจนกว่าจะเกิดผลดี ต่อมาเมื่อทรงแน่พระทัยว่าโครงการนั้น ๆ ได้ผลดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงโปรดเกล้าฯ ให้รัฐบาลเข้ามารับงานต่อภายหลัง

2. โครงการหลวง

พระองค์ทรงเจาะจงดำเนินการพัฒนาและบำรุงรักษาต้นน้ำลำธารในบริเวณป่าเขาในภาคเหนือเพื่อบรรเทาอุทกภัยในที่ลุ่มภาคกลาง ด้วยเหตุผลที่พื้นที่เหล่านี้เป็นเขตแดนชาวไทยภูเขา จึงทรงมีโอกาสนำชาวเขาชาวดอยให้อยู่ดีกินดี ให้เลิกการปลูกฝิ่น เลิกการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เสียลอยและเลิกการค้าไม้เถื่อน ของเถื่อน อาวุธยุทโธปกรณ์นอกกฎหมาย ทรงพัฒนาช่วยเหลือให้ปลูกพืชหมุนเวียนที่มีคุณค่าสูง ขนส่งง่าย ปลูกพืชไร่ และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค รวมคุณค่าผลผลิตแล้วให้ได้คุณค่าแทนการปลูกฝิ่น ทั้งๆ ที่งานของโครงการนี้กินเวลายาวนานกว่าจะเกิดผลได้ ต้องใช้เวลานานนับสิบปี การดำเนินงานจะยากลำบากสักเพียงใดมิได้ทรงท้อถอย การพัฒนาค่อยๆ ได้ผลดีขึ้นเรื่อยๆ ชาวเขาชาวดอยจึงมีความจงรักภักดี เรียกพระองค์ว่า “พ่อหลวง” และเรียกสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถว่า “แม่หลวง” โครงการของทั้งสองพระองค์จึงเรียกว่า “โครงการหลวง”

3. โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์

โครงการที่พระองค์ได้พระราชทานข้อเสนอแนะและแนวทางพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการด้วยกำลังเงิน กำลังปัญญา และกำลังแรงงาน พร้อมทั้งการติดตามผลงานให้ต่อเนื่องโดยภาคเอกชน เช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้านสหกรณ์เนินดินแดง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสโมสรโรตารีแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดและดำเนินงานตามพระราชดำริ โครงการพจนานุกรม โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เป็นต้น

ใบความรู้

4. โครงการตามพระราชดำริ

โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่ทรงวางแผนพัฒนา ทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามแนวพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร โครงการตามพระราชดำรินี้ในปัจจุบันเรียกว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสั้น และระยะเวลายาวที่มากกว่า 5 ปี ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่เป็นงานด้านวิชาการ เช่น โครงการเพื่อการศึกษา ค้นคว้าทดลอง หรือโครงการที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย เป็นต้น

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีส่วนสำคัญ ในการเสริมแผนงานโครงการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาล ผลของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินอกจากจะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงเป็นส่วนรวมด้วย ดังนั้นเพื่อการดำเนินงานที่สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน และเป็นประโยชน์สูงสุดบรรลุผลตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ รัฐบาลจึงได้ตั้งหน่วยงานชื่อว่า “สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)” เป็นส่วนราชการ มีฐานะเป็นกรม อยู่ในสายการบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี สำนักงาน กปร. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ตามเสด็จเพื่อรับและประมวลพระราชดำริ สํารวจ ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนงาน หรือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2) ประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

4) ปฏิบัติงานเลขานุการของคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

5) ปฏิบัติงานด้านวิชาการ การจัดระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับพระราชกระแส หรือตามที่คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมอบหมาย หรือตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ปัจจุบันโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แบ่งออกเป็น 8 ประเภท โดยกระจายอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงาน กปร. ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2525-2551 มีจำนวน 4,404 โครงการ/กิจกรรม แยกตามประเภท และรายภาคได้ดังตารางต่อไปนี้

ใบความรู้

ประเภทโครงการ	จำนวนโครงการ / กิจกรรม
1. การพัฒนาแหล่งน้ำ	1,579 โครงการ / กิจกรรม
2. การเกษตร	536 โครงการ / กิจกรรม
3. สิ่งแวดล้อม	1,039 โครงการ / กิจกรรม
4. ส่งเสริมอาชีพ	343 โครงการ / กิจกรรม
5. สาธารณสุข	49 โครงการ / กิจกรรม
6. คมนาคม	115 โครงการ / กิจกรรม
7. สวัสดิการสังคม	166 โครงการ / กิจกรรม
8. โครงการสำคัญ และอื่นๆ	577 โครงการ / กิจกรรม

ภาค	จำนวนโครงการ / กิจกรรม
กลาง	1,024 โครงการ / กิจกรรม
ตะวันออกเฉียงเหนือ	929 โครงการ / กิจกรรม
เหนือ	1,221 โครงการ / กิจกรรม
ใต้	807 โครงการ / กิจกรรม
ไม่ระบุภาค	343 โครงการ / กิจกรรม
งบบริหาร	80 โครงการ / กิจกรรม
รวม	4,404 โครงการ / กิจกรรม

ตัวอย่างโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- โครงการหลวง
- โครงการเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นที่สูง
- โครงการเกี่ยวกับ การปลูกข้าว
- โครงการศิลปาชีพพิเศษ
- โครงการสร้างบ้านเล็กในป่าใหญ่
- โครงการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
- โครงการพืชสมุนไพร
- โครงการปลูกพืช/ผลไม้
- โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
- โครงการส่งเสริมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน
- โครงการตามพระราชดำริหมู่บ้านสหกรณ์
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- โครงการการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ความหมายของคำว่า สปีริต

Derek Anthony Redmond เป็นนักวิ่งเจ้าของสถิติในการวิ่ง 400 เมตรของสหราชอาณาจักร และได้เหรียญทองจากการแข่งขัน 4x400 เมตรจากการแข่งขัน World Championships, European Championships และ Commonwealth Games จากสหราชอาณาจักร ตอนนั้นเขาแขวนรองเท้าแล้ว

แต่เหตุการณ์ที่ทำให้ผู้คนทั้งโลกจดจำเขาคือ Olympics Games ที่ Barcelona ในปี 1992 เขาคือหนึ่งในตัวเต็งในการแข่งขันครั้งนี้ หลังจากรอคอยมา 4 ปี เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น เอ็นร้อยหวายของเขาเกิดมีปัญหา เขาทรุดตัวลงและร้องไห้ หลังจากนั้นไม่กี่วินาทีเขาตัดสินใจลุกขึ้น และวิ่งต่อเมื่อระยะทางเหลือประมาณ 100 เมตร คุณพ่อของเขาก็มาช่วยประคองเข้าเส้นชัย

สี่ปีแห่งการรอคอย ความฝันของเขาจบลงด้วยน้ำตาและความเสียใจ แต่ spirit ที่ยิ่งใหญ่ของเขาได้รับการปรบมือ หรือ Standing Ovation ของผู้ชมทั้งสนาม และคนทั้งโลกก็ได้เข้าใจความหมายของคำว่า spirit มากขึ้น โลกได้จดจำเขาไปอีกนานแสนนานในฐานะ “ผู้ชนะ” ตัวจริง

เรื่อง เต่ากับนกอินทรี

นานมาแล้วยังมีเต่าตัวหนึ่งชอบแหงนหน้ามองดูนกนานาชนิดที่กำลังบินไปมาบนท้องฟ้าด้วยความอิจฉา มันนึกอยากจะบินได้เช่นนั้นบ้าง

ขณะที่มันกำลังเดินครุ่นคิดหาวิธีที่จะบินได้อยู่ นั่น มันก็เห็นนกอินทรีตัวหนึ่งบินมาเกาะที่ก้อนหินไม่ห่างจากมันนัก เต่ารีบคลานเข้าไปหาทันที “ท่านนกอินทรีท่านจะช่วยให้ข้าบินได้อย่างท่านได้หรือไม่” เต่าถาม “ท่านจะบินได้อย่างไร ในเมื่อท่านไม่มีปีก” นกอินทรีบอก “แต่ถ้าท่านช่วยข้า ข้าต้องบินได้อย่างแน่นอน เพียงแต่ท่านพาข้าขึ้นไปบนท้องฟ้าเท่านั้น แล้วข้าก็จะบินของข้าเอง” เต่าพูด

ในตอนแรกนกอินทรีปฏิเสธ แต่เต่าก็เฝ้าอ่อนวอนจนนกอินทรีใจอ่อน มันจึงใช้อุ้งเล็บทั้งสองยกตัวเต่าบินขึ้นไปบนท้องฟ้า “พอข้าปล่อยท่าน ท่านก็บินเสียนะ” นกอินทรีบอกแล้วก็ปล่อยตัวเต่าลงมา แต่แทนที่จะบิน ร่างของเต่ากลับร่วงหล่นลงมาจากท้องฟ้าลงมากระแทกกับก้อนหินเต็มแรง ชาติใจตายทันที

คติสอนใจ จะทำอะไรควรรู้จักประมาณตน

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 ปฐมชีวิตประชาชนบ้าน

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือรู้และเข้าใจปฐมชีวิตของประชาชนบ้าน ที่คิดค้น บุกเบิก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นตัวอย่างที่ดี และทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

2. เนื้อหา

การเรียนรู้จากปฐมชีวิตของประชาชนบ้าน

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผ่นภูมิเพลง, เกม
- 3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับมอบหมายให้หมู่ลูกเสือศึกษา/ค้นคว้า ทำปฐมชีวิตของประชาชนบ้านที่คิดค้นบุกเบิก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นตัวอย่างที่ดี และทำประโยชน์แก่ส่วนรวม หมู่ละ 1 คน ว่ามีวิถีชีวิตอย่างไร คิดค้น บุกเบิกในเรื่องอะไร ต้องผ่านความยากลำบากอะไรมาบ้าง ภูมิปัญญานั้นเป็นประโยชน์อย่างไร แล้วมานำเสนอในกองลูกเสือครั้งต่อไป

- 4) หมู่ลูกเสือวางแผน แบ่งงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบไปดำเนินการ
- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือรายงานที่ละหมู่จนครบ
- 4) ผู้กำกับ นำอภิปรายสรุป ข้อคิดที่ได้และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากปฐมชีวิตของประชาชนบ้านที่ละคนจนครบทุกคน

- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตความเอาใจใส่ต่อการทำกิจกรรม การรายงาน และการแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 12

เพลง

เพลง เรามาสนุกกัน

ชะชะซ่า..... ประกอบท่าทาง
 มาเถิดเรามา มาร่วมร้องเพลงกัน พวกเราทั้งนั้น ลูกขึ้นพลันทันที
 แล้วเรามาหันหน้ามาหากัน ยกมือไหว้กัน แล้วตบมือสามที (เอ้า 1..2..3)
 เสร็จพลัน แล้วก็หันกลับมา สนุกหนักหนา แล้วส่ายเอว 5 ที (เอ้า 1..2...3..4..5)

เกม

เกม พรมวิเศษ

วิธีเล่น

1. ลูกเสือแต่ละหมู่มีจำนวนเท่ากัน ขึ้นไปยืนบนฝ้ายางที่เตรียมไว้ ขนาด 2 x 2 เมตร ที่จุดเริ่มต้น
2. เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มเล่น ให้แต่ละหมู่เคลื่อนย้ายตัวเองและฝ้ายางที่ยืนเหยียบไว้ไปยังจุดที่กำหนด โดยไม่ให้ตัวออกจากฝ้ายาง
3. หมู่ใดถึงเส้นชัยก่อนเป็นฝ่ายชนะ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง การเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย”

ปี พ.ศ. 2482 จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายสร้างชาติโดยอาศัยเชื้อชาติไทยเป็นหลัก คิดเปลี่ยนนามประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย” โดยยึดหลักว่า ประเทศส่วนใหญ่มีที่ตั้งชื่อประเทศตามเชื้อชาติของตน โดยเริ่มประกาศใช้เป็นรัฐนิยมก่อน แล้วจึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนามประเทศในภายหลัง โดยให้เหตุผลความไม่สะดวกในการใช้คำว่า “สยาม” ดังนี้

- (1) คนไทยมีสัญชาติและบังคับไม่ตรงกัน กล่าวคือ คนไทยทุกคนในเวลานี้มีสัญชาติไทยแต่อยู่ในบังคับสยาม
- (2) ชื่อภาษา ชื่อคน กับชื่อประเทศไม่ตรงกัน กล่าวคือ เป็นประเทศสยาม แต่คนพื้นเมืองพูดภาษาไทยเป็นอาณาจักรสยาม แต่พลเมืองเป็นคนไทย

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

- (3) การที่เขาคำว่า “สยาม” กลับมาใช้เป็นนามประเทศนั้น เป็นการฝืนใจคนไทยโดยทั่วไปดังนั้น คำว่าสยามจึงมีแต่ในภาษาหนังสือ แต่ใช้พูดกันว่า “เมืองไทย” เป็นส่วนมาก การเปลี่ยนชื่อประเทศสยามเป็นประเทศไทยแล้ว จะมีผลดังนี้
- (1) ได้ชื่อประเทศที่ตรงตามชื่อเชื้อชาติของพลเมือง
  - (2) คนชาติไทยจะมีสัญชาติและอยู่ในบังคับอันเดียวกัน
  - (3) ชื่อประเทศ ชื่อภาษาพื้นเมือง ชื่อรัฐบาลกับชื่อประชาชน จะเป็น “ไทย” เหมือนกันหมด
  - (4) ทำให้พลเมืองรักประเทศเพิ่มมากขึ้นและมีจิตใจเข้มแข็ง รู้สึกระลึกถึงความเป็นไทยมากขึ้น
  - (5) ก่อให้เกิดความสามัคคีและเกี่ยวพันอย่างสนิทสนม ระหว่างชาวไทยที่อยู่ในประเทศไทย และชาวไทยที่กระจัดกระจายในประเทศอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น
- จึงเป็นอันว่า “ประเทศสยาม” ก็กลายเป็นเพียงตำนานนับจากนั้น

เรื่อง สำนวนไทย “ตัดหางปล่อยวัด”

“ตัดหางปล่อยวัด” เป็นสำนวน หมายถึง ตัดขาดไม่เกี่ยวข้อง ไม่เอาเป็นธุระอีกต่อไป เช่น เด็กคนนี้ ถูกพ่อแม่ตัดหางปล่อยวัดเพราะประพฤติตัวเกกมะเหรกเกเร ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

สำนวนนี้มีที่มาจากการตัดหางไก่แล้วนำไปปล่อย เพื่อสะเดาะเคราะห์หรือแก้เคราะห์ในสมัยโบราณ มีหลักฐานในกฎมนเฑียรบาลว่า เมื่อเกิดสิ่งที่เป็นอัปมงคล เช่น มีวิวาตบตักันถึงเลือดตกในพระราชวัง ต้องทำพิธีสะเดาะเคราะห์ โดยเอาไก่ไปปล่อยนอกเมือง เพื่อนำเสนียดจัญไรไปให้พ้น

ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีประกาศกล่าวถึงการนำไก่ไปปล่อยที่วัดเพื่อสะเดาะเคราะห์ สันนิษฐานว่า ไก่ที่จะนำไปปล่อยที่วัดจะตัดหาง เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าเป็นไก่ที่ปล่อยเพื่อการสะเดาะเคราะห์ด้วย

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 คู่ครองในฝัน

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเห็นคุณค่าของความเป็นสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรี

2. เนื้อหา

คุณสมบัติสำคัญที่ควรพิจารณาในการเลือกคู่ครอง

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 กระดาษแผ่นเล็ก กระดาษปรู๊ฟ ปากกาหัวสักหลาด ปากกา

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับชวนสนทนาเกี่ยวกับละครโทรทัศน์หลังข่าวภาคค่ำ ถึงพฤติกรรมต่างๆ ของตัวละคร และร่วมกันวิจารณ์พฤติกรรมของตัวละครที่ตนเองพบเห็น

4) หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง แต่ละคนเขียนคุณสมบัติของตนเองที่แสดงความเป็นสุภาพบุรุษหรือสุภาพสตรีที่เพศตรงข้ามจะตัดสินใจเลือกมาเป็นคู่ครองในอนาคตคนละ 3 ข้อ ลงกระดาษแผ่นเล็ก แผ่นละ 1 คุณสมบัติ

5) เขียนคุณสมบัติของเพศตรงข้ามที่ตนเองจะตัดสินใจเลือกเป็นคู่ครองในอนาคต คนละ 3 ข้อลงกระดาษแผ่นเล็กแผ่นละ 1 คุณสมบัติ

6) นำไปจัดแยกประเภทคุณสมบัติสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี โดยไม่ใช่เสียง

7) นายหมู่เลือกมาเพศละ 4 คุณสมบัติที่มีผู้เขียนมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ

8) ร่วมกันวิเคราะห์ความหมาย และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงแต่ละคุณสมบัติที่สำคัญของสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีที่เพศตรงข้ามต้องการเป็นคู่ครอง

9) สรุปผลกิจกรรมรายงานในกองลูกเสือคาบต่อไป

10) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

11) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ตัวแทนหมู่ลูกเสือรายงาน ผู้กำกับนำอภิปราย รวบรวม และสรุปคุณสมบัติของทั้งสองเพศเขียนลงกระดาษปรู๊ฟ

4) ผู้กำกับนำอภิปรายให้เลือกคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดเหลือเพศละ 3 ข้อ ให้กองลูกเสือโหวตว่าจะตัดคุณสมบัติข้อใดออกไป

5) ถ้ามช้อคิดที่ไ้จากกิจกรรมและการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (ในคุณสมบัติที่ดีทั้งหมด เมื่อพิจารณาอย่างถ่องแท้ จะพบว่ามช้อสมบัติที่สำคัญมากน้อยต่างกัน)

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ช้กงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ความคิดเห็นในหมู่ และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 13

เพลง

เพลง พวกเดียวกัน

มาเถิดเรามาาร่วมร้องเพลงกัน
แล้วเราก้หันหน้ามาหากัน (ซ้ำ)
เสร็จพลันก็หันกลับมา

พวกเราทั้งนั้นลุกขึ้นปลันทันที
ส่งยิ้มให้กันแล้วปรบมือ 5 ที (1 2 3 4 5)
สนุกหนักหนา แล้วส่ายเอว 5 ที (1 2 3 4 5)

เกม

เกม ปิดตาเดินทาง

วิธีเล่น

1. ลูกเสือเข้าแถวตอนนายหมู่อยู่หัวแถว รองนายหมู่อยู่ถัดจากนายหมู่ นำเชือกผูกเอวนายหมู่ และลูกหมู่ทุกคนไม่ให้หลุดจากกัน
2. นำผ้าปิดตานายหมู่ และรองนายหมู่
3. เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มเล่น ให้ลูกเสือพากันเดินโดยมีนายหมู่หน้าหน้า และให้ลูกหมู่จับเอวต่อกันไปและห้ามลูกหมู่บอกเส้นทางนายหมู่โดยการพูด แต่ให้ใช้สัญญาณอย่างอื่นแทน
4. หากหมู่ใดผิดกติกาให้ออกจากการแข่งขันหรือมาเริ่มเดินใหม่ หมู่ใดถึงเส้นชัยก่อนเป็นหมู่ชนะ ให้หมู่อื่นกล่าวคำชมเชย (เยล) ให้

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง เด็กโลก

เด็กชายคนหนึ่งอยากกินลูกเกาลัดมาก จึงล้วงมือลงไปในโถ แล้วกอบเอาลูกเกาลัดจนเต็มกำมือ และไม่สามารถเอามือออกจาก ปากโถแคบๆ ได้ เด็กชายจึงร้องไห้อยู่อย่างนั้นเพราะไม่ยอมปล่อยลูกเกาลัด ออกจากมือ เมื่อผู้ใหญ่คนหนึ่งเดินผ่านมาเห็นเข้าจึงว่า “ทำไมไม่ปล่อยลูกเกาลัดในมือเสียก่อน ถ้าล้วงหยิบเกาลัดทีละลูกเดียว ก็สามารถหยิบกินได้จนอิ่มเหมือนกัน มือก็ไม่ติดปากโถด้วย”

คติสอนใจ ได้ทีละน้อย ก็สามารถเก็บให้เป็นมากได้

เรื่อง ตักแตนผู้วิหค

ตักแตนตัวหนึ่งไม่ได้กินอาหารมาหลายวันแล้ว มันเดินโซเซเพราะไร้แรงกระโดดมาจนถึงลานดิน ใต้ต้นโอ๊กใหญ่ท่ามกลางลมฤดูหนาว พวกมดกำลังขนเมล็ดข้าวโพดออกจากรังมาตากให้แห้ง ตักแตนจึงเดินไปขอกินเมล็ดข้าวโพดสัก 2-3 เม็ดเพื่อประทังชีวิต แต่มดกลับถามว่า ทำไมตอน ฤดูร้อน ไม่หาเสบียงอาหารกักตุนไว้ ตักแตนก็ตอบว่าตนร้องเพลงเที่ยวเล่นไปตลอดฤดูร้อน “ถ้าเช่นนั้น เจ้าก็ควรจะต้องรำไปตลอดฤดูหนาว” มดตอบ แล้วก็ขนเมล็ดข้าวโพดกลับเข้ารังไปให้พวกของตนกิน

คติสอนใจ ควรขยันทำมาหากิน เพื่อให้มีพอเพียงในยามยาก

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 ยกย่องคนดี

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีโอกาสได้แสดงการยกย่องคนดี และเผยแพร่เกียรติคุณของคนดีในสังคม

2. เนื้อหา

การยกย่องและให้เกียรติกับผู้ที่ประพฤติดี เป็นแบบอย่างของควมมีคุณธรรมจริยธรรม

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับนำเสนอสนทนาเกี่ยวกับ “กิจกรรมยกย่องคนดี” และให้ลูกเสือนำเสนอชื่อลูกเสือ ในกองลูกเสือของตนที่พบเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ในบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือผู้อื่นทั้งในครอบครัวในชุมชน ในโรงเรียนและในกองลูกเสือได้อย่างน่ายกย่อง

4.4 ลูกเสือในกองร่วมกันวิเคราะห์เพื่อนลูกเสือที่มีคุณสมบัติและนำเสนอชื่อเพื่อให้สมาชิกในกองได้พิจารณา

4.5 ลูกเสือร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์คุณสมบัติของลูกเสือที่ถูกนำเสนอชื่อ

4.6 กองลูกเสือร่วมกันสรุปรายชื่อลูกเสือ รายงานต่อผู้กำกับ เพื่อยกย่องในระดับโรงเรียนและพิจารณาคุณสมบัติตามเกณฑ์ในการขอรับเหรียญลูกเสือสดุดี

4.7 ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันแสดงความยินดีกับลูกเสือที่ได้รับการคัดเลือก

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

ลูกเสือยอมรับเพื่อนที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่ควรยกย่องเป็นคนดี

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 14

เพลง

เพลง เบิกบานใจ

เบิกบานใจเมื่อเราอยู่พร้อมเพรียงกัน ชื่นชิววันทุกคนเบิกบานธรรมชาติ
ต่างคนยิ้มย่องมองใส สุขใจเสียเป็นหนักหนา
เพิ่มไมตรีรอยยิ้มนี้มีคุณค่าหมั่นขยันทุกวันเวลา ยิ้มกันดีกว่าสดชื่นรื่นรมย์

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง อ่านหนังสือไม่ออก

หนุ่มบ้านนอกยากจนคนหนึ่ง เสี่ยงโชคมาหางานทำในกรุงเทพฯ เพราะได้ยินว่าโรงเรียนแห่งหนึ่ง กำลังรับสมัครนักเรียนการภารโรงโดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา

เมื่อเจ้าหน้าที่ให้กรอกใบสมัคร หนุ่มก็ยิ้มแหยๆ ยกมือไหว้แล้วบอกอ่อยๆ ว่า “ขอโทษครับพี่ คือว่า..ผมอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนหนังสือไม่ได้ครับ...”

เจ้าหน้าที่ซักสีหน้าทันทีแล้วพูดว่า “อะไรกัน มาสมัครงานที่โรงเรียนถึงจะตำแหน่งแค่ภารโรง การโรง อย่างน้อยก็น่าจะอ่านออก เขียนได้ บ้างแหละ” เจ้าหน้าที่เก็บใบสมัครกับปากกาอย่างไม่มีเยื่อใย “ถ้าไม่รู้อะไรเลยอย่างนี้ ก็เสียใจด้วยนะ กลับไปเถอะ”

หนุ่มบ้านนอกนั่งรถกลับบ้าน อย่างนกปีกหัก เมื่อถึงบ้านจึงนึกขึ้นได้ว่าตนเองมีที่ดินรกร้างเท่าแมวดิ้นตาย เป็นมรดกจากพ่อผู้ล่วงลับไปแล้ว

ด้วยความเจ็บใจ จึงเกิดเป็นแรงมานะ ให้จับจอบเสียมหักร้างถางพง ค่อยๆ พลิกฟื้นลงผลไม้ไปทีละเล็กละน้อยด้วยความอดทน สวนผลไม้สร้างผลกำไรมากขึ้นทุกปี จนเก็บเงินซื้อที่ดินข้างเคียงขยายอาณาเขตสวนกว้างขึ้นเรื่อยๆ

บัดนี้หนุ่มบ้านนอกกลายเป็นพ่อเลี้ยงชรา เจ้าของสวนผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนั้น

วันหนึ่งพ่อเลี้ยงชราชอบเงินจำนวนมากไปขอเปิดบัญชีกับธนาคารเป็นครั้งแรก ผู้จัดการสาขาถึงกับเดินมาต้อนรับด้วยตัวเอง และงงสุดขีดเมื่อได้รู้ว่าชายชราอ่านหนังสือไม่ออก และเขียนหนังสือก็ไม่ได้

ผู้จัดการเอ่ยถามอย่างเกรงใจสุดๆ ว่า “พวกเราในจังหวัดทราบกันดีถึงชื่อเสียงของพ่อเลี้ยง ว่ามีกิจการสวนผลไม้ที่ใหญ่โตและเจริญก้าวหน้าที่สุดในภูมิภาค ผมไม่เข้าใจว่า พ่อเลี้ยงอ่านหนังสือไม่ออก และเขียนหนังสือไม่ได้ จริงๆ หรือครับ...”

“...พ่อหนุ่ม” พ่อเลี้ยงชรายิ้มให้ผู้จัดการสาขาของธนาคารอย่างใจดี “...ถ้าลุงอ่านหนังสือออก และเขียนหนังสือได้น่ะนะ... ป่านนี้ ลุงก็คงได้เป็นภารโรงไปแล้วแหละ...”

คติสอนใจ ทุกคนล้วนมีคุณค่าและความสามารถอยู่ในตัว ขอเพียงแต่ค้นให้พบ ตั้งใจทำในสิ่งที่ทำได้ และทำให้เต็มความสามารถแล้วผลสำเร็จจะตามมาในที่สุด

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร

แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 อย่างนี้ต้องปฏิเสธ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถปฏิเสธการชวนของเพื่อน ที่ชวนไปทำกิจกรรมเสี่ยงต่าง ๆ โดยเพื่อนไม่โกรธ

2. เนื้อหา

ทักษะปฏิเสธ เป็นการสื่อสารที่จำเป็น สำหรับใช้ปฏิเสธเพื่อนที่ชวนไปทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่าง ๆ โดยเพื่อนไม่โกรธ เพราะการปฏิเสธไม่สำเร็จมักเกิดจากกลัวเพื่อนจะโกรธ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 กระดาษแผ่นเล็ก กระดาษปรีฟ ปากกา ปากกาสีกทาลาด
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง ทักษะการปฏิเสธ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ระดมสมองว่า เคยถูกชวนไปทำอะไรบ้าง ในชีวิตประจำวัน ให้เขียนลงกระดาษแผ่นเล็ก แผ่นละ 1 กิจกรรม เขียนให้ได้มากที่สุด ในเวลา 3 นาที
- 4) นำกิจกรรมที่เขียนไว้มาจัดแยกประเภทเป็น 3 ประเภท คือ ทำได้ ไม่ควรทำ และไม่แน่ใจ ตามความเห็นของหมู่ลูกเสือ
- 5) เลือกกิจกรรมที่ไม่ควรทำ หมู่ละ 1 อย่าง ให้แต่ละหมู่เล่นบทบาทสมมุติ ปฏิเสธการชวนโดยเพื่อนไม่โกรธ นำเสนอในกองลูกเสือ
- 6) ลูกเสือแต่ละหมู่เล่นบทบาทสมมุติ เมื่อแต่ละหมู่เล่นจบ ผู้กำกับให้กองลูกเสือโหวตว่า ลูกเสือหมู่นี้จะ “ปฏิเสธได้สำเร็จหรือไม่” จนครบทุกหมู่
- 7) ผู้กำกับแจกใบความรู้เรื่อง “ทักษะการปฏิเสธ” ให้แต่ละหมู่ไปศึกษา
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (เข้าแถว ชักธง สวดมนต์ ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้ลูกเสือร่วมกันทบทวนใบความรู้เรื่อง “ทักษะการปฏิเสธ” โดยผู้กำกับช่วยเพิ่มเติมและอธิบายข้อสงสัย

- 4) มอบหมายให้แต่ละหมู่เล่นบทบาทสมมติ ปฏิเสธการชวนในสถานการณ์เดิม แต่ใช้ขั้นตอนการปฏิเสธตามใบความรู้ แล้วนำเสนอในกองลูกเสือ
- 5) ลูกเสือแต่ละหมู่เล่นบทบาทสมมติ หลังการนำเสนอของแต่ละหมู่ ผู้กำกับให้กองลูกเสือร่วมกันประเมินว่า “ครบขั้นตอนทักษะการปฏิเสธหรือไม่” ถ้าไม่ครบ ขาดขั้นตอนใด
- 6) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปขั้นตอน “ทักษะการปฏิเสธ” และเพิ่มเติมเรื่องการหาทางออกเมื่อถูกเข้าชี้
- 7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก การแสดงความคิดเห็น และประเมินความถูกต้องของขั้นตอนการทำทักษะปฏิเสธ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 15

เพลง

เพลง ยิ้ม

ยิ้ม ยิ้มกันเถิดนะ ยิ้มแล้วพาดลายเศร้า
ยิ้มนั้นพาสุขล้ำ ทำเรื่องยากเป็นง่าย

ยิ้มพาให้คลายเหงา ยิ้มพาเราเพลินใจ
ยิ้มให้กันเมื่อไร เรื่องร้ายจะกลายเป็นดี

เกม

เกม ทิศอะไร

วิธีเล่น

- 1) ให้แต่ละหมู่เข้าแถวตอนยืนห่างกันประมาณ 1 ศอก ทุกคนเตรียมหันไปตามทิศที่ผู้สั่ง
- 2) เมื่อได้ยินผู้สั่งเรียกชื่อทิศใดทุกคนต้องหันไปทางทิศนั้นๆ เช่น “ทิศเหนือ” ทุกคนต้องหันไปทางทิศเหนือ ใครหันผิดต้องออกจากการเล่น ผู้สั่งจะเรียกชื่อทิศซ้ำกันก็ได้ หรือเปลี่ยนชื่อทิศใดก็ได้
- 3) หลังจากการเล่นแล้ว หมู่ใดมีคนเหลือมากกว่าหมู่อื่นเป็นหมู่ชนะ ให้หมู่อื่นกล่าวคำชมเชย (เยล) ให้ผู้กำกับอธิบายถึงประโยชน์ของเกม

ใบความรู้

เรื่อง กักขะการปฏิเสธ

การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกคนควรเคารพและยอมรับการปฏิเสธจะสำเร็จได้นั้น ผู้ปฏิเสธต้องมีความตั้งใจชัดเจนที่จะปฏิเสธ

• ขั้นตอนการปฏิเสธ

- 1) อ้าความรู้สึกประกอบเหตุผล เพราะความรู้สึกโต้แย้งได้ยากกว่าการใช้เหตุผล
- 2) ปฏิเสธชัดเจน
- 3) ถามความเห็นเป็นการรักษาน้ำใจผู้ชวน ขั้นตอนนี้จะช่วยให้เพื่อนรู้สึกดี และไม่โกรธ
- 4) ขอขอบคุณเมื่อเขายอมรับ

• ถ้าผู้ชวนตื้อไม่เลิก

โดยการเข้าชี้, สบประมาท, ยกเหตุผลหวานล่อม, ปลอบหรือรับรองว่าไม่มีปัญหา หรือแม้กระทั่งข่มขู่ ฯลฯ ไม่ควรหวั่นไหว ควรหาทางออกด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อไปนี้

- 1) ปฏิเสธซ้ำ แล้วรีบขอตัวออกจากเหตุการณ์ไป
- 2) ผัดผ่อน แล้วรีบขอตัวออกจากเหตุการณ์ไป
- 3) ต่อรองหาทางเลือกอื่นที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

• จุดอ่อนที่ทำให้มักปฏิเสธไม่สำเร็จ

- 1) ปากบอกปฏิเสธ แต่ใจไม่ปฏิเสธแท้จริง เลยใจอ่อนปฏิเสธไม่สำเร็จ
- 2) ใช้เหตุผลเป็นข้ออ้าง ผู้ชวนเลยเอาเหตุผลอื่นมาหักล้างทำให้ปฏิเสธไม่สำเร็จ
- 3) ไม่ออกจากสถานการณ์ อยู่ให้เขาตื้อไปเรื่อยๆ ก็เลยปฏิเสธไม่สำเร็จจนได้
- 4) เกรงใจโดยเฉพาะกับผู้อาวุโสสูงกว่า เลยทำให้ไม่รักษาสีทธิในการปฏิเสธของตนเอง

ตัวอย่างประโยคคำพูด

สถานการณ์ : เพื่อนชวนลองสูบบุหรี่

ขั้นตอน	ตัวอย่างประโยคคำพูด
อ้าความรู้สึกประกอบเหตุผล	เราไม่ชอบ รู้สึกว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ดี
ปฏิเสธชัดเจน	ขอไม่ลอง
ถามความเห็นเป็นการรักษาน้ำใจผู้ชวน	นะเพื่อน
ขอบคุณเมื่อเขายอมรับ	ขอบคุณที่เข้าใจเรา
ถ้าผู้ชวนตื้อไม่เลิก เลือกวิธีใดวิธีหนึ่งต่อไปนี้	
ปฏิเสธซ้ำ แล้วรีบขอตัวออกจากเหตุการณ์	ไม่ละ ขอตัวก่อนนะเพื่อน (รีบเดินจากไป)
ผัดผ่อน แล้วรีบขอตัวออกจากเหตุการณ์	เอาไว้ชวนเรื่องอื่นแล้วกัน ขอตัวนะเพื่อน (รีบเดินจากไป)
ต่อรองหาทางเลือกอื่นที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย	เรามาหาอะไรทำอย่างอื่นกันดีกว่า ไปกินไอศกรีมกันดีไหมเพื่อน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง พรานใหม่ผู้กล้าหาญ

พรานใหม่คนหนึ่งมักจะเข้าไปถามพวกคนตัดไม้ว่าเห็นหมูป่าบ้างไหม บริเวณใดมีกวางมีเนื้อบ้าง แต่พวกคนตัดไม้ก็ยังไม่เคยเห็นพรานใหม่ผู้นี้ล่าสัตว์ใดได้สักตัว

วันหนึ่งพรานใหม่เข้าป่ามาแต่เช้าพาลงถามคนตัดไม้ว่า “พี่ชาย เห็นรอยเท้าสิงโตที่ไหนบ้าง ช่วยบอกด้วยเถิด” คนตัดไม้ก็บอกว่าเห็นอยู่ไม่ไกลนัก ตนยินดีจะพาไปล่าถึงหน้าปากถ้ำสิงโตเลยทีเดียว เมื่อได้ยินเช่นนั้นพรานใหม่ก็ถึงกับส่ายหน้าปฏิเสธเป็นพัลวัน ว่าตนเพียงอยากเห็นรอยเท้าสิงโตเท่านั้น มิได้ออยากล่าสิงโต

คติสอนใจ พวกที่ขี้ขลาด มักแสดงว่ากล้าหาญเมื่อภัยยังไม่มาถึง

เรื่อง ม้ากับหมาป่า

หมาป่าเดินมาพบม้าที่กลางทางจึงเอ่ยขึ้นว่า “พี่ม้าเอ๋ย ข้าเพิ่งผ่านไร่นาข้าวโอ๊ตมาเมื่อครู่นี้ เห็นข้าวโอ๊ตออกรวงงาม น่ากินเป็นอย่างนัก แต่ข้าไม่ได้กินมันสักคำเพราะคิดจะเก็บไว้ให้ท่านกิน ท่านมากับข้าสิ ข้าจะพาไป”

ม้าได้ฟังดังนั้นก็หัวเราะเบาๆ แล้วว่า “ข้าขอบใจนะ ที่เจ้าบอกเรื่องไร่นาข้าวโอ๊ต แต่ข้าไม่ได้ขอบใจที่เจ้าไม่กินข้าวโอ๊ต เพราะข้ารู้ดีว่าข้าวโอ๊ต ไม่ใช่อาหาร ของหมาป่าอย่างเจ้า”

คติสอนใจ หากให้ด้วยความไม่จริงใจ ไม่ทำให้ผู้รับเกิดความซาบซึ้ง

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร
แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 จีนไม่ชอบถูกล้อ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหา

การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 เกม

3.2 กรณีศึกษา นางฟ้ากับซาตาน

3.3 ใบความรู้ เรื่อง การควบคุมอารมณ์และการสื่อสารทางบวก

3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับชวนสนทนาเรื่องการแสดงออกของลูกเสือในสถานการณ์ต่างๆ ว่า “การแสดงออกนั้นๆ เกิดเพราะกำลังอยู่ในอารมณ์แบบไหน” ให้ลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเอง 2 – 3 คน

5) ผู้กำกับขออาสาสมัครลูกเสืออ่านกรณีศึกษา “นางฟ้ากับซาตาน”

6) ผู้กำกับตั้งคำถามในกองลูกเสือ ในประเด็น “คิดว่าพิมจะรู้สึกอย่างไร” โดยสุ่มให้ตอบ 2-3 คน

7) ผู้กำกับให้หมู่ลูกเสือร่วมกันอภิปรายประเด็น “ถ้าลูกเสือเป็นพิมจะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น และสถานการณ์ตรงหน้าอย่างไร” และนำเสนอโดยการเล่นบทบาทสมมุติในกองลูกเสือ

8) ลูกเสือแต่ละหมู่ เล่นบทบาทสมมุติ ผู้กำกับนำอภิปราย ถามความเห็นจากกองลูกเสือว่า วิธีการของหมู่ใดน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุด

9) ผู้กำกับแจกใบความรู้ เรื่อง “การควบคุมอารมณ์ และการสื่อสารทางบวก” ให้ลูกเสือศึกษาเพื่อทำกิจกรรมครั้งต่อไป

10) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

11) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับทบทวนใบความรู้ บรรยายและตอบข้อซักถามเรื่อง “การควบคุมอารมณ์ และการสื่อสารทางบวก”

4) มอบหมายให้หมู่ลูกเสือร่วมกันคิดวิธีจัดการอารมณ์และสถานการณ์ตรงหน้าของพิมพ์ใหม่ ตามขั้นตอนการควบคุมอารมณ์ และการสื่อสารทางบวก ที่ได้เรียนรู้ไป และนำเสนอโดยการเล่นบทบาทสมมุติในกองลูกเสือ

5) หลังการนำเสนอของแต่ละหมู่ ผู้กำกับให้กองลูกเสือร่วมกันประเมินว่า “ถูกต้องและครบตามขั้นตอนการควบคุมอารมณ์ และการสื่อสารทางบวก หรือไม่ และควรปรับแก้อย่างไร”

6) ผู้กำกับและกองลูกเสือร่วมกันสรุปขั้นตอนการควบคุมอารมณ์ และการสื่อสารทางบวก สรุปข้อคิดที่ได้ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

7) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

8) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็นในหมู่และกองลูกเสือ สังเกตการแสดงออกทางอารมณ์ในหมู่เพื่อน

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 16

เกม

เกม บนน้ำบนบก

ให้ลูกเสือทุกคนยืนเป็นแถวหรือวงกลมก็ได้ ทุกคนยืนห่างกันประมาณ 1 ฟุต เมื่อผู้กำกับสั่งว่า “บนบก” ทุกคนต้องยืนนิ่ง จะไหวตัวหรือย่อเข่าเล็กน้อยก็ได้ถ้าผู้กำกับสั่งว่า “บนน้ำ” ให้ทุกคนกระโดดไปข้างหน้า หากใครทำผิดหรือทำซ้ำต้องออกจากการเล่น ที่เหลือเล่นต่อไปจนกว่าจะเหลือคนสุดท้ายเป็นผู้ชนะ

เกม สามัคคีสำคัญ

วิธีเล่นเกม

1. กำหนดเส้นเริ่มต้นและเส้นชัย
2. ให้ลูกเสือยืนเป็นคู่ๆ หันหน้าเข้าหากัน ใช้หมวกลูกเสีคู่ละหนึ่งใบ โดยให้ทั้งคู่หันหน้าผากชนกันแล้วนำหมวกมาวางบนหน้าผาก ดันหมวกไว้ไม่ให้หมวกตก
3. เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มแข่งขันให้ทั้งคู่วิ่งไปให้ถึงเส้นชัยโดยไม่ให้หมวกหล่น ห้ามใช้มือจับหมวกคู่ไหนถึงที่หมายก่อนคู่ไหนชนะ เกมนี้ต้องช่วยกันทั้งสองคนมิฉะนั้นหมวกจะตก

กรณีศึกษา

เรื่อง นางฟ้ากับซาตาน

“พิมเป็นคนผิวคล้ำ เกศเป็นคนผิวขาวและสวย มักมีคำล้อเลียนเสมอว่า ใครอยากขาให้ไปอยู่ใกล้พิม แล้วจะขาทันตาเห็น พิมน้อยใจและแอบไปร้องไห้อยู่เสมอ”

ใบความรู้

เรื่อง การควบคุมอารมณ์และการสื่อสารทางบวก

ในแต่ละขณะคนเราจะสามารถมีอารมณ์ได้แบบเดียวเท่านั้น ดังนั้นถ้าเรานำอารมณ์ที่สงบมาแทนที่อารมณ์ทางลบได้ อารมณ์ทางลบก็จะเบาบางลง

ขั้นตอนการควบคุมอารมณ์ทางลบ มี 2 ขั้นตอน คือ

1. ตั้งสติและควบคุมอารมณ์ วิธีที่ทำได้แก่

- หายใจเข้าออกยาว ๆ มีวิธีฝึกดังนี้

1) สูดลมหายใจเข้าลึก ๆ ช้า ๆ พร้อมกับนับ 1 - 2 - 3 - 4 ในใจ

2) กลั้นหายใจ 1 วินาที

3) ค่อย ๆ หายใจออกยาว ๆ ช้า ๆ พร้อมกับนับ 1 - 2 - 3 - 4 ในใจ

- นับเลขเบรคอารมณ์ โดยนับเลขในใจช้า ๆ 1.....2.....3.....4.....5.....6.....

2. สื่อสารทางบวก ด้วยท่าที่สงบ ไม่ก้าวร้าว โดยใช้หลักการสื่อสารเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง 3 ขั้นตอน

1) บอกความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดเช่น “ไม่ชอบเลย ฉันอายุมากที่เธอมาล้อฉันแบบนี้”

2) บอกความต้องการของเรา เช่น “ขอร้องละ เลิกล้อฉันซะที”

3) ถามความเห็นเขา เช่น “ได้ไหม” “เธอทำได้ไหม”

ตัวอย่างสถานการณ์ : โกรธ เพราะถูกเพื่อนแกล้ง

- เราไม่สนุกด้วยเลย เลิกแกล้งเราได้ไหม

- เราไม่ชอบการเล่นแรง ๆ แบบนี้เราขอไม่เล่นด้วยแล้วนะ (แล้วเดินออกจากเหตุการณ์)

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ลิงอวดเก่ง

ชาวประมงวางอวนในแม่น้ำแล้วก็กลับไปหาข้าวหาปลากินที่กระท่อม ลิงตัวหนึ่งซึ่งนั่งดูอยู่บนต้นไม้ตั้งแต่เช้าก็คิดว่าตนก็ทำอย่างชาวประมงได้เช่นกัน “ไม่น่าจะยากเลย แค่วางอวนไว้เพื่อดักปลา” คิดดังนั้นลิงจอมซนก็ลงจากต้นไม้มาหยิบอวนอีกปากหนึ่งไปที่ริมน้ำ แต่ด้วยความที่ไม่เป็นประสาอวนจึงพันตัวอึ้งตึงงงจนกลิ้งตกลงไปในน้ำพลงดินทุรนทุรายเพราะหายใจไม่ออก

คติสอนใจ หาญทำในสิ่งที่ไม่รู้ ย่อมได้รับความเสียหาย

เรื่อง รักพี่รักน้อง

วันหนึ่ง ขณะที่เจียงกงและน้องชายจีเจียง กำลังเดินทางจะเข้าไปในเมือง พลันก็มีพวกโจร 4-5 คน โผล่ออกมาจากข้างทางเข้ามาขวางหน้าไว้ พร้อมกับชักดาบออกมาทำท่าจะฆ่าเขาทั้งสอง ผู้เป็นพี่ชายกล่าวว่า

“พวกท่าน น้องชายของผมยังเด็กอยู่ ถ้าพ่อแม่ไม่ได้พบหน้าแม่สักวันก็จะไม่สบายใจ ขอให้พวกท่านฆ่าผมแล้วปล่อยน้องชายผมไปเถิด”

น้องชายของเขาก็กล่าวว่า “พวกท่าน พี่ชายผมอายุมากกว่าผม แข็งแรงกว่าผมและเป็นคนดี พ่อแม่แก่แล้วต้องอาศัยเขาเลี้ยงดู ขอให้ผมตายแทนพี่ผมเถิด”

พี่น้องทั้งสองต่างแย่งกันตาย พวกโจรรู้สึกตื่นตันใจมาก จึงเก็บดาบเข้าฝัก โบกมือกล่าวว่า “พี่น้องคู่นี้รักกันจริง พวกเราไปกันเถอะ”

คติสอนใจ ความรักและการเสียสละ ย่อมทำให้เกิดผลดีเสมอ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร

แผนการจัดกิจกรรมที่ 17 คิดอย่างไรไม่เป็นทุกข์

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามารถคิดเชิงบวกในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2. เนื้อหา

การคิดเชิงบวกเป็นการวิเคราะห์หาสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การฝึกคิดเชิงบวกจะช่วยให้มองโลกในแง่ดี มีความหวัง และหาทางออกจากปัญหาได้ง่ายขึ้น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 กระดาษปรีฟ ปากกาหัวสีกหลาย
- 3.3 กรณีศึกษาเรื่อง “นางฟ้ากับซาตาน”
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 ผู้กำกับขออาสาสมัครลูกเสืออ่านกรณีศึกษา เรื่อง “นางฟ้ากับซาตาน”
- 4.4 ผู้กำกับตั้งคำถามในกองลูกเสือ ให้ลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็น และสรุปดังนี้
  - คิดว่าพิมจะรู้สึกอย่างไร
  - ความรู้สึกเช่นนี้มาจากความคิดอย่างไร
- 4.5 ให้หมู่ลูกเสือร่วมกันคิดว่า ในสถานการณ์เช่นนี้ พิมควรจะทำอย่างไร จึงจะไม่เป็นทุกข์ แต่ละหมู่ระดมสมองให้ได้มากที่สุดในเวลา 5 นาที แล้วเขียนลงกระดาษปรีฟ
- 4.6 นายหมู่ นำความคิดทุกข้อมาโหวต ว่าความคิดข้อใดจะทำให้เกิดอารมณ์ทางบวกมากกว่ากัน โดยให้สมาชิกเลือกได้คนละ 2 ข้อ แล้วรวมคะแนนเรียงลำดับคะแนนมากที่สุดและรองลงมา
- 4.7 ส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือที่ละหมู่จนครบ
- 4.8 ผู้กำกับถามข้อคิดที่ได้และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4.9 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่เป็นคติสอนใจ
- 4.10 พิธีปิดประชุมกอง (เน็ดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์การใช้เหตุผล ความคิดความรู้สึกในการปรับเปลี่ยนมุมมอง

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 17

เพลง

เพลง ยิ้ม

ยิ้ม ยิ้ม ยิ้ม ยิ้มมาในตาหวานชื่น
สดชื่นอร่าอย่างมัวรอ

ยิ้ม นิดชีวิตยังยืน สดชื่นอร่าอย่าหน่าย
มายิ้มกันหนอพวกเรา

กรณีศึกษา

เรื่อง นางฟ้ากับชาตาน

พิมเป็นคนผิวคล้ำ เกศเป็นคนผิวขาวและสวย มักมีคำล้อเลียนเสมอว่า ใครอยากขาให้ไปอยู่ใกล้พิม แล้วจะขาทันตาเห็น พิมน้อยใจและแอบไปร้องไห้อยู่เสมอ

เรื่องเล่าที่มึนงง

)))

เรื่อง ตัดกิ่งไม้ทิ้งจะพอ

นายชุ่มชื่นอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งใกล้เชิงเขา ทุกวันเขาจะเก็บกิ่งไม้แห้งจากเชิงเขา เพื่อนำไปขายให้ชาวบ้านใช้ทำฟืนสำหรับหุงต้ม ฟืนของนายชุ่มชื่นขายดีมากเพราะเนื้อไม้แห้งสนิทจุดติดง่าย เมื่อได้เงินกลับบ้านเขาก็แบ่งให้ภรรยาไว้ใช้สอยประจำวัน

วันหนึ่งภรรยาของนายชุ่มชื่นพูดกับสามีว่า “เดินเก็บกิ่งไม้แห้งไปขายเมื่อไหร่จะร่ำรวยสักที ฉันว่านะ แทนที่จะเก็บกิ่งไม้ เปลี่ยนเป็นไปตัดต้นไม้ น่าจะดีกว่า”

รุ่งเช้านายชุ่มชื่นจึงออกตัดต้นไม้ที่ขึ้นรอบๆ เชิงเขา ขณะที่นายชุ่มชื่นกำลังตัดต้นไม้ต้นหนึ่งก็มีแม่erkกางเขนตัวหนึ่งบินมาขอร้องไม่ให้ตัดต้นไม้ต้นนั้น..แต่นายชุ่มชื่นไม่สนใจ คงตัดต้นไม้ต่อไป จนได้ไม้กองใหญ่ เมื่อนำไปขายก็ได้เงินมากขึ้นกว่าเดิม

ด้วยความโลภคราวนี้นายชุ่มชื่นจึงเกณฑ์ญาติพี่น้องมาช่วยกันตัดต้นไม้ แต่มีสัตว์ป่าฝูงหนึ่งมาขอร้องให้เลิกเพราะจะทำลายที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์เหล่านั้น นายชุ่มชื่นไม่สนใจยังคงตัดต้นไม้ต่อไป

...โค่น โค่น โค่น ตัด ตัด ตัด ไม้ใหญ่ ไม้เล็ก เรามาตัดกัน!!!

และแล้วก็ถึงวันที่ธรรมชาติลงโทษ เมื่อป่าไม้เหลือแต่ตอไม่มีต้นไม้คอยโอบอุ้มซับน้ำฝน เมื่อพายุใหญ่มา ลมและฝนโหมกระหน่ำ น้ำป่าจึงไหลบ่าพัดพาเอาท่อนซุงที่กองไว้มาทับถมหมู่บ้านจนพังพินาศ ทั้งหมู่บ้านจมอยู่ใต้น้ำ ตัวนายชุ่มชื่นและภรรยาต้องไปอาศัยอยู่บนหลังคาบ้าน จึงเพิ่งจะสำนึกได้ถึง ความผิดพลาดของตนเอง

คติสอนใจ นายชุ่มชื่นและภรรยาโลภหวังร่ำรวย มั่งง่าย ไม่ใช่เหตุผล และขาดคุณธรรม เบียดเบียน และทำลายธรรมชาติ โดยไม่คิดถึงผลกระทบต่อส่วนรวม จึงถูกรธรรมชาติลงโทษ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 14 รักและหวงแหนสาธารณสมบัติของชุมชน ชาติ
แผนการจัดกิจกรรมที่ 18 เสียหายเพราะอะไร

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีจิตสำนึกในการรักและหวงแหนสาธารณสมบัติของชุมชนและชาติ

2. เนื้อหา

การสำรวจ สอดแนม ความเสียหายของสาธารณสมบัติที่เกิดจากสาเหตุใด เพื่อหาทางป้องกัน แก้ไข การแสดงออกถึงความรักและหวงแหนสาธารณสมบัติของชุมชนและชาติ ลูกเสือสามารถทำได้โดยการร่วมมือกันรับผิดชอบ ดูแลและส่งเสริมใช้ประโยชน์

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับสนทนาเรื่องสาธารณสมบัติในชุมชนของลูกเสือมีอะไรบ้าง ปัจจุบันมีสภาพอย่างไร
- 4) ลูกเสือนำเสนอชื่อสถานที่ สภาพของสาธารณสมบัติในชุมชนของตนเอง
- 5) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันเลือกสาธารณสมบัติในแต่ละชุมชน หมู่ละ 1 แห่ง เช่น วัด หอกระจายข่าว ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน ห้องสมุด สถานที่ท่องเที่ยว ประปา อนามัย สวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อวางแผนในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือกันดูแลรักษา

- 6) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสร้างแบบสำรวจข้อมูลสาธารณสมบัติตามที่หมู่ลูกเสือเลือกหัวข้อ
  - ชื่อสถานที่ ที่ตั้ง
  - สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน
  - ผู้ดูแล หน่วยงานที่รับผิดชอบ
  - ข้อเสนอแนะในการดูแล/ปรับปรุง/การส่งเสริมเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์

- 7) ผู้กำกับให้ข้อเสนอแนะหมู่ลูกเสือวางแผนการร่วมกันในการปฏิบัติงาน

- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

- ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือออกสำรวจข้อมูลตามแบบสำรวจและรายงานในชั่วโมงต่อไป

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ ตรวจ แยก)

- 2) เพลง หรือเกม

- 3) ผู้กำกับสนทนาทบทวนกิจกรรมที่มอบหมายเรื่องการสำรวจข้อมูลตามแบบสำรวจ

4) ตัวแทนหมู่ลูกเสือรายงานผลการสำรวจ นำเสนอข้อเสนอแนะในการดูแล/ปรับปรุง/การส่งเสริม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์

5) ลูกเสือในกองให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6) ลูกเสือแต่ละหมู่จัดทำแผนการจัดกิจกรรมปฏิบัติงาน

- รายการการดูแล รักษา ปรับปรุง ส่งเสริมการใช้ประโยชน์
- การประสานงานกับผู้ดูแล ผู้รับผิดชอบสถานที่
- กำหนดวันเวลาปฏิบัติกิจกรรม
- ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติกิจกรรม
- ลงมือปฏิบัติงานตามแผน
- สรุปผลรายงาน

7) ตัวแทนหมู่ลูกเสือรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมตามแผน

- การร่วมมือของลูกเสือในการปฏิบัติงาน
- ผลการปฏิบัติงาน ความสำเร็จ
- ปัญหาอุปสรรค

8) ผู้กำกับให้คำชมเชยและชวนลูกเสือคิดหลังกิจกรรม

- ลูกเสารู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมที่ทำ
- ลูกเสือได้เรียนรู้อะไรบ้าง
- ชุมชนและประเทศชาติจะเป็นอย่างไรถ้าเยาวชนช่วยกันทำกิจกรรมเช่นนี้มาก ๆ ลูกเสือ

ร่วมกันอภิปรายข้อคิดและสรุปความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

9) ผู้กำกับให้คำชมเชยและเสนอแนะลูกเสือเขียนคำขวัญเชิญชวนให้ทุกคนช่วยกันดูแลสาธารณสมบัติของชาตินำเพื่อประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน

10) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่เป็นคติสอนใจ

11) พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

- ผู้กำกับนัดหมายลูกเสือปฏิบัติกิจกรรมตามแผนและเตรียมสรุปการปฏิบัติงานในครั้ง

ต่อไป

5. การประเมินผล

ลูกเสือนักจิตสาธารณะ มีโครงการดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน/ชุมชนอย่างน้อย 1 โครงการ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 18

เพลง อยุรยาเมืองเก่า

อยุรยาเมืองเก่าของเราแต่ก่อน จิตใจอารมณ์มาเล่าสู่กันฟัง
อยุรยาแต่ก่อนนี่ยังเป็นดั่งเมืองทอง ของพี่น้องเผ่าพงศ์ไทย
เดียนี่ชีเป็นเมืองเก่า ชาวไทยแสนเศร้าถูกข้าศึกกรูกราน
ชาวไทยทุกคนหัวใจร้าวราน ข้าศึกเผาผลาญแหลกราญวอดวาย
เราชนชั้นหลังมองแล้วเศร้าใจ อนุสรณ์เตือนให้ชาวไทยจงมั่น
สมัครสามร่วมใจสามัคคี คงจะไม่มีใครกล้าร้าวชาติไทย

เพลง ไตร่ตรึงไทย

ไตร่ตรึงไทย ร่มเย็นเหมือนดั่งอยู่ในร่มโพธิ์ร่มไทร ที่มีกิ่งใบแน่นหนา
ชาติไทยใหญ่หลวงแตกกระจัดกระจาย ถูกแบ่งแยกย้ายไปอยู่หลายสาขา
เชิญพวกพ้องพี่น้องมาพร้อมกัน เชิญอยู่ใต้อร่มไทย
เลือดเนื้อเผ่าไทยนี้ควรจะมีสมานฉันท์
เหมือนน้องพี่เลือดเนื้อเรามีสายเดียวเกี่ยวพัน
ไตร่ตรึงไทยร่มเหมือนดั่งโพธิ์ไทร ไตร่ตรึงไทยเย็นเหมือนใต้แสงจันทร์

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ลูกสาวกับพ่อ

พ่อคนหนึ่งไปเยี่ยมลูกสาวคนโตที่แต่งงานกับชาวสวน “ลูกสบายดีหรือไม่ ต้องการอะไรหรือเปล่า” พ่อถามอย่างห่วงใย ลูกสาวคนโตจึงตอบว่า “สบายดีจะพ่อ ลูกไม่เคยต้องการอะไรอีกนอกจากอยากให้ฝนตกมามาก ๆ พี่ชผลในสวนจะได้งอกงามดี”

เมื่อไปเยี่ยมลูกสาวคนเล็ก พ่อก็ถามเช่นเดียวกันกับที่ถามลูกสาวคนโต ลูกสาวคนเล็กซึ่งเป็นเมียช่างปั้นหม้อก็ตอบว่า “ลูกสบายดีจะพ่อ แต่ต้องการอย่างเดียวคืออยากให้ฝนไม่ตกเลย ถ้ามีแดดจ้าหม้อดินที่ตากไว้ก็จะแห้งเร็วจะพ่อ”

คติสอนใจ คนเรามักต้องการแต่สิ่งที่เป็นผลประโยชน์แก่ตน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง สุนัขจิ้งจอกในดงหนาม

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งชอบไปขโมยลูกไก่และแม่ไก่ของชาวบ้านมากินเป็นประจำ วันหนึ่งพวกชาวบ้านให้พรานตักซุ่มรอเล่นงานสุนัขจิ้งจอก แต่สุนัขจิ้งจอกเห็นเข้าก่อนจึงรีบวิ่งหนีออกจากหมู่บ้านโดยเร็ว พรานยังคงไล่ล่าตามมาติด ๆ สุนัขจิ้งจอกจึงกระโดดเข้าไปซ่อนตัวในดงหนามที่ชายป่า หนามอันแหลมคมที่มุดำสุนัขจิ้งจอกจนเจ็บปวดไปทั้งตัว มันตัดพ้อดงหนามว่า “ทำไมต้องทำร้ายเราด้วย ในเมื่อเราไม่เคยทำร้ายเจ้า” ดงหนามจึงตอบว่า ลูกไก่และแม่ไก่ก็ไม่เคยทำร้ายสุนัขจิ้งจอกเช่นกัน และการที่กระโดดเข้ามาทำให้กึ่งก้านของดงหนามหักรานไปไม่น้อย

คติสอนใจ ก่อนจะตำหนิว่าใคร ควรย้อนดูตนเสียก่อนว่าเคยทำผิดเช่นนั้นมาก่อนหรือไม่

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม
แผนการจัดกิจกรรมที่ 19 ความรุนแรง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่ความรุนแรง

2. เนื้อหา

เด็กที่มีนิสัยชอบใช้หรือนิยมความรุนแรง เป็นเพราะได้รับประสบการณ์ในเรื่องความรุนแรง บ่มเพาะ และปลูกฝังเป็นเวลายาวนาน จนชินชาเห็นความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ ไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งผิด ไม่ยังยั้งชั่งใจ และกระทำความรุนแรง โดยเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อต่างๆ รวมทั้งค่านิยมและพฤติกรรมที่มีในกลุ่มเพื่อน ล้วนมีอิทธิพลชักนำไปสู่ความรุนแรงได้ ความตระหนักในเรื่องนี้จะช่วยให้หลีกเลี่ยงการรับสื่อต่างๆ รวมทั้งค่านิยมและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 เกม
- 3.2 บัตรคำ สถานการณ์ความรุนแรง 4 ชุด
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง ความรุนแรง
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยกแถว)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนาด้วยคำถาม “ในชีวิตประจำวันลูกเสือเคยพบพฤติกรรมอะไรบ้างที่คิดว่าเป็นความรุนแรง” ให้ลูกเสือเล่าประสบการณ์ 1-2 คน แล้วนำเข้าสู่กิจกรรม
- 4) ผู้กำกับให้ลูกเสือนั่งตามหมู่ของตนเอง แจกชุดบัตรคำให้หมู่ละ 1 ชุด
- 5) นายหมู่อ่านบัตรคำที่ละใบพร้อมอภิปรายและหาข้อสรุปเพื่อรายงานในกลุ่มใหญ่ ในประเด็นต่อไปนี้ และส่งตัวแทนรายงาน
  - สถานการณ์ในบัตรคำมีแนวโน้มจะเกิดอะไรตามมาได้บ้าง
  - เรียงลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ในบัตรคำตามความเห็นของหมู่ จากรุนแรงมากที่สุดไปหารุนแรงน้อยที่สุด
- 6) ตัวแทนหมู่รายงานที่ละหมู่จนครบ
- 7) ผู้กำกับช่วยเพิ่มเติม “ความรุนแรงมีได้หลายระดับ ตั้งแต่ที่น้อยที่สุดคือความรุนแรงในจินตนาการ เช่น เกม การ์ตูน → ความรุนแรงทางใจ เช่น การนอกใจ → ความรุนแรงทางคำพูด เช่น ดู ด่าว่า → ความรุนแรงทางกายซึ่งรุนแรงที่สุด เช่น การทำร้ายร่างกาย”
- 8) ผู้กำกับนำอภิปรายในกอง และสรุป ในประเด็น “สรุปความหมายของความรุนแรงตามความเข้าใจของลูกเสือ” และ “ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรมนี้”

- 9) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 10) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม

3) หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผู้กำกับแจกใบความรู้เรื่อง “*ความรุนแรง*” ให้ร่วมกันอภิปรายประเด็นต่อไปนี้อย่างน้อย 5 นาที และส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือ

- หมู่ที่ 1 เหตุใดบางคนจึงมีนิสัยชอบใช้ความรุนแรง มีปัจจัยอะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้น
- หมู่ที่ 2 จากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ คิดว่าลูกเสือควรมีท่าทีต่อการใช้ความรุนแรงอย่างไร

อย่างไร

• หมู่ที่ 3 และ 4 ท่านคิดว่าในโรงเรียนมีปัญหาความรุนแรงอะไรบ้าง ในฐานะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จะลดปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนอย่างไร

4) ตัวแทนหมู่ลูกเสือรายงานที่ละประเด็น ผู้กำกับนำอภิปราย เพิ่มเติม และสรุป

5) ผู้กำกับขอให้กองลูกเสือร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมในโอกาสต่อไป

- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือได้เข้าร่วมกิจกรรมการวิเคราะห์กรณีศึกษาอย่างตั้งใจ มุ่งมั่น และมีเหตุผล
- 5.2 ลูกเสือมีความคิดสร้างสรรค์ในการอภิปรายเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 19

เกม

เกม กระซิบข่าว

วิธีเล่น

1. แบ่งลูกเสือออกเป็น 4 แถวเท่าๆ กัน
2. ให้แต่ละแถวตั้งเป็นแถวตอน คนหน้าห่างจากจุดที่กำหนดไว้ประมาณ 1 เมตร
3. เมื่อได้ยินสัญญาณ คนแรกรีบวิ่งไปอ่านข้อความในกระดาษที่ผู้กำกับเขียนเตรียมไว้จนจำได้แล้ววิ่งกลับมากกระซิบคนที่สอง คนที่สองกระซิบต่อๆ ไปจนถึงคนสุดท้ายรีบวิ่งมาเขียนหรือบอกกับผู้กำกับ
4. แถวใดส่งข่าวได้เร็วและถูกต้องที่สุดเป็นผู้ชนะ

เกม

เกม แข่งเรือ

วิธีเล่น

1. หมู่ลูกเสี้ยนเข้าแถวตอน ห่างกันประมาณ 1 เมตร
2. คนแรกเอามือเท้าสะเอว คนต่อ ๆ ไป เอามือจับที่เอวของคนข้างหน้า แล้วนั่งยอง
3. การเคลื่อนที่ให้ก้าวไปที่ละเท้าหรือจะกระโดดไปพร้อม ๆ กันก็ได้ แต่มือต้องไม่หลุดจากกัน
4. เมื่อได้ยินสัญญาณให้แต่ละแถวเคลื่อนที่ไปข้างหน้ายังจุดหมาย
5. แถวใดถึงจุดหมายก่อนเป็นผู้ชนะ

บัตร์คำ

บัตร์คำ สถานการณ์ความรุนแรง หมู่ที่ 1

นกเล่าเรื่องส่วนตัวของต่ายให้จุ่มฟัง
โดยบอกให้เก็บเป็นความลับ
จุ่มนำเรื่องของต่ายไปเล่าต่อจนรู้กันทั้งห้อง

มดปากแหว่งและเพดานโหว่แต่กำเนิด
แม้จะผ่าตัดแก้ไขแล้ว แต่ก็ยังพูดไม่ชัด
ถูกเพื่อนล้อเลียนอยู่เสมอ ๆ

วิชัยอยู่กับลุงขี้เหล้า เวลาลุงเมาเหล้ามักจะโมโหร้าย
ทุบตีและทำโทษวิชัยอย่างรุนแรง เป็นประจำ

เอกชอบเล่นเกมที่มีความรุนแรงมากๆ
และติดเกมออนไลน์อย่างมาก มักหนีเรียน
ไปเล่นเกมบ่อยๆ

บิตรคำ

บิตรคำ สถานการณ์ความรุนแรง หมู่ที่ 2

หนึ่งกับสองเป็นฝาแฝดกัน ชอบดูหนังและเล่นเกมบู้ ล้างผลาญทั้งคู่ เขามีปิ่นเด็กเล่น คนละครบอกรอเอาไว้เล่นไต่ยงกัน

มะลิมีพ่อแม่ที่ทะเลาะตบตี ทำร้ายร่างกายกันให้เห็นเป็นประจำ

หนุ่มพนันกับเพื่อนในกลุ่มว่าจะหลอกให้น้อยรักแล้วหักอกให้ดู

ข่าวดัง!!...พ่อแม่ชาวเกาหลีคู่หนึ่งถูกตำรวจจับข้อหาละเลยลูกอายุ 3 เดือนจนขาดอาหารเสียชีวิต เพราะทั้งคู่ติดเกมจนไม่สนใจลูก ป้อนนมให้แค่วันละครั้งเดียว

บิตรคำ สถานการณ์ความรุนแรง หมู่ที่ 3

โตขึ้นวุฒียากเป็นหัวหน้าแก๊งอันธพาล เพราะเคยเห็นพ่อถูกซ้อม จะได้ปกป้องพ่อได้

ก้องไม่ยอมมาโรงเรียน เพราะถูกเด็กโตกว่าข่มขู่รัดไต่เงิน

บัตรคำ

นารีถูกแขว่งอยู่เสมอเวลาเดินผ่าน
วินมอเตอร์ไซค์ปากซอยเข้าบ้าน
เธอได้แต่ก้มหน้าก้มตารีบเดินให้เร็วที่สุด

อ้วนแอมขโมยมือถือเพื่อนไปขาย
เพื่อเอาเงินไปเล่นเกม

บัตรคำ สถานการณ์ความรุนแรง หมู่ที่ 4

เสรีเลี้ยงปลาตก เขาชอบดูเวลามันต่อสู้กัน
ถ้าตัวไหนแพ้ เขาก็จะปล่อยให้มันตาย
ไม่เลี้ยงมันอีกต่อไป

วาดอิจฉาน้ำที่มีกระโปรงสวยๆ ใส่
จึงแอบเอากรรไกรไปตัดขาดเป็นริ้วๆ โดยน้ำไม่รู้

มนัสชอบไปเข้ากลุ่มกับเด็กที่โตกว่า เขาหัดตีหม้อ
สูบบุหรี่ ออกเที่ยวกลางคืน และพูดจาหยาบคาย
ตามคนในกลุ่ม เพราะมันทำให้เขาดู “แมน” ขึ้น

สัมผัสได้ว่าผู้ชายที่ยืนข้างหลัง
แอบถ่ายรูปไว้ที่กระโปรงเธอ ขณะขึ้นบันไดเลื่อน

ใบความรู้

เรื่อง ความรุนแรง

ความรุนแรง หมายถึง การทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน คำว่าชีวิตนี้หมายรวมถึง ทั้งร่างกาย จิตใจ และศักยภาพหรือความสามารถที่มีอยู่

ระดับของความรุนแรง มีได้หลายระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดคือความรุนแรงในจินตนาการ เช่น เกม การ์ตูน ภาพยนตร์ → ความรุนแรงทางใจ เช่น การนอกใจ การทำร้ายจิตใจด้วยคำพูดหรือการกระทำ → ความรุนแรงทางคำพูด เช่น การดู ต่ำว่า การล้อปมด้อยให้อับอาย → ความรุนแรงทางกาย ซึ่งรุนแรงที่สุด เช่น การทำร้ายร่างกาย การทอดทิ้งเด็กที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้

ความขัดแย้งกับความรุนแรง

ความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ การแลกเปลี่ยนและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง จึงเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง จัดเป็นการแก้ไขความขัดแย้งแบบสร้างสรรค์

ความรุนแรงไม่ใช่เรื่องธรรมชาติ และไม่ใช่ความขัดแย้ง แต่มีการใช้ความรุนแรงมาแก้ไขความขัดแย้ง ด้วยอารมณ์และความคิดความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความขัดแย้งที่มากขึ้นกว่าเดิม

พึงระลึกเสมอว่าความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้ โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง

ความรุนแรงในโรงเรียน

เด็กย่อมมีการแก่งแย่งและหยอกล้อกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ต้องมีขอบเขตระหว่างความสนุกและความทุกข์ของผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพื่อน

การสำรวจปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน โดยการสุ่มทั่วประเทศ กับเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3,047 คน ในปี 2549 พบว่า เด็ก 40% ถูกรังแกถึงเดือนละ 2-3 ครั้ง

การรังแกกันเกิดมากที่สุดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และลดลงตามระดับชั้นที่สูงขึ้น พฤติกรรมที่พบได้แก่ การล้อเลียน ทำร้ายจิตใจด้วยวาจา เหยียดหยามเชื้อชาติ/ผิวพรรณ และการคุกคามทางเพศ บางแห่งยังพบวัยรุ่น อันธพาลหรือคนเมา ไร้อาชีพหรือใช้วาจาที่ไม่เหมาะสมกับเด็กอีกด้วย

การสำรวจนี้สะท้อนว่า ความรุนแรงในโรงเรียนเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข เพราะเด็กที่ถูกกระทำ ความรุนแรงตั้งแต่ช่วงต้นของชีวิต จะเติบโตด้วยความไม่มั่นคง เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่สมบูรณ์และสิ่งสำคัญที่สุดคือ อาจทำให้เด็กคนนั้นกลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงเสียเอง

ทำไมเด็กบางคนจึงนิยมใช้ความรุนแรง

เด็กที่ได้รับประสบการณ์ความรุนแรง บ่มเพาะและปลูกฝังเป็นเวลายาวนานจนชินชา จนเห็นความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ ไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งผิด ไม่ยับยั้งชั่งใจ ไม่ควบคุมตัวเอง ปล่อยให้อารมณ์รุนแรง ชักนำให้กระทำความรุนแรง โดยเลียนแบบพฤติกรรมตามประสบการณ์ที่มี ตัวอย่างประสบการณ์ความรุนแรงในเด็ก ได้แก่

ใบความรู้

- เด็กในครอบครัวแตกแยกที่พ่อแม่ทะเลาะทำร้ายร่างกายกันให้เด็กเห็นเป็นประจำ
- เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ขาดแคลน ถูกทำร้ายร่างกาย ทำโทษรุนแรงเป็นประจำ จะรู้สึกวุ่นวายไม่เป็นที่ต้องการ ขาดความรัก รักคนอื่นไม่เป็น ไม่ผูกพันกับใคร
  - เด็กที่ได้เห็น รับรู้ เรื่องราวการใช้ความรุนแรงจากตัวอย่างในสังคม เกม การ์ตูนและสื่อต่างๆ อยู่เป็นประจำ เช่น ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ ขาวหนังสือพิมพ์ ขาวโทรทัศน์ เกมกด เกมวิดีโอ เกมออนไลน์ หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น
  - เด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์ไม่มั่นคง อ่อนไหวง่าย อาจถูกชักจูง และเลียนแบบกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมรุนแรง เพื่อต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน
  - เด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์รุนแรง ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อย ตามใจ ทำอะไรตามอารมณ์และสิ่งเร้าที่เข้ามา โดยไม่เคยฝึกการควบคุมตนเอง ไม่ยับยั้งชั่งใจ อาจก่อความรุนแรงโดยไม่ยั้งคิดได้
  - การดื่มสุราและเสพสารเสพติด ทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ และนำไปสู่การใช้ความรุนแรงได้
  - เด็กที่ถูกเพื่อนแกล้ง รังแก ล้อเลียน เกิดความรู้สึกโกรธ อับอายและเก็บกดเป็นเวลานาน อาจระเบิดอารมณ์โกรธแค้นออกมา เป็นการกระทำความรุนแรงต่อคนอื่นได้ หรือใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องตนเอง
  - การแอบถ่ายคลิปเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น แล้วไปเปิดเผย ประจาน หรือใช้ข่มขู่เพื่อทรัพย์สิน
  - การนินทา การใส่ร้าย ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง

สื่อกับความรุนแรง

ครัวเรือนไทยมีโทรทัศน์ ร้อยละ 96 โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงมากในการชักนำความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม ข่าวสารทางโทรทัศน์เป็น “ข่าวร้าย” ถึง ร้อยละ 71 ในขณะที่เรื่องดี ๆ ที่ชวนให้มีความหวัง มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น “ข่าวร้ายฟรีข่าวดีต้องจ้าง”

- เด็กไทยที่อายุต่ำกว่า 5 ปี ชมภาพความรุนแรง เช่น ตีกัน ฆ่ากันทั้งจากข่าวและละครหรือโฆษณาวันละ 501 ครั้ง

- เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาเรียนหนังสือในโรงเรียนปีละ 900-1,000 ชั่วโมง แต่ใช้เวลาดูโทรทัศน์ปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง

สื่อจึงเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมความรุนแรงในเด็กและเยาวชนที่สำคัญที่สุด เพราะเด็กและเยาวชนยังขาดประสบการณ์ และวิจารณญาณในการเลือกรับสื่อ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระที่สื่อเสนออย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาและเบื้องหลังของสื่อ จึงยอมรับสิ่งที่สื่อเสนอโดยไม่มีข้อสงสัย และคิดเองว่าสิ่งที่สื่อเสนอนั้นถูกต้องเหมาะสม **สื่อจึงมีผลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้ที่ไม่รู้เท่าทัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ**

ใบความรู้

การแก้ปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

ครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ปัญหาต่างๆ เพราะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

- พ่อแม่จำเป็นต้องเรียนรู้ และเข้าใจความต้องการของลูกในแต่ละช่วงวัย เพื่อรับรู้ถึงอารมณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับลูก

- ให้เวลาทำกิจกรรม ใช้เวลาว่างอยู่กับลูก เช่น ทำอาหารหรือเล่นกีฬา เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของครอบครัวมีสุขแสดงออกถึงความรักความอบอุ่น ให้การอบรมและสร้างวินัยให้กับลูกอย่างเหมาะสมเพื่อลูกจะไม่ต้องพึ่งพาสิ่งเร้าภายนอก เช่น เพื่อน เกม หรือสื่ออื่นๆ อันจะซึมซับให้เกิดความรุนแรงตามมา

- การกระทำที่เป็นความรุนแรงมักมีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก การปลูกฝังให้มีจิตใจอ่อนโยน มีเมตตาต่อสัตว์ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาความรุนแรงลงได้

- วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ไม่มั่วสุมสิ่งเสพติดหรือหมกมุ่นอบายมุข

- แก้ไขความขัดแย้งในครอบครัวอย่างสันติ ไม่ทะเลาะด่าทอหรือตบตีกัน เพราะเมื่อลูกรับรู้เป็นประจำจนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ก็จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงดังกล่าว

- ไม่ลงโทษ หรือใช้วิธีที่รุนแรงแบบไร้เหตุผล ควรใช้วิธีการพูดคุย แลกเปลี่ยน ตั้งกติการ่วมกันกับลูกแทน

- ไม่ตามใจลูกมากเกินไป จะทำให้เด็กเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง ชี้น้อยใจ ทำให้ปัญหาเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่โต

- ให้คำปรึกษา หรือเปิดโอกาสให้ลูกได้ระบายความทุกข์ที่อยู่ในใจ ให้กำลังใจกับลูกเมื่อลูกทำผิด เมื่อเกิดปัญหาลูกจะได้กล้าบอก เพื่อช่วยกันหาทางออก

- สอนลูกเสมอว่า ไม่ควรเอาปมด้อยของเพื่อนมาล้อเลียน เพราะจะทำให้เพื่อนเสียใจ ตรงกันข้ามควรเห็นใจและเป็นกำลังใจให้กับเพื่อน

โรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะ “ครู” ผู้เป็นพ่อแม่คนที่สอง ที่สำคัญก็คือครอบครัวต้องมีส่วนร่วมกับการเรียน

- ต้องให้ความรัก ความเข้าใจต่อเด็ก ๆ ทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

- มีความรู้ความเข้าใจต่อเด็กในแต่ละช่วงวัยที่แตกต่างกัน

- รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล ให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ปัญหความรุนแรงที่เกิดกับเด็ก

- เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดของเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

- ไม่ใช้ความรุนแรงต่อเด็กทั้งในประเด็น “วิธีการ” และ “สาเหตุ” ของ การลงโทษ

- สอดส่องดูแลเด็กภายในโรงเรียนตามจุดต่างๆ และเดินตรวจตราตามรอบโรงเรียน เพื่อป้องกันและลดปัญหาเด็กรังแกกัน

ใบความรู้

นักเรียน เป็นผู้มีความรู้มากที่สุดในการแก้ปัญหา เพราะทั้งครอบครัวและโรงเรียนต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในการนำมาตรการทุกอย่างมาใช้ต้องเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

- ตระหนักถึงผลเสียของการแก่งแย่งและหยอกล้อกันจนเกินขอบเขต และมีวิธีการสื่อสารเพื่อแก้ปัญหา

- รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ทำในสิ่งที่แม้ตัวเราเองก็ไม่ชอบ เช่น ไม่ล้อจุดอ่อนและปมด้อยของเพื่อน ไม่แก่งแย่งเพื่อน หรือเล่นจนเกินขอบเขตของความสนุกสนาน

- รู้จักเลือกรับสื่อที่เหมาะสม ไม่กระตุ้นความรุนแรง

- รู้เท่าทันและหลีกเลี่ยงค่านิยมและพฤติกรรมที่นำไปสู่ความรุนแรง

หากทุกฝ่ายร่วมมือกัน สร้างความเข้าใจกับอารมณ์ ความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของเด็ก ความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นก็จะค่อย ๆ ลดลงและหายไปที่สุดในที่สุด...

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ไก่ฟ้ากับสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์

สุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ตัวหนึ่งเดินผ่านมาเห็นไก่ฟ้าเกาะอยู่บนกิ่งไม้สูงข้างทาง มันอยากจะกินไก่ฟ้า เป็นยิ่งนักจึงคิดหาอุบายแล้วเอ่ยขึ้นว่า “ไก่ฟ้าเอ๋ย ท่านช่างเป็นสัตว์ที่งดงามนัก ปีกของท่านมีสีสัน สดใสหลายสี ปากก็งดงามไม่เหมือนใคร อยากจะรู้ว่าถ้าท่านหลับตาแล้วยังจะงามอยู่หรือไม่” ไก่ฟ้าได้ ฟังคำยกยอก็หลงเคลิบเคลิ้ม รีบหลับตาอวดทันที สุนัขจิ้งจอกก็รีบฉวยโอกาสนั้นกระโดดจับตัวไก่ฟ้า ไปได้

เมื่อไก่ฟ้าพลาดท่า แต่ก็ยังมีสติ จึงเอ่ยขึ้นว่า “จิ้งจอกเอ๋ย ก่อนตายข้าอยากฟังเสียงอันไพเราะของท่าน อีกครั้งได้ไหม” สุนัขจิ้งจอกได้ฟังคำป้อยอก็หลงกล รีบอ้าปากเห่าคำราม ไก่ฟ้าจึงรีบบินหนีจาก ไปทันที

คติสอนใจ คำยกยอปลอมปั่นทำให้คนหลงเคลิบเคลิ้มจนไม่ระวังตนได้เสมอ

เรื่อง ลูกชวานากับมรดก

เมื่อผู้เป็นพ่อตายแล้ว ลูกชวานาทั้งสองก็ชวนกันไปขุดหาสมบัติในสวนองุ่นเพราะพ่อได้สั่งเสียไว้ ก่อนตายว่า ทรัพย์สมบัติของพ่ออยู่ในสวนองุ่น “น้องไปขุดตรงนั้นนะ พี่จะขุดตรงนี้”

ลูกชวานาช่วยกันขุดดินตามที่ต่าง ๆ ไปจนทั่วสวนก็ยังไม่พบสมบัติที่คิดว่าพ่อจะฝังไว้ แต่สวนองุ่น ที่ถูกขุดถูกพรวนดินจนทั่วนั้นก็กลับยิ่งเจริญงอกงามดี จนลูกชวานาสองพี่น้องสามารถขายองุ่นจนได้เงินทองมากมาย ทั้งสองจึงเพิ่งตระหนักได้ว่าทรัพย์สมบัติที่พ่อทิ้งไว้ให้เป็นมรดกนั้น ที่แท้คือสิ่งใด

คติสอนใจ ความขยันพากเพียรสามารถก่อให้เกิดทรัพย์

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยที่ 16 การแสดงออกทางศิลปะ:

แผนการจัดกิจกรรมที่ 20 การแสดงออกทางศิลปะ:

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ลูกเสือมีการพัฒนาในเรื่องการรู้จักคุณค่าของศิลปะ
- 1.2 ลูกเสือนำส่วนร่วมในงานศิลปะประเภทต่าง ๆ

2. เนื้อหา

การแสดงออกทางด้านศิลปะ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 อุปกรณ์ประกอบการแสดงออกทางด้านศิลปะ
- 3.3 ใบความรู้ เรื่อง การแสดงออกทางศิลปะ
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 ผู้กำกับให้ข้อมูลเกี่ยวกับ งานศิลปะตามขอบข่ายที่การลูกเสือกำหนด
- 4.4 ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่ลูกเสือจะได้แสดงออกทางด้านศิลปะที่เหมาะสม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะด้านต่าง ๆ
- 4.5 ผู้กำกับมอบหมายลูกเสือร่วมกันวิเคราะห์ ความสนใจทางด้านศิลปะ ของตนเอง และหมู่ลูกเสือ แล้วเลือกแสดงออกด้านศิลปะที่ตนเอง และหมู่ลูกเสือสนใจหรือถนัด ตลอดจนกำหนดโอกาสในการแสดงให้ผู้เข้ารับรู้
- 4.6 หมู่ลูกเสือนำเสนอ แนวทางการแสดงออกของหมู่ ให้กองลูกเสือได้รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ
- 4.7 หมู่ลูกเสือวางแผนฝึกซ้อม เพื่อจัดการแสดงในโอกาสที่เหมาะสม
- 4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ
- 4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

ข้อเสนอแนะ

โอกาสการจัดการแสดงทางด้านศิลปะที่เหมาะสมได้แก่ วันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันสำคัญทางด้านศาสนา ชาติ พระมหากษัตริย์ วันสำคัญทางลูกเสือ และการอยู่ค่ายพักแรม

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือสามารถแสดงออกทางศิลปะได้อย่างน้อยคนละ 1 อย่าง
- 5.2 สามารถบอกคุณค่าของทางศิลปะต่อตนเอง ชุมชน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 20

เพลง

เพลง มาร้องเพลงกัน

มาร้องเพลงกันเถิดนะจ๊ะ
ฟังเสียงเพลงแล้วชื่นใจ

มาเรามาร้องรำทำเพลง
ฟังเสียงเพลงแล้วชื่นใจ

ใบความรู้

เรื่อง การแสดงออกทางศิลปะ

เพื่อให้มีการพัฒนาในเรื่องการรู้จักคุณค่าของศิลปะ โดยมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในงานศิลปะประเภทต่างๆ ที่ถูกเสียดสีเป็นพิเศษ

คำว่า “ศิลปะ” (The Arts) มีความหมายกว้างมาก และอาจคลุมถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural activity) แทบทุกอย่าง

ศิลปะอาจแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มคือ

1. ศิลปะทางการแสดง เช่น ดนตรี ละคร การฟ้อนรำ วิพิธทัศนา หุ่นกระบอก การแสดงกล การพูดในที่สาธารณะ การโต้วาที ฯลฯ
2. ทัศนศิลป์ (Visual Arts) เช่น การวาดภาพลายเส้น (Drawing) การวาดภาพระบายสี (Painting) การปั้นและการทำแบบจำลอง (Sculpture & Modelling) การออกแบบแฟชั่น (Fashion Design) ฯลฯ
3. การช่าง (Crafts) เช่น การพิมพ์ภาพด้วยวิธีสกรีน (Screen Printing) เครื่องปั้นดินเผา การลงยา การทำเครื่องเขิน การทำเครื่องถม การแกะสลักไม้ การช่างหนัง การทอ การช่างโลหะ การจักสาน การเข้าเล่มหนังสือ ฯลฯ
4. ศิลปะทางอักษรศาสตร์ (Literary Arts) เช่น นวนิยาย บทร้อยกรอง การหนังสือพิมพ์ ชีวประวัติ ความเรียง ฯลฯ
5. ศิลปะการวิจารณ์ (Criticism) เช่น ดนตรี ละคร ภาพยนตร์ โทรทัศน์ นิทรรศการศิลปะ สถาปัตยกรรม ฯลฯ

มาตรฐานเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ

แสดงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทางศิลปะ โดยกระทำเรื่องหนึ่งเรื่องใดต่อไปนี้ให้เป็นผลสำเร็จ

1. เสนอผลงาน 3 ชิ้น ซึ่งแสดงความก้าวหน้า (เช่น ภาพวาดระบายสี การปั้น งานเขียน การถ่ายภาพ ฯลฯ)

ใบความรู้

2. แสดงหรือมีส่วนร่วมในการแสดงทางศิลปะ ภายในของลูกเสือ หรือชั้นเรียน 3 ครั้ง (เช่น ดนตรี ละคร การพูดในที่ประชุม ฯลฯ)

3. ไปดูการแสดงหรือนิทรรศการอย่างน้อย 3 ครั้ง หรืออ่านหนังสือในทางศิลปะอย่างน้อย 3 เล่ม ตามคำแนะนำของกรรมการสอบ และต่อมากกรรมการสอบผู้ได้ทำการสัมภาษณ์เห็นว่ามีความรู้ในทางศิลปะกว้างขวางยิ่งขึ้นพอสมควร

หมายเหตุ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่มีความสามารถในทางศิลปะอยู่เดิม ควรพยายามผ่านการทดสอบตามข้อ 1 หรือข้อ 2

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง คุณค่าของ “ลมหายใจ”

ทุกวันนี้เรามีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะอาศัยลมหายใจ แต่ลมหายใจยังมีคุณค่าอื่นที่เราหมกมุ่นไข่มกก็คือ ลมหายใจนั้นเป็นเพื่อนเตือนใจเราได้

เวลาโกรธใครสักคน ลองหายใจเข้าลึกๆ แล้วผ่อนออกมาช้าๆ สัก 5 เที้ยว ความอัดอั้นเก็บกด อายาระบายโทสะจะลดลงไปมาก สติที่เกือบจะหลุดไปกลับคืนมาอย่างรวดเร็ว ลมหายใจจึงเป็นยา สลายความโกรธขุ่นดี หรือจะใช้สลายความกลัวก็ได้ สลายความเครียดก็ยิ่งดีเข้าไปใหญ่

ร่างกายกับจิตใจนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เวลาเกิดโทสะหัวใจจะเต้นเร็ว ลมหายใจถี่ กระชั้น เรียกว่าใจมีผลต่อกาย ขณะเดียวกันกายก็มีผลต่อใจด้วย ลองหายใจเร็วๆ สั้นๆ สักพัก จะรู้สึก เครียด คนที่หายใจดีและดีจะเป็นคนหงุดหงิดง่าย ตรงกันข้าม การหายใจเข้าลึกๆ และหายใจออก ยาวๆ ใจจะเบาคลาย

ถ้าเรารู้ตัว จับความรู้สึกของตัวเองทัน รีบเอาลมหายใจมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ด้วยการกำหนด ลมหายใจเข้าออกลึกๆ ความรู้สึกโปร่งโล่งจะเข้ามาแทนที่ความเร่าร้อนวุ่นวายใจ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ในลมหายใจนั้นมีทรัพย์ล้ำค่าที่ใช้เท่าไรก็ไม่หมด คือความสุขสงบ การหายใจเข้าออกช้าๆ เป็นบันไดเบื้องต้นสู่ความสงบ ถ้าจะให้ได้ผลดียิ่งขึ้นก็เอาใจไปจดจ่ออยู่ที่ ลมหายใจด้วย ยิ่งจิตใจแนบชิดสนิทกับลมหายใจมากเท่าไร ก็ยิ่งดีมากขึ้น หรือจะนับด้วยก็ได้ เช่น หายใจเข้านับ 1 หายใจออกนับ 1 จากนั้นหายใจเข้านับ 2 หายใจออกนับ 2 เรียงไปจนถึง 5 หรือต่อไป ถึง 10 ก็ได้

คติสอนใจ คนเรามักแสวงหาความสุขนอกตัว หากไม่รู้ว่าในลมหายใจนั้นมีทั้งสติ ทั้งความผ่อนคลาย และความสุขสงบ ข้อสำคัญคือเราต้องใส่ใจกับลมหายใจของเราให้มากกว่านี้ แทนที่จะละเลยจนลืมตัว บ่อยๆ ว่าเรากำลังหายใจอยู่

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ด้านการพัฒนา	ชื่อหน่วยกิจกรรม	แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	หมายเหตุ
ด้านร่างกาย และสิ่งแวดล้อม	หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ			
	หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือ และกิจกรรมกลางแจ้ง			
	หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย	1. รู้เท่าทันสื่อโฆษณา	2	ทักษะชีวิต
		2. สารพิษปนเปื้อนในอาหาร	1	
	หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย	3. อุบัติเหตุรถจักรยานยนต์	2	ทักษะชีวิต
	หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	4. ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า	2	ทักษะชีวิต
		5. การจัดการเวลา	2	ทักษะชีวิต
6. การประหยัด		1	ทักษะชีวิต	
หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไข ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม				
ด้านสติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ	หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา	7. ลวนลามทางเพศ	1	ทักษะชีวิต
		หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง	8. คนดีรอบตัวฉัน	2
		9. เรื่องเล่าเร้าพลัง	2	ทักษะชีวิต
		10. เป้าหมายชีวิต	2	ทักษะชีวิต
ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์	11. พระมหากษัตริย์คุณของ บูรพมหากษัตริย์ไทย	1	
		หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น	12. วัยรุ่นไทยหัวใจเกาหลี	1
	หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม	13. สุขภาพบุรุษและสุขภาพสตรีใน ดวงใจ	2	ทักษะชีวิต
		14. การช่วยเหลือผู้อื่น	1	ทักษะชีวิต

ด้านการพัฒนา	ชื่อหน่วยกิจกรรม	แผนการจัดกิจกรรม เรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	หมายเหตุ
ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพ และการสื่อสาร	15. สัมพันธภาพชาย - หญิง	1	ทักษะชีวิต
		16. คิดเชิงบวก	1	ทักษะชีวิต
		17. การแสดงความชื่นชม และการ ให้กำลังใจ	1	ทักษะชีวิต
ด้านสัมพันธภาพกับ ชุมชน สังคม	หน่วยที่ 13 จิตอาสา/บริการ	18. เป็นลูกเสือทั้งตัวและหัวใจ	1	
	หน่วยที่ 14 รักและหวงแหนสาธารณ สมบัติของชุมชน/ชาติ			
	หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม			
รวม 4 ด้าน	รวม 10 หน่วย	รวม 18 แผนกิจกรรม	26	

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 รู้ค่ากันสื่อโฆษณา

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือรู้เท่าทันสื่อโฆษณาในเรื่องที่เกี่ยวกับความสวย ความงาม และสุขภาพ

2. เนื้อหา

วัยรุ่นส่วนใหญ่มักนิยมใช้ผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพและความสวยงาม จึงควรรู้เท่าทันและพิจารณาอย่างถ่องแท้ว่าผลิตภัณฑ์ที่เลือกใช้นั้นมีคุณค่า สมราคา จริงหรือไม่ และไม่เกิดผลเสียใดๆ ตามมา

(เตรียมการสอน ผู้กำกับมอบหมายงานให้ลูกเสือแต่ละหมู่ ทำการศึกษาโฆษณาทางโทรทัศน์ และเคเบิลทีวี หมู่ละ 1 เรื่อง ที่เป็นผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับความสวยความงามและสุขภาพ)

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง, เกม

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับถามแต่ละหมู่ว่าได้เลือกโฆษณาผลิตภัณฑ์อะไรมาบ้าง
- 4) ให้แต่ละหมู่ซ้อมการแสดงละครสั้นเลียนแบบโฆษณานั้น และให้สมาชิกในหมู่ร่วมกันวิเคราะห์ว่า
  - โฆษณานั้น ต้องการบอกอะไรแก่เรา
  - โฆษณานั้น มีวิธีการให้ข้อมูลและใช้เทคนิคเข้าช่วยอย่างไรบ้าง
  - พยายามหาข้อโต้แย้งว่า สิ่งที่สื่อบอกเรานั้น ความเป็นไปได้แค่ไหน เพราะอะไร
- 5) ผู้กำกับนัดหมายให้หมู่ลูกเสือทำการแสดงละครสั้น และรายงานผลการอภิปรายในครั้งต่อไป
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ลูกเสือเล่นละครสั้น และรายงานผลการอภิปรายที่ละหมู่จนครบ
- 4) ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ในประเด็นข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม และแนวทางการรู้ทันสื่อ (1. สื่อทุกชนิด เช่น โทรทัศน์ วิทยุหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ เป็นธุรกิจที่ลงทุนสูง มีรายได้จากการโฆษณา 2. โฆษณาเป็นสิ่งที่ทำขึ้นเพื่อกระตุ้นให้คนซื้อสินค้ามากๆ 3. กระบวนการผลิตโฆษณา มักให้แต่ข้อมูลด้านดี หรือเน้นภาพลักษณ์แต่ไม่ให้ข้อมูล ใช้เทคโนโลยีช่วยทำให้ดูเสมือนจริงแต่ไม่จริง จึงมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ซื้ออย่างมาก 4. การรู้ทันสื่อก็คือการรู้ทันสิ่งที่สื่อนำเสนอ ดังนั้นลูกเสือควรฝึกฝนการ

วิพากษ์ วิचारณ์ และคิดเชิงวิเคราะห์หาเหตุผล ตั้งข้อสงสัย รวมทั้งเป็นผู้บริโภคที่กระตือรือร้น แสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอ)

- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ข้อคิดเห็นในหมู่และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 1

เพลง

เพลง โลกก็ โลกก็

ยื่นแขนข้างซ้ายเข้าไป
ยื่นแขนข้างซ้ายเข้าไป
เราเต้นโลกก็โลกก็
ยื่นแขนข้างซ้ายเข้าไป
ยื่นแขนข้างซ้ายเข้าไป
เราเต้นโลกก็โลกก็

ยื่นแขนข้างซ้ายออกมา
แล้วก็สั่นให้มันแรง ๆ
แล้วเราก็หมุนตัวไปรอบ ๆ ทำให้เราสบายใจ
ยื่นแขนข้างซ้ายออกมา
แล้วก็สั่นให้มันแรง ๆ
แล้วเราก็หมุนตัวไปรอบ ๆ ทำให้เราสบายใจ

เกม

เกม เจ้าแห่งสังเวียน

วิธีเล่น

1. ชีตวงกลมใหญ่ 1 วง สำหรับลูกเสือจำนวน 2 หมู่
2. ให้ลูกเสือ 2 หมู่ เข้าไปอยู่ในวงกลม จับคู่กัน ยกเท้าหนึ่งงอไว้ข้างหลัง สองมือจับเท้าที่งอไว้
3. เมื่อได้ยินสัญญาณ ให้ต่อสู้กันโดยกระโดดชนด้วยบ่า จนคู่ต่อสู้ออกไปนอกวงหรือทำถูกพื้น
4. หมู่ใดเหลือคนอยู่ในวงกลมมาก เป็นฝ่ายชนะ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ที่มาของสำนวนไทย “หมาเห่าใบตองแห้ง”

หมาเห่าใบตองแห้ง เป็นสำนวน มีความหมายว่า พูดอะอะแอะแสดงวาทะว่าเป็นคนเก่งกล้าไม่กลัวใคร แต่จริง ๆ แล้วซื่อซลาดและไม่กล้าจริง

หมาเห่าใบตองแห้ง เป็นสำนวนที่เปรียบเทียบกับสุนัขที่ชอบเห่าใบตองแห้ง คือเห่าใบกล้วยที่แห้งติดอยู่กับต้น เวลาลมพัดใบกล้วยแห้งจะแกว่งหรือเสียดสีกัน มีเสียงแกรกราก สุนัขเห็นอะไรไหว ๆ หรือได้ยินเสียงแกรกรากก็จะเห่าขึ้น แต่ก็เห่าไปอย่างนั้นเอง ไม่กล้าไปกัดใบตองแห้ง กิริยาของสุนัขเช่นนี้จึงนำมาเปรียบกับคนที่ชอบพูดจาอะอะในลักษณะที่อวดตัวว่า เก่งกล้า แต่ที่จริงแล้วก็ไม่ได้กล้าสมกับคำพูด เช่น พวกนี้หมาเห่าใบตองแห้งทั้งนั้น ได้แต่ตะโกนด่าเขาลับหลัง ถ้าเขาเอาจริงก็ชี้คร้านจะวิ่งหนีไม่ทัน

ที่มา เรื่องดี ๆ มีไว้แบ่งปัน <http://pbmath.exteen.com/20090325/entry-3>

เรื่อง ข้อนยาวหนึ่งเมตร

ชายคนหนึ่งนอนหลับอยู่ที่บ้านในคืนวันหนึ่ง มีนางฟ้ามาหาเขาแล้วชวนให้ไปเที่ยวสวรรค์กับนรก เขาได้ก็ตกลงไปด้วย นางฟ้าจึงพาไปยังที่แห่งหนึ่งแล้วบอกว่า “ถึงนรกแล้ว”

ที่นั่นเป็นห้องใหญ่มาก มีโต๊ะตัวยาว วางอาหารที่สุดแสนอร่อยทุกประเภท มีคนตัวมอมเหลือนำส่งสารนั่งอยู่รอบโต๊ะหลายคน นางฟ้าชี้ไปที่คนเหล่านั้นแล้วบอกว่า “นี่สัตว์นรก ที่นี่อนุญาตให้กินอาหารดี ๆ แต่มีเงื่อนไขว่าห้ามใช้มือหยิบ ต้องใช้ช้อนที่ยาวหนึ่งเมตรตักอาหารกินเท่านั้น จึงผอมโซเพราะอดอาหาร ทั้งที่อยู่ใกล้ชิดอาหารที่อร่อยและมีคุณค่า แต่ไม่สามารถเอาอาหารเข้าปากของตนเองได้”

นางฟ้าพาไปอีกห้องหนึ่งบอกว่า “ถึงสวรรค์แล้ว” มีลักษณะเหมือนกับห้องแรก นางฟ้าชี้มือไปยังคนที่นั่งเก้าอี้รอบโต๊ะบอกว่า “นี่เทวดาบนสวรรค์” แต่แปลกที่คนเหล่านั้นยิ้มแย้มแจ่มใสอ้วนท้วนสมบูรณ์สบาย ทั้ง ๆ ที่เขาก็ต้องใช้ช้อนยาวหนึ่งเมตรเหมือนกับที่นรก นางฟ้าอธิบายต่อว่า

“วิธีของชาวสวรรค์ คือคนข้างหนึ่งของโต๊ะ เขาดักอาหารป้อนใส่ปากของคนตรงข้าม คนอีกข้างก็ตักอาหารมาใส่ปากของคนข้างนี้ ก็เลยได้กินกันทุกคนอยู่อย่างสุขสบาย”

คติสอนใจ คนที่คิดแต่เรื่องความสุขของตัวเองโดยไม่คิดถึงคนอื่น จะไม่มีความสุขเท่าคนที่รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและคำนึงถึงความสุขของคนอื่นด้วย อย่าถามว่าจะได้อะไรจากสังคม แต่จงถามตัวเองว่าจะให้อะไรกับสังคม

ที่มา ธรรมะดิลิเวอร์รี่

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 สารพิษปนเปื้อนในอาหาร

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือตระหนักถึงอันตรายจากสารพิษที่ปนเปื้อนในอาหาร ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ

2. เนื้อหา

สารพิษปนเปื้อนในอาหาร เช่น สารบอแรกซ์ สารฟอร์มาลีน สารฟอกขาว สารเร่งเนื้อแดง และสารเมลามีน เป็นต้น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 ใบความรู้ เรื่อง สารพิษปนเปื้อนในอาหาร
- 3.3 ใบกิจกรรม
- 3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 ผู้กำกับนำสนทนาเกี่ยวกับผลเสียจากการรับประทานอาหารที่มีสารพิษปนเปื้อน ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และจัดได้ว่าเป็นการตายผ่อนส่งอย่างหนึ่ง
- 4.4 ผู้กำกับแจกใบความรู้และใบกิจกรรม มอบหมายให้หมู่ลูกเสือร่วมกันศึกษาใบความรู้ และอภิปรายประเด็นในใบกิจกรรม และส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือ
- 4.5 ตัวแทนหมู่ลูกเสือรายงานที่ละหมู่ ผู้กำกับและลูกเสือหมู่อื่นร่วมกันซักถามเพื่อความเข้าใจ และสรุป (สารพิษที่ปนเปื้อนในอาหารมีมากมายหลายชนิด ส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประกอบการที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ลูกเสือในฐานะผู้ให้บริการตามความหมายของ Scout และคติพจน์มองไกล จึงควรมองไกลถึงปัญหาที่แทรกซึมในวิถีชีวิตของผู้คน ช่วยเหลือสังคมให้รู้ เข้าใจและตระหนักถึงพิษภัย “ผ่อนส่ง” เหล่านี้ เพื่อให้เกิดการป้องกันตนเองและป้องกันผู้อื่น ไม่ให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพในระยะยาว)
- 4.6 ผู้กำกับมอบหมายให้หมู่ลูกเสือ ร่วมกันดำเนินการ ตามวิธีการรณรงค์ที่ได้ร่วมกันคิดไว้ เพื่อให้ความรู้แก่ลูกเสือกองอื่น ๆ และชุมชนในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ
- 4.7 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 4.8 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ข้อคิดเห็นในหมู่และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 2

เพลง

เพลง ลูกเสือจับมือ

จับมือกันไว้ให้มั่นคง	เพื่อความยั่งยืนงสามัคคี
รักกันปรองดองเหมือนน้องพี่	ผูกความสามัคคีร่วมกัน
โกรธกันมันร้ายเป็นสิ่งเลว	เปรียบดังเป็นเปลวร้อนไฟนั้น
เผาใจให้มีความไหวหวั่น	จับมือยึดให้กันเป็นสิ่งดี

ใบความรู้

เรื่อง สารพิษปนเปื้อนในอาหาร

1. สารบอแรกซ์

บอแรกซ์แท้จริงคืออะไร

บอแรกซ์ เป็นสารอนินทรีย์สังเคราะห์ที่มีชื่อทางเคมีว่า “โซเดียมบอแรกซ์” (Sodium borate) ลักษณะเป็นผลึก ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น มีรสขมเล็กน้อย ละลายน้ำได้ดี ชาวบ้านเรียกว่า “น้ำประสานทอง” หรือ “ผงกรอบ” ภาษาจีนเรียกว่า “เม่งแซ่”

บอแรกซ์ เป็นสารเคมีที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมหลายชนิด เช่น ทำแก้ว ภาชนะเคลือบ เครื่องสำอาง ยาชุบโลหะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ยากำจัดตะไคร่น้ำในสระว่ายน้ำ ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าเชื้อราเพื่อการดูแลรักษาเนื้อไม้ ยาฆ่าแมลงสำหรับใช้ตามรอยแตกและช่องโหว่ของอาคารบ้านเรือน หรือโรงงานอุตสาหกรรม ตึกสถาบันและอาคารร้านค้าต่างๆ เป็นต้น

มีอันตรายแค่ไหน

บอแรกซ์ เป็นสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การได้รับในปริมาณน้อยๆ เป็นประจำ ทำให้เกิดพิษสะสมในร่างกายและกรวยไตอักเสบ และอาจเสียชีวิตได้ถ้าได้รับสารนี้ปริมาณมากในคราวเดียว (เด็กถ้ากินเกิน 5 กรัม และผู้ใหญ่ถ้ากินเกิน 15 กรัม) กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 151 (พ.ศ. 2536) กำหนดให้บอแรกซ์เป็นวัตถุที่ห้ามใช้ในอาหาร

อาการเป็นอย่างไร

อาการของผู้ที่ได้รับบอแรกซ์ จะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน เจ็บในช่องท้อง กระเพาะอาหารและลำไส้ อุจจาระเป็นเลือดในบางครั้ง มีนซิม ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ เป็นผื่นแดง พุพองตามผิวหนัง และการทำงานของตับและไตถูกทำลาย

ใบความรู้

พบในอาหารประเภทไหน

อาหารที่มักตรวจพบบ่อยได้แก่ แป้งกรอบกรอบ ลูกชิ้น ทอดมัน มะม่วงดอง ไส้กรอก หัวไชโป๊ หมูยอ ผักกาดเค็ม เนื้อสัตว์บดสับ ทับทิมกรอบ ลอดช่อง เป็นต้น

2. สารฟอร์มาลีน

“ฟอร์มาลีน และ ฟอร์มาลดีไฮด์” ทั้งสองตัวนี้ในทางเคมีคือสารตัวเดียวกัน เพียงแต่ว่าเมื่ออยู่ในรูปของสารละลายจะเรียกว่า “ฟอร์มาลีน” หรือชื่อเรียกที่เราคุ้นกันดีก็คือน้ำยาดองศพนั่นเอง ส่วน “ฟอร์มาลดีไฮด์” มีสถานะเป็นก๊าซที่อุณหภูมิปกติ มีกลิ่นฉุนแสบจมูก ที่มีจำหน่ายทั่วไปจะอยู่ในรูปของสารละลายชื่อน้ำยาฟอร์มาลีน สารละลายนี้ไม่คงสภาพ เมื่อเก็บไว้นานโดยเฉพาะที่อุณหภูมิสูง จะกลายเป็นกรดฟอร์มิก จึงจำเป็นต้องเติมสารที่ทำหน้าที่ให้คงสภาพ เช่น เมทานอล 5-15% หรือจำหน่ายในรูปของพาราฟอร์มาลดีไฮด์

ฟอร์มาลีนเป็นสารตั้งต้นสำหรับผลิตภัณฑ์หลายชนิด ที่ใช้มากคือนำไปทำเม็ดพลาสติกชนิดต่าง ๆ ใช้เป็นกาวสำหรับเฟอร์นิเจอร์ไม้ ใช้ทำโฟมเพื่อเป็นฉนวน เป็นต้น

ในวงการแพทย์ใช้ในการฆ่าเชื้อโรค เช่น ใช้ดองศพ ใช้ฉีดเพื่อกันศพเน่า ใช้เป็นส่วนผสมในเวชภัณฑ์ เช่น ยาอม น้ำยาฆ่าเชื้อโรค เป็นต้น

อันตรายเกิดจากไอของฟอร์มาลดีไฮด์ ทำให้เกิดการระคายเคืองที่ตา จมูก และผิวหนัง อาจทำให้เกิดกระจกตาเป็นแผลถึงขั้นตาบอดได้ ถ้าสูดดมเข้าไปมาก ๆ จะทำให้น้ำท่วมปอดจนหายใจไม่ออก แน่นหน้าอก และเสียชีวิตในที่สุด อาการเหล่านี้อาจเกิดขึ้นหลายชั่วโมงหลังจากได้รับสารนี้ โดยไม่มีอาการเจ็บปวดเลยก็ได้ หากได้รับปริมาณน้อยเป็นเวลานาน จะมีอาการไอและหายใจติดขัดเพราะหลอดลมอักเสบ ปอด ตับและไตจะเสื่อม

อาหารที่พบการปนเปื้อนสารนี้ ได้แก่ อาหารประเภทเนื้อสัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว อาหารทะเล และผักสด ซึ่งผู้ค่านำมาใส่เพื่อไม่ให้เกิดการเน่าเสียง่าย ผู้บริโภคจึงควรเลือกซื้ออาหารเหล่านี้อย่างระมัดระวัง เช่น ไม่ซื้อเนื้อหมูที่สดและแดงผิดปกติ ก่อนนำมาปรุงควรล้างให้สะอาด

3. สารฟอกขาว

สารฟอกขาวหรือสารโซเดียมไฮโดรซัลไฟต์ (Sodium hydrosulfite) หรือรู้จักกันในชื่อ “ผงซักฟุ้ง” นิยมใช้ในอุตสาหกรรมฟอกย้อมเส้นใยไหม แห และอวน แต่พบว่าผู้ค้าบางรายนำมาใช้ฟอกอาหาร เพื่อให้อาหารมีความขาว ดูสดใหม่มารับประทาน ซึ่งเป็นอันตรายอย่างมากต่อสุขภาพ

อันตรายต่อผู้บริโภค

การสัมผัสสารฟอกขาวโดยตรงจะทำให้ผิวหนังอักเสบ เป็นผื่นแดง ถ้าบริโภคเข้าไปจะทำให้เกิดอาการอักเสบในอวัยวะที่สัมผัส เช่น ปาก ลำคอ กระเพาะอาหาร และลำไส้ ทำให้เกิดอาการแน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก ความดันโลหิตต่ำ ปวดท้อง ปวดศีรษะ อาเจียน อูจจาระร่วง และหากแพ้สารนี้อย่างรุนแรง จะทำให้ถ่ายเป็นเลือด ชัก ช็อก หมดสติ หายใจไม่ออก ไตวาย และเสียชีวิตในที่สุด

ใบความรู้

อาหารที่มักตรวจพบสารฟอกขาว

ถั่วงอก ชিংฝอย ยอดมะพร้าว กระถ่อน หน่อไม้ดอง น้ำตาลมะพร้าว ทูเรียนกวน

4. สารเร่งเนื้อแดง (ซาลบูทามอล)

ซาลบูทามอล เป็นสารในกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (b-Agonist) เป็นตัวยาสำคัญในการผลิตยาบรรเทาโรคหอบหืด ออกฤทธิ์ในการขยายหลอดลม ช่วยให้อากาศไหลผ่านในหลอดลมได้ดี และเพิ่มการสลายไขมันที่สะสมในร่างกาย เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูนิยมนำสารชนิดนี้ไปผสมในอาหารหมู เพื่อให้เนื้อหมูมีปริมาณเนื้อแดงเพิ่มมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้ราคาดีกว่าหมูที่มีชั้นไขมันหนาๆ

อันตรายจากซาลบูทามอล

การบริโภคเนื้อสัตว์ที่มีสารเร่งเนื้อแดงตกค้างอยู่ อาจทำให้มีอาการมือสั่น กล้ามเนื้อกระตุก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ ภาวะวอร์มวอร์ม วิงเวียนศีรษะ บางรายมีอาการเป็นลม คลื่นไส้ อาเจียน มีอาการทางจิตประสาท และเป็นอันตรายมากต่อหญิงมีครรภ์ ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรคไตเรื้อรังเป็นพิษ

5. สารเมลามีน

เมลามีนคืออะไร

เมลามีน (Melamine) เป็นสารอินทรีย์ มีชื่อทางเคมีว่า 1,3,5-triazine-2,4,6-triamine มีลักษณะเป็นผลึกสีขาว ละลายน้ำได้เล็กน้อย มีไนโตรเจนเป็นส่วนประกอบสูงถึง 66% นิยมนำมาใช้เป็นส่วนประกอบหลักในอุตสาหกรรมพลาสติก เช่น โฟมทำความสะอาดพื้นผิว, แผ่นฟอรั่มกา, กาว, จานชาม, ไม้บอร์ด และวัตถุกันความร้อน เป็นต้น

ในธรรมชาติยังพบสารที่คล้ายกับเมลามีนคือ Ammeline (แอมมีลีน) Ammelide (แอมมีไลด์) และ Cyanuric acid (กรดไซยานูริก) สารเหล่านี้เกิดจากปฏิกิริยาเคมีของเมลามีนจนได้เป็นแอมมีไลด์ และเมื่อแอมมีไลด์ ถูก oxidize ด้วยสารพวก Potassiumpermanganate หรือการต้มให้เดือด จะได้กรดไซยานูริกเกิดขึ้น ซึ่งใช้เป็นสารตั้งต้นในการทำสารฟอกขาว, สารให้ความคงตัว, สารฆ่าเชื้อโรคในสระว่ายน้ำ และใช้เป็นส่วนประกอบในวัตถุเจือปนอาหารสัตว์

การปนเปื้อนเมลามีนในอาหาร

ในปี 2550 มีรายงานว่า พบการปนเปื้อนของสารเมลามีนในวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ที่นำเข้าจากประเทศจีน ซึ่งทำให้สุนัขและแมวจำนวนมากป่วยและตายเนื่องจากไตวาย และปี 2551 ก็มีรายงานว่านมผงหรือนมสำเร็จรูปสำหรับทารกที่ผลิตในประเทศจีนมีสารเมลามีนปนเปื้อน ซึ่งทำให้มีทารกอย่างน้อย 4 รายเสียชีวิตเนื่องจากภาวะไตวาย และเจ็บป่วยอีกอย่างน้อย 54,000 คน จากการสอบสวนพบว่า สาเหตุเกิดจากเกษตรกรชาวจีนผู้เลี้ยงวัวนม เติมน้ำลงในน้ำนมดิบเพื่อให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลให้น้ำนมดิบมีปริมาณโปรตีนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของบริษัทผู้รับซื้อ ทำให้ขายน้ำนมดิบไม่ได้ เกษตรกรจึงเติมเมลามีนลงในน้ำนมดิบ เพื่อให้มีปริมาณ

ใบความรู้

ไนโตรเจนสูงขึ้นและได้มาตรฐานตามที่บริษัทกำหนด เนื่องจากการตรวจหาปริมาณโปรตีนในอาหารจะวัดออกมาในรูปของไนโตรเจน

นอกจากนี้การปลูกพืชอาหารสัตว์ก็มีการผสมเมลามีนลงในดินเพื่อเพิ่มโปรตีน และเร่งการเจริญเติบโต ผู้ผลิตอาหารสัตว์ก็ผสมเมลามีนในอาหารสัตว์ที่ขายด้วย นั่นหมายความว่า เมลามีนได้ถูกผสมมาตั้งแต่ต้นทางของห่วงโซ่อาหาร ก่อนจะมาถึงปลายทางที่ผู้บริโภค ดังนั้นจึงไม่ใช่แค่ผลิตภัณฑ์นมเท่านั้นที่เสี่ยงต่อสารเมลามีน แต่ทั้งดิน น้ำ พืชผัก หรือเนื้อสัตว์ก็มีโอกาสปนเปื้อนสารเมลามีนได้เช่นกัน

พิษของเมลามีนและกรดไซยานูริก

อาการหลักที่เกิดจากการได้รับสารเมลามีน คือ ความดันโลหิตสูง ไตอักเสบ พบผลึกเล็กๆ ที่ไต ปัสสาวะมีเลือดปน และมีอาการไตวาย นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดมะเร็งที่กระเพาะปัสสาวะ ส่วนกรดไซยานูริกก็ทำให้น้ำปัสสาวะมีผลึกตกค้างที่ท่อไตมากขึ้น อันเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะไตวายในที่สุด

องค์การอนามัยโลกได้กำหนดค่าปนเปื้อนสูงสุดที่ร่างกายได้รับต่อวันโดยไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพคือ 0.20 มก./น้ำหนักตัว 1 กก./วัน หมายความว่า ถ้าเราหนัก 50 กก. ต้องได้รับเมลามีนมากกว่า 10 มก./วันถึงจะเป็นอันตราย และสมมติว่านมที่เราดื่ม 1 ลิตรมีเมลามีนปนเปื้อน 1 มก. ซึ่งเราต้องดื่มนมมากกว่า 10 ลิตรถึงจะได้รับอันตรายจากเมลามีน

กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์นมและผลิตภัณฑ์อาหารที่มีนมเป็นส่วนประกอบที่มีการปนเปื้อนเมลามีน โดยกำหนดให้นมผงมีเมลามีนปนเปื้อนได้ไม่เกิน 1 ส่วนต่ออาหารล้านส่วน (ppm) หรือ 1 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักอาหาร 1 กิโลกรัม และอาหารอื่นที่มีนมเป็นส่วนประกอบจะพบเมลามีนได้ไม่เกิน 2.5 ส่วนในอาหารล้านส่วน ผู้ฝ่าฝืนประกาศนี้มีบทลงโทษ ปรับ 5,000 บาท ถึง 20,000 บาท และมีโทษจำคุก 6 เดือน ถึง 2 ปี

ใบกิจกรรม

เรื่อง สารพิษปนเปื้อนในอาหาร

คำชี้แจง

1. หม่ลูกเสือเลือกหรือจับฉลากเรื่องที่จะศึกษาและวิเคราะห์หมู่ละ 1 เรื่องที่ไม่ซ้ำกัน โดยศึกษาจากใบความรู้ หรือค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติม
  - 1.1 สารบอแรกซ์
  - 1.2 สารฟอร์มาลีน
  - 1.3 สารเร่งเนื้อแดง
  - 1.4 สารฟอกขาว
  - 1.5 สารเมลามีน
2. อภิปรายหาข้อสรุปตามประเด็นต่อไปนี้
  - 2.1 สารพิษเหล่านี้ปนเปื้อนในอาหารได้อย่างไร และอาจก่อให้เกิดผลเสียอะไรบ้างต่อสุขภาพ
  - 2.2 มีวิธีป้องกัน และแก้ไขปัญหานี้อย่างไรบ้าง
3. ร่วมกันคิดวิธีการนำความรู้ที่ได้รับไปรณรงค์เผยแพร่ให้กับกองลูกเสืออื่น และคนในชุมชน ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เช่น การทำโปสเตอร์ ทำแผ่นพับ หรือการทำเว็บไซต์ เป็นต้น
4. ส่งตัวแทนนำเสนอต่อกองลูกเสือ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ทำไมยางลบต้องอยู่บนหัวดินสอ

ก็เพราะว่า **“คนเราสามารถทำผิดกันได้”**
 ลองทวนคำถามอีกครั้งหนึ่ง **“ทำไมต้องมียางลบอยู่บนหัวดินสอ”**
 ก็เพราะคนเรามีสิทธิ์ทำผิดกันได้
 แต่จงจำไว้ว่า **“เราไม่ควรใช้ยางลบหมดก่อนดินสอ เพราะนั่นอาจหมายความว่า เรากำลังทำผิดซ้ำ ๆ จนความผิดนั้นอาจสายเกินแก้”**
คติสอนใจ จงกล้าเผชิญหน้ากับความผิดพลาด และไม่ประมาทในการใช้ชีวิต

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีแนวทางป้องกันอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์

2. เนื้อหา

อุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์เป็นเรื่องที่พบบ่อย และจัดเป็นปัญหาสำคัญที่ลูกเสืออาจต้องประสบด้วยตนเอง จึงควรมีแนวทางป้องกันเพื่อความปลอดภัย

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 เกม

3.2 ภาพข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับให้ลูกเสื่อดูภาพข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สิน
- 4) ผู้กำกับขออาสาสมัครลูกเสือ 1-2 คน เล่าประสบการณ์ของตนเอง หรือที่เคยรู้มา เกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์
- 5) ผู้กำกับ และลูกเสือร่วมกันซักถามเพื่อความเข้าใจ
- 6) ผู้กำกับให้หมู่ลูกเสือร่วมกันอภิปราย ประเด็นต่อไปนี้ และส่งตัวแทนรายงานในกองลูกเสือ
  - สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ
  - ผลกระทบจากอุบัติเหตุ
  - วิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
- 7) สุ่มให้ตัวแทนหมู่รายงาน 1 หมู่ ผู้กำกับนำอภิปรายให้หมู่อื่น เพิ่มเติม และสรุป
- 8) มอบหมายงานให้ลูกเสือแต่ละหมู่ไปสืบข่าวเรื่องของอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ ที่เกิดในชุมชน รอบๆ โรงเรียน หมู่ละ 1 ราย และนำมาเล่าในกองลูกเสือครั้งต่อไป โดยให้วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และควรป้องกันอย่างไรในกรณีนั้นๆ
- 9) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 10) พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นวดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิด (เข้าแถว ชักธงขึ้น สวดมนต์ ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับให้ตัวแทนหมู่ลูกเสือรายงานที่ละหมู่ โดยให้วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และการป้องกันในกรณีนั้น ๆ จนครบทุกหมู่

4) ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกัน ชักถามเพื่อความเข้าใจ

5) ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 3

เกม

เกม สกไฟด่วน

วิธีเล่น

แบ่งลูกเสือเป็นหมู่ ให้แต่ละหมู่เข้าแถวตอนเรียงหนึ่ง มือทั้งสองแตะบ่าลูกเสือคนข้างหน้า เริ่มเล่น ให้ทุกคนวิ่งไปข้างหน้าในลักษณะแถวตอนเรียงหนึ่ง โดยมือต้องไม่หลุดจากบ่าคนข้างหน้า วิ่งไปจนคนสุดท้ายผ่านเส้นชัย

การตัดสิน หมู่ใดผ่านเส้นชัยก่อนเป็นผู้ชนะ

เกม สิบทิศ

วิธีเล่น

1. แบ่งผู้เล่นออกเป็นหมู่ๆ ละเท่าๆ กัน
2. เข้าแถวตอนเรียงหนึ่งที่เส้นเริ่ม เมื่อได้รับสัญญาณให้ผู้เล่นคนแรกวิ่งไปแตะที่จุดตกลงกันได้ โดยจะไปด้วยวิธีใดก็ได้ แล้ววิ่งกลับมาแตะคนที่ 2
3. คนที่ 2 วิ่งไปแตะที่จุดเดิม แต่วิธีการไปต้องแตกต่างกันกับคนแรก เช่น กระโดดหรือคลาน แล้วกลับมาแตะคนที่ 3
4. ทำเช่นนี้ต่อไปจนครบทุกคนในหมู่

การตัดสิน หมู่ใดทำครบหมดก่อน โดยเคลื่อนไหวไม่ซ้ำแบบกัน เป็นทีมชนะ

ภาพข่าวเกี่ยวกับอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง กองฟินเก่าภูเขา ก็มีอาจทดแทนคุณมารดา

ณ หมู่บ้านชนบทอันห่างไกล มีครอบครัวเล็กๆ อาศัยอยู่ริมเชิงเขา พ่อมีอาชีพเก็บฝืนไปขายที่ตลาดทุก ๆ เช้า แม่ทำงานบ้าน ส่วนลูกชายวัยหนุ่มเป็นคนเกียจคร้านไม่ยอมช่วยงานพ่อแม่ ถึงเวลาอาหารก็เอะอะโวยวายโมโหหิว พาลปาข้าวของเสียหาย

แม่เคยสอนว่า “ข้าวก็อยู่ในถัง น้ำก็อยู่ในตุ่ม หม้อก็อยู่ข้างฝา ลูกก็ช่วยแม่หุงหาบ้างสิ” ก็ไม่มีคำตอบจากลูก มีแต่ความโมโหหิวที่รุนแรงขึ้น จนแม่ต้องผลະงานมาหุงหาอาหารให้

อยู่มาวันหนึ่งขณะที่พ่อไปเก็บฝืนได้ถูกสัตว์ป่าทำร้ายจนเสียชีวิต แม่จึงต้องทำงานทุกอย่างแทนพ่อ ทั้งเก็บฝืนและทำงานบ้าน แต่ลูกชายไม่สำนึก ยังคงเกียจคร้านและใช้ชีวิตอย่างไร้ค่าไปวัน ๆ ภาระของแม่นั้นหนักหนา ด้วยวัยที่ชราจึงล้มป่วยและเสียชีวิตในเวลาต่อมา

ลูกชายเมื่อต้องอยู่คนเดียวจึงสำนึกผิด รู้สึกเสียใจมาก เขาตื่นเช้าเข้าป่าเก็บฝืนแล้วนำมาผิงไฟ แล้วก็นำฝืนไปเก็บฝืนกลับมาผิงไฟอีกทำอย่างนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนกองฝืนสูงเท่าภูเขาลูกใหญ่เพื่อหวังจะทดแทนความเกียจคร้านที่ผ่านมา แต่วันนี้แม่มีอาจฝืนขึ้นมาหุงข้าวให้เขากินได้อีกแล้ว..

คติสอนใจ สำนึกได้เมื่อสายเกินไป ก็ยังดีกว่าคนที่ไม่มีสำนึก

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

นิทานเซนเรื่อง รสชาติของเกลือ

อาจารย์เซนผู้หนึ่งมีศิษย์คนหนึ่งที่ชอบร้องทุกข์คร่ำครวญ เพราะเป็นคนจิตใจคับแคบ ทำให้มักจะมีแต่ความทุกข์กังวลจิตใจไม่เป็นสุข

วันหนึ่งอาจารย์จึงสั่งให้ศิษย์ไปตลาดซื้อเกลือมาถุงหนึ่ง เมื่อกลับมาก็ให้นำเกลือหยิบมือหนึ่งไปรยลงไปในแก้วบรรจุน้ำ แล้วให้ศิษย์ดื่มลงไป พลางถามว่า “รสชาติของน้ำเป็นอย่างไร?”

ศิษย์ตอบด้วยใบหน้าเห่กว่า “เค็มจนขม”

อาจารย์ได้พาศิษย์ไปยังริมทะเลสาบ สั่งให้นำเกลือที่เหลือไปรยลงไปในทะเลสาบจนหมดสิ้น แล้วกล่าวว่า “เจ้าลองดื่ม น้ำจากทะเลสาบดูซิ” ศิษย์จึงก้มตัวลงไปวกน้ำจากทะเลสาบขึ้นมาดื่ม

อาจารย์เซนถามอีกว่า “คราวนี้รสชาติเป็นอย่างไรบ้าง?” ศิษย์ตอบว่า “รสชาติหวานสะอาดบริสุทธิ์ยิ่ง” อาจารย์ถามต่อว่า “ยังมีรสเค็มหรือไม่?” และศิษย์ตอบว่า “ไม่มี”

อาจารย์ได้ฟังจึงผงกศีรษะเล็กน้อย ยิ้มพลางเอ่ยสืบไปว่า “ความทุกข์ในชีวิตคนเราก็เป็นดังเกลือ มันจะเค็มหรือจืด ล้วนขึ้นอยู่กับภาชนะที่รองรับ ขึ้นอยู่กับว่าเจ้าจะเป็นน้ำหนึ่งแก้ว หรือเป็นลำน้ำสายหนึ่ง”

คติสอนใจ หากต้องการมีชีวิตอย่างมีความสุข ทุกข์น้อย ต้องลดความทุกข์ลง โดยเปิดใจให้กว้าง เมตตาต่อตนเองและอดกลั้นต่อผู้อื่น จึงจะมีชีวิตที่เป็นสุข มีความเยือกเย็น นิ่งสงบ ไม่เร่งร้อน

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างรู้คุณค่า

2. เนื้อหา

การปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างรู้คุณค่า

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) มอบหมายงานให้ลูกเสือแต่ละหมู่เลือกกิจกรรมประจำวันที่ทำเป็นประจำ หมู่ละ 1 เรื่อง เช่น แปรงฟัน อาบน้ำ ล้างจานซัก ซักผ้า รีดผ้า เป็นต้น แล้ววิเคราะห์ว่าจะปฏิบัติกิจกรรมนั้นให้ประหยัดสูงสุดได้อย่างไร

4) หมู่ลูกเสือซ้อมการแสดงบทบาทสมมุติ 2 รอบ คือรอบแรกแบบไม่ประหยัด และรอบที่ 2 แบบประหยัด แล้วเตรียมนำเสนอในกองลูกเสือในครั้งต่อไป

5) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิด (ชักธง สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ลูกเสือแต่ละหมู่แสดงบทบาทสมมุติ 2 รอบ ประกอบการอธิบาย จนครบ

4) ผู้กำกับและลูกเสือหมู่อื่นร่วมกันซักถามเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน

5) ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ในประเด็น

- ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการทำกิจกรรม (จริงๆ แล้ว เราสามารถใช้ของทุกอย่างให้ประหยัดได้ ถ้าตั้งใจคิดและลองทำดู)

- คิดว่าจะนำข้อคิดนี้ไปประยุกต์ใช้อย่างไร

- ในบ้าน   - ในโรงเรียน

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

ลูกเสือทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด การแสดงความคิดเห็นและได้คิดค้นสร้างสรรค์วิธีประหยัดทรัพยากร

ภาคผนวกประกอบแผนการจกกิจกรรมที่ 4

เพลง

เพลง สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

หากธารน้ำแห่งเหือดหาย ตัดป่าไม้หมดสิ้นลง จับสัตว์ขังอยู่ในกรงจนสิ้นใจ
หากแม่น้ำดำขุ่นมัว หมอกสลัวควันทั่วไป โลกร้อนเป็นทะเลทรายใครช่วยที่
(สร้อย) สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
ทะเลสวยที่เราหวัง ปะการังถูกทำลาย เต่ากระน้อยเจ้าต้องตาย เกือบสูญพันธุ์
หากได้คิดได้สร้างสรรค์ ได้ช่วยกันจึงจะดี โลกจะฟื้นคืนชีวิ ลูกเลือดต้องช่วยกัน
(สร้อย) สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

เพลง ป่าดงพงพี

ป่าดงพงพี	ของไทยเรานี้มีเกินพอ
อย่ามัวรีรอ	ขอเชิญร่วมกันขมื่นขมิ
ถิ่นไทยนี้แดนสุขสันต์	หลากหลายไม้งามสดสี
ตื่นเถิดเรา	ยามเข้ามุงานทันที
จอบและเสียมของเราก็มี	สินทรัพย์ทวีด้วยกสิกรรม (ซ้ำ)
ป่าดงพงพี	ของไทยเรานี้อุดมครัน
อยู่ในไพรวัลย์	รักถิ่นไทยใจहरรรษา
แหล่งธารน้ำชานหลังไหล	หว่างไพรนี้งามหนักหนา
ถิ่นแดนทองของเรานี้	ควรปองคุณค่า
หมั่นขยันทุกวันเวลา	สินทรัพย์ได้มาด้วยกสิกรรม (ซ้ำ)

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง เขียนไว้บนผืนทราย

ชาย 2 คนเป็นเพื่อนรักกัน ร่วมเดินทางกันไปทะเลทราย ระหว่างทางเกิดการโต้เถียงขัดแย้ง
ไม่เข้าใจกัน เพื่อนคนหนึ่งพลั้งมือตบหน้าอีกฝ่าย
ชายคนที่ถูกตบหน้ารู้สึกเจ็บปวด แต่ไม่เอ่ยวาจา กลับเขียนลงบนผืนทรายว่า...
“วันนี้...ฉันถูกเพื่อนรักตบหน้า”

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

พวกเขายังคงเดินทางต่อ กระทั่งถึงแหล่งน้ำ พวกเขาตัดสินใจอาบน้ำชำระกาย พลันคนที่ถูกตบหน้ากลับจมน้ำ เพื่อนอีกคนไม่รีรอเข้าช่วยจนอีกคนรอดตาย ชายผู้รอดตายยังคงไม่เอ่ยวาจา กลับสลักลงไปบนหินใหญ่ว่า

“วันนี้...เพื่อนรักช่วยชีวิตฉันไว้”

เพื่อนอีกคนไม่เข้าใจจึงถามขึ้นว่า “เมื่อถูกฉันตบหน้า เธอเขียนลงบนพื้นทราย แล้วทำไมเมื่อครู่จึงต้องสลักบนหิน”

อีกคนยิ้มพราว กล่าวตอบ

“เมื่อถูกเพื่อนรักทำร้าย เราควรเขียนมันไว้บนทราย ซึ่งสายลมแห่งการให้อภัย จะทำหน้าที่พัดผ่าน ลบล้างไม่เหลือ แต่เมื่อมีสิ่งที่ดีมากมายบังเกิด เราควรสลักไว้บนก้อนหินแห่งความทรงจำในหัวใจ ซึ่งแม้สายลมจะแรงเพียงใด ก็ไม่อาจลบล้างทำลายได้”

คติสอนใจ เราควรเลือกจดจำแต่สิ่งที่ดีของเพื่อน

เรื่อง เวลาของใครถูก... ข้อคิดสำหรับผู้นำ

มีชายหัวหน้าคนงานคนหนึ่งทำงานที่โรงงาน ทุกเช้าระหว่างทางที่เขาไปทำงาน เขาก็จะผ่านร้านขายนาฬิกา เขาก็จะหยุดที่ร้านและตั้งเวลาที่นาฬิกาข้อมือของเขาและเดินต่อไปเพื่อไปทำงาน เขาทำเช่นนี้ทุกๆ วัน เจ้าของร้านนาฬิกาก็สงสัยอยากรู้ว่าทำไมเป็นเช่นนั้น

วันหนึ่งเมื่อชายคนนั้นมาหยุดที่หน้าร้าน เจ้าของร้านนาฬิกาจึงถามว่า “คุณกำลังทำอะไรครับ” ชายหัวหน้าคนงานจึงตอบว่า

“ผมเป็นหัวหน้าคนงานของโรงงานใกล้ๆ นี้เอง ทุกวันผมมีหน้าที่สั่งกระดิ่งเพื่อให้สัญญาณบอกเวลา 5 โมงเย็น ซึ่งเป็นเวลาเลิกงาน ผมต้องการเวลาที่เที่ยงตรงที่สุด เพราะฉะนั้นทุกๆ วัน ผมจึงต้องมาที่นาฬิกาเรือนใหญ่ของร้านคุณ เพื่อปรับเวลาที่นาฬิกาข้อมือของผม”

เจ้าของร้านนาฬิกาได้ฟังก็หัวเราะและพูดว่า “จริงๆ แล้วเมื่อผมได้ยินสัญญาณจากโรงงานของคุณ ผมก็รีบกลับไปตั้งเวลาของผมเช่นกัน”

คติสอนใจ ควรพิจารณาเลือกผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณค่าและความน่าเชื่อถือ

แผนการจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า
แผนการจัดการกิจกรรมที่ 5 การจัดการเวลา

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีโอกาสทบทวนและปรับปรุงการใช้เวลาของตนเองในแต่ละวัน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. เนื้อหา

การวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติในแต่ละวัน กับการใช้เวลาใน 24 ชั่วโมงให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบความรู้ เรื่อง ข้อคิดในการใช้เวลาให้มีประสิทธิภาพ

3.3 ใบกิจกรรม

3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนาถึงความสำคัญของการใช้เวลาในแต่ละวัน และการจัดการเวลาที่ดี (เป็นการใช้เวลากับเรื่องที่มีความสำคัญ มีคุณค่าและนำไปสู่จุดหมายสำคัญของชีวิต) ซึ่งคนส่วนมากมักไม่มีการทบทวนตนเองว่าให้ความสำคัญกับเรื่องใดบ้าง จึงใช้เวลาหมดไปกับเรื่องที่ไม่สำคัญ เมื่อแยกแยะดูจะพบว่าในแต่ละวันคนเรามีเรื่องที่จะต้องทำอยู่ 4 ประเภท

(1) เรื่องสำคัญและเร่งด่วน

(2) เรื่องสำคัญแต่ไม่เร่งด่วน

(3) เรื่องไม่สำคัญแต่เร่งด่วน

(4) เรื่องไม่สำคัญและไม่เร่งด่วน

4) หมู่ออกเสื้อนั่งล้อมวง แจกใบกิจกรรม ให้แต่ละคนทบทวนกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองทำตลอดวัน ในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา เขียนกิจกรรมของตนเองที่ทำตลอด 24 ชั่วโมงยกเว้นในเวลาเรียน ลงตารางที่ 1 พร้อมทั้งลงเวลาเฉลี่ยของแต่ละกิจกรรม

5) แยกประเภทของแต่ละกิจกรรมเขียนลงตารางที่ 2 พร้อมลงเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม

6) ลูกเสือแต่ละคนวิเคราะห์การใช้เวลาของตนเอง และเล่าให้เพื่อนในหมู่ฟัง

7) รวมกอง ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้

8) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) หมู่ลูกเสื่อนั่งล้อมวง แจกใบกิจกรรม ให้ลูกเสื่อแต่คนคิดว่าสิ่งสำคัญที่ควรทำแต่ยังไม่ได้ทำ ทั้งเร่งด่วนและไม่เร่งด่วน มีอะไรอีกบ้าง เขียนลงตารางที่ 3
- 4) นำสิ่งที่ต้องการทำเพิ่ม (ตารางที่ 3) มาพิจารณาร่วมกับตารางที่ 2 เดิมที่เขียนไว้ และวางแผนจัดการเวลาใหม่ว่าควรตัดกิจกรรมใดออกและลดเวลากิจกรรมใดบ้าง เขียนลงในตารางที่ 4
- 5) ลูกเสื่อแต่ละคนนำตารางที่ 4 มาเล่าให้เพื่อนในหมู่มฟังว่า ตนเองได้วางแผนจัดการเวลาอย่างไร พร้อมบอกเหตุผล
- 6) รวมหมู่ ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมทั้ง 2 ครั้ง
- 7) ลูกเสื่อกำหนดเป็นพันธสัญญา ที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ตามคำขวัญของลูกเสื่อ “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” กฎลูกเสื่อ “ลูกเสื่อมีเกียรติเชื่อถือได้” และคติพจน์ “มองไกล”
- 8) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 9) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น และการวางแผนใช้เวลาในชีวิตประจำวันได้อย่างคุ้มค่า

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 5

เพลง

เพลง นกพิราบ

พลับพลึงพลับ พลึงพลับขยับบิน (ซ้ำ)
 ผุงนกพิราบ ดำและเทาน้ำรักจริงนา
 บินวนเวียนอยู่บนหลังคา บินไปเกาะตามกิ่งพุดกษา
 ใช้ปีกหากันอยู่ไปมา พอแสงแดดจ้ำพากันคืนรัง

เพลง เวลานาก็

วันเวลานาที่มีราคา	มากยิ่งขึ้นกว่าสิ่งใดใด
หากว่าใครไม่เสียตายเวลา	ปล่อยเวลาล่วงเลยไป
วันเวลาเรียกคืนมาไม่ได้	เวลาสิ้นไปขอใครกัน

เรื่อง ข้อคิดในการใช้เวลาให้มีประสิทธิภาพ

1. **เริ่มต้นดีมีชัยไปกว่าครึ่ง** จากผลสำรวจพฤติกรรมนักเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนเก่งมีผลการเรียนดี แตกต่างจากนักเรียนทั่ว ๆ ไปตรงที่มีความสามารถในการเริ่มต้นลงมือทำงานที่ควรทำได้เร็วกว่า โดยไม่มัวแต่คิดฝันใจลอย หรือทำอะไรอย่างเรื่อยเปื่อยไร้จุดหมาย

2. **จัดระเบียบชีวิต** สร้างนิสัยความเคยชินในการจัดระเบียบชีวิต รู้จักใช้ตารางเวลาช่วยปลดปล่อยพลังงานที่มีอยู่อย่างถูกทิศทาง เช่น ฝึกให้เป็นนิสัยว่าหลังรับประทานอาหารเย็น เดินเล่นย่อยอาหาร สักยี่สิบนาที จากนั้นนั่งลงอ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นประจำ

3. **คิดก่อนทำ** อย่าลืมว่าทุกครั้งที่เรารับปากจะทำอะไรกับใครก็ตาม เรากำลังเสียโอกาสในการทำสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตของเราไปด้วยเช่นกัน การรับปากคนอื่น หมายถึงว่าเราจะต้องตัดกิจกรรมบางอย่างที่เราอยากทำหรือให้ความสำคัญออกไป ดังนั้น คิดชั่งน้ำหนักให้ดี ก่อนตัดสินใจ

4. **อย่าชะล่าใจ** อย่ารับปากทำสิ่งใดเพียงเพราะเห็นว่ายังเป็นเรื่องในอนาคต ระยะเวลาที่ไกลออกไป อาจทำให้เรารู้สึกชะล่าใจ บางครั้งเป็นงานชิ้นใหญ่ แต่เนื่องจากเห็นว่ามีความนาน จึงรับปากไปก่อน ครั้นพอใกล้เวลาจนเจียน กลับเพิ่งพบว่า เป็นงานที่ต้องใช้เวลามากกว่าที่คิด

5. **วางแผนก่อนทำ** แบ่งงานที่ต้องทำออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ ที่สามารถทำให้สำเร็จได้ที่ละชิ้น

6. **ทำแต่พอดี** อย่าเน้นความสมบูรณ์แบบจนเกินไป งานส่วนใหญ่ต้องการความละเอียดประณีตในระดับหนึ่ง หากเราใช้เวลาและพลังงานมากเกินไป ก็ไม่ได้เพิ่มคุณค่าของงานชิ้นนั้น หรือแม้จะเพิ่ม แต่ก็อาจจะไม่คุ้ม เมื่อเทียบกับการใช้เวลาไปทำงานอื่นที่มีความสำคัญเช่นกัน

7. **ทำให้จบในครั้งเดียว** ฝึกทำอะไรให้เสร็จในครั้งเดียว อย่าทำอะไรครึ่ง ๆ กลาง ๆ แล้วกลับมาทำต่อ เพราะทุกครั้งที่กลับมาทำต่อ ต้องเสียเวลาในการคิดทบทวน ศึกษาและตัดสินใจ ทำให้เสียเวลามากขึ้นอีก ควรฝึกนิสัยลงมือทำให้เสร็จในครั้งเดียว

8. **วางแผนการนัดให้ดี** ในการนัดหมายกับใครก็ตาม นอกจากนัดเวลาที่เจอกันหรือเริ่มต้นทำกิจกรรมแล้ว ยังควรนัดเวลาเลิกหรือจบการพบปะไว้ด้วย เพื่อจะได้วางแผนใช้เวลาช่วงต่อไปได้ ขณะเดียวกัน การรู้เวลาสิ้นสุดจะทำให้การใช้เวลาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

9. **มีเวลาสำหรับการจัดเวลา** เพื่อการวางแผนการใช้เวลา เช่น อาจใช้เวลาทุกวันตอนเช้า วางแผนการใช้เวลาในวันนั้นและใช้เวลาสัปดาห์วางแผนการใช้เวลาทำกิจกรรมสำคัญในสัปดาห์ต่อไป

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 2

นำกิจกรรมในตารางที่ 1 มาพิจารณาแยกประเภทจัดเข้าในตาราง 4 ช่อง

เรื่องสำคัญและเร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)	เรื่องสำคัญแต่ไม่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)
เรื่องไม่สำคัญแต่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)	เรื่องไม่สำคัญและไม่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 3

สิ่งสำคัญที่ควรทำแต่ยังไม่ได้ทำ

เรื่องสำคัญและเร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)	เรื่องสำคัญแต่ไม่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)

ตารางที่ 4

วางแผนจัดการเวลาใหม่ โดยพิจารณาจากตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

เรื่องสำคัญและเร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)	เรื่องสำคัญแต่ไม่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เรื่องไม่สำคัญแต่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)	เรื่องไม่สำคัญและไม่เร่งด่วน	ใช้เวลา (นาที)

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ทำไม.....จึงสำคัญที่สุด

ปราชญ์ผู้หนึ่งเคยตั้งคำถามเหล่านี้ว่า “ใครคือคนสำคัญที่สุด งานใดคืองานที่สำคัญที่สุด และเวลาใดคือเวลาที่ดีที่สุด”

คำตอบมีดังนี้ “คนสำคัญที่สุด ก็คือ คนที่อยู่เบื้องหน้าเรา งานสำคัญที่สุด ก็คือ งานที่เรากำลังทำอยู่ในขณะนี้ และเวลาที่ดีที่สุด ก็คือ เวลาปัจจุบัน”

ทำไม คนที่อยู่เบื้องหน้าเราจึงสำคัญที่สุด คำตอบก็คือ ในชั่วชีวิตอันแสนสั้นนี้ เรากับเขาอาจมีโอกาสร่วมกันได้เพียงครั้งเดียว ดังนั้นเราจึงควรทำให้การพบกันทุกครั้งเป็นการสร้างความทรงจำแสนงดงามไว้ให้แก่นั่นและกัน มนุษย์นั้นรู้เกลียดยาวนานกว่ารู้จัก ถ้าการพบกันครั้งแรกนำมาซึ่งความรักและเป็นการพบกันเพียงครั้งเดียวของชีวิต ก็นับว่าคุ้มค่าที่สุดแล้วสำหรับการพบกันของคนสองคน

ทำไม งานที่เรากำลังทำอยู่ขณะนี้ จึงเป็นงานสำคัญที่สุด คำตอบก็คือ เพราะทันทีที่คุณปล่อยให้งานหลุดจากมือคุณไป งานก็จะกลายเป็นของสาธารณะ หากคุณทำงานดีมันก็คืออนุสาวรีย์แห่งชีวิต และหากคุณทำงานไม่ดีมันก็คือความอัปยศแห่งชีวิต ตอนแรกคุณเป็นผู้สร้างงาน แต่เมื่อปล่อยงานหลุดจากมือไปแล้ว งานมันจะเป็นผู้ย้อนกลับมาสร้างคุณ

ทำไม เวลาที่ดีที่สุด จึงควรเป็นปัจจุบัน คำตอบก็คือ เพราะเวลาทุกวินาทีจะไหลผ่านชีวิตเราเพียงครั้งเดียว ไม่ว่าคุณจะหวงแหนเวลาขนาดไหน มีเงินมากเพียงไร ก็ไม่มีใครสามารถซื้อคืนเวลาที่ล่วงไปแล้วให้คืนกลับมาได้ ทุกครั้งที่เวลาไหลผ่านเราไป หากเราไม่ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ชีวิตของคุณก็พร่องไปแล้วจากประโยชน์มากมายที่คุณควรได้จากห้วงเวลา

คัดย่อจากเรื่อง มายาแห่งเส้นด้าย..... โดย ว. วชิรเมธี

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

))

เรื่อง ช่างไม้

ช่างไม้ฝีมือดีต้องการเกษียณเพราะอายุมากแล้ว นายจ้างมีความเสียดายความสามารถของเขามาก จึงขอร้องให้ช่างไม้สร้างบ้านหลังสุดท้ายก่อนเกษียณ

เมื่อบ้านหลังสุดท้ายสร้างเสร็จ ปรากฏว่าบ้านหลังนี้ขาดความปราณีตและใช้วัสดุที่ด้อยคุณภาพ เพราะช่างไม้รีบทำเพื่อให้งานผ่านไปอย่างรวดเร็วเท่านั้นเอง นายจ้างมาเห็นบ้านดังกล่าวก็รู้สึกเศร้าใจ เขาบอกกับช่างไม้ว่า “นี่คือบ้านของคุณ ผมขอมอบให้เป็นของขวัญตอนเกษียณอายุ” ช่างไม้ได้ยินถึงกับตกใจและอุทานว่า “เสียดายจริงๆ ถ้ารู้ว่ากำลังสร้างบ้านของตัวเอง เราคงจะทำด้วยความตั้งใจมากกว่านี้”

คติสอนใจ “ชีวิตคือสิ่งที่เราสร้างด้วยตัวเราเอง” เราทุกคนกำลังสร้างชีวิตของเราอยู่ และเราก็ไม่ได้พยายามอย่างถึงที่สุดในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ในชีวิตของเรา เมื่อเวลาผ่านไปแล้วเราจึงมักเสียดายและอยากย้อนเวลากลับซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ จึงควรใช้เวลาแต่ละวันทำทุกอย่างให้ดีที่สุด

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6 การประหยัด

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือได้มีโอกาสทบทวนตนเองในเรื่องการใช้จ่าย ซึ่งนำไปสู่การวิเคราะห์และปรับปรุงตนเอง

2. เนื้อหา

การวางแผนสร้างความประหยัด

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบกิจกรรม

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง นายหมู่ให้แต่ละคนคิดสิ่งที่ตนเองอยากได้ 3 อย่าง พร้อมเหตุผล แล้วเล่าให้เพื่อน ๆ ในหมู่ฟัง เมื่อเล่าจบนายหมู่ขอให้เลือกรายการที่อยากได้มากที่สุด เพียงคนละ 1 อย่าง พร้อมเหตุผล

4.4 นายหมู่ให้สมาชิกทุกคน แปรสิ่งที่อยากได้เป็นจำนวนเงิน เพื่อใช้ซื้อของสิ่งนั้น เขียนลงในใบกิจกรรม

4.5 ลูกเสือทบทวนการใช้จ่ายของตนเองในแต่ละวัน ตามตารางที่ 1 ในใบกิจกรรม

4.6 ลูกเสือตั้งเป้าหมายการใช้จ่ายใหม่ตามตารางที่ 2 ในใบกิจกรรมว่าจะลดค่าใช้จ่ายตรงไหนได้บ้าง โดยกำหนดระยะเวลาตามความเหมาะสม เพื่อให้มีเงินเหลือพอที่จะซื้อของที่ต้องการ

4.7 ลูกเสือผลัดกันเล่าให้เพื่อนฟัง ถึงผลการทบทวนรายจ่ายเดิม และการปรับตารางการใช้จ่ายใหม่โดยจะลดรายจ่ายในเรื่องใดบ้าง ใช้เวลานานเท่าใดจึงจะมีเงินพอที่จะนำไปซื้อของที่ต้องการ

4.8 รวมกอง ผู้กำกับนำอภิปราย และสรุป ในประเด็นต่อไปนี้

1) อะไรบ้างที่แต่ละหมู่คิดว่าประหยัดได้มากที่สุด

2) สรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.9 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.10 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม รวมทั้งพฤติกรรมการใช้จ่ายที่เปลี่ยนไป

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 6

เพลง

เพลง ลูกเสือจับมือ

จับมือกันไว้ให้มั่นคง   เพื่อความยั่งยืนสามัคคี
 รักกันปรองดองเหมือนน้องพี่   ผูกความสามัคคีร่วมกัน
 โกรธกันมันร้ายเป็นสิ่งเลว   เปรียบดังเป็นเปลวร้อนไฟนั้น
 เผาใจให้มีความไหวหวั่น   จับมือยึดให้กันเป็นสิ่งดี

ใบกิจกรรม

สิ่งที่ฉันอยากได้มากที่สุด..... ราคา.....บาท

ตารางที่ 1

รายจ่ายใน 1 วัน	จำนวนเงิน
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

ใบกิจกรรม

ตารางที่ 2

รายการที่ปรับเปลี่ยนใน 1 วัน	จำนวนเงิน
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

ฉันจะประหยัดเงินได้วันละ ..... บาท

ใช้เวลา..... วัน ฉันจะซื้อของที่ฉันต้องการได้

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ข้อคิดจากหญิงชรา...ความจริงที่อยู่ใกล้ๆ ตัว

กลางดึกคืนวันหนึ่ง หญิงชราคนหนึ่งกำลังคลำหาอะไรอยู่สักอย่างบริเวณรอบๆ เสาไฟฟ้าข้างถนน หนุ่มสาวกลุ่มหนึ่งเดินผ่านมาจึงถามขึ้นว่า “ยาย..กำลังหาอะไรอยู่เหรอ ให้พวกเราช่วยไหม?” หญิงชราตอบว่า “ยายกำลังหาเหรียญ 10 บาท ยายทำตกหายไป ช่วยยายหาหน่อยซิ” หนุ่มสาวกลุ่มนั้นจึงช่วยกันหาจนทั่ว แต่ก็หาไม่เจอ พวกเขาจึงถามอีกว่า “ยาย...ยายทำเหรียญตกตรงไหนเหรอ”

ยายจึงตอบว่า “ยายเปลี่ยนเสื้อผ้าอยู่ในห้อง อยู่ๆ เหรียญมันก็หล่นออกไปจากกระเป๋าของยาย แต่ในห้องยายมันมืด มองไม่ค่อยเห็น ก็เลยออกมาหาตรงนี้แทนเพราะมันสว่างดี”

หนุ่มสาวกลุ่มนั้น “.....?????” พากันหัวเราะแล้วเดินหนีไป

คติสอนใจ เมื่อของหายก็ต้องหาในที่ๆ เราทำหาย เช่นเดียวกัน เมื่อความสุขหายไป เราก็ต้องหาในจุดที่เราได้สูญเสียความสุขไป ความสุขมักสูญหายไปตรงไหน? ... คำตอบก็คือ ทำหายไปจากใจของเรา ดังนั้น เราจึงควรหาความสุขให้เจอจากใจของเรานั้นเอง

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา
แผนการจัดกิจกรรมที่ 7 ลวนลามทางเพศ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีแนวทางป้องกัน และช่วยเหลือผู้ถูกลวนลามทางเพศ

2. เนื้อหา

การป้องกันและช่วยเหลือผู้ถูกลวนลามทางเพศ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง
- 3.2 กรณีสืบศึกษา
- 3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

- 4.1 พิธีเปิด (ชักธง สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 4.2 เพลง หรือเกม
- 4.3 ผู้กำกับตั้งคำถามในกองลูกเสือ “มีสถานการณ์ใดบ้างที่มีการลวนลามทางเพศต่อเด็กผู้หญิงเกิดขึ้น” (เช่น บนรถเมล์ เดินเข้าซอยเปลี่ยว อยู่คนเดียวในบ้าน ฯลฯ)
- 4.4 ผู้กำกับเล่ากรณีสืบศึกษาการถูกลวนลามทางเพศของเด็กนักเรียนหญิง
- 4.5 หมู่ลูกเสือร่วมกันอภิปรายหาแนวทางป้องกันการถูกลวนลามทางเพศในเด็กผู้หญิง และแสดงบทบาทสมมุติกรณีพบเห็นเด็กผู้หญิงถูกลวนลามทางเพศ ในฐานะลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ คิดว่าจะตัดสินใจช่วยเหลืออย่างไร
- 4.6 รวมกอง ลูกเสือนำเสนอบทบาทสมมุติที่ละหมู่
- 4.7 ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม แนวทางการป้องกันการถูกลวนลามทางเพศ และสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม
- 4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการให้ความคิดเห็นในหมู่และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 7

เพลง

เพลง สวรรค์บันดาล

สวรรค์บันดาลดลให้เรา มาให้เราสองมาพบกันวันใหม่
 อบรมวันนี้ดีอกดีใจ เริ่งรินกันไปไม่รู้โรยรา จะอยู่แห่งไหนเดือนใจเดือนตา
 จะอยู่เมืองฟ้าเดือนตา เดือนใจ สวรรค์บันดาล

กรณีศึกษา

สมชายเป็นลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทุกวันเขาต้องพยายามเบียดขึ้นรถเมล์ที่แน่นมากไปโรงเรียน วันหนึ่งขณะยืนอยู่บนรถ เขามองเห็นชายคนหนึ่งกำลังเอาอวัยวะเพศดูไถ่ร่างกายเด็กนักเรียนหญิงที่ยืนอยู่ติดกับเขา สมชายคิดว่าเขาจะช่วยนักเรียนหญิงคนนี้อย่างไรดี...

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง กบกับกระต่าย

กระต่ายป่าฝูงหนึ่ง ไม่พอใจกับสภาพชีวิตที่ต้องเผชิญอยู่ด้วยความหวาดหวั่นจากอันตรายต่างๆ มาตลอด เจ้ากระต่ายป่าตัวหนึ่งจึงเอ่ยขึ้น “ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ หมาป่า นกอินทรี และสัตว์หึ่งปวงที่ ชอบไล่ล่าพวกเราเป็นอาหาร ข้าจึงมีความเห็นว่า พวกเราทั้งหมดควรตายเสียดีกว่าที่จะมีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดกลัวกับภัยที่จะมาถึงไม่ช้าก็เร็ว”

กระต่ายป่าทั้งฝูงจึงตัดสินใจที่จะกระโดดน้ำตายไปพร้อมๆ กัน พวกมันวิ่งกรูไปที่ริมธาร ซึ่งมีกออาศัยอยู่ เมื่อฝูงกบเห็นกระต่ายป่าแห่มากันมากมาย ก็เกิดความกลัวจึงกระโดดหนีไปในน้ำจนหมด

“ช้าก่อน” กระต่ายตัวหนึ่งพูดขึ้น “ข้าคิดว่าพวกเราควรจะมีความอดทนให้มากกว่านี้ ชีวิตก็ไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิดกันหรอก ดูพวกกบตัวกระจ้อยร่อยเหล่านั้นสิ พวกมันไม่ได้มีชีวิตที่เต็มไปด้วยอันตรายมากไปกว่าพวกเราหรอกหรือ”

คติสอนใจ โลกนี้อาจยังมีผู้อื่นที่มีความทุกข์ร้อนกว่าเราอยู่มากมายนัก เราควรจะยื่นหยัดต่อสู้กับชีวิต อย่าได้ท้อเป็นอันขาด

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และพัฒนาตนเอง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 8 คนดีรอบตัวฉัน

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือรู้จักและเห็นคุณค่าตนเอง

2. เนื้อหา

การรู้จักตนเอง มองเห็นคุณค่าของความดีในตนเอง เพื่อเสริมสร้างกำลังใจในการทำความดีและส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

- 3.1 แผนภูมิเพลง, เกม
- 3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผลัดกันเล่าเรื่องคนใกล้ชิดที่ตนเองรัก เคารพ และผูกพัน คนละ 1 เรื่อง พร้อมกับบอกกว่าตนเองได้รับแบบอย่างหรือเรียนรู้สิ่งดี ๆ อะไรบ้างจากคนผู้นั้น
- 4) นายหมู่ ให้ทุกคนโหวตว่าเรื่องของใครที่น่าจะใช้เป็นตัวแทนของหมู่ได้ แล้วนำไปเล่าในกองลูกเสือในครั้งต่อไป
- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (เข้าแถว ชักธงขึ้น สวดมนต์ ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ตัวแทนหมู่ลูกเสือ เล่าให้กองลูกเสือฟัง ทีละหมู่
- 4) ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ในประเด็น
  - ลูกเสือได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม (ทุกคนล้วนมีความดีอยู่ในตัว เพราะได้รับแบบอย่างและเรียนรู้สิ่งดี ๆ จากคนที่เรารัก เคารพ และผูกพัน)
  - ในทางกลับกัน สำหรับแบบอย่างที่ไม่ดีในสังคม ลูกเสือคิดว่าควรทำอะไร (ไม่ยอมรับ ไม่ยกย่อง และไม่เอาแบบอย่าง)
- 5) ลูกเสือจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 8

เพลง

เพลง คึกบางระจัน

คึกบางระจันจำให้มันพี่น้องชาติไทย
แม่ชีวิตยอมอุทิศตราชาติอัปปาง
ไทยคงเป็นไทยมิใช่ชาติเป็นเชลย
บางระจันแม่สิ้นอาวุธจะสู้
ตัวตายดีกว่าชาติตาย
แดนทองของไทยมิใช่ศัตรู

เกียรติประวัติสร้างไว้แต่ชนชาติไทยรุ่นหลัง
เลือดไทยต้องมาไหลหลังทาทั่วพื้นแผ่นดินไทย
ไทยมิเคยถอยร่นชนชาติศัตรู
สองดาบฟาดฟันศัตรูสู้จนชีพตนมลาย
เพียงเลือดหยาดสุดท้ายขอให้ไทยคงอยู่
แม้ใครรุกรานต้องสู้ เพื่อกู้แหลมถิ่นไทยงาม

เกม

เกม หาคู่

วิธีเล่น

1. ลูกเสือเข้าแถวเป็นวงกลม 2 วงซ้อนกัน หันหน้าเข้าหากัน แล้วจำไว้ว่าคู่ของตนคือใคร
  2. วงกลมทั้งสองทำขวาหัน แล้วเดินสวนกันในวงกลมตามเพลง (เปิดเพลงวิทยุหรือให้ลูกเสือร้องเพลงง่าย ๆ ตามที่ผู้กำกับกำหนด)
  3. เมื่อผู้กำกับเป่านกหวีด ให้ลูกเสือเข้าหาคู่ของตนเอง เมื่อเจอแล้วให้จับมือนั่งลง คู่ที่หาคู่ได้ช้าที่สุดจะต้องออกจากการแข่งขัน เสร็จแล้วเริ่มใหม่
- การตัดสิน** คู่ที่เหลือเป็นคู่สุดท้ายจะเป็นผู้ชนะ

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ลูกนก

ลูกนกคู่หนึ่งอาศัยอยู่ในรังบนต้นไม้ ซึ่งอยู่ตรงกลางระหว่างสำนักพระฤๅษีกับหมู่บ้านโจร พ่อแม่
นกต้องคอยหาอาหารมาป้อนทุกวัน

คืนหนึ่งมีพายุแรงพัดเอาลูกนกทั้งสองต้องพลัดพรากจากกัน นกตัวหนึ่งตกลงไปอยู่ในสำนัก
พระฤๅษี ก็ได้รับการอบรม สั่งสอน ฝึกฝนแต่ในทางดี พุดจาไพเราะ มีจิตใจมั่นคง โอบอ้อมอารีต่อ
เพื่อนบ้าน ส่วนลูกนกอีกตัวหนึ่งถูกพายุพัดตกลงไปในบ้านโจร ก็ได้รับการอบรมแนะนำในทางโจร
เช่น ลักขโมย พุดจาหยาบคาย ปากจัด มีจิตใจดุร้าย อาฆาตพยาบาท เป็นต้น

วันหนึ่ง พระราชาองค์หนึ่งเดินทางเข้ามานอนหลับอยู่ที่ใต้ต้นไม้ในแดนโจร นกตัวที่อยู่กับโจร
ก็พูดขึ้นว่า “เออ! ดีแล้ว วันนี้มีคนมานอนหลับอยู่ในถิ่นเรา เราต้องฆ่าเสียให้ตาย” พระราชาได้ยินก็
ตกใจ รีบหนีผ่านไปทางสำนักพระฤๅษี นกตัวที่อยู่กับพระฤๅษีก็ออกมาทักทายว่า “เชิญ พักผ่อน ดื่มน้ำ
และหลับนอนที่นี่ได้ ยินดีต้อนรับเจ้าค่ะ”

พระราชาจึงเข้าไปนอนหลับใต้ต้นไม้ใกล้ๆ กับสำนักพระฤๅษี เมื่อตื่นขึ้นมาก็คิดในใจว่า “นกสอง
ตัวนี้มีนิสัยแตกต่างกันมากจริงๆ ตัวหนึ่งใจร้าย แต่อีกตัวหนึ่งใจดี” แล้วพระราชาก็เข้าไปหาพระฤๅษี
เพื่อขออนุญาตที่พระฤๅษีเลี้ยงไว้ พระราชาได้นานกผู้มีอภัยอาศัยตัวนี้ไปเลี้ยงไว้ในพระราชวัง

คติสอนใจ สิ่งแวดล้อมดีจะทำให้ชีวิตรุ่งโรจน์ ส่วนสิ่งแวดล้อมเลวจะทำให้ชีวิตอับเฉา

เรื่อง ชีวิตต้องฝึกฝนและพัฒนาอยู่เสมอ

ในประวัติบุคคลสำคัญและประวัติศาสตร์ของชาติที่เจริญทั้งหลาย จะเห็นว่ามนุษย์พัฒนาขึ้นจาก
การแก้ปัญหา และเข้มแข็งขึ้นจากการเผชิญความทุกข์ยากทั้งนั้น

คนที่อยู่สุขสบาย ไม่เคยต้องสู้ หรือแก้ปัญหา ไม่ได้ใช้ความคิด หลงอยู่ในความเพลิดเพลิน ไม่มี
คนสอนที่ดี ไม่มีกัลยาณมิตรคอยเตือน ไม่มีแบบฝึกหัดชีวิตให้ทำจึงเจริญได้ยาก

ดังนั้น เมื่อเจออะไรที่ไม่พึงปรารถนาบอกตัวเองว่า นี่คือเครื่องมือฝึกฝนพัฒนาตัวเรา เราจะใช้มัน
ให้เป็นประโยชน์ คนใดเอาชนะ ผ่านอุปสรรค ผ่านเหตุการณ์ ผ่านมรสุมชีวิตไปได้ด้วยดี คนนั้นจะเป็น
ผู้แกร่งกล้า และมีชีวิตที่พัฒนา

ปัญหานั้นเปลี่ยนพยัญชนะตัวเดียวก็กลายเป็นปัญหา คนฉลาดจึงเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญหา
คนที่ปัญญางอกงามล้วนพัฒนามาจากการคิดแก้ปัญหาทั้งสิ้น

คติสอนใจ ปัญหาที่เป็นที่มาของปัญญา ความทุกข์และอุปสรรคเป็นเครื่องมือพัฒนาชีวิตให้
ก้าวหน้า

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และพัฒนาตนเอง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 9 เรื่องเล่าไร้พาลัง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีแนวทางในการแก้ไขจุดอ่อนเพื่อพัฒนาตนเอง

2. เนื้อหา

ทุกคนย่อมมีจุดแข็งและจุดอ่อนอยู่ในตนเองตามธรรมชาติ การรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ทำการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาตนเอง

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง, เกม

3.2 ใบความรู้ เรื่อง จุดแข็งและจุดอ่อน

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนาเกี่ยวกับ จุดแข็งและจุดอ่อน ของคนเรา พร้อมยกตัวอย่าง
- 4) หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผลัดกันเล่าเรื่อง “ความสำเร็จในการแก้ไขจุดอ่อนของตนเอง” คนละ 1 เรื่อง พร้อมบอกว่ามีเคล็ดลับอะไรบ้างที่ทำให้แก้ไขได้สำเร็จ
- 5) นายหมู่ให้สมาชิกทุกคนโหวตว่าเรื่องของใครที่น่าจะใช้เป็นตัวแทนของหมู่ได้ แล้วนำไปเล่าในกองลูกเสือในคาบต่อไป
- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ตัวแทนแต่ละหมู่ เล่าเรื่อง “ความสำเร็จในการแก้ไขจุดอ่อนของตน” ในกองลูกเสือที่ละหมู่จนครบ
- 4) ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติมในประเด็น
  - การที่คนเราจะสามารถแก้ไขจุดอ่อนของตนเองได้ ต้องมีวิธีการอย่างไรบ้าง (สำรวจจุดอ่อน ตั้งใจจริง วางแผนพัฒนาตนเอง และลงมือแก้ไข ฝึกฝน)
  - การแก้ไขจุดอ่อนเป็นประโยชน์ต่อลูกเสืออย่างไร
  - ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม และจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร

- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 9

เพลง

เพลง ยิ้ม

ยิ้ม ยิ้ม ยิ้ม
ยิ้มชนิดชีวิตยั่งยืน
สดชื่นอร่ามอย่างน่าอ

ยิ้มมานัยน์ตาหวานชื่น
สดชื่นอร่ามอย่างมั่ว
มายิ้มกันทนนอเพื่อนเอ

เกม

เกม แข่งเรือไวกิ้ง

วิธีเล่น

1. ลูกเสือเข้าแถวตอนหมู่
  2. ทุกคนนั่งยองๆ บนสันเท้า มือทั้งสองเหยียดออกแตะบ่าคนหน้า
  3. เมื่อได้ยินสัญญาณเริ่มเล่น ให้ทุกคนเหยียดเท้าก้าวไปข้างหน้าพร้อมๆ กัน
- การตัดสิน** แถวใดถึงหลักชัยก่อนชนะ

เรื่อง จุดแข็งและจุดอ่อน

ทุกคนย่อมมีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งแตกต่างกันไปตามภูมิหลังชีวิตของแต่ละคน สิ่งสำคัญ ไม่ได้อยู่ที่ว่าใครมีจุดอ่อนหรือจุดแข็งน้อยกว่าหรือมากกว่ากัน แต่อยู่ที่ใครสามารถค้นหา ยอมรับ และลงมือกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของตนเองได้มากกว่า คนบางคนหาไม่เจอแม้กระทั่งจุดอ่อนและจุดแข็งของตัวเอง คนบางคนหาเจอแต่ไม่ยอมรับจุดอ่อน หรือบางคนยอมรับแต่แก้ไขไม่ได้

ขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง โดยการกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งนั้น มีดังนี้

1. สำรวจค้นหาจุดอ่อน ค้นหาตัวเองให้เจอว่ามีจุดอ่อนตรงไหนบ้าง โดย

- การเปรียบเทียบกับผู้อื่น เช่น การควบคุมอารมณ์ ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านการสื่อสาร ระบบการคิด การอ่าน การเขียน รวมถึงวินัยในตนเองในด้านต่าง ๆ

- การใช้ผู้อื่นเป็นกระจกเงาช่วยวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของเรา

- การนำปัญหาและความสำเร็จในชีวิตมาทบทวนเพื่อหาจุดอ่อน และจุดแข็ง

2. ลงมือกำจัดจุดอ่อนและพัฒนาจุดแข็ง

สิ่งสำคัญที่สุดคือ การลงมือปฏิบัติจริง ถ้ามีความยากลำบากในการแก้ไขและพัฒนาหลายสิ่งหลายอย่างพร้อมกัน ขอแนะนำให้ทำทีละอย่าง เช่น ช่วงแรกอาจจะพัฒนาในเรื่องทัศนคติก่อน เมื่อทำได้สำเร็จแล้ว ค่อยๆ พัฒนาในเรื่องอื่นๆ ต่อไป จุดหักเหที่สำคัญอยู่ที่ ขาดความอดทนอดกลั้น ทำให้ล้มเลิกความตั้งใจ ควรหาแรงจูงใจเข้ามาเสริมตลอดเวลา เช่น แรงใจจากเพื่อน แรงใจจากหนังสือ และแรงใจจากเป้าหมายในชีวิต เป็นต้น

การกำจัดจุดอ่อนเปรียบเสมือนคนกำลังเลิบบุหรี่ อาจจะทรมาณบ้าง หงุดหงิดบ้าง แต่ถ้าผ่านไปได้ถึงขั้นเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนนิสัย โอกาสที่มันจะกลับมาอกเงยในชีวิตของเราก็น้อยลง แต่ถ้าเราทำได้เพียงครั้งๆ กลางๆ โอกาสที่นิสัยที่ไม่ดีจะกลับมาเติบโตอีกก็มีมากขึ้น ฉะนั้นต้องกำจัดแบบถอนรากถอนโคน

3. ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุง

หลังการกำจัดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้กับชีวิต สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการประเมินว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ และสามารถตั้งเป้าหมายที่ท้าทายเพิ่มขึ้นอีก การกำจัดจุดอ่อนและการพัฒนาจุดแข็งเปรียบเหมือนเกมที่เรากำลังเล่นอยู่กับตัวเอง จงสนุกและเพลิดเพลินกับมัน แทนการคิดว่าเป็นภาระที่น่าเบื่อ **“ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ เริ่มต้นที่การชนะใจตนเอง”**

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ตรงต่อเวลารักษาคำพูด

มีชายหนุ่มคนหนึ่ง มีพ่อเป็นช่างสารพัด ทั้งช่างเขียน ช่างปั้น และแกะสลัก ทำอะไรได้หลาย ๆ อย่าง มีกิจการรับจ้างปั้น แกะ และเขียน มีลูกมือหลายคน มีงานไม่ขาดมือ ส่วนตัวเขาก็มีความสามารถ เช่นกัน เขาประกวดฝีมือออกแบบแกะสลักจนมีชื่อเสียง ทำให้ลูกค้ายิ่งเพิ่มมากขึ้น กิจการก็ใหญ่โตขึ้นอีก

ต่อมาพ่อและแม่ของเขาก็ตายจากไป ลูกชายจึงเป็นเจ้าของกิจการแทน แต่เขามีนิสัยไม่เหมือนพ่อ เมื่อลูกค้ามาต้อนรับดี รับเงินมัดจำแล้วก็เที่ยวเตร่ ทำงานไม่เคยเสร็จตามที่นัด จะทำงานเฉพาะหน้า ชื่นหนึ่งได้เงินก็หยุดทำ จนเงินหมดจึงทำต่อ ไม่นานลูกค้าก็หนีไม่มีใครมาใช้บริการอีก เพราะไม่รักษา คำพูด ลูกน้องก็ลาออกหมดจนต้องปิดกิจการไป และผลสุดท้ายก็ต้องไปสมัครเป็นลูกจ้างร้านอื่น เพราะคนหมดศรัทธาเนื่องจากไม่รักษาคำพูดและไม่รักษาเวลา

คติสอนใจ การรักษาคำสัตย์ ทำให้เป็นที่เชื่อถือ

เรื่อง หมาป่าในหนังกะ

หมาป่าตัวหนึ่งไปพบกับหนังกะที่เจ้าของตากเอาไว้บนราว มันคิดว่าหากนำหนังกะมาคลุมร่าง แล้วแอบปะปนเข้าไปอยู่ในฝูงแกะย่อมไม่มีผู้ใดล่วงรู้ และเมื่อสบโอกาสจึงค่อยจับแกะกิน

ด้วยเหตุนี้เมื่อถึงเวลาเย็นเจ้าของแกะจึงต้อนฝูงแกะของตนเข้าไปขังไว้ในคอกเหมือนเช่นทุกวัน โดยไม่ทันสังเกตว่ามีหมาป่าลอมเข้ามาอยู่ในฝูงแกะ บังเอิญคืนวันนั้นมีการเลี้ยงฉลองกันในหมู่ญาติ พี่น้อง เจ้าของแกะจึงเดินมาที่คอกและเลือกเอาหมาป่าที่ลอมเป็นแกะไปฆ่าเพื่อเป็นอาหาร

คติสอนใจ คนลวงโลก ย่อมได้รับผลกระทบตามสนองไม่ช้าก็เร็ว

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และพัฒนาตนเอง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 10 เป้าหมายชีวิต

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีแนวทางในการตั้งเป้าหมายในชีวิต

2. เนื้อหา

เป้าหมายในชีวิตเปรียบเหมือนภาพของความสำเร็จของตนเองที่ได้วางไว้ และหาทางทำให้ได้ตามเป้าหมายด้วยวิริยะอุตสาหะและความถูกต้อง เป้าหมายในชีวิตมักได้แรงบันดาลใจมาจากบุคคลที่เรารัก เคารพ และศรัทธา

3. สื่อ อุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง, เกม

3.2 ใบความรู้ เรื่อง เป้าหมายชีวิต

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ผู้กำกับนำเสนอสนทนาในกองลูกเสือ ถึงความหมายของ “เป้าหมายชีวิต”
- 4) ผู้กำกับให้หมู่ลูกเสือนั่งล้อมวง ผลัดกันเล่าเรื่อง “บุคคลในอุดมคติ” ที่ตนเองเคารพ ศรัทธา และอยากจะดำเนินชีวิตตามแบบอย่างคนผู้นั้น พร้อมบอกว่าที่ชอบเพราะคุณสมบัติอะไรบ้าง และได้ตั้งเป้าหมายชีวิตของตนเองอย่างไร

5) นายหมู่ให้ทุกคนโหวตว่า เรื่องของใครที่ควรจะใช้เป็นตัวแทนของหมู่ ให้เจ้าของเรื่องเป็นตัวแทน หมู่นำไปเล่าในกองลูกเสือในครั้งต่อไป

6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

- 1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
- 2) เพลง หรือเกม
- 3) ตัวแทนหมู่เล่าให้กองลูกเสือฟัง ทีละหมู่
- 4) ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ในประเด็น
  - คนที่เราเคารพ ศรัทธาส่วนใหญ่แล้ว เป็นคนอย่างไร (ใจดีมีเมตตา เสียสละ รับผิดชอบ เก่ง ฯลฯ)
  - การมีเป้าหมายชีวิตเป็นประโยชน์ต่อลูกเสืออย่างไร
  - ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม และจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร

- 5) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
- 6) พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 10

เพลง

เพลง ไกลเข้าไปอีกนิด

ไกลเข้าไปอีกนิด ชิด ๆ เข้าไปอีกหน่อย สวรรค์น้อย ๆ อยู่ในวงเพื่อนรำ
รูปหล่อขอเชิญมาเล่น เนื้อเย็นขอเชิญมารำ มองมานัยตาหวานฉ่ำ (ซ้ำ)
โค้งแล้วไม่รำเสียแล้วนี้เอย สุขสราญนานมาเจอ
พบเธอในวงเพื่อนรำ ได้แต่แลมอง นวลน้อยนัยตาหวานฉ่ำ
วันนี้มาพบงามอน พี่อยากจะทำนอกไปเพื่อนรำ (ซ้ำ)

เกม

เกม ริงอลวน

วิธีเล่น

ลูกเสือทุกคนนั่งเป็นวงกลมมือกอดอก แต่ละคนห่างกัน 1 ช่วงแขน เลือกลูกเสือออกมาสองคน คนหนึ่งเป็นคนไล่ อีกคนหนึ่งเป็นคนหนี เริ่มการเล่น คนไล่ต้องวิ่งไล่จับคนหนีให้ได้ การหนีจะอยู่ภายในวงกลมหรือวิ่งหลบหลีกในระหว่างผู้ที่นั่งอยู่ เมื่อไม่ต้องการหนีให้วิ่งไปนั่งข้างหน้าผู้ที่นั่งอยู่รอบวงกลมคนใดคนหนึ่ง ผู้ที่ถูกคนหนีหนึ่งข้างหน้าจะกลายเป็นผู้ไล่ทันที คนไล่เดิมจะกลายเป็นคนหนีต่อไป

การตัดสิน ลูกเสือที่เป็นคนหนีคนใด ถูกจับได้ต้องออกจากการแข่งขัน เลือกลูกเสือคนใหม่ขึ้นมาแทนคนหนีต่อไป

เรื่อง เป้าหมายชีวิต

เป้าหมายในชีวิตเปรียบเหมือนภาพของความสำเร็จของตนเองที่ได้วางไว้ และหาทางทำให้ได้ตามเป้าหมายด้วยวิริยะอุตสาหะและความถูกต้อง คล้ายกับการเห็นภาพจิ๊กซอที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ที่นี้ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการของแต่ละคนว่าจะทำอะไรให้จิ๊กซอแต่ละตัวมาต่อกัน ให้เกิดเป็นภาพนั้นขึ้นมา เป้าหมายในชีวิตมักได้แรงบันดาลใจมาจากบุคคลที่เรารัก เคารพ และศรัทธา

แต่ถ้าเราไม่มีภาพหรือไม่มีเป้าหมาย อะไรจะเกิดขึ้น บางคนอาจจะคิดว่าฉันก็มีชีวิตของฉันไปเรื่อย ๆ ไม่ได้รับกวนใคร ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ฉันก็มีความสุขดี แล้วคุณค่าของคุณจะอยู่ที่ไหน

การมีเป้าหมายในชีวิต คือคำตอบว่าเรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร เพื่อใคร และอยู่อย่างไร ชีวิตเปรียบเหมือนกับการเดินทาง และนักเดินทางที่ชาญฉลาด ย่อมมีเป้าหมายในการเดินทางเสมอ เขาจะไม่สูญเสียเวลาข้างทาง เพราะจะทำให้เขาไปถึงจุดหมายช้าลง การเดินทางของชีวิต ไม่ได้ราบเรียบและสวยงาม เหมือนโรยด้วยกลีบกุหลาบเสมอไป ในระหว่างทางสิ่งที่ไม่คาดคิดอาจเกิดขึ้นได้เสมอ ปัญหาและอุปสรรคเป็นแขกที่ไม่ได้รับเชิญให้มาเยี่ยมเยียนเรา มาเพื่อทดสอบเรา มาทำให้เราเหนื่อยล้า ท้อแท้ สิ้นหวัง หหมดแรง หหมดกำลังใจที่จะเดินต่อไป และทำให้จุดหมายปลายทางนั้นยาวไกลออกไป

อะไรคือสิ่งจำเป็นสำหรับนักเดินทางที่จะเอาชนะแขกที่ไม่ได้รับเชิญเหล่านี้ คำตอบคือ **ความมุ่งมั่นและความสม่ำเสมอ** แม้ว่าเราจะเจอกับอุปสรรคขวากหนามและปัญหามากมาย เป็นมรสุมของชีวิตก็ว่าได้ เราก็สามารถที่จะไปถึงเป้าหมายได้ในที่สุด ซึ่งมันอาจจะล่าช้าไปบ้าง ก็ไม่ใช่สิ่งสำคัญ เพราะเราทำดีที่สุดแล้ว

การพักผ่อนเหมือนกับการชาร์ตแบตเตอรี่ให้เต็ม เป็นการชาร์ตทั้งพลังกายและพลังใจ ในระหว่างทางที่เดินเราพบปะคนมากมาย บางคนก็เดินไปทางเดียวกับเรา บางคนก็เดินสวนทางกับเรา ถ้าการเดินทางของเราเต็มไปด้วยความสนุกสนานและรอยยิ้ม แม้ว่าจะมีอุปสรรคมากมายก็ตาม เราจะเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่นเดินตามโดยไม่รู้ตัว บางคนอาจจะยึดเอาคติประจำใจของเราไปใช้ในการดำเนินชีวิต หรือให้เราเป็นแม่แบบ เพราะพวกเขาได้เห็นแล้วว่า ความสำเร็จจะมาอยู่เบื้องหน้าได้อย่างไร?

ความมุ่งมั่นและความสม่ำเสมอ คือหัวใจที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จ

ที่มา : <http://www.iamspiritual.com/chai/pp/success.html>

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ข้อคิดจากกึ่งน้ำสองใบ

ชายจีนคนหนึ่งแบกถังน้ำสองใบไว้บนบ่าเพื่อไปตักน้ำที่ริมลำธาร ถังน้ำใบหนึ่งมีรอยแตก ในขณะที่อีกใบหนึ่งไร้รอยตำหนิ และสามารถบรรจุน้ำกลับมาได้เต็มถึง...แต่ด้วยระยะทางอันยาวไกล จากลำธาร กลับสู่บ้าน...จึงทำให้น้ำที่อยู่ในถังใบที่มีรอยแตกเหลืออยู่เพียงครึ่งเดียว

เหตุการณ์ทั้งหมดนี้ดำเนินมาเป็นเวลา 2 ปีเต็ม ที่คนตักน้ำสามารถตักน้ำกลับบ้านได้หนึ่งถึงครึ่ง ซึ่งแน่นอนว่าถังน้ำใบที่ไม่มีตำหนิจะรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานเป็นอย่างดี ขณะเดียวกันถังน้ำที่มีรอยแตกก็รู้สึกอับอายต่อความบกพร่องของตัวเอง มันรู้สึกโศกเศร้ากับการที่มันสามารถทำหน้าที่ได้เพียงครึ่งเดียวของจุดประสงค์ที่มันถูกสร้างขึ้นมา 2 ปีกับความล้มเหลวอันขมขื่นของถังน้ำที่มีรอยแตก!!

วันหนึ่งที่ข้างลำธาร มันจึงพูดกับคนตักน้ำว่า “ข้ารู้สึกอับอายที่รอยแตกของข้าที่ทำให้น้ำที่อยู่ข้างในไหลออกมาตลอดเส้นทางที่กลับไปยังบ้านของท่าน” คนตักน้ำตอบว่า “เจ้าเคยสังเกตหรือไม่ว่ามีดอกไม้แบ่งบานอยู่ตลอดเส้นทางที่ตัวเจ้าผ่านไป แต่กลับไม่มีดอกไม้อยู่เลยในอีกด้านหนึ่งเพราะข้ารู้ว่าเจ้ามีรอยแตกอยู่ ข้าจึงได้หว่านเมล็ดพันธุ์ดอกไม้ลงข้างทางเดินด้านของเจ้า และทุกวันที่เราเดินกลับเจ้าก็เป็นผู้รดน้ำให้กับเมล็ดพันธุ์เหล่านั้น เป็นเวลา 2 ปี ที่ข้าสามารถที่จะเก็บดอกไม้ที่สวยงาม เหล่านั้นกลับมาแต่งโต๊ะกินข้าว ถ้าหากปราศจากเจ้าที่เป็นเจ้าแบบนี้แล้วเราก็คงไม่มีดอกไม้ที่สวยงามเช่นนี้”

คติสอนใจ คนเราย่อมมีข้อบกพร่องที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งอาจช่วยทำให้การอยู่ร่วมกันของเราน่าสนใจ และกลายเป็นบ่าเหน็บรางวัลของชีวิตได้ สิ่งที่ต้องทำก็เพียงแค่อยอมรับคนแต่ละคนในแบบที่เขาเป็น และมองหาสิ่งที่ดีที่สุดในตัวเขาเท่านั้น

เรื่อง ข่าวย้าย-ข่าวดี

บริษัทผลิตรองเท้าที่ประสบความสำเร็จมากบริษัทหนึ่ง ฝ่ายบริหารได้ประชุมกันและพิจารณาที่จะเปิดตลาดในทวีปแอฟริกา จึงส่งพนักงานชายอันดับ 1 ไปยังแอฟริกาเพื่อทำการศึกษาศักยภาพของตลาด เมื่อไปถึงแอฟริกา เซลล์แมนสังเกตว่าชาวแอฟริกัน ส่วนมากเดินด้วยเท้าเปล่า เขาจึงส่งข่าวกลับไปว่า “ข่าวย้าย ที่นี้ไม่มีใครสวมรองเท้าเลย” และก็ส่งรายงานตามไปอีกว่า ไม่มีตลาดรองเท้าในทวีปแอฟริกา

ฝ่ายบริหารพิจารณาว่า ควรจะหาข้อมูลเป็นครั้งที่ 2 เพื่อให้แน่ใจ จึงตัดสินใจที่จะส่งเซลล์แมนอีกคนหนึ่งไปเพื่อประเมินตลาดแห่งนี้ พนักงานชายคนที่ 2 เมื่อไปถึงแอฟริกาก็มีความตื่นเต้นมาก และส่งข่าวกลับมาทันทีด้วยความว่า “ข่าวดี ไม่มีใครที่นี้ใส่รองเท้าเลย” เขารีบเดินทางกลับและรายงานแก่ฝ่ายบริหารว่า “สภาพบุรุษทั้งหลาย เรากำลังจะรวย เพราะมีตลาดใหญ่มากในแอฟริกา และสิ่งสำคัญที่เราต้องทำคือ ให้การศึกษาแก่ชาวแอฟริกันว่าประโยชน์และความสำคัญของการใส่รองเท้าคืออะไร”

คติสอนใจ ในทุก ๆ เรื่องราว และทุก ๆ เหตุการณ์จะมีทั้งด้านบวกและด้านลบ เราสามารถจะมองว่า แก้วใบหนึ่งมีน้ำอยู่ครึ่งหนึ่งหรือว่างเปล่าอยู่ครึ่งหนึ่ง และมองเห็น รูโดนัทหรือตัวโดนัทที่เราเลือกได้ที่จะมองแบบใด แต่ที่สำคัญก็คือทางเลือกที่เราเลือกจะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเรา

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์

แผนการจัดกิจกรรมที่ 11 พระมหากษัตริย์คุณของบูรพมหากษัตริย์ไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีสำนึกรักชาติ และรำลึกพระมหากษัตริย์คุณของบูรพมหากษัตริย์ไทย

2. เนื้อหา

2.1 ประวัติศาสตร์ชาติไทย

2.2 การสูญเสียดินแดนประเทศไทยในสมัยราชวงศ์จักรี

2.3 พระราชกรณียกิจของพระบรมราชวงศ์จักรี

3. สื่อ อุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 แผนที่การเสียดินแดนของไทยสมัยราชวงศ์จักรี

3.3 ใบความรู้ เรื่อง การเสียดินแดนไทยสมัยราชวงศ์จักรี

3.4 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับบรรยายประกอบการนำเสนอแผนที่ประเทศไทยที่เป็นจิ๊กซอ แสดงถึงอาณาจักรไทยที่บูรพกษัตริย์ไทยได้รักษาไว้ให้ลูกหลานไทยและการเสียดินแดนในสมัยราชวงศ์จักรี จำนวน 14 ครั้ง

4.4 ผู้กำกับนำอภิปรายประเด็นต่อไปนี้ และสรุป

- “เพราะเหตุใด ชาติไทยจึงอยู่รอดปลอดภัย ยังคงความเป็นเอกราชมาตราบนานเท่าทุกวันนี้ โดยไม่ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของใคร ในขณะที่ประเทศใกล้เคียงโดยรอบต้องตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งทั้งหมด”

- “ลูกเสือคิดว่า คนไทยควรมีบทบาทในการรักษาชาติให้ดำรงอยู่ตลอดไป อย่างไร”

4.5 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.6 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

5.1 สังเกตการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็น

5.2 ลูกเสือมีความรักชาติ และมีเจตคติต่อการปกป้องรักษาชาติไทย

ภาพผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 11

เพลง

เพลง นักแผ่นดิน

คนใดใช้ชื่อไทยอยู่	กายก็ดูเหมือนไทยด้วยกัน
ได้อาศัยโพธิ์ทองแผ่นดินของราชันย์	แต่ใจมันยังเฝ้าคิดทำลาย
คนใดเป็นไทยเป็นทาส	ดูถูกชาติเชื้อชนถิ่นไทย
แต่ยังฝังกินกอบโกยสินไทยไป	เหยียดคนไทยเช่นทาสของมัน
นักแผ่นดิน นักแผ่นดิน	คนเช่นนี้เป็นคนนักแผ่นดิน (สร้อย)
คนใดยุยงปลุกปั่น	ไทยด้วยกันหวังให้แตกกระจาย
ปลุกระดมมวลชนให้สับสนวุ่นวาย	เพื่อคนไทยแบ่งฝายรบกันเอง
คนใดหลงชนชาติอื่น	ชาติเดียวกันเขายื่นข่มเหง
ได้สินทรัพย์เจือจางเป็นประหารไทยกันเอง	ที่ชาติอื่นเกรงตั้งญาติของมัน (สร้อย)
คนใดขายตนขายชาติ	ได้โอกาสชี้ทางให้ศัตรู
เข้าทำลายพลังไทยให้สลายทางสู้	เมื่อศัตรูโจมตีเสียทีมัน
คนใดคิดร้ายราววี	ประเพณีของไทยไม่ต้องการ
เกื้อหนุนอคติเชื้อลัทธิอันธพาล	แพร่ นำมันมาบ้านเมืองเรา (สร้อย)

ใบความรู้

เรื่อง การเสียดินแดนไทยสมัยราชวงศ์จักรี

สวัสดี ผู้รักชาติทุกคน วันนี้ครูมีเรื่องราวอันขมขื่น ซึ่งเป็นเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นบนแผ่นดินไทยของเรา อาณาจักรที่มีนามว่า “ชวานทอง” อันเกรียงไกรในอดีต

ทิศเหนือจรดทิศใต้ ทิศตะวันออกจรดทิศตะวันตก อาณาจักรของเราล้วนแล้วแต่มีชายฝั่งทะเลอันงดงามล้อมรอบแทบทั้งสิ้น แต่ทำไมจึงถูกกัดกร่อนเหลือแต่เพียงเท่าที่เห็นนี้ วันนี้ครูจะมาเล่าให้พวกเราฟังเพื่อปลุกจิตสำนึกของความเป็นไทย เพื่อชนรุ่นก่อนจะได้นอนตายตาหลับ สมกับที่ได้สละชีวิตเพื่อปกป้องบ้านเมือง ให้พวกเราได้อยู่อย่างมีความสุขในทุกวันนี้

ครั้งที่ 1

เสียครั้งแรก เกาะหมาก จากแผนผัง	เขาเปลี่ยนเป็น ปีนัง จำได้ไหม
นั่นแหละ จากชวานทอง เล่มของไทย	หนึ่งร้อยกว่า ตารางไมล์ หลักรฐานมี

ใบความรู้

ครั้งที่ 5 เสีย รั้วเปอร์ค ให้กับอังกฤษ เมื่อ พ.ศ.2369 ในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นการสูญเสียที่ทำร้ายจิตใจคนไทยทั้งชาติ เพราะเป็นการสูญเสียที่ห่างจากครั้งก่อนไม่ถึง 1 ปี

ครั้งที่ 6

*ครั้งที่หก ออกกรม เดินกัมหน้า
ตั้งเก้าหมื่น ตารางกิโล โถทำได้*

*เสียสิบสอง ปันนา น้ำตาไหล
แทบขาดใจ ต่อสู้ ศัตรูมา*

ครั้งที่ 6 เสีย สิบสองปันนา ให้กับจีน เมื่อ 1 พฤษภาคม 2397 พื้นที่ 90,000 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นดินแดนในยูเนียนตอนใต้ของประเทศจีน สมัยรัชกาลที่ 3 ได้เกณฑ์เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน ไปตีเมืองเชียงตุง (ต้องตีเมืองเชียงตุงให้ได้ก่อนจึงจะได้เชียงรุ่ง) แต่ไม่ทันสำเร็จ รัชกาลที่ 3 เสด็จสวรรคตเสียก่อน ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ให้ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงวงศาธิราชสนิท (ต้นตระกูลสนิทวงศ์) ยกทัพไปตีเชียงตุงเป็นครั้งที่ 2 แต่ไม่สำเร็จเพราะเดินทางยากลำบาก เป็นฤดูฝน ขัดสนเสบียงอาหาร ไพร่พลล้มตายเป็นอันมาก จึงต้องยกทัพกลับและเสียให้เงินไป

ครั้งที่ 7

*ครั้งที่เจ็ด เสียดินแดน แคว้นเขมร
เที่ยวออกล่า เมืองขึ้น ชี้อูรา*

*เกิดพิเรน เพราะฝรั่ง กำลังบ้า
เสียอีกที แสนกว่า ตารางกิโล*

ครั้งที่ 7 เสีย เขมร และเกาะ 6 เกาะ ให้กับฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2410 พื้นที่ 124,000 ตร.กม. ในสมัย ร.4 ฝรั่งเศสบังคับให้เขมรทำสัญญารับรองความคุ้มครองจากฝรั่งเศส หลังจากนั้นได้ดำเนินการทางการทูตกับไทย ขอให้มีปักปันเขตแดนเขมรกับญวน แต่กลับตกลงกันไม่ได้ ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว แม่ทัพเรือสวรรคต ไทยจึงอ่อนแอ ฝรั่งเศสจึงฉวยโอกาสบังคับทำสัญญารับรองความอารักขาจากฝรั่งเศสแก่เขมร ในช่วงนี้เอง อังกฤษกับฝรั่งเศสได้ทำสัญญากันเมื่อ 15 มกราคม 2438 โดยตกลงกันให้ไทยเป็นรัฐกันชน ประกอบกับการดำเนินนโยบายของ รัชกาลที่ 5 ที่เสด็จประพาสยุโรปถึง 2 ครั้งทำให้อังกฤษ เยอรมัน รัสเซีย เห็นใจไทย ฝรั่งเศสจึงยึดเขมรไป

ครั้งที่ 8

*ครั้งที่แปด เสียแคว้น ดินแดนใหม่
เป็นเนื้อที่ อีกแปดหมื่น ตารางกิโล*

*ชื่อสิบสอง จุไทย ก็ใหญ่โต
ต้องร้องโฮ ใจละเหี่ย เพราะเสียตาย*

ครั้งที่ 8 เสีย สิบสองจุไทย (เมืองไล เมืองเชียงค้อ) ให้กับฝรั่งเศส เมื่อ 22 ธันวาคม 2431 พื้นที่ 87,000 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 5 พวกฮ่อก่อกบฏ ไทยจัดกำลังไปปราบ 2 กองทัพ แต่ปฏิบัติเป็นอิสระแก่กัน อีกทั้งแม่ทัพทั้งสองไม่ถูกกัน จึงเป็นโอกาสให้ฝรั่งเศสส่งทหารเข้าเมืองไล โดยอ้างว่า มาช่วยไทยปราบฮ่อ แต่หลังจากปราบได้แล้ว ก็ไม่ยอมยกทัพกลับ อีกทั้งไทยก็ไม่สามารถจัดกำลังไว้ยึดครอง

ใบความรู้

ในที่สุดไทยกับฝรั่งเศสได้ทำสัญญากันที่เมืองแวง (เบียนฟู) ยอมให้ฝรั่งเศสรักษาเมืองไลและเมืองเชียงค้อ

ครั้งที่ 9

ครั้งที่เก้า เศร้าแสน แค้นไม่สิ้น   เสียลุ่มน้ำ สาละวิน ด้านฝั่งซ้าย
 ลิบสามหัวเมือง ต้องจำเหมาย ให้เขาไป   ใครที่ทำ ชำใจ ไทยต้องจำ

ครั้งที่ 9 เสีย ฝั่งซ้ายแม่น้ำสาละวิน ให้กับประเทศอังกฤษในสมัยรัชกาลที่ 5 ในห้วงปี 2433 เป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ทางด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และทรัพยากรอันอุดมด้วยดินแดนผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ยิ่ง

ครั้งที่ 10, 11

ครั้งที่สิบ เสียบลำ แม่น้ำโขง   ถูกเขาโกง ฝั่งซ้าย เพราะไทยถล่า
 ครั้งที่สิบเอ็ด เสียฝั่งขวา นั้งหน้าดำ   มันเจ็บช้ำ ฝั่งลึก อยู่กลางใจ

ครั้งที่ 10 เสีย ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (อาณาจักรล้านช้าง หรือประเทศลาว) ให้กับฝรั่งเศสเมื่อ 3 ตุลาคม 2436 พื้นที่ 143,000 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 5

• เป็นของไทยมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวร ต้องเสียให้กับฝรั่งเศสตามสัญญาไทยกับฝรั่งเศสเท่านั้นยังไม่พอ ฝรั่งเศสเรียกเงินจากไทย 1 ล้านบาท เป็นค่าเสียหายที่ต้องรบกับไทย เสียค่าประกันว่าไทยต้องปฏิบัติตามสัญญาอีก 3 ล้านบาท นอกจากนั้น ฝรั่งเศสยังส่งทหารมายึดเมืองจันทบุรี และตราดไว้ถึง 15 ปี นับว่าเป็นความเจ็บปวดที่สุดของไทย ถึงขนาดที่เจ้านายฝ่ายในต้องขายเครื่องแต่งกายเพื่อนำเงินมาถวายรัชกาลที่ 5 เป็นค่าปรับ รัชกาลที่ 5 ต้องนำถุงแดง (เงินพระคลังข้างที่) ออกมาใช้

ครั้งที่ 11 ฝั่งขวาแม่น้ำโขง (ตรงข้ามเมืองหลวงพระบาง ดินแดนในทิศตะวันออกของน่าน, จำปาศักดิ์, มโนไพร) ให้กับฝรั่งเศส เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2446 พื้นที่ 25,500 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 5 ไทยทำสัญญากับฝรั่งเศส เพื่อขอให้ฝรั่งเศสคืนจันทบุรีให้ไทย ฝรั่งเศสคืนจันทบุรี แต่ไปยึดเมืองตราดแทนอีก 5 ปี ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสได้หลวงพระบางแล้วยังลุกล้ำย่านนาคี, ด้านซ้าย จ.เลย และยังได้เอาศิลาจารึกที่พระเจ้าเจติยศรีสองรักษ์ไปด้วย

ครั้งที่ 12

ครั้งที่สิบสอง ใจร้อนทวด เพราะหมดท่า   เสียมณฑล บุรพา อีกจนได้
 เขามาพราก จากแหลมทอง ถิ่นของไทย   อีกสองหมื่น ตารางไมล์ โดยประมาณ

ครั้งที่ 12 เสีย มณฑลบุรพา (พระตะบอง เสียมราชู ศรีโสภณ) ให้กับฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ.2449 พื้นที่ 51,000 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 5

ใบความรู้

- ไทยได้ทำสัญญากับฝรั่งเศส เพื่อแลกกับตราด, เกาะกง, ด่านซ้าย ตลอดจนอำนาจศาลไทยที่จะบังคับต่อคนในบังคับของฝรั่งเศสในประเทศไทย เพราะขณะนั้นมีคนจีนญวนไปพึ่งธงฝรั่งเศสกันมาก เพื่อสิทธิการค้าขาย ฝรั่งเศสยอมถอนทหารออกจากตราดและด่านซ้าย เมื่อ 6 กรกฎาคม 2450 แต่ยึดเกาะกงไว้ไม่คืนให้ไทย

ครั้งที่ 13

*ครั้งที่สิบสาม เสียตรางานู ไทรบุรี ในแผนที่ มองเห็น เป็นหลักฐาน
ไปถึงปะลิส ติตรัฐ กลันตัน อีกสามหมื่น โดยประมาณ ตารางไมล์*

ครั้งที่ 13 เสีย รัฐกลันตัน, ตรางานู, ไทรบุรี, ปริส ให้กับอังกฤษเมื่อ 30 มีนาคม 2451 พื้นที่ 80,000 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 5 ไทยได้ทำสัญญากับอังกฤษ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจศาลไทยที่จะบังคับคดีความผิดของคนอังกฤษในไทย

ครั้งที่ 14

*ครั้งที่สิบสี่ เสียเขา พระวิหาร ปัจจุบัน เป็นของเขมร ท่านเห็นไหม
จำไว้เถิด เลือดเนื้อ เชื้อชาติไทย จงรวมใจ เข้าร่วม รวมพลัง*

ครั้งที่ 14 เสีย เขาพระวิหาร ให้กับเขมร เมื่อ 15 มิถุนายน 2505 พื้นที่ 2 ตร.กม. ในสมัยรัชกาลที่ 9 ตามคำพิพากษาของศาลโลก ให้เขาพระวิหารตกเป็นของเขมรเนื่องจากหลักฐานสำคัญของเขมร ในสมัยที่เป็นของฝรั่งเศส เมื่อรู้ว่ากรมพระยาตำราภิธานุภาพจะเสด็จเขาพระวิหาร จึงไปก่อนแล้วชักธงชาติฝรั่งเศสรับเสด็จ แล้วจึงถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐาน จึงนำมาใช้เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงต่อศาลโลก

พวกเราเห็นแล้วใช่ไหมครับว่า เราสูญเสียดินแดนไปมากมายขนาดไหน หากรวมพื้นที่ที่สูญเสียไปจะมากกว่าพื้นที่ที่เราเหลืออยู่เสียอีก มีหน้าซ้ำประเทศเพื่อนบ้านที่เคยเป็นลูกหลานไทย เจกเช่นเดียวกันยังจะมาสู้รบทำลายกันเองอีก และที่เลวร้ายที่สุด คนในชาติของเราเองยังขาดความสำนึกเห็นแก่ตัวเอาตัวรอด และเสพสุขไปวัน ๆ จะต้องมีการสูญเสียครั้งที่สิบห้าหรืออะไรจึงจะสำนึกได้บ้างก็ตัดช่องน้อยแต่พอตัว หาความสุขกับสิ่งจอมปลอมชั่วครั้งชั่วคราว ขาดความรับผิดชอบ ขาดความสำนึก และขาดซึ่งศักดิ์ศรีของความเป็นลูกผู้ชาย หากบรรพชนผู้อุทิศตนสละชีวิตเลือดเนื้อเพื่อเข้าแลกไว้ซึ่งแผ่นดินไว้ให้ลูกหลานได้ชุกหวนนอน ได้ทราบเรื่องราวอันโง่เขลาของคนยุคปัจจุบัน ท่านคงจะนอนตายไม่เป็นสุข ลูกขึ้นเถอะครับ ...ตื่นชะที่เถอะครับ มันถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องมาช่วยกันทะนุบำรุงประเทศชาติให้กลับมามั่นคง พวกเราเป็นชนรุ่นใหม่ คงจะไม่มีใครอยากเห็นการสูญเสียครั้งที่สิบห้า มันคงจะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์คือ การเปลี่ยนผืนไตรรงค์ออกจากแผ่นดินของเรา

ใบความรู้

เหมือนลงเรือ ลำเดียว น้ำเชี่ยวจัด
อย่าหันหลัง หันหน้า พระว่าพะวัง
เป็นดินแดน ถิ่นสุดท้าย ที่ไทยหวัง
ครั้งที่ลืบท้า ต่อไป อย่าให้มี
เราจะถอย ต่อไป ไม่ได้แล้ว
ขวานเล่มนิต ฤทธิ์นกาจ เคยฟาดฟัน
เขมรยับ เวียดนามเยิน เกินจะยั้ง
หากคนไทย ไม่กล้าสู้ หมูไพร
เหล่าอมิตร ที่คิดครอง เมืองทองข้า
หากผู้ใด หมายปอง ครอบครองไทย

ช่วยกันคัด ช่วยกันพาย ให้ถึงฝั่ง
คนนั่งกลาง ทำอัยารา ลงราวี
ทะเลล้อม รอบข้าง หมดทางหนี
ใครย้าย ย่อมชู่ จงสู้มัน
ผืนดินสิ้น เขตแนว ทะเลกั้น
ระบือลั่น ว่าไทยรัก สามัคคี
ลาวก็พัง มาแล้ว ไซ้ใหม่
เจอกันที่ กลางสมุทร เพราะสุดดิน
จำสัจจา ข้าลั่นลง อย่าสงสัย
จงเอาไป หากแผ่นดิน นี้สิ้นคน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง จงทำตัวเหมือนพญามังกร

อาจารย์กับลูกศิษย์เดินผ่านป่าไม่เห็นคนตัดต้นไม้ จึงเข้าไปถามว่า “ทำไมจึงไม่ตัดต้นไม้ต้นนั้น?” คนตัดต้นไม้ตอบว่า “เพราะต้นไม้ต้นนั้นมีเนื้อไม้ที่ไม่ค่อยดี ใช้ทำประโยชน์อะไรไม่ได้” อาจารย์จึงบอกกับลูกศิษย์ว่า “เห็นไหม ต้นไม้ต้นนั้นมันไม่มีประโยชน์ จึงรอดมาได้ไม่ถูกโค่น” ครั้นอาจารย์กับลูกศิษย์เดินต่อไป ก็พบคนฆ่าห่าน กำลังถามนายของตนว่า “จะให้ฆ่าห่านตัวที่ร้องได้หรือร้องไม่ได้” นายก็สั่งว่า “ให้ฆ่าห่านตัวที่ร้องไม่ได้”

วันรุ่งขึ้น ลูกศิษย์จึงถามอาจารย์ว่า “เมื่อวานท่านบอกว่า ต้นไม้ที่ไม่มีประโยชน์จึงไม่ถูกโค่น ส่วนห่านตัวที่ร้องไม่ได้ไม่มีประโยชน์กลับถูกฆ่าตาย ระหว่างมีประโยชน์กับไร้ประโยชน์ ท่านคิดว่าควรจะเลือกอย่างไร”

อาจารย์จึงตอบว่า “จงทำตัวเหมือนพญามังกรเถิด เดียวก็แสดงตนให้ปรากฏ เดียวก็หลบหาย เข้าไปในกลีบเมฆ จงอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ สามารถยืดหยุ่นได้ ไม่ทำตัวเด่นจนเขาอิจฉาและไม่ทำตัวไร้ค่าจนเขาต้องขจัดทำลาย”

คติสอนใจ ผู้มีปัญญาต้องรู้จักวางตัว และปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น
แผนการจัดกิจกรรมที่ 12 วัยรุ่นไทยหัวใจเกาหลี

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเห็นคุณค่าของความเป็นไทย

2. เนื้อหา

คุณค่าของความเป็นไทย

3. สื่อ อุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับลูกเสือนำสนทนาถึงค่านิยมของวัยรุ่นในสังคมไทย ที่นิยมไว้ทรงผมแบบเกาหลี แฟชั่นเสื้อผ้าแบบเกาหลี อาหารเกาหลีและหน้าตา สวย หล่อ ตี แบบเกาหลี ที่เรียกว่า “เกาหลีทีเวอร์” แล้วตั้งคำถาม

1) คนเกาหลี ต่างจากคนไทยอย่างไร ในด้านวัฒนธรรม (ภาษา ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม คุณลักษณะนิสัย ความอดทน ความมีวินัย)

2) เพราะเหตุใด วัยรุ่นไทยจึงนิยมชมชอบ “ความเป็นเกาหลี”

4.4 มอบหมายให้กองลูกเสือจัดกิจกรรมโต้วาทีในญัตติ “วัยรุ่นไทยหัวใจเกาหลี เสียศักดิ์ศรีวัยรุ่นไทย” ประเด็นสนับสนุนหรือคัดค้านในเรื่อง “การหมกมุ่นเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลีของวัยรุ่นไทย” โดยจัดทีมโต้วาทีเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายคัดค้าน

1) ฝ่ายเสนอและฝ่ายคัดค้านต่างมีหัวหน้า 1 คน และมีผู้สนับสนุน 3 คน

2) ลูกเสือเลือกผู้ดำเนินรายการ 1 คน

3) หัวหน้าฝ่ายเสนอนำเสนอข้อมูล 3 นาที และหัวหน้าฝ่ายคัดค้านนำเสนอข้อมูล 3 นาที

4) ผู้สนับสนุนแต่ละฝ่ายคนละ 2 นาที

5) หัวหน้าฝ่ายเสนอและฝ่ายคัดค้านสรุปคนละ 1 นาที

4.5 เมื่อโต้วาทีจบลูกเสือร่วมกัน วิเคราะห์ผลสรุปจากการโต้วาที

4.6 ผู้กำกับให้ข้อเสนอแนะและกล่าวคำชมเชยลูกเสือ

4.7 ผู้กำกับมอบหมายให้จัดทำโปสเตอร์รณรงค์สร้างจิตสำนึกรักความเป็นไทย “เป็นไทยทั้งตัวและหัวใจ” ทำอย่างไรคือไทยแท้

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

ลูกเสือสามารถโต้วาที ด้วยเหตุผลคัดค้านโต้แย้งที่ชวนเชื่อให้เห็นคุณค่าความเป็นไทย

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 12

เพลง

เพลง เมดอินไทยแลนด์

เมดอินไทยแลนด์ แดนดินไทยเรา
มาตั้งแต่ก่อนสุโขทัย มาลพบุรี อยุธยา ธนบุรี
เมืองที่คนตกท่อ (ไม่เอาอย่าไปว่าเขาน่า)
จะร้องรำทำเพลง ก็ล้าลี้ลีสลา
กลัวน้อยหน้า ว่าคุณค่านิยมไม่ทันสมัย
(ฉันว่ามันน่าจะมีคนรับผิดชอบบ้าง)
ผลิตผลคนไทยใช้เองทำเอง
กางเกงยีนส์ (ชะหนอยแน่)
คนไทยได้หน้า (ฝรั่งมั่งค่าได้เงิน)
มาติดป้ายติดตราว่าเมดอินเจแปน
คุยกันได้ว่ามันมาต่างแดน
เขาไม่ได้หลอกเรากิน

เก็บกันจนเก่า เรามีแต่ของดีดี
ยุคสมัยนี้ เป็น กทม.
เมดอินไทยแลนด์ แดนไทยทำเอง
ฝรั่งแอบชอบใจ แต่คนไทยไม่เห็นค่า
เมดอินเมืองไทย แล้วใครจะรับประกันสะ
เมดอินไทยแลนด์ แฟนแฟนเข้าใจ
ตัดเย็บเสื้อผ้ากางเกงกางเกง
แล้วขึ้นเครื่องบินไปส่งเข้ามา
เมดอินไทยแลนด์ พอเขวนตามร้านค้า
ก็ขายดิบขายดีมีราคา
ทั้งทันสมัย มาจากแม่กกาชิน
หลอกเรานั้นหลอกตัวเอง...เอย

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง โจรคนหนึ่ง

โจรคนหนึ่งหมกมุ่นในเรื่องการดูดวงดาวจนไม่เป็นอันทำอะไร วันๆ เอาแต่ศึกษาความเป็นไปของดวงดาวบนท้องฟ้า จนรู้ว่าดวงดาวดวงใดโคจรไปทางไหน คำว่าวันหนึ่งขณะที่โจรเดินแหงนหน้ามองดูดวงดาวไปตามถนนนอกเมือง จนพลอฟลัดตกไปในบ่อข้างทาง เนื่องจากได้รับบาดเจ็บจึงไม่สามารถปีนขึ้นมาได้เอง ต้องนอนร้องครวญครางอยู่ตามลำพัง จนมีผู้มาพบและให้ความช่วยเหลือพร้อมสอบถามถึงเรื่องราวความเป็นมา

“เออหนอพ่อโจรผู้รอบรู้” ผู้ให้ความช่วยเหลือรำพึงออกมาดังๆ “ท่านศึกษาจนรู้ว่าดาวดวงไหนบนท้องฟ้าโคจรไปทางใด แต่ตัวเองจะเดินตกบ่อหาไม่รู้”

คติสอนใจ ความรู้ท่วมหัว แต่เอาตัวไม่รอด (เป็นผู้ที่มีสติปัญญาดี แต่กลับช่วยตนเองไม่ได้)

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 13 สุภาพบุรุษและสุภาพสตรีในดวงใจ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเห็นความสำคัญของการแสดงออก ถึงพฤติกรรมความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี

2. เนื้อหา

ความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ต้องมีพื้นฐานมาจากคุณธรรมจริยธรรมและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบกิจกรรม

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 กิจกรรมครั้งที่ 1

1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)
 2) เพลง หรือเกม
 3) แจกใบกิจกรรม มอบหมายงานให้หมู่ลูกเสือ ระดมความคิดเห็น และสรุปพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพบุรุษของชาย หรือ พฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพสตรีของหญิง หมู่ละ 1 พฤติกรรม

4) ให้หมู่ลูกเสือร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นตามใบกิจกรรม และนำเสนอในกองลูกเสือครั้งต่อไป ในรูปแบบบทบาทสมมติ

5) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

6) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

4.2 กิจกรรมครั้งที่ 2

1) พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

2) เพลง หรือเกม

3) ลูกเสือนำเสนอบทบาทสมมติพร้อมคำอธิบาย ทีละหมู่จนครบ

4) ผู้กำกับนำอภิปรายสรุปและเพิ่มเติมในประเด็น

- ลูกเสือคิดว่าหัวใจสำคัญของความเป็นสุภาพบุรุษและความเป็นสุภาพสตรี คืออะไร (เช่น สุภาพบุรุษ-ความเสียสละ เป็นผู้นำ อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ / สุภาพสตรี-เมตตา จริงใจ สุภาพ เรียบร้อย)

- ได้ข้อคิดอะไรบ้างและจะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร

5) ผู้กำกับเพิ่มเติม “มีคำกล่าวที่ว่าแก่นแท้ของความเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีอยู่ที่ความภูมิใจในคุณค่าของความเป็นมนุษย์และเพศของตน ซึ่งขึ้นกับว่าตนเองได้สร้างคุณค่าไว้มากน้อยแค่ไหน คุณค่าที่สำคัญ ประกอบด้วย การรู้จักเอาใจเขามาใส่เรา การให้เกียรติผู้อื่นและรักษาเกียรติตนเอง ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ”

- 6) ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
7) พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

ลูกเสือเข้าใจคุณลักษณะของสุภาพบุรุษ สุภาพสตรีที่สอดคล้องกับกฎลูกเสือ

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจาใจ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 13

เพลง

เพลง B.P.Spirit

I've got that B.P. Spirit right in my head (3)
I've got that B.P. Spirit right in my head (2) to stay
I've got that B.P. Spirit deep in my heart (3)
I've got that B.P. Spirit deep in my heart (2) to stay
I've got that B.P. Spirit all round my feet (3)
I've got that B.P. Spirit all round my feet (2) to stay
I've got that B.P. Spirit all over me (3)
I've got that B.P. Spirit all over me (2) to stay

เพลง ร่วมใจ

(สร้อย) ร่วมใจเราพร้อมใจ (3 ครั้ง) งานน้อยใหญ่พร้อมใจกันทำ
 พวกเราลูกเสือไทยต่างพร้อมใจสามัคคี น้ำใจเรากล้าผจญ บากบั่นอดทนหมั่นทำความดี
 ผู้กษัตริย์และมีไมตรี เหมือนตั่งน้องพี่รับความชื่นบาน (สร้อย)
 พวกเราลูกเสือไทย บุกว่าไปลุยน้ำเอง แม้เราจะฝ่าภัยพาล แต่จิตเบิกบานเพราะความปรองดอง
 ชมฟ้าและน้ำลำคลอง เสียงคึกคะนอง ร้องเพลงเพลินใจ (สร้อย)

ใบกิจกรรม

ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ ไปค้นหาพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพบุรุษของชาย หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เป็นสุภาพสตรีของหญิง หมู่ละ 1 พฤติกรรม ร่วมกันอภิปรายให้ได้ข้อสรุปในประเด็น

1. ทำไมพฤติกรรมนั้นจึงไม่เป็นสุภาพบุรุษ/สุภาพสตรี
2. ถ้าจะให้ เป็นสุภาพบุรุษ/สุภาพสตรี จะต้องปรับปรุงพฤติกรรมอย่างไร

สรุปผลการอภิปรายเพื่อรายงาน โดยการเล่นบทบาทสมมติ 2 รอบทั้งพฤติกรรมที่ไม่เป็นสุภาพบุรุษ/สุภาพสตรี และพฤติกรรมที่ปรับให้เป็นสุภาพบุรุษ/สุภาพสตรี แล้วเตรียมนำเสนอในกองลูกเสือคาบต่อไป ใช้เวลานำเสนอหมู่ละไม่เกิน 8 นาที

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง กณิงชรากับหมอรักษาตา

หญิงคนหนึ่งเป็นผู้มีฐานะร่ำรวย แต่เมื่อเข้าสู่วัยชราดวงตาก็มืดมัวจนมองอะไรไม่เห็น นางจึงจ้างหมอมารักษาโดยทำสัญญาไว้ว่า ถ้าหมอรักษาให้นางสามารถมองเห็นได้เหมือนเดิมจะจ่ายค่ารักษาเป็นเงินก้อนใหญ่ แต่หากรักษาไม่หายหมอมองจะไม่ได้รับค่าตอบแทน

ทุกวันหมอนำยาหยอดตามาให้แก่หญิงชราที่บ้าน แต่ชากลบหมอได้ขโมยทรัพย์สินมีค่าติดมือกลับไปด้วยเสมอโดยที่หญิงชราไม่รู้ เมื่อขโมยของต่างๆ ไปจนหมดแล้วหมอก็รักษาตาของหญิงชราหายพอดี แต่เมื่อเอ่ยปากทวงค่ารักษา หญิงชรากลับไม่ยอมจ่ายให้ หมอจึงนำเรื่องไปฟ้องศาล

“หมอม่าพิตสัญญา” หญิงชราให้การต่อศาลเมื่อถูกเชิญตัวมาสอบปากคำ “เพราะเมื่อก่อนข้าพเจ้ามองเห็นทรัพย์สินทุกชิ้นในบ้าน แต่บัดนี้ข้าพเจ้ามองไม่เห็นมันเลยแม้แต่ชิ้นเดียว”

ด้วยเหตุนี้หญิงชราจึงได้รับการตัดสินใจให้พ้นผิดเมื่อผู้พิพากษาสั่งให้สอบสวนอย่างถี่ถ้วนหมอมองขโมยได้รับสารภาพ ยอมคืนทรัพย์สินให้แก่หญิงชรา และได้รับการลงโทษ

คติสอนใจ ผู้ที่คิดโกงคนอื่น ย่อมต้องได้รับผลกระทบที่กระทำไว้

เรื่อง หมาจิ้งจอกกับแพะ

หมาจิ้งจอกตัวหนึ่งหิวน้ำมาก มันเดินชอกชอนหาน้ำดื่มไปทั่ว เมื่อเจอบ่อน้ำบ่อหนึ่งจึงรีบตรงไปทันที โดยไม่ระมัดระวังจนลื่นตกลงไป ไม่ว่าจะตะเกียกตะกายปีนขึ้นมาด้วยวิธีใดก็ไม่สำเร็จ

แพะตัวหนึ่งเดินมาที่บ่อน้ำ เห็นหมาจิ้งจอกลอยคออยู่ในบ่อ จึงร้องถามขึ้นว่า “เจ้าลงไปทำไมนะ” หมาจิ้งจอกได้ฟังดังนั้นก็คิดอุบายขึ้น “ก็เพราะน้ำในบ่อนี้รสอร่อยมากนะสิ อร่อยจนข้าคิดที่จะดื่มให้หมดเลย”

“อย่างนั้นเชียวรี” เจ้าแพะผู้โง่เขลาจึงถาม และด้วยความเชื่อมั่นจึงกระโดดลงไปบ่อนั้นโดยไม่ยั้งคิดอะไรเลย หมาจิ้งจอกได้โอกาสกระโดดเหยียบบนหลังแพะ แล้วปีนขึ้นมาจากบ่อน้ำได้ในที่สุด ปลอ่ยให้เจ้าแพะโง่ลอยคออยู่ในบ่อน้ำนั้น

“เจ้าหลอกข้า” แพะกล่าว “เจ้าหวังประโยชน์จากข้าเท่านั้น”

“ก็ใช่” หมาจิ้งจอกได้ตอบ “แต่ก็เพราะความโง่ของเจ้าเอง ข้าเชื่อว่าแคราบนคางของเจ้า คงมีมากกว่ามันสมองของเจ้าเสียอีก”

คติสอนใจ คนโง่มักเป็นเหยื่อของคนฉลาดเสมอ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม

แผนการจัดกิจกรรมที่ 14 การช่วยเหลือผู้อื่น

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือได้ปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามคำปฏิญาณตน “ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ”

2. เนื้อหา

กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามคำปฏิญาณตน “ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ”

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 สื่อเกี่ยวกับผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์สำคัญ (เรื่องที่เพิ่งเกิด เป็นที่รับรู้กันทั่วไป)

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับ ให้นักองลูกเสือดูสื่อ ประกอบการเล่าเรื่อง ผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์อุบัติภัยสำคัญที่เพิ่งเกิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น อุทกภัยในภาคใต้ แผ่นดินไหวในญี่ปุ่น และจีน ภัยหนาวและ ภัยแล้งในภาคอีสาน เป็นต้น

4.4 ลูกเสือร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องผลกระทบจากอุบัติเหตุ และปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ประสบภัย เช่น ความอดอยาก การขาดแคลนอาหาร ที่อยู่อาศัย การเสียชีวิต โรคระบาด ฯลฯ

4.5 ลูกเสือวางแผนร่วมกัน ในการจัดทำโครงการสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามคำปฏิญาณตนข้อ 2 “ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ” และแบ่งงานกันรับผิดชอบ

4.6 ลูกเสื่อดำเนินการตามโครงการ เช่น การขอรับบริจาคเงิน สิ่งของ เพื่อมอบให้กับผู้ประสบภัย การออกไปช่วยเหลือผู้ขาดแคลน ตามโอกาสอันควร เป็นต้น

4.7 ผู้กำกับให้คำแนะนำในการวางแผนโครงการเพื่อให้ลูกเสือได้นำไปดำเนินการอย่างรอบคอบ

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (เข้าแถว นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ภาคนวนกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 14

เพลง เกิดมาฟังกัน

เกิด เป็นคนอย่าเห็นแก่ตนแหละดี	ถึงจะมี ร่ำรวย สุขสันต์
จนหรือมี ไม่เป็นที่สำคัญ	แม้รักกันฟังพา อย่าไปตัดไมตรี
เกิดมาฟังกัน ผิดพรรณ ไซ้แบ่งศักดิ์ศรี	วันนี้เราอยู่ คิดดูให้ดี
ถึงจะจนจะมี อย่าไปสร้างเวรกรรม	ขึ้นทำชั่วไป อาจต้องใช้กรรมเวร
อย่างมกายโลกหลง เพราะคงจะเกิดลำเค็ญ	สร้างบุญ พระท่านคงเห็น
ร่มเย็น พันความกังวล	ถึงวิบัติขัดสน ผลบุญนำไป
ศีลธรรมมั่นใจ ไม่ต้องไปกังวล	ถึงจะมีจะจน เกิดทุกข์ตลอดใจ

พฤษภเกษร	อิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เสนคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี	ประดับไว้ในโลกา

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง เทพธิดากับชาวประมง

หนุ่มชาวประมงคนหนึ่ง อาศัยอยู่กับแม่ของเขา ทั้งสองคนแม่ลูกประพடுத்தตนเป็นคนดี มีใจเมตตาปราณีต่อเพื่อนบ้านและคนทั่วไปตลอดมา

วันหนึ่ง หนุ่มชาวประมงผู้นี้ออกไปทอดแหหาปลา แต่วันนั้นไม่ได้ปลาสักตัว ก่อนจะกลับบ้านพบว่ามียอดหนึ่งมาติดแห เขาก็เลยนำหอยตัวนั้นใส่เรือเอากลับบ้านด้วย ในขณะที่เดินทางกลับบ้านนั้น หอยตัวนี้มีขนาดใหญ่ขึ้นทุกที ในที่สุดก็มีหญิงสาวสวยคนนึงออกมาจากหอย ชายหนุ่มก็พาหญิงสาวกลับบ้านแล้วเล่าเรื่องนี้ให้แม่ฟัง แม่ของเขาก็ยินดีให้หญิงสาวสวยผู้นี้อาศัยอยู่ในบ้าน

มีชาวบ้านมากมายขอดูหญิงสาวสวยพร้อมทั้งมอบเส้นไหมอย่างดีให้ หญิงสาวก็เอาเส้นไหมนั้นมาทอเป็นผ้าไหมสวยงามมาก แล้วจึงให้ชายหนุ่มนำไปขาย แต่เนื่องจากราคาแพงมาก จึงไม่มีใครซื้อ ต่อมาได้พบชายชราคนหนึ่ง มีลักษณะเป็นผู้ดี ได้รับซื้อไหมนี้ไว้โดยไม่เกี่ยงเรื่องราคา

เมื่อชายหนุ่มกลับถึงบ้านพร้อมด้วยเงินที่ขายผ้าไหมได้ หญิงสาวก็มอบเงินทั้งหมดให้ชายหนุ่มและแม่ของเขาไว้ใช้จ่าย ก่อนที่หญิงสาวจะจากไปก็กล่าวกับสองคนแม่ลูกว่า

“เทพเจ้าได้สั่งให้ข้ามาเพื่อนำความสุขและโชคลาภมาให้ท่านทั้งสอง เพราะท่านทั้งสองเป็นคนดี มีใจโอบอ้อมอารีเสมอมา”

คติสอนใจ คนดีนั้น แม้จะได้รับความยากลำบาก ก็มักจะมีคนคอยช่วยเหลือ

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร

แผนการจัดกิจกรรมที่ 15 สัมพันธภาพชาย - หญิง

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือเกิดความตระหนักรู้ถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสื่อในการเสริมสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ซึ่งบางกิจกรรมอาจนำไปสู่ความเสี่ยงได้

2. เนื้อหา

วัยรุ่นสร้างและส่งเสริมสัมพันธภาพกับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศผ่านทางกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันตามธรรมชาติ การตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในกิจกรรมต่างๆ จะช่วยให้มีกิจกรรมต่างๆ ในหมู่เพื่อนอย่างปลอดภัย

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบกิจกรรม

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับนำเสนอสนทนาเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพระหว่างชาย-หญิง

4.4 แบ่งลูกเสือออกเป็น 2 กลุ่มเท่าๆ กัน แสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มชาย 1 กลุ่ม และกลุ่มหญิง 1 กลุ่ม แจกใบกิจกรรมให้ทั้ง 2 กลุ่ม

4.5 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คนนั่งเก้าอี้หน้ากลุ่ม เป็น “หญิงงาม” และ “หนุ่มหล่อ”

4.6 สมาชิกกลุ่มที่เหลือ ให้อยู่ด้านหลังเก้าอี้ ทำหน้าที่เป็น “สมองของหญิงงาม” และ “สมองของหนุ่มหล่อ”

4.7 ให้สมาชิกด้านหลัง “หนุ่มหล่อ” คิดคำพูดเพื่อชวน “หญิงงาม” ไปทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการสร้างสัมพันธภาพ และ “หนุ่มหล่อ” เป็นผู้พูดข้อความนั้นกับ “หญิงงาม”

4.8 ให้สมาชิกด้านหลัง “หญิงงาม” คิดคำโต้ตอบ พร้อมเหตุผล โดยคิดและพูดออกมาดังๆ และ “หญิงงาม” เป็นผู้พูดข้อความนั้นกับ “หนุ่มหล่อ”

4.9 ให้กลุ่มชายพยายามคิดสถานการณ์และประโยคชวนจนกว่าจะสำเร็จ หรือหมดเวลาที่กำหนด

4.10 สลับกันโดยให้ฝ่าย “หญิงงาม” เป็นผู้ชวน และฝ่าย “หนุ่มหล่อ” โต้ตอบ เหมือนกับกิจกรรมข้อ

4.7 - 4.9

4.11 ผู้กำกับชวนคิดว่า

1) กิจกรรมนี้ให้ข้อคิดอะไรบ้าง (รู้ว่าชาย-หญิง สร้างสัมพันธภาพด้วยการชวนไปมีกิจกรรมอะไรบ้าง การได้คิดวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ก่อน จะช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ ได้)

2) กิจกรรมใดบ้างที่ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ยั่งยืนต่อกัน

3) กิจกรรมใดที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและส่งผลให้มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน

- 4.12 ผู้กำกับและลูกเสือร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
 4.13 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ
 4.14 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 15

เพลง

เพลง โขคดี

ช่างโขคดีวันนี้มาพบเธอ (ซ้ำ)

เธอนั้นอยู่สบายดีหรือไร

มาร้องรำเพลงลั่นถ้อยให้หัวใจสุขสำราญ

ตบมือไปกันให้พร้อมเพรียง (ซ้ำ)

แล้วหมุนกลับปรับตัวเสียให้ทัน (ซ้ำ)

ฉันดีใจจริงนะเธอมาพบเธอสมใจ

ฉันนั้นอยู่สบายกายและใจ

ضمมือไปหัวสายเอียงให้พร้อมเพรียงตามกัน

มือท้าวเอว ซอยเท้าพลัน ให้พร้อมกันเถิด

ใบกิจกรรม

ให้กองลูกเสือทำกิจกรรมร่วมกันดังนี้

1. กองลูกเสือแบ่งเป็น 2 กลุ่ม เท่าๆ กัน แสดงบทบาทสมมติเป็นกลุ่มชาย 1 กลุ่ม และกลุ่มหญิง 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน 1 คนนั่งเก้าอี้หน้ากลุ่มเป็น “หญิงงาม” และ “หนุ่มหล่อ”
2. สมาชิกกลุ่มที่เหลือ ให้อยู่ด้านหลังเก้าอี้ ทำหน้าที่เป็น “สมองของหญิงงาม” และ “สมองของหนุ่มหล่อ”
3. สมมติว่า “หนุ่มหล่อ” สนใจหญิงงามที่อยู่ตรงหน้า ต้องการจะเสริมสร้างสัมพันธภาพด้วยการชวนไปทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้กลุ่มชายทั้งหมดซึ่งเป็นสมองของหนุ่มหล่อ “คิดตั้งๆ” ประโยคคำพูดชวนที่ดีที่สุดที่คิดว่าจะชวนได้สำเร็จ แล้วให้หนุ่มหล่อเป็นผู้ชวน
4. เมื่อถูกชวน ให้สมองของหญิงงาม “คิดตั้งๆ” ให้ได้ยินทั่วกันว่า จะตอบรับหรือปฏิเสธ อย่างไร คิดเป็นประโยคคำพูด แล้วให้หญิงงามเป็นผู้ตอบ
5. ให้เวลากลุ่มชาย 10 นาที พยายามคิดสถานการณ์และประโยคชวนจนกว่าจะสำเร็จ หรือหมดเวลา
6. สลับกันโดยสมมติ “หญิงงาม” สนใจหนุ่มหล่อต้องการจะเสริมสร้างสัมพันธภาพด้วยเป็นฝ่ายชวนและกลุ่ม “หนุ่มหล่อ” เป็นฝ่ายตอบ จนกว่าจะชวนสำเร็จ หรือหมดเวลา 10 นาที เช่นกัน

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ราชสีห์กับที่ปรึกษาทั้งสาม

ราชสีห์ตัวหนึ่ง อยากรู้ว่าลมหายใจของตนมีกลิ่นอย่างไร วันหนึ่งจึงเรียกที่ปรึกษาทั้งสามของตน อันได้แก่ แกะ หมาป่า และหมาจิ้งจอก ให้มาช่วยพิสูจน์ สัตว์ทั้งสามจำต้องตอบคำถามด้วยความเกรงกลัวในอำนาจของเจ้าป่า

“ลมหายใจของท่านมีกลิ่นเหม็นรุนแรงมาก” แกะตอบตามความเป็นจริง

“เจ้าบังอาจพูดโกหก แสดงวาจาสามหาว สมควรต้องถูกลงโทษ” ราชสีห์ใช้อุ้งเท้าเตะปับใส่แกะ จนมันถึงแก่ความตาย แล้วจึงหันมาถามหมาป่าว่า “แล้วเจ้าล่ะ ว่าอย่างไร”

หมาป่าเห็นชะตากรรมของแกะ จึงรีบตอบเสียงละล่ำละลักว่า

“ท่านเจ้าป่า ลมหายใจของท่านมีกลิ่นหอมยิ่งนัก”

“เจ้าบังอาจพูดจาประจบสอพลอ ตลบตะแลง สมควรต้องถูกลงโทษ”

เมื่อราชสีห์สังหารหมาป่าแล้ว จึงหันมาถามหมาจิ้งจอกบ้าง

“ไหนเจ้าลองบอกมาซิ ว่าลมหายใจของข้ามีกลิ่นอย่างไร”

“ขอโทษที่ท่านเจ้าป่า วันนี้นับเป็นเหตุร้าย จมูกใช้ดมกลิ่นอะไรไม่ได้เลย”

คำตอบอย่างชาญฉลาด ทำให้หมาป่าจิ้งจอกรอดตัวไปได้อย่างหวุดหวิด

คติสอนใจ เมื่อตกอยู่ในอันตราย สติปัญญาอันชาญฉลาดจะช่วยทำให้พ้นภัย

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร
แผนการจัดกิจกรรมที่ 16 คัดเชิงบวก

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีความสามารถในการคิดเชิงบวก

2. เนื้อหา

การคิดเชิงบวกเป็นการวิเคราะห์หาสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การฝึกคิดเชิงบวกจะช่วยให้มองโลกในแง่ดี มีความหวัง และหาทางออกจากปัญหาได้ง่ายขึ้น

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับเตรียมการให้อาสาสมัครลูกเสือแสดงบทบาทสมมุติในกองลูกเสือ ตามสถานการณ์ต่อไปนี้
“ผู้กำกับมอบหมายงานให้หมู่ลูกเสือปฏิบัติกิจกรรมวาดภาพฐานผจญภัย แต่มีลูกเสือวิ่งเล่นกันแล้วไปชนเพื่อนที่กำลังทำงานอยู่ ทำให้งานที่ทำอยู่เกิดความเสียหายขึ้น”

4.4 ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ให้ได้ข้อสรุปในประเด็น

1) คิดว่าลูกเสือที่ถูกชนจะรู้สึกอย่างไร

2) ความรู้สึกเช่นนี้เกิดมาจากความคิดอย่างไร (เกิดจากความคิดทางลบ เช่น ทำไมจึงชวยอย่างนี้ เพื่อนนี้แย่จริงรู้ว่าคนทำงานอยู่ยังจะมาร่วงแถวนี้อีก ทำตั้งนานกว่าจะได้แค่นี้ นี่ไม่รู้จะต้องทำอีกนานแค่ไหน ฯลฯ เพราะอารมณ์และความคิดโน้มนำกันได้ อารมณ์ทางลบก็โน้มนำให้เกิดความคิดทางลบตามมาได้เช่นกัน)

4.5 ผู้กำกับมอบหมายให้หมู่ลูกเสือร่วมกันปรับความคิดใหม่ ให้เป็นความคิดทางบวกที่หลากหลายมากที่สุด แล้วนำเสนอในกองลูกเสือ (เช่น ดีจะได้ทำใหม่ให้สวยกว่าเดิม ทีหลังเราต้องระวังให้มากกว่านี้ ฯลฯ)

4.6 สุ่มให้หมู่ลูกเสือนำเสนอ 1 หมู่ หมู่ที่เหลือให้ช่วยกันเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่ซ้ำกัน

4.7 ผู้กำกับนำอภิปรายและเพิ่มเติม ในประเด็น

1) ความคิดทางบวกทำให้เกิดผลอย่างไรต่อตัวลูกเสือ (ทำให้เกิดอารมณ์ทางบวก ไมโกรธ สามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุผล จึงไม่เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงตามมา)

2) ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

4.8 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.9 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และในกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 16

เพลง ยิ้ม

ยิ้ม ยิ้ม ยิ้ม
ยิ้มชนิดชีวิตยังยืน
สดชื่นอรุณยามว่าง

ยิ้มมานัยน์ตาหวานชื่น
สดชื่นอรุณยามว่าง
มายิ้มกันหนอเพื่อนเอ๋ย

เรื่อง ลุงมากับม้า

ชายคนหนึ่งซื้อลุงมา เลี้ยงม้าไว้ตัวหนึ่ง ลุงมีลูกชายคนหนึ่งอายุครบเกณฑ์ทหารพอดี ลูกชายมีหน้าที่เลี้ยงม้าตัวนี้

วันหนึ่ง ปรากฏว่าม้าตัวนี้หายไป ทำให้ลุงมาเศร้าโศกเสียใจมาก เพราะกว่าจะซื้อม้าตัวนี้ได้ต้องใช้เวลานานในการสะสมเงิน แม้ว่าชาวบ้านจะช่วยกันปลอบใจให้คลายทุกข์ แต่ลุงมาก็ยังทำใจไม่ได้... ยังคงเสียใจเหมือนเดิม

แต่แล้ว รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งก็ปรากฏว่าม้าตัวที่หายไปได้กลับมา แล้วยังพาม้าป่ามาอีก 4 ตัวด้วย ทำให้ลุงมาดีใจมาก นอกจากจะได้ม้าคืนมาแล้วยังได้ม้ามาเปล่า ๆ โดยไม่ต้องซื้อถึง 4 ตัว

ลุงมาดีใจอยู่ไม่นาน ก็ปรากฏว่าม้าป่าตัวหนึ่งที่ลุงมาได้มาเปล่า ๆ นี้ได้เตะลูกชายของลุงมาจากลูกชายขาเป๋ทำให้ลุงมาต้องเสียใจมากอีกครั้งหนึ่ง ชาวบ้านก็เข้ามาช่วยกันปลอบใจอีก

หลายวันต่อมา มีการเกณฑ์ทหาร ชายหนุ่มที่อยู่หมู่บ้านเดียวกับลุงมาถูกเกณฑ์ทหารหมดทุกคน ยกเว้นลูกชายของลุงมาเนื่องจากขาเป๋ และภายหลังชายหนุ่มที่ถูกเกณฑ์ทหารได้ตายในสนามรบหมดทุกคน ถือว่าเป็นโชคดีของลุงมาที่ลูกชายแม้จะขาเป๋แต่ก็ยังมีชีวิตอยู่ ชาวบ้านต่างก็มาแสดงความดีใจกับลุงมา

คติสอนใจ เมื่อยังมีลมหายใจก็จงอย่าท้อแท้ในชีวิต จงใช้สติกำหนดรู้ไว้เสมอว่า “เมื่อเราประสบโชคร้าย ก็ไม่ควรเสียใจมากนักเพราะโชคดีอาจตามมาในไม่ช้า จงสู้ต่อไป”

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร

แผนการจัดกิจกรรมที่ 17 การแสดงความชื่นชมและการให้กำลังใจ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือมีความสามารถในการสื่อสาร เพื่อแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจเพื่อน

2. เนื้อหา

การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุด ในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสารเพื่อแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจผู้อื่น จึงเป็นทักษะจำเป็นอีกอย่างหนึ่งที่ลูกเสือควรฝึกฝน

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 ใบความรู้ เรื่อง ทักษะการแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจ

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับนำสนทนาในกองลูกเสือถึงความหมายของ “การแสดงความชื่นชม และการให้กำลังใจ” (การแสดงความชื่นชมในสิ่งดี ๆ ของเพื่อน แม้เพียงเล็กน้อย เป็นการเสริมความเชื่อมั่น และสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนที่เขาจะมุ่งมั่นรักษาสิ่งดี ๆ นั้นไว้ และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ขณะที่การให้กำลังใจเมื่อเพื่อนเกิดความท้อ ก็จะช่วยเสริมแรงให้เขามีพลังที่จะสู้กับอุปสรรคต่อไปเช่นกัน)

4.4 ผู้กำกับแจกใบความรู้เรื่อง ทักษะการแสดงความชื่นชม และให้กำลังใจ ให้ลูกเสือแต่ละหมู่ ร่วมกันคิดประโยคคำพูด เพื่อให้กำลังใจเพื่อน ในสถานการณ์ “เพื่อนประสบอุบัติเหตุขาหัก นอนป่วยอยู่โรงพยาบาล และลูกเสือไปเยี่ยม”

4.5 ลูกเสือแสดงบทบาทสมมติที่ละหมู่ ผู้กำกับและลูกเสือหมู่อื่นร่วมกันวิเคราะห์ความถูกต้องของ ขั้นตอนทักษะการให้กำลังใจ และช่วยเสนอแนะการแก้ไข จนครบทุกหมู่

4.6 ผู้กำกับและลูกเสือ ร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้และการนำไปใช้

4.7 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.8 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

5. การประเมินผล

สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในหมู่ และกองลูกเสือ

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 17

เพลง

เพลง กำลังใจ

ในยามที่ท้อแท้ ขอเพียงแค่คนหนึ่ง จะคิดถึงและคอยห่วงใย
 ในยามที่ชีวิต หม่นหมองร้องไห้ ขอเพียงมีใคร ปลอบใจสักคน
 ในวันที่โลกร้าง ความหวังให้ขาด มันขาดมันหาย ใครจะช่วยเติม
 เพิ่มพลังใจ ให้ฉันได้เริ่ม ต่อสู้อีกครั้ง บนหนทางไกล
 กำลังใจ จากใครหนอ ขอเป็นทาน ให้ฝันให้ใฝ่
 ให้ชีวิต ได้มีแรงใจ ให้ดวงใจ ลูกโซนความหวัง
 กำลังใจ จากใครหนอ ขอเป็นทาน ให้ฉันได้ใหม่
 ตั้งหยาดฝน บนพากฟ้าไกล ที่หยาดริน สู่ผืนดินแห้งผาก

ใบความรู้

เรื่อง ทักษะการแสดงความชื่นชมและให้กำลังใจ

การแสดงความชื่นชม และให้กำลังใจ เป็นการสื่อสารทางบวกอย่างหนึ่ง การแสดงความชื่นชม ในสิ่งดีของเพื่อน แม้เพียงเล็กน้อย จะช่วยเสริมความเชื่อมั่นให้แก่เพื่อน และสร้างแรงบันดาลใจให้ เขามุ่งมั่นที่จะรักษาสิ่งดี ๆ นั้นไว้ และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ขณะที่การให้กำลังใจเมื่อเพื่อนเกิด ความท้อแท้ ก็จะช่วยเสริมแรงให้เขามีพลังที่จะสู้กับอุปสรรคต่อไปเช่นกัน

ทบทวนองค์ประกอบของการสื่อสารทางบวก

1. เป็นการสื่อสารซึ่งเริ่มต้นจากตัวเรา โดยสื่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเอง
2. ใช้ภาษาพูด น้ำเสียง ไพเราะ พูดด้วยเหตุผล และถูกกาลเทศะ
3. แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม
4. สร้างความรู้สึกที่ดีต่ออีกฝ่ายเช่น การให้เกียรติ ให้ความสำคัญ แสดงความเป็นห่วง ให้กำลังใจ

ถามความคิดเห็น ฯลฯ

ผลของการสื่อสารทางบวก จะทำให้เกิดความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น เกิดความรู้สึกดี ๆ ต่อกันทำให้ มองอะไรเป็นบวกไปหมด อยากทำดีต่อกันมากยิ่งขึ้น ละทิ้ง และให้อภัยกันง่ายขึ้น

ขั้นตอนการแสดงความชื่นชม

1. บอกความรู้สึกของตนเองอย่างจริงใจ ทั้งคำพูด ท่าทางและน้ำเสียง
  2. ระบุสิ่งดี ๆ ของเพื่อน ที่เราสังเกตเห็นได้ตามความเป็นจริง
- ตัวอย่างการชื่นชมเพื่อน ในเรื่องต่างๆ
- ชื่นชมความตรงต่อเวลา : มีนัดกับนายนี้ ไม่เคยผิดหวังเลย ตรงเวลาเป๊ะทุกครั้ง
  - ชื่นชมในการเป็นคนที่มีความรับผิดชอบในการทำงาน : นายเป็นคนรับผิดชอบดีมาก ๆ ต้องยกนิ้วให้เลย
  - ชื่นชมที่เขาเป็นคนมีอัธยาศัยดี : ทำโมนายช่างตัวอย่างนี้
  - ชื่นชมที่เขาชอบช่วยเหลือเพื่อนฝูง : พวกเราโชคดีที่มีเพื่อนอย่างนาย
  - ชื่นชมที่เขาที่เรียนดี ได้รางวัล ร้องเพลงเพราะ ฯลฯ : ยินดีด้วย นายเก่งมาก

ขั้นตอนการให้กำลังใจ

1. สะท้อนความรู้สึกของเพื่อนที่เราสังเกตเห็นในขณะนั้น เพื่อให้เขารู้ว่าเราเข้าใจและเห็นใจเขา
ดูเธอ/เธอคง ----- (ความรู้สึกที่เราสังเกตเห็น) +/- ที่ --- (ปัญหาที่เกิดขึ้น)
2. สألว่าสิ่งดีที่เขามีอยู่ ที่จะช่วยให้เขารู้สึกมีความหวังและกำลังใจมากขึ้น
3. เสริมความเชื่อมั่นในความสามารถของเขา เช่น แสดงความชื่นชมที่เขาเข้มแข็งต่อสู้อุปสรรค
แก้ปัญหา ฯลฯ

ตัวอย่าง

สถานการณ์ : เพื่อนสอบไม่ผ่าน

1. เธอคงเสียใจ ที่ผลสอบออกมาอย่างนี้
2. แล้วเธอคิดจะทำอย่างไรต่อไป.../ มีอะไรที่จะช่วยเธอได้บ้าง...
3. ฉันดีใจที่เธอเข้มแข็ง หาทางออกได้แล้ว สู้ต่อนะเพื่อน ฉันจะคอยเอาใจช่วย

เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

)))

เรื่อง ชีวิตที่หายไป

เด็กหนุ่มคนหนึ่งเป็นคนเรียนเก่งมาก ได้ทุนไปเรียนต่ออเมริกาจนจบดอกเตอร์จึงกลับมาเยี่ยมบ้านบ้านของเขาอยู่อีกฟากหนึ่งของทะเลสาบ ต้องนั่งเรือแจวข้ามไปใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมง

ระหว่างอยู่ในเรือก็พูดคุยกับคนแจวเรือจ้าง

ชายหนุ่ม : เรือที่ติดเครื่องยนต์ ไม่มีเหอรลูง ?

คนแจวเรือจ้าง : ไม่มีหอรกหลาน ที่นี้มันบ้านนอก มันห่างไกลความเจริญ มีแต่เรือแจว

ชายหนุ่ม : โอ! ล้ำสมัยมากเลยนะลูง ที่อเมริกาเขาใช้เครื่องบินกันแล้วลูง ลูงยังมานั่งแจวเรืออยู่อีก ไปส่งผมฝั่งโน้น เอาเท่าไรลูง?

คนแจวเรือจ้าง : 80 บาท

ชายหนุ่ม : OK ไปเลยลูง

ในขณะที่ลูงแจวเรือ หนุ่มนักเรียนนอกก็เล่าเรื่องความทันสมัย ความก้าวหน้าของอเมริกาให้ลูงฟัง... เมืองไทย เมื่อเทียบกับอเมริกาแล้ว ล้ำสมัยมาก ไม่รู้คนไทยอยู่กันได้อย่างไร ?

ชายหนุ่ม : ลูง...ลูงใช้คอมพิวเตอร์ ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นไหม ?

คนแจวเรือจ้าง : ลูงไม่รู้จักหอรก ใช้ไม่เป็น

ชายหนุ่ม : โอโฮ้! ลูงไม่รู้เรื่องนี้นะ ชีวิตลูงหายไปแล้ว 25 % รู้มั๊ย แล้วลูงรู้ไหมว่าเศรษฐกิจของโลกตอนนี้เป็นอย่างไรร ?

คนแจวเรือจ้าง : ลูงไม่รู้หอรก

ชายหนุ่ม : ลูงไม่รู้เรื่องนี้นะ ชีวิตของลูงหายไป 50 % แล้ว แล้วรู้เรื่องนโยบายการค้าโลกไหมลูง ? ลูงรู้เรื่องดาวเทียมไหมลูง ?

คนแจวเรือจ้าง : ลูงไม่รู้หอรกหลานเอ๊ย ชีวิตของลูง ลูงรู้้อย่างเดียวว่าจะทำยังไงถึงจะแจวเรือให้ถึงฝั่งโน้น...

ชายหนุ่ม : ถ้าลูงไม่รู้เรื่องนี้ ชีวิตของลูงหายไปแล้ว 75 %

ขณะนั้น เกิดลมพายุพัดมาอย่างแรง คลื่นลูกใหญ่มาก ท้องฟ้ามืดครึ้ม...

คนแจวเรือจ้าง : นี่พ่อหนุ่ม เรียนหนังสือมาเยอะ จบดอกเตอร์จากต่างประเทศ ลูงอยากถามอะไรสักหน่อยได้ไหม

ชายหนุ่ม : ได้ จะถามอะไรหรือลูง ?

คนแจวเรือจ้าง : เอ็งว่ายนน้ำเป็นไหม ?

ชายหนุ่ม : ไม่เป็นจ๊ะ ลูง

คนแจวเรือจ้าง : ชีวิตของเอ็ง กำลังจะหายไป 100 % แล้วพ่อหนุ่ม...

คติสอนใจ ความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัวไม่รอด

แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยที่ 13 จิตอาสา / บริการ

แผนการจัดกิจกรรมที่ 18 เป็นลูกเสือทั้งตัวและหัวใจ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ได้แสดงออกถึงการเป็นลูกเสือรุ่นพี่ที่ “มองไกล” และเป็นประโยชน์ต่อกองลูกเสือและชุมชน

2. เนื้อหา

กิจกรรมบริการที่ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่สนใจเป็นพิเศษ

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์

3.1 แผนภูมิเพลง

3.2 แบบรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ

3.3 เรื่องเล่าที่มีคติสอนใจ

4. กิจกรรม

4.1 พิธีเปิดประชุมกอง (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก)

4.2 เพลง หรือเกม

4.3 ผู้กำกับลูกเสืออธิบายให้ลูกเสือเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่ลูกเสือสนใจเป็นพิเศษ และจะต้องปฏิบัติพร้อมรายงานเมื่อครบกำหนดเวลา

กิจกรรมที่สนใจสำหรับลูกเสือมีมากมายหลายประเภทที่ลูกเสือสามารถเลือกปฏิบัติได้ และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตามความสนใจซึ่งมีอยู่ 3 ประเภทคือ

1) กิจกรรมที่ใช้กำลังกาย ได้แก่ กิจกรรมกีฬาหรือกิจกรรมผจญภัยต่างๆ

2) กิจกรรมที่ใช้สติปัญญาหรือการใช้ความมานะอดทน เช่น การเลี้ยงต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผักซ่อมวิทยุ

3) กิจกรรมที่ใช้จิตสำนึก ความเสียสละ และการเผยแพร่ความรู้ทางการลูกเสือให้กว้างขวางขึ้น เช่น กิจกรรมการบริการ (การเก็บเศษวัสดุที่มีคมจากที่สาธารณะ) การสอนลูกเสือสำรอง (ทำแกรนด์ฮาวล์ ระเบียบแถว และการเล่านิทานเมอคิวส์แก่ลูกเสือสำรอง) เงื่อนไขของการปฏิบัติกิจกรรมที่ลูกเสือสนใจเป็นพิเศษ จะต้องบันทึกและรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม

4.4 ลูกเสือแต่ละหมู่ร่วมกันคิด สำนวความสนใจเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่คุ้มค่า และเป็นสิ่งบ่งบอกถึงอุดมคติลูกเสือ แล้วจึงเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติร่วมกัน

4.5 หมู่ลูกเสือ/ลูกเสือแต่ละนายวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมแสดงออกถึงการเป็นลูกเสือทั้งตัวและหัวใจ พร้อมกำหนดเวลาการเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดกิจกรรม โดยมีผู้กำกับช่วยให้ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษา

4.6 ผู้กำกับเล่าเรื่องที่มีคติสอนใจ

4.7 พิธีปิดประชุมกอง (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

• นัดหมายหมู่ลูกเสือที่จะช่วยบริการเป็นผู้ช่วยผู้ฝึกระเบียบแถว แกรนด์ฮาวล์ และช่วยสอนเล่านิทานเรื่องเมอคิวส์ แก่กองลูกเสือสำรอง

5. การประเมินผล

- 5.1 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เลือกกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษได้สำเร็จ
- 5.2 มีลูกเสือสมัครใจฝึกตนเองเป็นผู้ฝึกสอน ระเบียบแถว และแกรนด์ฮาวส์ลูกเสือสำรอง
- 5.3 มีลูกเสือสมัครใจฝึกตนเองเป็นผู้ช่วยสอน “เล่าเรื่องนิทานแมคสี” ให้กับกองลูกเสือสำรอง

ภาคผนวกประกอบแผนการจัดกิจกรรมที่ 18

เพลง

เพลง เพลงลูกเสือธีรราช

เหล่าลูกเสือของธีรราช
สมัครสมานโดยมีสามัคคีมั่น
มีจรรยา รักษาชื่อ
รำเรงแจ่มใสใฝ่ใจรักให้ยืนนาน

ทะนงองอาจสืบชาติเชื้อวงศ์พันธุ์
พวกเราจะรักร่วมกันจะผูกสัมพันธ์ตลอดกาล
สร้างเกียรติระบือเลื่องลือต่อไปช้านาน
พวกเราล้วนชื่นบานเพราะกิจการลูกเสือไทย

แบบรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ

แบบรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม การบริการ / การทำงานตามความสนใจเป็นพิเศษ

ชื่อ ..... เลขที่ ..... หมู่ .....

ผลงาน .....

เริ่มปฏิบัติงาน .....

สิ้นสุด .....

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ปฏิบัติ	หมายเหตุ

ขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....

ผู้ปฏิบัติงาน
...../...../.....

ความเห็นของผู้กำกับลูกเสือ

.....

.....

ลงชื่อ .....ผู้กำกับลูกเสือ
(.....)
...../...../.....

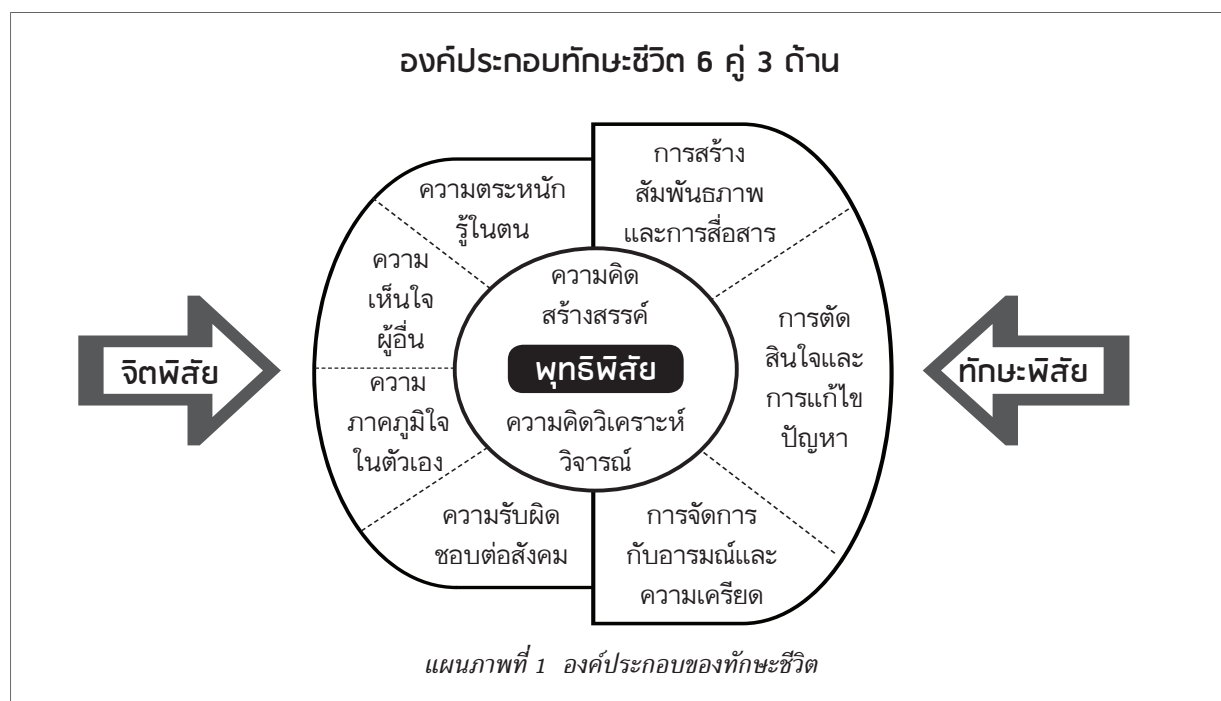
ภาคผนวก ก

ทักษะชีวิตกับกิจกรรมลูกเสือ

ความหมายและองค์ประกอบทักษะชีวิต

ทักษะชีวิต เป็นความสามารถทางจิตสังคม ที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

องค์ประกอบทักษะชีวิต มี 12 องค์ประกอบ จัดเป็น 6 คู่ โดยแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย เป็นองค์ประกอบร่วมและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ ได้แก่

- ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

- ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวาง โดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหา

2. ด้านจิตพิสัย หรือ เจตคติ มี 2 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ความตระหนักรู้ในตนเอง และ ความเข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น

คู่ที่ 2 เห็นคุณค่าตนเอง และ ความรับผิดชอบต่องสังคม

- ความตระหนักรู้ในตนเอง เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างที่ตนเองมีกับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

- ความเข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น วัย สุขภาพ ฯลฯ

- เห็นคุณค่าตนเอง เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักรับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่าง ๆ (เช่น สังคม ดนตรี กีฬา ศิลปะ การเรียน ฯลฯ) ของตนเอง โดยมีได้มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่าง หน้าตา เส้นผม หรือความสามารถทางเพศ ฯลฯ เท่านั้น

- ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนรับผิดชอบในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความภูมิใจในตนเอง เพราะคนที่เห็นคุณค่าตนเองจะมีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคมมากขึ้น

3. ด้านทักษะพิสัยหรือทักษะ ประกอบด้วย 3 คู่ คือ

คู่ที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

คู่ที่ 2 การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

คู่ที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

- ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองและความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง

- ทักษะการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหาและสาเหตุของปัญหา หาทางเลือกได้หลากหลาย วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด

- ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ตนเอง ประเมินและรู้เท่าทันว่าอารมณ์จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนอย่างไร และเลือกใช้วิธีจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม การจัดการความเครียดเป็นความสามารถในการรับรู้ระดับความเครียดของตนเอง รู้สาเหตุหาทางแก้ไข และมีวิธีผ่อนคลายความเครียดของตนเองอย่างเหมาะสม

ทักษะชีวิตกับการพัฒนาเยาวชน

เมื่อแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เด็กปกติ เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กที่มีปัญหาแล้ว ทักษะชีวิตจะเป็นกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมให้กับเด็กปกติและเด็กทุกคน สำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงต้องมีการสอนทักษะชีวิตเฉพาะแต่ละปัญหา มีครูที่ปรึกษาและระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนรองรับ เด็กที่มีปัญหาแล้วต้องให้การดูแลเป็นรายบุคคล และระบบส่งต่อยังวิชาชีพเฉพาะที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์การพัฒนาเยาวชน

เป้าหมาย	จุดมุ่งหมาย	มิติของบริการ	กลยุทธ์	ผู้ปฏิบัติ
เด็กปกติ/เด็กทุกคน	มั่นคง/เป็นสุข	ส่งเสริม	ทักษะชีวิต	ครู
เด็กกลุ่มเสี่ยง	ปกติ มั่นคง/เป็นสุข	ป้องกัน	การเป็นที่ปรึกษา (ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน)	ครูที่ปรึกษา
เด็กมีปัญหา	ปกติ	แก้ไข	ให้การปรึกษา /ส่งต่อ	ครูแนะแนว/ระบบบริการเฉพาะ

ตัวอย่างทักษะชีวิตเฉพาะ

ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือต้านภัยยาเสพติด

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	รู้/เข้าใจ ภัยอันตรายและความเสี่ยงต่อปัญหาสารเสพติด
คิดสร้างสรรค์	หาแนวทางในการป้องกันตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักว่าสารเสพติดเป็นภัยใกล้ตัว ต้องรู้เท่าทันและหลีกเลี่ยง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	เข้าใจ/เห็นใจผู้ได้รับผลกระทบจากสารเสพติด
เห็นคุณค่าตนเอง / รับผิดชอบสังคม	ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง/ป้องกันตนเองและผู้อื่นจากปัญหาสารเสพติด
สื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ	เตือน/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/มีที่ปรึกษา
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสมต่อปัญหาต่าง ๆ
จัดการอารมณ์และความเครียด	ไม่เกิดปัญหาอารมณ์/จิตใจ อันจะนำไปสู่การใช้สารเสพติด

ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือประชาธิปไตย

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์	รู้/เข้าใจ หลักการประชาธิปไตยที่ถูกต้อง
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยสำหรับตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักในความสำคัญของการรักษาและใช้สิทธิของตนเองในทางที่ถูกต้อง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	ยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง / รับผิดชอบสังคม	ตระหนักว่าประชาธิปไตยเริ่มที่ตนเอง ตนเองต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยในสังคม
สื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ	ชักชวน/รณรงค์/ปชส.สร้างความเข้าใจ/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/หาคำปรึกษา/จัดการความขัดแย้ง
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสมต่อปัญหาต่าง ๆ
จัดการอารมณ์และความเครียด	ไม่เกิดปัญหาอารมณ์/จิตใจ อันจะนำไปสู่การใช้อารมณ์และความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คติวิเคราะห์	รู้/เข้าใจ ธรรมชาติการดำเนินโรค หลักการติดต่อ/ไม่ติดต่อ การดูแลรักษา การป้องกัน วิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงได้
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการป้องกันเอดส์สำหรับตนเองและผู้อื่น
ตระหนักรู้ในตน	ตระหนักว่าเอดส์และเพศเป็นเรื่องใกล้ตัว รู้เท่าทันความเสี่ยง
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	เห็นใจผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์/ เคารพในสิทธิ/ยอมรับการอยู่ร่วมกันในสังคม
เห็นคุณค่าตนเอง / รับผิดชอบสังคม	ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้ซึ่งเป็นคุณค่าภายในตัวคน ไม่ใช่วัตถุและคุณค่าภายนอก/เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบและปลอดภัย
สื่อสารและสร้างสัมพันธภาพ	เตือน/ปฏิเสธ/ให้คำปรึกษา/หาคำปรึกษา
ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา	ตัดสินใจโดยใช้เหตุผล/มีทางเลือกที่เหมาะสมต่อปัญหาต่างๆ
จัดการอารมณ์และความเครียด	เน้นการจัดการอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ มีวิธีระบายออกได้เหมาะสม

ทักษะชีวิตสำหรับลูกเสือคุณธรรมความเป็นไทย

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คติวิเคราะห์	วิเคราะห์และประเมินผิดถูกของตนเองและสังคมได้ตามความเป็นจริง
คิดสร้างสรรค์	มีแนวทางในการปรับตัว พัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ
ตระหนักรู้ในตน	รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้/มีเป้าหมายที่เป็นคุณค่าของชีวิต
เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	ยอมรับนับถือและซาบซึ้งในความดีและคุณค่าของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง / รับผิดชอบต่อสังคม	ภูมิใจในคุณค่าที่อยู่ภายในตนเอง ซาบซึ้ง/เห็นคุณค่า/ส่งเสริมคุณธรรม ความเป็นไทยในสังคม

กระบวนการเรียนการสอนด้านเจตคติ เป็นความคิดความเชื่อที่มีความรู้สึกประกอบอยู่ด้วย ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีได้ตั้งแต่น้อยสุดคือ

สำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่า เพราะมีเจตคติและพฤติกรรมเดิมอยู่แล้ว การจะแทนที่ด้วยสิ่งใหม่จึงต้องการการพิสูจน์อย่างมั่นใจ มีระดับชั้นการเปลี่ยนแปลงดังนี้

คุณธรรม จริยธรรม เป็นการเรียนรู้ด้านจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นเรื่องของคุณค่าและความดีงาม การปลูกฝังในเรื่องนี้จึงควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก และต่อเนื่องไปจนโต

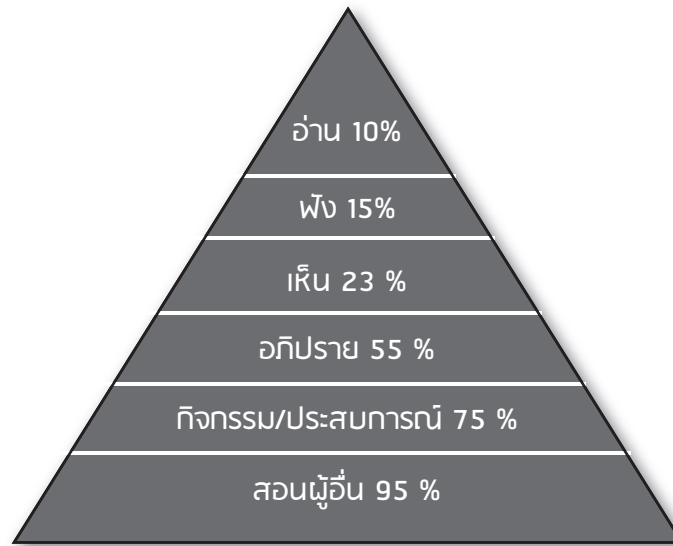

ทักษะชีวิตสร้างได้อย่างไร

สร้างได้ด้วย 2 วิธีการใหญ่ๆ คือ

1. เกิดจากการเรียนรู้เองตามธรรมชาติ ขึ้นกับประสบการณ์และการมีแบบอย่างที่ดี ดังนั้นจึงไม่มีทิศทางแน่นอน และกว่าจะเรียนรู้ก็อาจช้าเกินไป

2. สร้างโดยกระบวนการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเด็กได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเด็กต้องมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกายคือลงมือปฏิบัติ และทางความคิดคือการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน

วิธีเรียนรู้ของบุคคล

การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

- สร้างความรู้ (Construction) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
- ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กิจกรรมต้องส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- เป็นกระบวนการ (Process Learning)
- มีส่วนร่วม (Physical Participation) มีส่วนร่วมด้านร่างกาย ลงมือกระทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ
- มีการประยุกต์ใช้ (Application)

การมีส่วนร่วมทางสติปัญญาทำให้เกิดทักษะชีวิต 2 องค์ประกอบแกนหลักคือความคิดวิเคราะห์และความคิดวิจารณ์

ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เด็กได้ฝึกองค์ประกอบทักษะชีวิต ด้านทักษะทั้ง 3 คู่ คือ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การจัดการอารมณ์และความเครียด การฟังความคิดเห็นของคนอื่น ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดการไตร่ตรองทำความเข้าใจและตรวจสอบตนเอง จัดเป็นองค์ประกอบทักษะชีวิตด้านเจตคติคือ การเข้าใจตนเอง และเข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น

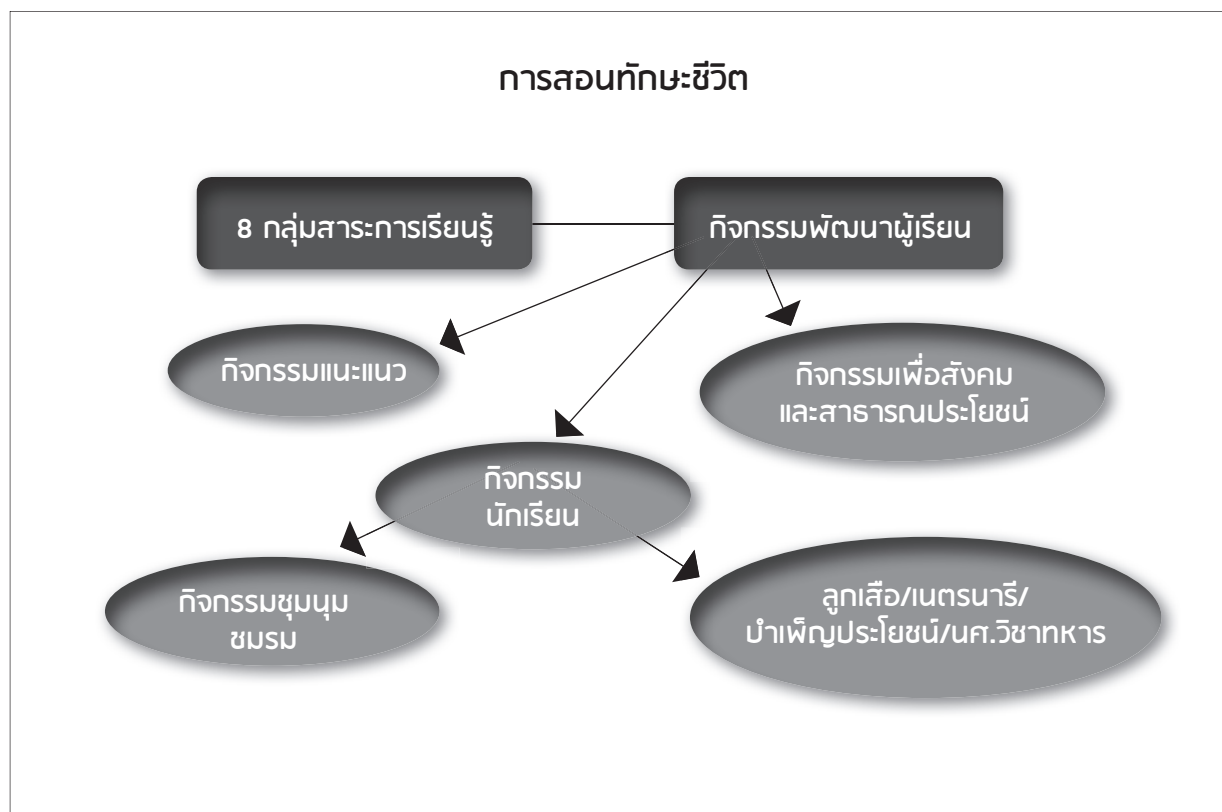
การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การทำงานสำเร็จได้รับคำชม ทำให้เกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง นำไปสู่ความรับผิดชอบมากขึ้น ทั้งต่อตนเองและสังคม

กระบวนการและการมีส่วนร่วม ช่วยให้กิจกรรมสนุกสนานน่าสนใจ และนำไปสู่จุดประสงค์ รวมทั้งการประยุกต์ใช้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นเข้าสู่ชีวิตจริง ว่าได้เกิดการเรียนรู้ อะไรและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

ทักษะชีวิต และทักษะการดำรงชีวิต

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถทางจิตสังคม เพื่อใช้จัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ในขณะที่ทักษะการดำรงชีวิตเป็นทักษะที่ใช้ในกิจวัตรประจำวัน ในเรื่องพื้นฐานของชีวิต มักเป็นทักษะทางกายภาพ เช่น การแต่งตัว การทำอาหาร การออกกำลังกาย การใช้ชีวิตในค่าย เป็นต้น

ในปัจจุบันปัญหาสังคมและสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลย์กับด้านสังคม ในขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองมีเวลา ความสามารถและศักยภาพ ในการดูแลเอาใจใส่เด็กน้อยลง จึงพบปัญหาพฤติกรรมในเด็กแต่ละวัยได้สูงขึ้น การเพิ่มภูมิคุ้มกันทางสังคมให้กับเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบัน จึงต้องจัดให้มีการเรียนการสอนที่สร้างทักษะชีวิตให้มากขึ้น และสอดคล้องกับปัญหาของเด็ก ทั้งการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และในกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน โครงการนี้จึงมีจุดประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้เน้นทักษะชีวิตมากขึ้น โดยยังคงหลักสูตร ลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติไว้ด้วย

กระบวนการลูกเสือ (Scout movement)

เป็นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสำหรับเยาวชน เพื่อสร้างเยาวชนที่มีจิตใจเสียสละ รับผิดชอบและอุทิศตนแก่สังคม ด้วยวิธีการลูกเสือ (ตามคำนิยามของลูกเสือโลก)

เป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำตนเป็นปัญหาของสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย (แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2552- สพฐ.)

หลักการลูกเสือ (Scout principle)

ลูกเสือโลกเน้นหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ

1. ต่อตนเอง พัฒนาตนเองทั้งด้าน ร่างกาย สติปัญญา จริยธรรม จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ
2. ต่อผู้อื่น คือการเคารพ ให้เกียรติ ช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม
3. ต่อพระเจ้า (จิตวิญญาณ) คือการแสวงหาและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย

ลูกเสือไทยมีหลักการ 5 ข้อคือ

1. รับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับ เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีผู้อื่น และเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
3. มีศาสนาเป็นหลักยึดทางใจ
4. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติ
5. ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

วิธีการลูกเสือโลก (Scout method)

มี 8 องค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 เยาวชนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้ใหญ่มีหน้าที่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่ม

กลุ่มที่ 2 มีกิจกรรมที่บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

กลุ่มที่ 3 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ยึดมั่นต่อคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
2. ใช้ระบบสัญลักษณ์เป็นแรงกระตุ้นไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาตนเอง
3. ระบบหมู่ (กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน)
4. เรียนรู้ใกล้ชิดธรรมชาติ
5. เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ/เกม
6. เรียนรู้จากการบริการผู้อื่น

วิธีการลูกเสือไทย (ตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ.2551)

มี 7 องค์ประกอบคือ

1. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่

3. ยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎ
4. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน
5. ระบบหมู่
6. การศึกษาธรรมชาติ
7. เรียนรู้จากการกระทำ

วิธีการลูกเสือสร้างทักษะชีวิตได้อย่างไร

วิธีการลูกเสือ มีองค์ประกอบครบทั้ง 5 ประการ ของกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสร้างทักษะชีวิตทั้ง 12 องค์ประกอบ เกิดขึ้นด้วยกิจกรรมดังตารางต่อไปนี้

วิธีการลูกเสือสร้างทักษะชีวิตได้อย่างไร

องค์ประกอบ	วัตถุประสงค์
คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์	อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต้องคิดวิเคราะห์/สังเคราะห์ ตลอดเวลา จัดกิจกรรมให้คิดนอกกรอบ งานศิลป์ การแสดง งานฝีมือ ฯลฯ
ตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น	การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากภายในตัวเด็ก เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยน ความคิด ความเชื่อในกลุ่ม ได้ทำความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ฝึกที่จะยอมรับ และเคารพในสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น
เห็นคุณค่าตนเอง /รับผิดชอบสังคม	การยอมรับจากเพื่อน ทำชิ้นงานสำเร็จ คำชมเชยจากเพื่อนและผู้ใหญ่ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีวินัยและความรับผิดชอบต่อ ตนเองและส่วนรวมมากขึ้น
สร้างสัมพันธภาพและสื่อสาร ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา จัดการอารมณ์และความเครียด	ประสบการณ์ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม การทำงานร่วมกัน การเรียนรู้และการฝึกฝน

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตรลูกเสือไทยและต่างประเทศ
3. กำหนดกรอบแนวทางพัฒนาหลักสูตร
4. ประชุมเชิงปฏิบัติการ ยกร่างหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต
5. หาเหตุการณ์สำคัญ (ปัญหาจริงของเด็กแต่ละวัย) ที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ โดยการ
สนทนากลุ่มกับครู ผู้ปกครอง และนักพัฒนาเยาวชน
6. เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมเด็กและเยาวชนมาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมที่
เหมาะสมกับแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้

7. จัดทำหลักสูตร แผนการสอน/คู่มือครู และคู่มือวิทยากรสำหรับฝึกอบรมครู
8. ทดลองใช้คู่มือครู 1 ปีการศึกษา (พ.ศ.2553)
9. ประเมินหลักสูตร ปรับปรุงพัฒนา เพื่อการเผยแพร่ และ ขยายผลต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

จากหลักการและวิธีการลูกเสือ นำมาสู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งใช้กำหนดผลการเรียนรู้ และสร้างแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกัน

หลักสูตรลูกเสือเดิมใช้วิชาเป็นตัวตั้งในการกำหนดวัตถุประสงค์หลักสูตรและเน้นไปที่ทักษะการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้ในกิจวัตรประจำวันในเรื่องพื้นฐานของชีวิต

เน้นทักษะชีวิต เด็กเป็นตัวตั้ง	←	เน้นทักษะการดำรงชีวิต วิชาเป็นตัวตั้ง
ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เข้าใจตนเอง เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าตนเอง รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สื่อสาร สร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา จัดการอารมณ์ จัดการความเครียด		กิจกรรมสัญลักษณ์ (ขบวนการลูกเสือ / คำปฏิญาณและกฎ / วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย / ฟังและพัฒนาตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่น / ทักษะทางลูกเสือ / ใช้ชีวิตกลางแจ้ง) กิจกรรมตามคำปฏิญาณและกฎ 10 ข้อ (มีเกียรติเชื่อถือได้ / จงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ / กระทำตนให้เป็นประโยชน์ / เป็นมิตรของทุกคน เป็นพี่น้องกับลูกเสือทั่วโลก / สุภาพเรียบร้อย / เมตตากรุณาต่อสัตว์ / เชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาและผู้บังคับบัญชา ด้วยความเคารพ / มีใจร่าเริง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก / มัธยัสถ์ / ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ) กิจกรรมโครงการ สิ่งแวดล้อม ชุมชน ชาติบ้านเมือง โลก กิจกรรมวิชาพิเศษ 10 กลุ่ม

การจะปรับให้เป็นกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตจึงได้ใช้เหตุการณ์สำคัญ และสภาพปัญหาในชีวิตจริงของเด็กแต่ละวัย มาเป็นตัวตั้งในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยพิจารณาร่วมกับวัตถุประสงค์หลักสูตรลูกเสือโลก และแนวทางการพัฒนาลูกเสือไทย 8 ประการ เมื่อรวบรวมและตัดทอนส่วนที่ซ้ำซ้อนออกไปสรุปได้เป็นแนวทางการพัฒนาลูกเสือ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม/ด้านสติปัญญา ค่านิยมและเจตคติ/ด้านจิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล/ด้านสัมพันธ์ภาพกับชุมชน สังคม และวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ได้ 15 หน่วย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์หลักสูตรลูกเสือโลก แนวทางการพัฒนาลูกเสือไทย 8 ประการและหลักสูตรลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

สากล (6)	ไทย (8)	ทักษะชีวิต (4)
ร่างกาย	ร่างกาย	ร่างกายและสิ่งแวดล้อม
	รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	
สติปัญญา	สติปัญญา	สติปัญญา ค่านิยมและเจตคติ
	สร้างค่านิยมและเจตคติ	
จริยธรรม	จิตใจ ศีลธรรม	จิตใจ ศีลธรรม และ สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล
จิตใจ		
จิตวิญญาณ		
สัมพันธ์ภาพทางสังคม	สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	สัมพันธ์ภาพกับชุมชนและสังคม
	สัมพันธ์ภาพต่อชุมชน	
	สัมพันธ์ภาพทางสังคม	

ด้านของการพัฒนากับองค์ประกอบทักษะชีวิต

ด้านของการพัฒนา	องค์ประกอบทักษะชีวิต
ร่างกายและสิ่งแวดล้อม	รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
สติปัญญา ค่านิยมและเจตคติ	คิดวิเคราะห์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ เข้าใจตนเอง ตัดสินใจแก้ไขปัญหา
จิตใจ ศีลธรรม และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	สื่อสาร/สร้างสัมพันธ์ภาพ เห็นคุณค่าตนเอง เข้าใจ/เห็นใจผู้อื่น จัดการอารมณ์/ความเครียด
สัมพันธ์ภาพกับชุมชนและสังคม	รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ตารางวิเคราะห์ผลการเรียนรู้

ด้านของการพัฒนา	ผลการเรียนรู้
ร่างกายและสิ่งแวดล้อม	หน่วยที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ หน่วยที่ 2 ทักษะลูกเสือและกิจกรรมกลางแจ้ง หน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย หน่วยที่ 4 ความปลอดภัย หน่วยที่ 5 ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า หน่วยที่ 6 อนุรักษ์และร่วมแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สติปัญญา ค่านิยม และเจตคติ	หน่วยที่ 7 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา หน่วยที่ 8 จุดดี จุดด้อย และการพัฒนาตนเอง
จิตใจศีลธรรม และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	หน่วยที่ 9 รักและศรัทธา สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หน่วยที่ 10 ปฏิบัติตามวิถีไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยที่ 11 คุณธรรม - จริยธรรม หน่วยที่ 12 สัมพันธภาพและการสื่อสาร
สัมพันธภาพกับชุมชน สังคม	หน่วยที่ 13 จิตอาสา บริการ หน่วยที่ 14 รักและหวงแหนสาธารณสมบัติของชุมชน/ชาติ หน่วยที่ 15 รับผิดชอบปัญหาสังคม

ตัวอย่างการนำผลการเรียนรู้อมาจัดทำแผนการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

ด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียนรู้	เหตุการณ์สำคัญ/ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงตามวัย		
	ลูกเสือสำรอง	ลูกเสือสามัญ	ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
สุขภาพอนามัย	พฤติกรรมการกินไม่ถูกต้อง เลือกกินแต่ของชอบ	พฤติกรรมการกินไม่ถูกต้อง กินตามกระแสนิยม	พฤติกรรมการกินไม่ถูกต้อง กินตามสะดวกและตามกระแสนิยม
	โรคอ้วน สมรรถนะทางกายต่ำกว่ามาตรฐาน	โรคอ้วน/ขาดการออกกำลังกาย/สมรรถนะทางกายต่ำกว่ามาตรฐาน	โรคอ้วน/ยาลดน้ำหนัก
	รู้ไม่เท่าทันโฆษณาลูกอมขนมขบเคี้ยว	รู้ไม่เท่าทันสื่อโฆษณาน้ำอัดลม เบหมี/อาหารสำเร็จรูป	รู้ไม่เท่าทันสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ความงามอาหารเสริม
	รู้ไม่เท่าทันสถานการณ์สุขภาพ : โรคติดต่อกันตามฤดูกาล และการป้องกัน/ใช้สื่อ IT มากเกินไป เสียสายตา		

เมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงตามวัยของเด็ก ในผลการเรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัย จะพบปัญหาตามวัยดังตารางด้านบน และนำมาวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ดังตารางด้านล่าง

วัย	กิจกรรมหน่วยที่ 3 สุขภาพอนามัย
ป. 1	อาหารดีมีคุณค่า (ประโยชน์และคุณค่าของผัก) รู้ทันสื่อโฆษณา (ขนมของเล่น) รู้จักโรคติดต่อใกล้ตัว และป้องกัน
ป. 2	กินอาหารครบ 5 หมู่/ตระหนักถึงอิทธิพลสื่อโฆษณาที่มีผลต่อการเลือกบริโภคอาหาร/ป้องกันโรคติดต่อตามฤดูกาล
ป. 3	อาหารบั่นทอนสุขภาพ/วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของโฆษณาสินค้าและผลกระทบต่อผู้บริโภค/รู้เท่าทันโรคและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบ่อยๆ
ป. 4	เด็กไทยไม่กินหวาน (ตรวจสอบปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มและป้องกันปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการบริโภคน้ำตาล)/ออกกำลังกายตามความถนัด/กิจกรรมสำรวจแหล่งน้ำดื่มในโรงเรียน
ป. 5	สารพิษอาหารจากน้ำมันทอดซ้ำ และอาหารอื่นๆ
ป. 6	รู้ทันสื่อโฆษณา (น้ำอัดลม บะหมี่สำเร็จรูป ขนมขบเคี้ยว ลูกอม) สำรวจวิถีชีวิตของคนออกกำลังกาย
ม. 1	เบื้องหลังถ้วยเตี๋ยว (เรียนรู้วิธีสืบค้นถึงต้นตอ/ที่มาของอาหารที่อาจให้โทษ)
ม. 2	ลูกเสือไทยกายสมารถ (ประเมินดัชนีมวลกายของตนเองและปรับพฤติกรรมกรกินและการออกกำลังกาย)
ม. 3	รู้ทันสื่อโฆษณา (ยาลดนน. อาหารเสริม ผลิตภัณฑ์ความงาม) สารพิษปนเปื้อนในอาหาร (บอแรกซ์ สารฟอกขาว ฟอรัมาลิน ฯลฯ)

เนื้อหาสาระในแผนการจัดกิจกรรม

ประกอบด้วย

1. สาระกิจกรรมลูกเสือตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้แก่

1.1 สาระจำเป็นตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วย การปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษ ลูกเสือสำรอง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2522 (แผนการจัดกิจกรรมฯ เล่ม 1 สำหรับลูกเสือสำรอง)

1.2 สาระจำเป็นตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วย การปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษ ลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2525 (แผนการจัดกิจกรรมฯ เล่ม 2 สำหรับลูกเสือสามัญ)

1.3 สาระจำเป็นตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วย การปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2528 หมวด 4 วิชาพื้นฐาน ตามระดับลูกเสือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (แผนการจัดกิจกรรมฯ เล่ม 3 สำหรับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่)

สำหรับกิจกรรมลูกเสือตามข้อบังคับ เพื่อการขอรับเครื่องหมายลูกเสือชั้นพิเศษ และเครื่องหมายลูกเสือ หลวง ไม่ได้นำมารวบรวมไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือชุดนี้

2. แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือในส่วนที่เป็นสาระจำเป็นตามข้อบังคับลูกเสือ ได้ปรับปรุงกิจกรรมให้ เสริมสร้างทักษะชีวิตทั่วไปทั้ง 12 องค์ประกอบ ซึ่งเกิดโดยกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการลูกเสือ โดยเน้นให้ ลูกเสือทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหมู่และกองลูกเสือ ให้มากที่สุด

3. แผนการจัดกิจกรรมลูกเสือในส่วนสาระกิจกรรมที่เน้นทักษะชีวิต ได้ออกแบบกิจกรรมให้มีเนื้อหา สาระเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม โดยมุ่งเน้นให้เกิดทักษะชีวิตเฉพาะปัญหา ที่สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ และสถานการณ์ที่เป็นปัญหาสำคัญตามวัยเด็กและระดับชั้นปี

ภาคผนวก ข

กิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

การจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิตนั้น ยังคงหลักการ และวิธีการของลูกเสือไว้ ทุกประการ แต่เน้นการสอดแทรกการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพิ่มเข้าไปด้วยเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่รอบด้าน และครอบคลุมการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

สื่อการเรียนการสอนประเภทกิจกรรม เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง กิจกรรมจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีผลทำให้มีการรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เรียนรู้ได้มากขึ้นกว่าเดิมแต่ใช้เวลาน้อยลง

คุณค่าของสื่อการเรียนการสอนประเภทกิจกรรม

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนการสอนประเภทกิจกรรม
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่าย เนื้อหา และวัตถุประสงค์
4. ผู้เรียนได้ฝึกฝน พฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการด้วย

ประเภทของกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

เมื่อจัดประเภทตามทักษะ/ความสามารถ ในการปฏิบัติกิจกรรม แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. **กิจกรรมการแสดงออก** เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้ใช้ความสามารถในการแสดงออก แสดงความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมักจะเป็นการจำลองประสบการณ์ต่าง ๆ มาเพื่อการเรียนรู้ได้ง่ายและสะดวกขึ้นหรือเป็นสิ่งที่ใช้แทนประสบการณ์จริง เพราะศาสตร์ต่าง ๆ ในโลก มีมากกว่าที่จะเรียนรู้ได้หมดสิ้นจากประสบการณ์ตรงในชีวิต และบางกรณีก็อยู่ในอดีต หรือซับซ้อนเร้นลับหรือเป็นอันตราย ไม่สะดวกต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

- 1) สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบความจริงให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน แก้ปัญหาและตัดสินใจจากสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นแล้วนำประสบการณ์แห่งความสำเร็จไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา
- 2) การสาธิต กระบวนการที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างให้ความสำคัญกับกระบวนการทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องเฝ้าสังเกตอยู่โดยตลอด
- 3) เล่านิทาน
- 4) ละคร หุ่นจำลอง
- 5) เพลง ดนตรี การเคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรี หมายถึง กิจกรรมที่เน้นการใช้ดนตรีเป็นสื่อในการเรียนรู้ทั้งในแง่เนื้อหาและความบันเทิง ผ่อนคลาย และเข้าถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ

- 6) ศิลปะ แขนงอื่นๆ เช่น การวาดรูป การปั้นดินเหนียว งานหัตถกรรม การร้อยดอกไม้
 7) การไต่วาที
 ฯลฯ

2. กิจกรรมการรายงานและการสำรวจ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ลูกเสือได้เรียนรู้จากความเป็นจริง/ เหตุการณ์จริง ในชีวิตประจำวัน ผ่านประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา เช่น การทำแผนที่ การสำรวจ หมายถึง การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงด้วยการลงพื้นที่สำรวจ และจำลองสิ่งที่ได้เรียนรู้สู่แผนที่ ภาพ หรือสัญลักษณ์ เพื่อแสดงความคิดรวบยอดของสิ่งที่ได้เรียนรู้

ตัวอย่างกิจกรรม

การสัมภาษณ์ การเป็นผู้สื่อข่าว การทำสารคดี การศึกษานอกสถานที่ ชุมชนศึกษา การผลิตสื่อ การทำปุม การจัดนิทรรศการ การสอดแนม สำรวจ แผนที่ เขียนเรียงความ ฯลฯ

3. กิจกรรมการวิเคราะห์และการประเมิน เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ ร่วมกันวิเคราะห์/ประเมิน สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างกิจกรรม

การเปรียบเทียบคุณค่า ประเมินความเสี่ยง การทำแผนที่ความคิด ฯลฯ

4. เกมและการแข่งขัน

4.1 เกม เป็นกิจกรรมที่มีกฎกติกา และลำดับขั้นตอน ที่เอื้อให้ลูกเสือเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่น เกม ให้ข้อคิดที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

4.2 การแข่งขัน เป็นกิจกรรมที่มีกติกาในการแข่งขันและมีการตัดสินหาผู้ชนะ เช่น การตอบปัญหา ในเรื่องต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้มากขึ้น ฯลฯ

5. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นการฝึกความเสียสละของลูกเสือ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการกุศล การซ่อมของเล่นให้น้อง การดูแลทำความสะอาดสถานที่ การปลูกและดูแลต้นไม้ การเก็บผักจากแปลงไปประกอบอาหารเลี้ยงน้อง ฯลฯ

หลักการออกแบบกิจกรรม

1. การเลือกประเภทของกิจกรรม ต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น

- ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย มักเลือกใช้ กิจกรรมการวิเคราะห์และการประเมิน การรายงาน และการแข่งขันตอบปัญหาในเรื่องเนื้อหาที่ต้องการให้เรียนรู้ เป็นต้น
- ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย มักเลือกกิจกรรมที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น กิจกรรมการแสดงออก เกม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น
- ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ถ้าเป็นทักษะทางสติปัญญานิยมใช้กิจกรรมการวิเคราะห์ และประเมินส่วน ทักษะทางกายภาพ เลือกได้เกือบทุกประเภท

2. การตั้งประเด็นอภิปราย เพื่อให้ลูกเสือได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในเรื่องที่สอดคล้อง กับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ เช่น

- ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ตั้งประเด็นให้ วิเคราะห์/สังเคราะห์/ประเมิน เนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

- ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย ตั้งประเด็นให้เกิดการโต้แย้งกันด้วยเหตุผลในเรื่องความคิดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่ต้องการ เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนได้มีโอกาสตรวจสอบความคิดความเชื่อของตนเองที่แตกต่างจากคนอื่น ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อจากการโต้แย้งกันด้วยเหตุผลในกระบวนการกลุ่ม

- ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ตั้งประเด็นให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในขั้นตอนการทำทักษะนั้น ๆ เช่น การวิเคราะห์ความครบถ้วนในการทำตามขั้นตอนของทักษะ การวิเคราะห์จุดอ่อน ที่มักจะทำทักษะนั้น ๆ ไม่สำเร็จ เป็นต้น

3. การสรุปความคิดรวบยอดและประยุกต์ใช้ ทุกกิจกรรมควรมีการสรุปความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นให้ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ได้ลองประยุกต์ใช้ ได้แก่

- ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ความคิดรวบยอดคือเนื้อหา องค์ความรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ประยุกต์ใช้โดยผลิตซ้ำความคิดรวบยอดในรูปแบบที่ต่างจากเดิม เช่น การทำรายงาน ทำสรุปย่อ ฯลฯ

- ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย ความคิดรวบยอดไม่มีเนื้อหา แต่เป็นความรู้สึกและความคิดความเชื่อที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ประยุกต์โดยการแสดงออกที่สอดคล้องกับเจตคติที่เกิดขึ้น เช่น การกระทำที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ การกระทำที่แสดงออกถึงความเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี เป็นต้น

- ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความคิดรวบยอดที่เกิดคือ ความเข้าใจในขั้นตอนของทักษะอย่างชัดเจน และสามารถทำทักษะนั้น ๆ ได้ ประยุกต์โดยการฝึกฝนทักษะนั้นจนชำนาญ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 (ลูกเสือสำรอง)**. โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว, 2533.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (ลูกเสือสามัญ)**, 2533.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่)**, (เอกสารอัดสำเนา)
- กรมพลศึกษาประจำเขตการศึกษา 8. **นิทานที่เป็นคติสอนใจ**. (เอกสารอัดสำเนา) : มปท., 2537.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือวิทยากรฝึกอบรมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์ ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**, ม.ป.ท.: พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2541.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาส**. น.พ.อนันต์ อุ้นแก้ว บรรณาธิการ ม.ป.ท. : พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2544
- กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลาง. **การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. โรงพิมพ์ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- คณะกรรมการลูกเสือฝ่ายพัฒนาบุคลากร สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. **คู่มือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชา ลูกเสือชั้นผู้ช่วยผู้ให้ฝึกอบรมวิชาผู้ให้การฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ (Assistant Leadee Trainers course) (A.L.T.C)**. โรงพิมพ์ สกสค. : ลาดพร้าว, 2551.
- จิราวุช คุ้มจันทร์. **เกม/นันทนาการกลุ่มสัมพันธ์**. เอกสารอัดสำเนา : มปท., 2547.
- มณฑานี ต้นติสุข, หนังสือผู้หญิงอัจฉริยะ. <http://www.nantbook.com/webboard/detail.php?qID=116>. เป็นแม่เหล็กดึงดูดความรักที่ดีงายชนิดเดียว แคร่รู้จักตัวเองดีดี, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2553
- มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**, กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2550.
- มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**, กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2551.
- มูลนิธิคณะลูกเสือแห่งชาติ. **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**, อักษรเจริญทัศน์ : กรุงเทพฯ, 2550.
- สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. **คู่มืออบรมวิทยากร การจัดกิจกรรมลูกเสือที่เป็นทักษะชีวิต**. สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2553.
- สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. ม.ป.ป. ม.ป.ท.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.
- สำนักงานลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา พ.ศ. 2552. องค์การค้ำของ สกสค., 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือสามัญ (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2525. โรงพิมพ์คุรุสภา : ลาดพร้าว, 2534.
- สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2528. องค์การค้ำของคุรุสภา : กรุงเทพฯ, 2537.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- อุบลวรรณ แสนมหาชัย. เพลงลูกเสือ. เอกสารประกอบการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือสำรอง สามัญ สามัญรุ่นใหญ่ **ขั้นความรู้ขั้นสูง** : (เอกสารอัดสำเนา), 2539.
- http://en.wikipedia.org/wiki/World_Scout_Jamboree
- http://en.wikipedia.org/wiki/World_Organization_of_the_Scout_Movement
- <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=0db802ca17a2e96f&clk=wttpts>
- <http://www.inspect2.moe.go.th/3%20SS.ATC/index.html>
- <http://www.lovesquare.com> <http://mathafaps.tripod.com/gentleman.htm>, อย่างเป็นทางการเรียกว่าเป็น “สุภาพบุรุษ” , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2553
- <http://www.navyscoutclub.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=538687830>
- <http://www.rdpb.go.th/RDPB/Front/Projects/RDPBImportantProject.aspx>
- http://www.scoutthailand.org/main/show_page.php?topic_id=56&auto_id=13&TopicPk=19
- <http://122.155.0.105/~scout/modules/news/article.php?storyid=7>

คณะผู้จัดทำ
คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือ
ที่เน้นทักษะชีวิต

คณะผู้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

คณะที่ปรึกษา

1. นายพะยอม แก้วกำเนิด	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติและผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
2. นายมนตรี เภกะนั้นันท์	ผู้อำนวยการสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
3. นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์	นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
4. ดร.สุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
5. นายสมมาต สังข์พันธ์	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

คณะทำงานกำหนดกรอบการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. นางจินตนา เผ่าจินดา	ข้าราชการบำนาญ
2. นายโสภณ จุโลทก	ข้าราชการบำนาญ
3. ดร.สุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
4. นายสมมาต สังข์พันธ์	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
5. นายวรินทร์ ศาสตรมาหา	รองผู้ตรวจการฝ่ายวิชาการประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
6. น.อ.หญิงกรรณิศา กอนันต์กุล	นายทหารปฏิบัติงานกรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ
7. นางศิริรัตน์ บุญตานนท์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1
8. นายณัฐกิจ บัวชม	ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพฯ
9. นางอุบลวรรณ แสนมหาภัย	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจตุรราษฎร์) จ.เขียงราย
10. นางดรชนันท์ จันทร์คำ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองเขียงราย (ราษฎร์บูรณานุศาสตร์) จ.เขียงราย
11. นางสาวสุภาพร ประดับสมุทร	นักจิตวิทยา 8 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จ.อุบลราชธานี
12. นายสรवारุท หวังดี	ครู วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี จ.กาญจนบุรี
13. นางสาวลัดดา จิตรวัฒน์แพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ

14. นายอุดมพร สารีกิจ	ครู กศน. อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา
15. ว่าที่ ร.ต.อภิเดช เอี่ยมสะอาด	ครู โรงเรียนพนิชการสยามในพระอุปถัมภ์ฯ กรุงเทพฯ

คณะกรรมการร่างหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. นางจินตนา เผ่าจินดา	ข้าราชการบำนาญ
2. นายโสภณ จุโลทก	ข้าราชการบำนาญ
3. ดร.สุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษานำคุณวุฒิพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
4. นายชาคริต ภวังคนันท์	นักวิชาการศึกษานำคุณวุฒิพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
5. นายสมมาต สังข์พันธ์	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
6. น.อ.หญิงกรรณิกา กอนันต์กุล	นายทหารปฏิบัติงานกรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ
7. นางศิริรัตน์ บุญตานนท์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพท.นครราชสีมา เขต 1
8. นางอุบลวรรณ แสนมหายักษ์	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจตุรราษฎร์) จ.เขียงราย
9. นางดรรรชนี จันทร์คำ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองเขียงราย (ราษฎร์ดำรงอนุศาสตร์) จ.เขียงราย
10. นางสาวสุภาพร ประดับสมุทร	นักจิตวิทยา 8 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จ.อุบลราชธานี
11. นางสาวลัดดา จิตรวิวัฒน์แพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
12. นายสรารุท หวังดี	ครู วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี จ.กาญจนบุรี
13. นายอุดมพร สารีกิจ	ครู กศน. อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา
14. ว่าที่ ร.ต.อภิเดช เอี่ยมสะอาด	ครู โรงเรียนพนิชการสยามในพระอุปถัมภ์ฯ กรุงเทพฯ

คณะกรรมการรวบรวมเอกสารสำคัญเพื่อพัฒนากิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. นางสาวจรรยา ธนะนิมิตร	ครู โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพฯ
2. นางสาวพิศมัย ทิพนันท์	ครู โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จ.นครนายก
3. นางสาวรัฐชญา อุวาที่	ครู โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จ.นครนายก
4. นางสาวสมฤดี ปิ่นแก้ว	ครู โรงเรียนวัดลาดพร้าว กรุงเทพฯ
5. นางสาวจันจิรา สังข์ไชย	ครู โรงเรียนวัดลาดพร้าว กรุงเทพฯ
6. นางสาวเด่นเดือน ผาสนาม	นักวิชาการและฝึกอาชีพชำนาญการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปรานี

7. นางสาวกัลยากรณ์ สารสุภาพ	นักกิจกรรม กลุ่มสื่อสายใย
8. นายทรงพล เพชรทอง	นักกิจกรรม กลุ่มกิจกรรมเยาวชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. นายอาคร ประมงค์	นักกิจกรรมเยาวชน บ้านกิจกรรม

คณะกรรมการพัฒนาและออกแบบกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. ดร.สุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
2. ผศ.ดร.พรรณวิภา บรรณเกียรติ	อาจารย์ภาควิชาสุขภาพจิตและจิตเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒองค์รักษ์
3. น.อ.หญิงกรรณิกา กอนันต์กุล	นายทหารปฏิบัติงานกรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ
4. นางศิริรัตน์ บุญตานนท์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพท.นครราชสีมา เขต 1
5. นายค้ำนิง ยากองโค	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านปางหลวง จ.เชียงราย
6. นางอุบลวรรณ แสนมหาภัย	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงรายจรูญราษฎร์) จ.เชียงราย
7. นางดรชนัน จันทร์คำ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ราษฎร์รัตนานุศาสตร์) จ.เชียงราย
8. นางกัลยาณีย์ ปลาทอง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเวียงแก้ววิทยา จ.เชียงราย
9. นางสาวสุภาพร ประดับสมุทร	นักจิตวิทยา 8 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จ.อุบลราชธานี
10. นางสาวเด่นเดือน ผาสนาม	นักวิชาการและฝึกอาชีพชำนาญการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปรานี
11. นายสุรพล มโนหาญ	ข้าราชการบำนาญ
12. นายเกื้อ แก้วเกต	ผู้อำนวยการสมาคมศูนย์พัฒนาเยาวชน (YPDC)
13. นายสนทยา สุวรรณเดช	รองผู้อำนวยการสมาคมศูนย์พัฒนาเยาวชน (YPDC)
14. นายสรธร ศรีเพ็ญ	นักกิจกรรมเยาวชน กลุ่มสื่อสายใย
15. นายทรงพล เพชรทอง	นักกิจกรรม กลุ่มกิจกรรมเยาวชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16. นายอาคร ประมงค์	นักกิจกรรมเยาวชน บ้านกิจกรรม
17. นางสาวลัดดา จิตรวัฒน์แพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
18. นางสาวสุภัทรา ชูเกียรติ	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
19. นางกมลรัตน์ บัวเขียว	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
20. นายเกรียงศักดิ์ ฝ่องโทย	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ

คณะทำงานจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. น.อ.หญิงกรรณิกา กอนันตกุล	นายทหารปฏิบัติงานกรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ
2. นายคำเนิง ยากองโค	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านปางหลวง จ.เชียงราย
3. นางอุบลวรรณ แสยมหายักษ์	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงรายจรูญราษฎร์) จ.เชียงราย
4. นายจรรยา เขนย	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองเชียงราย จ.เชียงราย
5. นางดรรรชนี จันท์คำ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ราษฎร์รุดมอนุศาสตร์) จ.เชียงราย
6. นางกัลยาณีย์ ปลาทอง	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเวียงแก้ววิทยา จ.เชียงราย
7. นายประพันธ์ อินทยศ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลนางแล จ.เชียงราย
8. นายมานพ ใจเย็น	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านฟาร์มสัมพันธ์กิจ จ.เชียงราย
9. นายสุรพล มโนหาญ	ข้าราชการบำนาญ
10. นางสาวลัดดา จิตวิวัฒน์แพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
11. นางสาวสุภัทรา ชูเกียรติ	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ

โรงเรียนที่ทดลองใช้คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงรายจรูญราษฎร์)	อ.เมือง จ.เชียงราย
2. โรงเรียนดอยลานพิทยา	อ.เมือง จ.เชียงราย
3. โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ราษฎร์รุดมอนุศาสตร์)	อ.เมือง จ.เชียงราย
4. โรงเรียนเมืองเชียงราย	อ.เมือง จ.เชียงราย
5. โรงเรียนบ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด	อ.เมือง จ.เชียงราย
6. โรงเรียนสุนารีวิทยา	อ.เมือง จ.เชียงราย
7. โรงเรียนสุขานารี	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
8. โรงเรียนสุขานารี 2 (หนองซอน)	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
9. โรงเรียนบ้านหัวทะเล	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
10. โรงเรียนสามัคคีรถไฟ	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
11. โรงเรียนบ้านบุประจักษ์รัฐพัฒนา	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
12. โรงเรียนบ้านดอนกระเทียม-ศิระชะ้าง	อ.เมือง จ.นครราชสีมา
13. โรงเรียนตรีนิมิตรวิทยา	อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
14. โรงเรียนวัดวิสุทธิอาราม	อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
15. โรงเรียนหลวงครูวิทยา	อ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช
16. โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์	อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
17. โรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา	อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
18. โรงเรียนวัดเกาะวังไทร	อ.เมือง จ.นครปฐม

19. โรงเรียนวัดศาลาตึกสิทธิชัยวิศาล	อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
20. โรงเรียนนาครประสิทธิ์	อ.สามพราน จ.นครปฐม
21. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม	อ.เมือง จ.นครนายก
22. โรงเรียนวัดสมบูรณสามัคคี	อ.เมือง จ.นครนายก
23. โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์	เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
24. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
25. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
26. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ	เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือที่เน้นทักษะชีวิต

1. น.อ.หญิงกรรณิกา กอนันต์กุล	นายทหารปฏิบัติงาน กรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ
2. ดร.สุดาวรรณ เครือพานิช	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
3. นายพนัส บุญวัฒนสุนทร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
4. ผศ.ดร.พรรณวิภา บรรณเกียรติ	อาจารย์ ภาควิชาสุขภาพจิตและจิตเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอ้อมครีษ
5. ดร.สุภาพร ประดับสมุทร	นักจิตวิทยา 8 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จ.อุบลราชธานี
6. นางอุบลวรรณ แสนมหายักษ์	ข้าราชการบำนาญ
7. นายสนทยา สุวรรณเดช	นักกิจกรรมเยาวชน
8. นายอาคร ประมงค์	นักกิจกรรมเยาวชน บ้านกิจกรรม
9. นายจตุภู เชนย	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองเชียงราย จ.เชียงราย
10. นางศรีพรรณ ชเสวี	ครู โรงเรียนเมืองเชียงราย จ.เชียงราย
11. นางดรชนัน จันท์คำ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ราษฎร์รัฐมานุศาสตร์) จ.เชียงราย
12. นางระภาพรรณ रिมีใหม่	ครู โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ราษฎร์รัฐมานุศาสตร์) จ.เชียงราย
13. นางสุกานดา นาระตะ	ครู โรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย (ราษฎร์รัฐมานุศาสตร์) จ.เชียงราย
14. นายภูวศิษฐ์ เจริญสุข	ครู โรงเรียนบ้านสันโค้ง จ.เชียงราย
15. นางฉวีวรรณ ปัญญา	ครู โรงเรียนบ้านสันโค้ง จ.เชียงราย
16. นายพีระศักดิ์ สกุลเวช	ครู โรงเรียนดอยลานพิทยา จ.เชียงราย
17. นายเทวารินทร์ ธรรมสอน	ครู โรงเรียนดอยลานพิทยา จ.เชียงราย

18. นายอัฐวิทย์ โทนะใจ	ครู โรงเรียนดอยลานพิทยา จ.เชียงราย
19. นางสาวสุนทรี ปาลี	ครู โรงเรียนบ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด จ.เชียงราย
20. นางอรพินท์ โพธิ์	ครู โรงเรียนบ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด จ.เชียงราย
21. นางศิริรัตน์ บุญตานนท์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1
22. นางสาวจุฑามาส ชุ่มเมืองปัก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา
23. นางสาวพิรุณ วงศ์กมุทธัย	ครู โรงเรียนบ้านหัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา
24. นางเจตนิพิฐ สุจิระกุล	ครู โรงเรียนบ้านหัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา
25. นางอัมพร ขวัญกลาง	ครู โรงเรียนบ้านบุ (ประชารัฐพัฒนา) อ.เมือง จ.นครราชสีมา
26. นางสาวศุภลักษณ์ พูลเสวก	ครู โรงเรียนบ้านบุ (ประชารัฐพัฒนา) อ.เมือง จ.นครราชสีมา
27. นางสาวสุวารี เจียนโพธิ์	ครู โรงเรียนบ้านบุ (ประชารัฐพัฒนา) อ.เมือง จ.นครราชสีมา
28. นายวัชร สวรรณะ	ครู โรงเรียนสุรนารีวิทยา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
29. นายสมบัติ สวรรณ์	ครู โรงเรียนสุรนารีวิทยา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
30. นางนันทนา มีสัจจ์	ครู โรงเรียนสุรนารีวิทยา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
31. นางสาวประมวล แทนขุนทด	ครู โรงเรียนสามัคคีรถไฟ อ.เมือง จ.นครราชสีมา
32. นางสาวสิริอร วงษ์รัตน์	ครู โรงเรียนสุขานารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา
33. นางรินภา ฮอทรินทร์	ครู โรงเรียนสุขานารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา
34. นางสาวปิ่นทิพย์ ทอนเกาะ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนสุขานารี 2 (หนองซอน) อ.เมือง จ.นครราชสีมา
35. นางนันทนา มูลเอก	ครู โรงเรียนสุขานารี 2 (หนองซอน) อ.เมือง จ.นครราชสีมา
36. นางมะลิ บำเพ็ญชอบ	ครู โรงเรียนสุขานารี 2 (หนองซอน) อ.เมือง จ.นครราชสีมา
37. นายแสวง อินทยัน	ครู โรงเรียนดอนกระทิง-ศิระช้าง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
38. นายอนุรักษ์ เศษรักษา	ครู โรงเรียนดอนกระทิง-ศิระช้าง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
39. นายอุทิศ หะยาจันทา	ครู โรงเรียนวัดเกาะวังไทร อ.เมือง จ.นครปฐม
40. นางบุรฉกร โปธิทรัพย์	ครู โรงเรียนวัดเกาะวังไทร อ.เมือง จ.นครปฐม
41. นางสาวสุรีย์ ปุสยตานนท์	ครู โรงเรียนวัดเกาะวังไทร อ.เมือง จ.นครปฐม
42. นางสาวสุภาวดี เพ็ญสามพราน	ครู โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อ.สามพราน จ.นครปฐม
43. นางสาวสุภาพร วรานนท์วนิช	ครู โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อ.สามพราน จ.นครปฐม
44. นายสมเกียรติ บัวน้อย	ครู โรงเรียนวัดศาลาติกลีทิวชัยวิศาล อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
45. นายคชกฤต สาสนะสุข	ครู โรงเรียนวัดศาลาติกลีทิวชัยวิศาล อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม
46. นางสุวิมล อารีจิตร	ครู โรงเรียนนครนายกวิทยาคม อ.เมือง จ.นครนายก
47. นายชาลิต ศีตะปັນย์	ครู โรงเรียนวัดสมบูรณสามัคคี อ.เมือง จ.นครนายก
48. นายประทีป เชิดผล	ครู โรงเรียนวัดสมบูรณสามัคคี อ.เมือง จ.นครนายก
49. นางสาวชื่อนอนงค์ กุลชาติประภา	ครู โรงเรียนวัดบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
50. นางสาวสุภัทรา กฤษประภา	ครู โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
51. นางวัชรีย์ กมลเสวีรัตน์	ครู โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
52. นายสามารถ อรุณวรรณ	ครู โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

53. ดร.ไกรเดช ไกรสกุล	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
54. นายปณัฐศักดิ์ แก้วพุ่มรังสี	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
55. นางจารีย์ เพชรทอง	ครู โรงเรียนวัดวิสุทธิอาราม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
56. นางสาวทิพย์ สุขเจริญ	ครู โรงเรียนวัดวิสุทธิอาราม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
57. นางกมลทิพย์ พูลแก้ว	ครู โรงเรียนวัดวิสุทธิอาราม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
58. นายสุรพงษ์ คำฤทธิ	ครู โรงเรียนวัดวิสุทธิอาราม อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
59. นางมนัสขวัญ รักษา	ครู โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
60. นางรุจี เดชเชียร	ครู โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
61. นางสาววิมล ไชยถาวร	ครู โรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
62. นายไกรทิพย์ จิตอารีย์	ครู โรงเรียนคีรีราษฎร์พัฒนา อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
63. นางสาวลัดดา จิตรวัฒนแพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
64. นางสาวสุภัทรา ชูเกียรติ	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
65. นายเกรียงศักดิ์ พิ้องโทย	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ

คณะบรรณาธิการ

1. น.อ.หญิงกรรณิกา กอนันตกุล	นายทหารปฏิบัติงานกรมแพทย์ทหารอากาศ กองทัพอากาศ
2. นางสาวลัดดา จิตรวัฒนแพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ
3. นางสาวสุภัทรา ชูเกียรติ	เจ้าหน้าที่โครงการอาวุโส สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ

โครงการการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการ

1. นายพะยอม แก้วกำเนิด	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ และ ผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ	ประธาน
2. นายธวัชชัย ไทยเขียว	อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม	รองประธาน
3. นายวินัย รอดจ่าย	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
4. นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์	นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
5. นายเดช วรเจริญศรี	ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ	กรรมการ
6. นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
7. นายสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
8. นายบัณฑิตย์ ศรีพุทธางกูร	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
9. นายศุภกร วงศ์ปราชญ์	ผู้อำนวยการสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และ กิจการนักเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
10. นายประยูร อองกุลนะ	หัวหน้ากลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการ ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	กรรมการ
11. นายนิคม อินทรโสภ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ	กรรมการ
12. รศ.ไพรัช พันธุ์ชาติตรี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ	กรรมการ
13. นายเกื้อ แก้วเกต	ผู้อำนวยการสมาคมศูนย์พัฒนาเยาวชน (YPDC)	กรรมการ
14. นางสาวลัดดา จิตรวัฒน์แพทย์	ผู้อำนวยการดำเนินงานเอตส์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยฯ	เลขานุการ